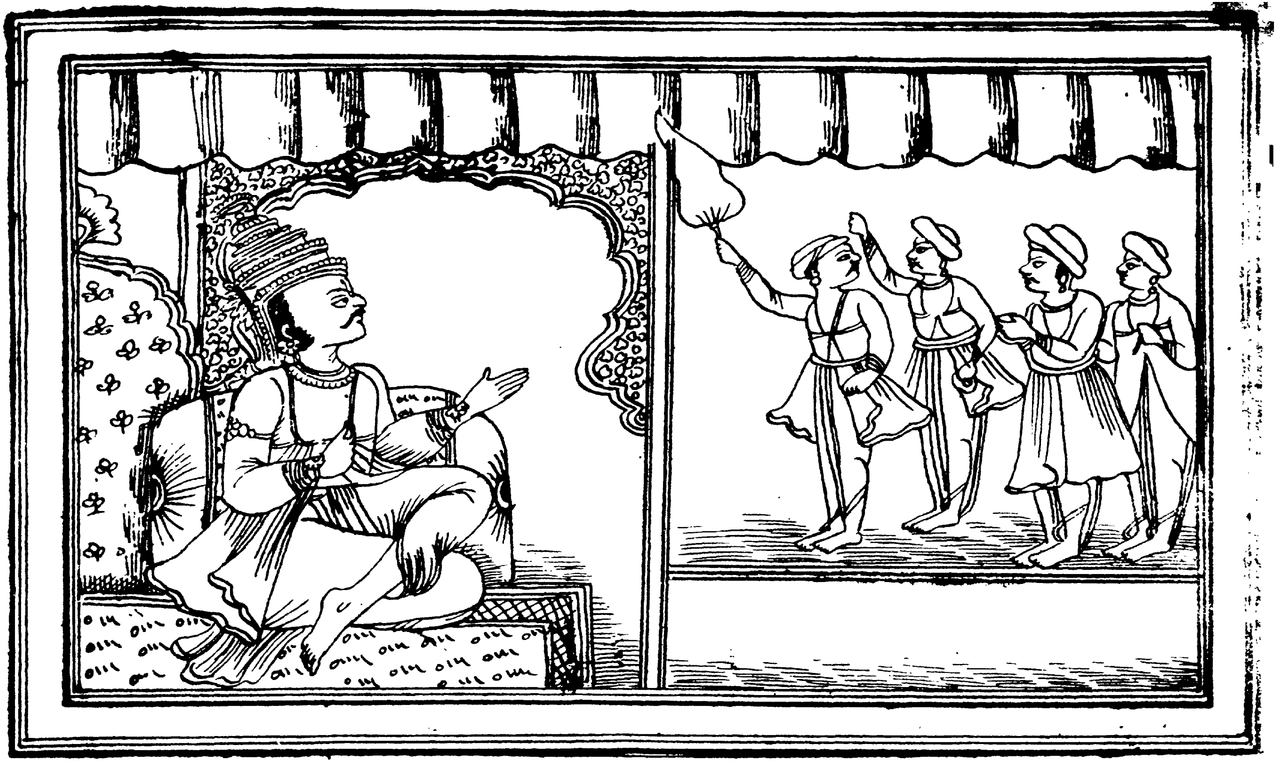
विक्रमचरित्रप्रारंभः



श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ प्रथमनमनगणपती ॥ [illegible] ॥ [illegible]
शास्त्रपठणमती ॥ प्रथमनमोंजी ॥ १ ॥ पुराणप्रसिद्धग्रंथकथन ॥ प्रथमकीजेत्यां
सिनमन ॥ त्याचेंकेलियास्मरण ॥ सकळकार्यसिद्धीपैं ॥ २ ॥ सुरवींमिरवेएकदंत ॥
मस्तकींसेंदूरघवघवीत ॥ शिरींमुकुटझळझळीत ॥ रत्नेंशोभायमान ॥ ३ ॥ दक्षिण
करींफरश ॥ वामकरींमिरवेअंकुश ॥ मुक्ताफळांचामिरवेघोंस ॥ तृतीयकरीं ॥ ४ ॥
चतुर्थकरींमिरवेकमळ ॥ कंठींसुंदररत्नमाळ ॥ कंठींवेढाअसेविशाळ ॥ नागबंध
शोभतसे ॥ ५ ॥ कांसेकासिलाक्षीरोदक ॥ वहनमंडितमूषक ॥ लंबोदरवरदायक ॥
शंकरआणिगोरीचा ॥ ६ ॥ ऐसेंकरितांचिंतन ॥ तंवपावलागजानन ॥ ग्रंथकरींरेसुल
क्षण ॥ ऐसावरदिधला ॥ ७ ॥ मगनमिलीसरस्वतीसुंदरी ॥ सिद्धिदायकब्रह्मकुमारी
॥ वीणापुस्तकतयेचियेकरीं ॥ शोभतसे ॥ ८ ॥ नमिलीवाग्देवना ॥ स्मरणमात्रेंपाव
लीत्वरिता ॥ शीघ्रकरींकांरेकविता ॥ जाहाल्येंप्रसन्नतुज ॥ ९ ॥ वरबोलेहंसवाहिनी
॥ जेणेंआनंदजाहालामनीं ॥ वंदोनिमाथाठेविलाचरणीं ॥ बोबड्याकवीश्वरें ॥ १० ॥
आतांनमूंतोश्रीपती ॥ जोअनंतअवतारलक्ष्मीपती ॥ नाभिमंडळींउत्पत्ती ॥ ब्रह्म्या
चीजाहालिअसे ॥ ११ ॥ जेणेंरचावयासप्तअंड ॥ द्वीपेंरचिलींनवखंड ॥ एकविंशतिस्व
र्गअखंड ॥ पाताळेंसप्तनिर्मिलीं ॥ १२ ॥ तयाचीस्तुतिकवणकरी ॥ शेषपडलाअहंका

र्गं ॥ जाऊनि राहिला पाताळविवरीं ॥ जिव्हा दोनी जाह्ल्या ॥ १३ ॥ केलिया च्यारि रवाणी ॥
आणि निर्मिल्या च्यारि वाणी ॥ चंद्र सूर्य लाविले मेरु प्रदक्षिणी ॥ सप्तसिंधु धरणी निर्मि
ला ॥ १४ ॥ सप्तसिंधु मषी करोनी ॥ अठरा भार वनस्पतीची लेरवणी ॥ पुस्तक पत्र करोनी मे
दिनी ॥ राम कृष्णा लिहूं पाहे श्रीधर ॥ १५ ॥ लेरवनार्थ पाहे अति सत्वर ॥ तंव न लगे पैल पार
॥ ऐसा श्रमी पडिला थोर ॥ म गा स्मरे चरणातें ॥ १६ ॥ नरा मी मतिमंद अज्ञान ॥ काय करी
न वर्णन ॥ परि करावें रामस्मरण ॥ भवार्णव तरावया ॥ १७ ॥ देव ह्मणे रे अज्ञाना ॥ क
रीं कवित्व रचना ॥ मी तुज उपदेशीन ज्ञाना ॥ करिं कथा पाहिपां ॥ १८ ॥ प्रसन्न ह्मणे रे
नरहरी ॥ ज्ञान संचरे ह्रदयाभीतरीं ॥ तेणें स्फुरली वागीश्वरी ॥ कवित्व रचीं हरिना-
मीं ॥ १९ ॥ आतां आधार कुळस्वामिणी ॥ जे विश्वव्यापक त्रिभुवनीं ॥ देवादिकां संजीव
नी ॥ अमृतवल्ली जे ॥ २० ॥ ब्रह्मा जाहाला श्रुतिनिपुण ॥ करितां होस्तवन ध्यान ॥ तया
सि देत वरदान ॥ श्रुती उपदेश पैं करी ॥ २१ ॥ ऐसि ते रेणुका माता ॥ सतरावी पूर्णकला भ
रिता ॥ विश्वजननी माता ॥ आद्यपीठ तें ॥ २२ ॥ जयजय माये वो भवानी ॥ वदवीं पीयूषर
साचा ध्वनी ॥ त्रैलोक्य संपूर्ण तुझ्या स्मरणीं ॥ सदां काळ भरलें से ॥ २३ ॥ ऐसी नमूं ते आद्य
माता ॥ ह्रदयीं स्मरिलें उमाकांता ॥ ऋद्धि सिद्धीचा दाता ॥ आद्य सहजो ॥ २४ ॥ ब्रह्मा ह्मणे
वाग्प्रसन्न ॥ तुज माझें अभयवचन ॥ जें कल्पीत तुझें मन ॥ तें त्वरित पावसी ॥ २५ ॥ गो

पीवल्लभवैकुंठरावो ॥ ब्रह्मादिकांजयाचाभावो ॥ तोपरब्रह्मवासुदेवो ॥ कळलानवचें ॥२६
॥ तोहिजाहालासात्यकार ॥ दिधलाअभयकर ॥ अमृतरसनिर्धार ॥ सुखेंप्राशनकरीतां
॥२७॥ सकळांचाजाहालासोरस ॥ तेणेंजाहालामतिप्रकाश ॥ ग्रंथरचनासुरस ॥ विक्र
माचेंचरित्र ॥२८॥ जेह्माऐकतीकथा ॥ तयानाहींक्लेशव्यथा ॥ तेमिळतीपरमार्था ॥ अ
तिआदरेंकरूनी ॥२९॥ जयाचीअसेमंदशक्ति ॥ तयासिहोयबळशक्ती ॥ क्षत्रधर्मीप
रमशक्ति ॥ माघारांपरतोंनेणे ॥ ३०॥ जोअसेधनलुब्ध ॥ तोहोयदानसिद्ध ॥ मथनकरि
तांजळाब्धि ॥ चतुर्दशरत्नेंनिघालीं ॥ ३१॥ ऐसेंहेंकरितांश्रवण ॥ धैर्यउदारसंपूर्ण ॥ -
अंतींहोयहरिस्मरण ॥ हाचिनिर्धारजाणापां ॥ ३२॥ उज्जनीनामनगरीं ॥ राजाविक्रम
राज्यकरी ॥ उदारधर्मपरोपकारी ॥ आणिकनाहींदुसरा ॥ ३३॥ परोपकारानाहींमिति ॥
दानधर्मेंअतिप्रीति ॥ राज्यकरितांनिगुती ॥ न्यायअन्यायविचारें ॥ ३४॥ क्षत्रधर्मीअति
शूर ॥ प्रजापाळीचतुर ॥ नगरलोकपवित्र ॥ महाधर्मिपें ॥३५॥ नगरवसेंविस्तारें ॥ मा
ड्यागोपुरेंमनोहरें ॥ उपरियाशोभतीधवलारें ॥ गगनचुंबितपैं ॥ ३६॥ पांचखणीसप्त
खणी ॥ दशखणीद्वादशखणी ॥ पंचदशअष्टदशखणी ॥ एकविंशतिखणीशोभती ॥
३७॥ धनकनकसंबंधीं ॥ कोणानाहींद्रव्यलुब्धी ॥ दानधर्मप्रसिद्धी ॥ सर्वसुखेंनांदती ॥
३८॥ घरोघरींवेदध्वनी ॥ स्नानसंध्यापुराणश्रवणीं ॥ ब्राह्मणभक्तहरिपूजनीं ॥ बिलबन

वि॰च॰ करितीसर्वदा ॥ ३९ ॥ राष्ट्र अवघेंसंतुष्टी ॥ पर्जन्ययथाकाळवृष्टी ॥ वृक्षसदाफळींपुष्टी ॥ पुष्प- ऊ॰
२ यातिशोभती ॥ ४० ॥ वापीतटाककूप ॥ नदीसरिताजळअमुप ॥ सरोवरासमीप ॥ शिवा- १
लयउत्तम ॥ ४१ ॥ विश्रांतिरमणीक ॥ दर्शनेंमोक्षदायक ॥ विष्णुभवनेंपुण्यदायक ॥ स्तुति
स्तवनेंकरितातीं ॥ ४२ ॥ आणीककामनिकदेवत ॥ असतीबहूनअसंख्यात ॥ जेंजेंजयाइच्छि-
त ॥ तेंसेंचपूजनकरितीपें ॥ ४३ ॥ ऐसेंराज्यकरीविक्रमनृप ॥ भगवद्भजनींसंकल्प ॥ सक
ळरायाप्रताप ॥ आज्ञेकरोनीवर्नवी ॥ ४४ ॥ तयासिंवेताळअसेप्रसन्न ॥ सदासर्वकाळसा-
वधान ॥ स्मरणमात्रेंततःक्षण ॥ तयाजवळीतिष्ठतसे ॥ ४५ ॥ चौदाविद्यासंपूर्ण ॥ चौसष्ट
कळापरिपूर्ण ॥ शास्त्रार्थसकळश्रवण ॥ श्रुतिस्मृतिश्रुतअसती ॥ ४६ ॥ सर्वकाळसावध
चित्त ॥ कदानव्हेदुश्चित ॥ बंधुप्रधानसमवेत ॥ पतिव्रताअर्धांगी ॥ ४७ ॥ आलियायाच-
का ॥ जाऊंनेदीविमुखा ॥ देवोनिवस्त्रेंअळंकारदेखा ॥ संतोषवीतयानें ॥ ४८ ॥ परिएकअ
सेरवडस ॥ राज्यकरीषण्मास ॥ ग्रामेंपुरेंपट्टणेंबहुवस ॥ करीशोधबहुसाल ॥ ४९ ॥ तेको-
णत्याकार्यास ॥ केलीजन्मकाळींभाष ॥ पुत्रहोईलकुमारीस ॥ निर्हांवर्षांचियापें ॥ ५० ॥
तोआपलाकरीलसंव्हार ॥ जिंकीलअवघादळभार ॥ तयाकारणेंहाविचार ॥ धरिला
असेविक्रमें ॥ ५१ ॥ मनींचाभावकार्यी ॥ जोवेरीपडावाठायीं ॥ उपजतांचसमयीं ॥ व २
धकरावातयाचा ॥ ५२ ॥ आपणराज्यकरितांवेळीं ॥ हेरपाठतीभूमंडळीं ॥ षण्मासआप

णधांडोळी ॥ तोअवतारवीरभद्राचा ॥ ५३ ॥ श्रोते ह्मणतीजीदातारा ॥ पुसणें असेएकविचा
रा ॥ अवतारधरणेंवीरभद्रा ॥ ॥ कवणकार्यास्तव ॥ ५४ ॥ तेंकथाजीविज्ञान ॥ वक्ताह्म
णेसावधान ॥ प्रसन्नकेलियाविज्ञान ॥ अंतःकरणनिवर्तीमाझे ॥ ५५ ॥ ऐकाजीकैलास
शिखरीं ॥ उमेसहितत्रिपुरारी ॥ बैसोनिआसनावरी ॥ अतिआनंदेंकरोनियां ॥ ५६ ॥ गौ
री असेफांसेटाळीत ॥ देवविनोदें ह्मणत ॥ डावजिंकोनीजात ॥ जिंकिलेंमीजिंकिलें ॥
५७ ॥ ऐसियाक्रीडाकवतुका ॥ खेळतहोतींएकमेकां ॥ गौरीह्मणेत्र्यंबका ॥ लटकेंनबो
लावें ॥ ५८ ॥ ऐकह्मणेवोसुंदरी ॥ असत्यनव्हेसाचारी ॥ खेळींजिंकिलेंनिर्धारीं ॥ वल्लु-
भेंजाण ॥ ५९ ॥ दोघेंपरस्परेंविवादती ॥ देवीह्मणेयाचिसाक्षकोणदेती ॥ शंकरह्मणेवी
रभद्राप्रती ॥ लवांवेगींबोलवावें ॥ ६० ॥ पुनरपिसारीमांडिती ॥ डावजिंकिलापार्वती ॥
शंभुमुखेंबोलती ॥ आपणजिंकिला ॥ ६१ ॥ साक्षपुसतीवीरभद्रासी ॥ तोविचारीतसे
मानसीं ॥ जिंकिलेंनाहींह्मणेपितयासी ॥ तरींसर्वथाकोपेल ॥ ६२ ॥ शंभुकोपलेजरी ॥
तरींमजभस्मकरी ॥ भस्मासुरालाजालीपरी ॥ तैसेंमजहोईल ॥ ६३ ॥ जरीकोपलियामा
ता ॥ तरीनिकरकरीसर्वथा ॥ हृदयींधरिलस्नेहसमाना ॥ मजबाळकावरी ॥ ६४ ॥ तेन
करीनिर्वाण ॥ जैसीकामधेनूजाण ॥ वनासीजायभक्षणा ॥ घरींनविसंबेवत्सासी ॥ -
६५ ॥ मगमनींहृदावकेला ॥ साक्षकायबोलताजाहला ॥ ह्मणेडावजिंतीनेंजिंकिला ॥

जाग्वनिलेंजाणमाते ॥ ६६॥ वीरभद्र साक्षदेत ॥ पार्वती ह्मणे असत्य ॥ देवरवद्रवदांह्मंसत
तेणेंजाहाली क्रोधायमान ॥ ६७॥ कोपेंशापिलेंवीरभद्रासी ॥ लटकीरे तूंसाक्षदेसी ॥ मृत्यु
लोकींजंन्मघसी ॥ यादोषास्तव ॥ ६८॥ क्षणएकनिउगाराहिला ॥ शांतजाहालिशैलबाळा
येरेंवंदोनिचरणकमळा ॥ वरीमस्तकठेविला ॥ ६९॥ ह्मणेमीबोलिलोंयथार्थ ॥ तुजमाते
विपरीतदिसत ॥ पितृवचन असत्य ॥ बोलोनयेसर्वथा ॥ ७०॥ पाहेपांपितृवचनाकारणें
॥ रामेंसेविलेंमहाअरण्य ॥ तोडिलींदेवांचीं बंधनें ॥ पितृवचनसत्यकेलें ॥ ७१॥ भृगुवं
शींनृपवर ॥ परशरामसमहावीर ॥ पितृवचनें केलासंहार ॥ रेणुकामातेच्या ॥ ७२॥ भलाभ
लागाकुमारा ॥ वचनपाळिलेंपरशधरा ॥ प्रसन्नजाहालोंगुणसागरा ॥ मागवर आतां ॥
७३॥ रामह्मणेप्रसन्नजाहालेतिताता ॥ तरीउठवावीरेणुकामाता ॥ आणिबंधुचतुर्थां ॥
करावेंउपशम ॥ ७४॥ मगकमंडलूच्या अमृतें ॥ सिंपिताजाहालातीनें ॥ उठविलीत्वरीत
तेथें ॥ स्त्रीआणिपुत्रचारी ॥ ७५॥ मोहनिनेंकुटिलकेलें ॥ भाकेंरुक्मांगदागोविलें ॥ व्रतर
क्षिनांहरलें ॥ शिरधर्मांगदाचें ॥ ७६॥ येरेंवोडविलामाथा ॥ नंवरावहोयह्मणता ॥ मगपा
वलाअवचिता ॥ द्वारकाधीशतो ॥ ७७॥ देवह्मणेसुपुत्रहोशी ॥ मानिलेंपितृवचनासी ॥
नेताजाहालावैकुंठासी ॥ सकळहीनगर ॥ ७८॥ आणिकएकपंडुनंदनें ॥ कुंतीमातेचेंवो ३
वसाकारणे ॥ इंद्राचाऐरावतबाणें ॥ आणूनियांदीधला ॥ ७९॥ ऐसीपुत्रपणाचीख्याती

अहर्निशीं पुराणें गाती ॥ ते पारसो नि निवृत्ती ॥ मीं यथार्थ बोलिलों ॥ ८० ॥ मग माता ह्मणे-
आपण ॥ हा बोलिला कार्या कारण ॥ त्या शापिला निःकारण ॥ पुत्र रायासि पें ॥ ८१ ॥ ऐ
सि माया मोहें झकंबली ॥ अंतरीं थोर तटस्थ जाहाली ॥ ह्मणे मज कैसी आठवली ॥ विवेक
बुद्धी ॥ ८२ ॥ मर्ना करोनि उत्कंठ ॥ ह्मणे याचें देहाचा करूं पालट ॥ उशापा चा वरिष्ट ॥ क-
रिता जाहाला तेधवां ॥ ८३ ॥ ह्मणे पुत्रा येक करावें ॥ द्विधा रूपातें धरावें ॥ राज रूपें येथें-
राहावें ॥ ऐसें बोलिली विपरीत ॥ ८४ ॥ मृत्युलोकीं ऐसेंन रूपें ॥ उज्जनियें राज्य करीं प्रता
पें ॥ मग पावसील कल्पें ॥ कैलासा ॥ ८५ ॥ ऐकोनि ऐसा वर ॥ द्विरूप जाहाला शिव कु
मर ॥ निज रूपें सी उमावर ॥ अति आनंदें करोनियां ॥ ८६ ॥ ऐशा रूपें शिवनंदन ॥ येता
जाहाला मृत्यु भुवन ॥ राज्य करीत विक्रमसेन ॥ उज्जनी नगरींचें ॥ ८७ ॥ श्रोतयां ह्मणे
कवेश्वर ॥ तुह्मि पुसिला पूर्व विचार ॥ तरि वीरभद्र अवतार ॥ या शापास्तव ॥ ८८ ॥-
ऐसी जाहाली संदेह वृत्ति ॥ फेडिली प्रश्नोत्तरांचि विश्रांति ॥ धन्य धन्य धर्म मूर्ती ॥ ह्मणो
नि घालीं दंडवत ॥ ८९ ॥ श्रोतां ह्मणे प्रश्नोत्तरें ॥ नंवल्ह दयां आनंद भरे ॥ जैं वापि कूप
वेह्मरे ॥ जळ संपूर्ण करिती ॥ ९० ॥ कीं सूर्योदयीं चकोरें ॥ मिळनी येक मेकासि आदरें
॥ कीं चातक सुखीं धारें ॥ घनाबिंदु पे जैसा ॥ ९१ ॥ क्षुधार्थी हिंडे नगरांत ॥ धरोनि अन्ना
चा स्वार्थ ॥ तथा षड्रस भक्षार्थ ॥ दत असे अन्नदाता ॥ ९२ ॥ असा आनंद भरित ॥ सां

गेकथाभिन्नपदार्थ ॥ राज्यकरी विक्रमादित्य ॥ भगवद्भजनीं तत्पर ॥ ९३ ॥ राज्य करिता अ
तिपाडें ॥ प्रकृतिपुरुष आतिगाढे ॥ शूरत्व संग्रामीं भिडे ॥ दुसरा नाहीं प्रतिमल्ल ॥ ९४ ॥ ॥
सकळशास्त्रार्थकरतळामळ ॥ हृदय जैसें गंगाजळ ॥ लक्ष्मी सदा अढळ
॥ ॥ कदांनढळे सत्वार्सी ॥ ९५ ॥ ऐसा कित्येक दिवस ॥ विक्रम असे उदास ॥ काळ कर्मिला ब
हुवस ॥ चतुर्थ प्रकारीं ॥ ९६ ॥ परद्रव्य आणि परवनिता ॥ अभिलाष नाहीं जयाचा चित्ता ॥ परो
पकारीं न चले सत्ता ॥ आणि सत्य वाणी न बोले ॥ ९७ ॥ तंव कोणे एके सुदिनीं ॥ द्वारके होनि अ
लेमुनी ॥ लक्षितां जैसा दिनमणी ॥ नावत याचें सुदेव ॥ ९८ ॥ देखोनियां ऋषी ॥ नमन केलें सा
ष्टांगेसी ॥ बैसवोनि चौरंगासी ॥ चरणक्षाळण करिता जाहाला ॥ ९९ ॥ गंध धूप दीप सुमनें ॥
आणि सुगंधें चर्चित चंदनें ॥ तांबूल वस्त्रें आणि भूषणें ॥ रत्न मंडित समर्पिलीं ॥ १०० ॥ तंव
दिवस जाहाला दोन प्रहर ॥ सभा विसर्जन करी नृपवर ॥ सवें घेवोनि द्विजवर ॥ राज्यभुवना
प्रवेशला ॥ १ ॥ सारोनियां संध्यास्नान ॥ देवार्चन मांडिलें ध्यान ॥ करोनियां वैश्वदेव उपास
न ॥ भोजनासि बैसले ॥ २ ॥ मांडिलीं कनकवर्ण ताटें ॥ षड्रस अन्नें चोखटें ॥ सद्यस्तप्त
घृत वाटें ॥ मग संकल्प सोडिला ॥ ३ ॥ प्रोक्षितां गायत्री मंत्रें ॥ समर्पिलें चित्रगुप्तातें ॥ मग
पंचप्राणाहुतीतें ॥ सारिते जाहाले ॥ ४ ॥ ऐसीं जाहालीं भोजनें ॥ शुद्ध प्रक्षाळिलीं वदनें ॥ ५
करोनि शुद्ध आचमनें ॥ मग बैसका रघातले ॥ ५ ॥ सुरवीं पूगी फळ ॥ सवें चि शुद्ध तांबूल

॥ सुगंधलावोनिपरिमळ ॥ विंजनवाराघालिती ॥ ६ ॥ ऐसाक्रमिलातोदिवस ॥ रजनिजाह्ला-
लीप्रकाश ॥ कुळदीपकपरिवस ॥ घरोघरींप्रवेशले ॥ ७ ॥ साग्निकर्मसारिती ॥ पुन्हाभुक्तिरुचे
तीकरिती ॥ तंवलोटिलीप्रह्लररार्ती ॥ दुसराप्रहरप्रवर्तला ॥ ८ ॥ रावआणिद्विजवर ॥ एकां
तींबैसलेविचार ॥ रायासिपुसेविद्याप्रकार ॥ कोणकोणअभ्यासकेलाअसे ॥ ९ ॥ जेजेहो
तीसाधिली ॥ नीतीअवघीविदितकेली ॥ एकोनिसत्यमोळी ॥ ह्मणेयेकविद्याराहिली ॥ १० ॥ ते
तुजकरीनउपदेश ॥ परकायाप्रवेश ॥ सकळविद्येचाप्रकाश ॥ इचेंनावबोलिजे ॥ ११ ॥ यासि
पाहिजेयेकांत ॥ दुसरानाहींपदार्थ ॥ पढणकरावेंअतिगुप्त ॥ कोणांनव्हावेंश्रुतराया ॥ १२ ॥
प्रभातअसेबरवामुहूर्त ॥ इंदुवारश्रवणनक्षत्र ॥ अमृतसिद्धियोगपवित्र ॥ सायंकाळींजा
पापां ॥ १३ ॥ नगराबाहेरिउत्तम ॥ शिवालयविस्तीर्णविश्राम ॥ ऐसेंविनवीविक्रम ॥ मुनेश्व
रासी ॥ १४ ॥ सुदेवह्मणेविक्रमराया ॥ तुह्मींजावेंविश्रांतिघ्यावया ॥ रात्रगेलिक्रमोनियां ॥
दोनप्रहर ॥ १५ ॥ ऋषीसनमस्कारकेला ॥ आज्ञाघेवोनिगृहींप्रवेशला ॥ सेजेविश्रांतिपा
वला ॥ राजांगनाउपभोगमांडिती ॥ १६ ॥ तंवउदयजाह्लादिनकरासी ॥ सारोनियांनित्य
कर्मासी ॥ मगआलाऋषीपासीं ॥ दंडवतघातलें ॥ १७ ॥ करितांकथाप्रसंगा ॥ तंवसूर्योद
यजाह्लामध्यभागा ॥ करोनियांअभ्यंगा ॥ भोजनसारिलें ॥ १८ ॥ दिवसगेलाअस्तमा
ना ॥ मुनिगेलाशिवभुवना ॥ रायेंआज्ञादिधलीमंत्रीजना ॥ मगराउळींप्रवेशला ॥ १९ ॥ ह्म

डकरीसारिलिविख्याळी ॥ विडाघेतलापरिमळी ॥ निद्राभूनसकळिं ॥ नगरींचेलोकपें ॥ २०
रायेंरवड्गघेवोनिकरीं ॥ ह्मणेकेसेंबाहेरी ॥ कपाटेंजोडिलीमहाघोरी ॥ श्रुनकोणानकरवे ॥ २१
॥ ऐसाआलादुर्गपश्चिमादिशे ॥ तेथेंएकगुप्तद्वार असे ॥ तेथेंरक्षपाळठेविलाअसे ॥ तयाना
वकुब्जक ॥ २२ ॥ रावह्मणेकुब्जकातें ॥ तुवांजागृतअसावेंयेथें ॥ आह्मिजातसोंकार्यातें ॥ या
चमार्गेंयेऊंपें ॥ २३ ॥ येरुह्मणेआज्ञासमर्थ ॥ मीअसेंतुमचास्थापित ॥ जेंकार्यअसेउदित ॥
तेंसिद्धकरावें ॥ २४ ॥ पुढेंगेलानृप ॥ मागेंकुब्जकधरीविकल्प ॥ रात्रपडिलीकाळरूप ॥ हाका
यविचारअसे ॥ २५ ॥ कपाटाघातलीलोहकडी ॥ आपणनिधालातांतडी ॥ रायामागेंदेतद
डी ॥ जातअसेतो ॥ २६ ॥ टाकिलेंनगरसत्वर ॥ पावलेशिवद्वार ॥ कुब्जकस्थिरस्थीर ॥ चाल
तअसे ॥ २७ ॥ उभाराहोनियांसाघारीं ॥ विक्रमकवाडाटिमकारी ॥ सुदेवयेवोनिझडकरी
॥ उघडिताजाहाला ॥ २८ ॥ पुनरपिघातलेंकपाट ॥ बाहेरकुब्जकबैसेनिकट ॥ भीतरिकर्शि
वियापाठ ॥ बैसलेउभयतांपें ॥ २९ ॥ ऋषिविद्यासांगत ॥ विक्रमअसेघोकित ॥ कुब्जक-
असेझेलित ॥ कपटभावेंकरोनियां ॥ ३० ॥ रावआज्ञाजेंवसागे ॥ कुब्जकफडकेज्याप्रसंगे
॥ गुप्तद्वारटाकिलेंमागें ॥ जागृतबैसलाअसे ॥ ३१ ॥ घोकितांजाहालादोनप्रहर ॥ रायासि-
ह्मणेऋषेश्वर ॥ जाहालाप्रभातीचाअवसर ॥ तुह्मीआतांपहुडावें ॥ ३२ ॥ तंवसवेंचिवि ५
क्रमआला ॥ हाजागृतचिबैसला ॥ रावह्मणेभलाभला ॥ सेवकामाजिनृ ॥ ३३ ॥ रावम-

वेशलामंदिरीसत्वर ॥ तंवउगवला दिनकर ॥ प्रधानें केला नमस्कार ॥ आणिसेवकजनींसमस्त ॥ ३४ ॥ ऐसेजाहाले तीनदिवस ॥ करितांविद्याभ्यास ॥ पूर्णजाहालि दोघांस ॥ आज्ञामागेसुदेव ॥ ३५ ॥ रायें अळंकार वस्त्रें ॥ अमोघरत्नांविचित्रें ॥ पंचतुरंगमपवित्र ॥ राजवहनींजे ॥ ३६ ॥ समर्पूनकरीनमस्कार ॥ ह्मणेसाक्षांततूं विश्वेश्वर ॥ मजभेटलासिगुरुथोर ॥ पूर्वपुण्यें करोनियां ॥ ३७ ॥ होसीजोद्वारकावासी ॥ विष्णुरूपहृषिकेशी ॥ कृपाकेलिसेवकासी ॥ ऋषिराया ॥ ३८ ॥ सुदेवद्वारकेनिघाला ॥ रावबोळवितयोजनएकगेला ॥ निरोपघेवोनिपरतला ॥ विक्रमउज्जनीस ॥ ३९ ॥ राज्यकरिनृपवर ॥ तंवदेशावरूनिआलेहेर ॥ त्यांसिसांगितलासमाचार ॥ जोंहोतादेखिला ॥ ४० ॥ साहामाससंपूर्णभरले ॥ नंवपृथ्वीपलाटणकेलें ॥ परिकोठेंदृश्यनाहींजाहालें ॥ सांगितलेंनीरखुण ॥ ४१ ॥ अवधिमातश्रुतजाहाली ॥ तयासिआज्ञादिधली ॥ पुढेंकोणयुक्तिविचारिली ॥ तेंसांगेहरिदासा ॥ ४२ ॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रकथा ॥ हरिदासहायसांगता ॥ तेंसावधहोवोनिश्रोतां ॥ कथामृतऐकावें ॥ ४३ ॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रप्रसंगप्रथमोध्यायः १ ॥ संपूर्णमस्तु ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥



श्रीगणेशायनमः॥ परिसोनदूताचेंवचन॥ बोलाविलाभद्रिमधान॥ ह्मणेतुह्मीआतिचतुरज्ञाहाणे
॥राज्यनीतीचालवावी॥१॥ आह्मासलागतीसामास॥ कोणासिनकरावेंउदास॥ कामक्रोधपरद्र-
व्यास॥ त्यजोनियाजाणपां॥ २॥ सामासजालियाअंतीं॥ आह्मांयेऊस्वभावगती॥ देशदुर्गपा
होनिनिश्चिंति॥ मगराउळींयनेशावें॥ ३॥ गर्भभावविचारीगुप्त॥ समागमेंकोणतान्यावादूत
॥जोकांपवित्रशुचिस्मित॥ भावजयाचाजाणपां॥ ४॥ पाहातिहेरसर्वसेवक॥ तंवरायासीआ
ठवलाकुलक॥ गुप्तद्वाररक्षक॥ जोठेविलाअसे॥ ५॥ ऐसातोबोलावोनिंआणिला॥ रायेंस-
मागमेंघेतला॥ मुहूर्तपाहोनिस्वारजाला॥ उत्तरदिशेसजाणा॥ ६॥ हिंडतीनानादेशनगरें
॥पाहातीग्रामपुरेंमंदिरें॥ नदनादियागंगातीरें॥ तेथेंस्नानदानकरिताति॥ ७॥ ऐसेहिंडतीपृथ्वी
वरी॥ तंवदेखिलीयेकनगरी॥ तियेनामशेंदुरगिरि॥ अतिसुरम्याविस्तीर्ण॥ ८॥ नगरासमीपज
वळीआला॥ तेथेंसरोवरयेकदेखिला॥ उदकेंअसेपूर्णभरला॥ कमळपुष्पींजाणपां॥ ९॥ तेथें
स्थीरजालेंनावेक॥ कर्मसारिलेंस्नानादिक॥ भोजनकरोनीकौतुक॥ पाळीसरोवराचे॥ १०॥ पाहा
तीपुष्पवाटिकेचाकूप॥ तयावरीदेखिलामृतसर्प॥ रायेंधरिलासंकल्प॥ विरं... चीनपाहावया॥
११॥ ह्मणेम्याविद्याअभ्यासिली॥ परंतुतिचीपरीक्षानाहींपाहिली॥ बु... ...सीसांगतेवेळीं
॥नावेकानिद्राकरीन॥ १२॥ जवमीहोयजागृत॥ तोंवरीनुठवीमजप्रत॥ तुवांबेसोनियासा
वचित्त॥ पाहातअसावें॥ १३॥ येरह्मणेरायाउत्तम॥ निद्राकरींपावलाश्रम॥ निष्कपटपणें १

रायाविक्रम ॥ निद्राकरितांपैं झाला ॥ १४ ॥ आत्मा कादिला आपुला ॥ मृतसर्पी प्रवेश केला ॥
धुधुंवातें तो चालिला ॥ अति आनंद करोनियां ॥ १५ ॥ ते कुब्जकें दृष्टि देखिलें ॥ ह्मणे येणें परीक्षा पा
हे आदरिलें ॥ तरी मी हा पाहीन वाहिलें ॥ जव वरी येईल विक्रम ॥ १६ ॥ आपुल्या सांडिलें देहासी ॥
प्रवेश केला विक्रम कुडीसी ॥ दुष्ट धरोनी या वासनेसी ॥ शीघ्रगती चालिला ॥ १७ ॥ केला विश्वा
सघात ॥ पवनगती असे जात ॥ ऐसा ठाकिला पंथ ॥ उज्जनी नगरींचा ॥ १८ ॥ सत्वर नगरी प्रवे
श केला ॥ भट्टी प्रधान भेटता झाला ॥ तो ह्मणे कुब्जकें अन्याय केला ॥ सोडून गेला देशांतरा ॥ १९
मज सोडिलें वनवासीं ॥ मग मी विच्यारिलें मानसीं ॥ संगती वीण प्रवासीं ॥ जाऊं नये सर्वथा २०
मग परतोनि आलों येथें ॥ पाहोन उत्तम मुहूर्तातें ॥ मग करूं प्रयाणातें ॥ अवकाशानुसारेंपैं ॥ २१ ॥
ऐसें ह्मणोनि तयासीं ॥ मग गेला राणीवसासी ॥ राणी ह्मणे तयासी ॥ षण्मास बाहेरी क्रमावे ॥
२२ ॥ पूर्ण होतां सामास ॥ दाखवा परकायाप्रवेश ॥ मग करावा वास राणीवसा हो माजी ॥ २३ ॥ ऐसें
वचन ऐकोनियां ॥ ह्मणे लगवगा करूं कां वायां ॥ सामास भरती उद्यां ॥ दावीन चमत्कार विद्येचा ॥ २४
मग निवांत राहिला ॥ भट्टी मंत्री ज्ञानी भला ॥ तेणें अवघा अनुभविला ॥ जतन करणें देहासी ॥
२५ ॥ केलें आहे कपट ॥ देह होय परि जीव नष्ट ॥ यासी करितां हा स्पष्ट ॥ हा दुरात्मा कुडी नासील
॥ २६ ॥ प्रधान चालवि राज्यनीति ॥ तयासी देखोन हाय भ्रांति ॥ कपटी सांगे जा जा रीती ॥ तेंसा
चि राहाटत असे ॥ २७ ॥ येरीकडे भुजगेंद्रें ॥ खेळे क्रीडा कौतुकछंदें ॥ फणा करूनि आनंदें ॥

तोविक्रमवेशधारी ॥ २८ ॥ ऐसाएकप्रहरक्रमिला ॥ परतोनपूर्वठायासिआला ॥ कुडीआपुलीपा-
हूंलागला ॥ तवदेखेदेहकुब्जकाचा ॥ २९ ॥ कुडीदेखोनकांटाठिला ॥ ह्मणेयाणेंविश्वासघातके-
ला ॥ कपटेंकुडीघेऊनिगेला ॥ दुरात्मादुर्बुद्धी ॥ ३० ॥ मीजरीसंचरेंयाच्याशरीरीं ॥ तरींह्यापापरूपी
दुराच्यारी ॥ स्पर्शकरूनयेकलेवरीं ॥ मुरडलावातवेगेंकरुनियां ॥ ३१ ॥ ह्मणेऐशियाचिदृष्टींपडे
तरीमहादोषजडे ॥ प्रत्यक्षसंभाषणजरीघडे ॥ तरींमित्रहत्यादोषपें ॥ ३२ ॥ जरीघडेसंसर्गअन्न ॥ तरींब्रह्म
हत्येचेपातकजाण ॥ तरींघडेजह्मचेंजीवन ॥ तरींपशूसमानपें ॥ ३३ ॥ दुर्जनाचेसंगतिबुद्धी ॥ मंदहोय
जाणविशुद्धी ॥ नानाक्लेशदुर्बुद्धी ॥ पावेतयास्तव ॥ ३४ ॥ जरींमातापितायमार्गस्त ॥ पुत्रेंपंथसोडा
वापरमित ॥ ऐसीआहेधर्मनीत ॥ तीऐकिजेसकळी ॥ ३५ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ शकटंपंचहस्तेषु ॥ द
शहस्तेषुवाजिनं ॥ हस्तीहस्तसहस्रेषु ॥ देशत्यागोपिदुर्जने ॥ १ ॥ ह्मणेदेवाकटाकटा ॥ कैसाका
ळपडिलाबोखटा ॥ धडाप्राणदोनवाटा ॥ येकयेकानदेखती ॥ ३६ ॥ भविष्यहेंबळवंत ॥ केवींचु
केहोणारगत ॥ तेसीबुद्धीआठवत ॥ भोगास्तवपैंजाणा ॥ ३७ ॥ मजयऐसीचिंता ॥ प्रसन्नभूत
स्वामीअसतां ॥ आणिअभयकरठेवोनिमाथां ॥ सुदेवब्राह्मणे ॥ ३८ ॥ ऐसेंह्मणोनियाळिला ॥
विच्यारीसर्पवेषनव्हेपला ॥ येखादाभोवळअरिष्ठाला ॥ तामसरूपह्मणोनियां ॥ ३९ ॥ पाहेंअ
धोऊर्ध्वभोंवतें ॥ चालेथोकुतथोकतपंथें ॥ तवदेखिलेंवटवृक्षातें ॥ तेथेंकरीप्रवेश ॥ ४० ॥ वटा २
चाअतिविस्तार ॥ दृष्टिपाडलेंराव्याचेंकलेवर ॥ उत्तमदेहपरिकर ॥ मलतयाचेजीवीं ॥ ४१ ॥ ऐ

सें विच्यारोनि मनीं ॥ टाकिलासर्पाचागवसणी ॥ संचरलापुसयाचेंप्रेतस्थानीं ॥ अतिप्रीतिकरोनि यों ॥ ४२ ॥ मगतेथोनउडाला ॥ नगरामध्यभागीं आला ॥ निंबवृक्षावरी बैसला ॥ तवठांबहुरूपराहि ले ॥ ४३ ॥ तेथेंबाल्रतिएकमेका ॥ करितीशोकार्णवींशोका ॥ वस्त्रंभूषणेंहारमुक्ता ॥ गाहाणपडली उदराकारणें ॥ ४४ ॥ तेंएसीकरितांचिंता ॥ विहंगमहोयपरिसतां ॥ एकोनहोयबोलता ॥ तेंपरिसतां श्रोतेहो ॥ ४५ ॥ कोणक्रियाकोणधर्म ॥ कोणआच्यार्यकोणग्राम ॥ कोणयातिकोणनेम ॥ मजप्रति सांगावें ॥ ४६ ॥ एकोनपक्षीयाचेंवचन ॥ पाह्यातिकरोनियाऊर्ध्वमान ॥ स्वामीपुससीआह्माकार- णें ॥ तरींजवळियेऊनिबैसावें ॥ ४७ ॥ जीवींनधरावीशंका ॥ मीपापरूपिनव्हेंबहुरूपिका ॥ उद्यो गजरीएसादेखा ॥ परीक्रियाशुद्धअसेमाझी ॥ ४८ ॥ कर्मतेंस्वधर्म ॥ देखोनिहरलाश्रम ॥ संतु ष्टमनस्हृदईप्रेम ॥ भरलेंमदोदित ॥ ४९ ॥ मनींविच्यारीपक्षिराव ॥ याचादिसनाहेंशुद्धभाव ॥ वाचाशुद्धरूपाणव ॥ निःकळंकमानसीं ॥ ५० ॥ एसेंविच्यारूनिमनीं ॥ येऊनिबैसलासन्मुख स्थानीं ॥ येरजातिलेंटांगणीं ॥ घालतीदंडवत ॥ ५१ ॥ बहुरूपीह्मणेजीराया ॥ एकराव्यागुणा ळया ॥ एकमासयाठाया ॥ येऊनझालाआह्मासीं ॥ ५२ ॥ खेळनंदीराव ॥ गाहाणपडिलेव स्तभाव ॥ थोरपडिलासंदेह ॥ भक्षावयासींपाहिजे ॥ ५३ ॥ रायेंपुसेतयासीं ॥ अगातूंबहुरू पाह्मणविसी ॥ एसीविद्यानाहींतुजपासीं ॥ जेंराजावश्यहोय ॥ ५४ ॥ बहुरूपीह्मणेजीरा- या ॥ खेळदेईतरींवश्यकरावया ॥ चमत्कारदाखवावया ॥ वेळनलगेजी ॥ ५५ ॥ रावाह्मणे

विद्याकोणकोण॥तेंमजप्रतिकरावेंश्रवण॥गोप्यनकरितांमन॥निर्मळभावधारोनिसांगिजे॥
५६॥विद्यासांगेबहुरूपी॥विक्रमपरिसेसाक्षपी॥एकोनह्मणेसोपी॥एकसांगेनबहुरूपीया॥
५७॥तुजसांगेनविद्यामंत्रएक॥जेणेंमोहिजेत्रैलोक्य॥सेखिपावसीकनक॥जितुकेंपाहि-
जेतितुकें॥५८॥बहुरूपीह्मणेजीपक्षिनाथा॥तरीरक्षिलेंमजअनाथा॥देहव्याधीनेंपीडि
तां॥जैसाभेटलावैद्य॥५९॥तंवदिनगेलाअस्तमाना॥घरोघरींलागलेदीपनाना॥झा
लींभोजनेंआरोगणा॥बहुरूपीआणिरावयासी॥६०॥विद्याॐकारसांगीतला॥बहु
रूपीपठणकरिताझाला॥ज्ञानताकींकतांभला॥सत्वरविद्यासिकलासे॥६१॥तेविद्या
वोडंबरी॥तेणेंसांगीतलीपुरी॥सूर्यउदयाचेअवसरीं॥कायकरिताझाला॥६२॥केलें
असेंप्रातःस्नाना॥देवपूजानिमांडिलेंध्यान॥करोनियाहरींस्मरण॥झडकरीसारी
आरोगणा॥६३॥मगवस्त्रेंभूषणेंलेईला॥रत्नमुगुटशिरींघातला॥कासेपीतांबरमि
रवला॥अतिसोज्वळलखलखित॥६४॥आंगींचर्चिलाचंदन॥जवादिकस्तुरीउधळन
॥माथांखोविलेंकेतकीपान॥तुरामुक्ताफळांचा॥६५॥वामभागींअसेकटार॥दक्षि
णभागींपरशतोमर॥भातांभरलेअतितीर॥तेंपृष्ठभागींबांधिले॥६६॥वोटणघेतलें
सेकरीं॥दोर्दंडशोभाच्यामरीं॥कनकवर्णशृंगारीं॥शोभायमान॥६७॥ऐसातोमहा- ३
वीर॥सांगातेंवल्लभासुंदर॥शृंगारकेलामनोहर॥जाणोंदेवांगनाउतरली॥६८॥ऐसा

तोवीर उन्मत्त॥ रक्तवर्णविशाळनेत्र॥ तांबूलविड्यादंत॥ नयासीतेवल्लभा॥ ६९॥ पवनगति
येतांमहावीर॥ गर्जेवाकीआणिनांडर॥ अद्रिहानानृपवर॥ जोहारकेलातयासी॥ ७०॥
ह्मणेगारायापरियेसी॥ स्वर्गीयुद्धमांडिलेंदेवादैत्यासी॥ देवआलेरणासी॥ मजबोला
रूपाठविलें॥ ७१॥ सांगातेंआलीवल्लभा॥ राहेंराहेंह्मणतांपातलीसभा॥ देखोनितु-
झीसुखशोभा॥ मानसीहर्षवाटला॥ ७२॥ मीवीरतरीसूर्यवंशी॥ जातोंदेवकार्यासीं॥ असे
अयोध्यापुरवासी॥ स्त्रीठेवावयास्थळपाहिजे॥ ७३॥ सूर्यउदयापासोनि॥ द्वादशयोजनें
आलोंपंथक्रमोनि॥ तुझीकीर्तीऐकोनी॥ नावेकउतरलोंयेथें॥ ७४॥ तरीतूंपरनारी
सहोदर॥ सत्वगुणधैर्यसाचार॥ मजरंकासीकरूनियाथार॥ स्त्रीठेवीगृहीं आपल्या॥
॥ ७५॥ ऐकोनवीराचेंवचन॥ राजाविलोकीप्रधानाचेंवदन॥ जातसेदेवकार्याकारणें॥
अवश्यठेविलीपाहिजे॥ ७६॥ रावह्मणेगामहावीरा॥ स्त्रीपावलीआमच्याघरा॥ स
वेंदीधलेकाठिकरा॥ गृहाप्रतीधाडिली॥ ७७॥ रायायेकमजउद्योगमांडिला॥ युद्ध-
प्रसंगींकदाचितमृत्युआला॥ जालाशरीरभंगमजला॥ तरीस्त्रीसमागमेंमेळवावी
॥ ७८॥ रावह्मणेगावीरराजा॥ जातोसीगादेवकाजा॥ क्षेमकल्याणतुझीयाभुजा॥ स
दाकाळींराहोतकीं॥ ७९॥ रायातूंबोलिलासीसत्य॥ मजपुढेंकायतेदैत्य॥ नलागतांनि
मिषांन॥ अंतपुरवीनतयांचा॥ ८०॥ मीसांगतोंस्वाभाविक॥ तुजअसावेंठाउक॥ हाआहेत्रि

विधलोक॥ कदाचितबुद्धिभ्रष्टकरिल॥ ८१॥ नमूंनिउडालाअंतरिक्ष॥ राजापाहेउर्ध्वलक्ष॥
सभानायकम्हणतीप्रत्यक्ष॥ स्वर्गाप्रतीगेलासे॥ ८२॥ लोकतवतटस्तजाले॥ दिसेतववरी
पाहिले॥ कवणेगतींपेंगेले॥ दिवसादोंमुहूर्तामध्यें॥ ८३॥ क्षणएकजालीयावरी॥ ऐकातिनि
शाणभेरी॥ तुरेंकाहाळरणतुरी॥ घोषउठिलादुमदुमित॥ ८४॥ तुंबळफुटतिभडभडा॥ तु
रेवाजनीधडधडां॥ रथचालतीधडधडां॥ बाणभडभडावाजती॥ ८५॥ येकयकातेंहांकिती
॥ घेंघेंऐसेंम्हणती॥ शरपडतातिक्षिती॥ तेपाहातीविश्वजन॥ ८६॥ आधीचबहुरूपीमावक
र॥ नाराविक्रमाशिक्षेचाप्रकार॥ दाखवितसेचमत्कार॥ अतिआश्चर्यकारित॥ ८७॥ तंवअ
पूर्वताजालीथोर॥ भूमींपडिलावामकर॥ दंडींरत्नचामर॥ असुन्हूंथबथबीत॥ ८८॥
वोटणअसेंमुद्रीं॥ चंद्ररेखादिसेशरीं॥ तेणेंनादेंदणदणाटउठी॥ सभेमाझिपें॥ ८९॥ द-
क्षिणकरखड्गासहित॥ गगनपंथींअसेयेत॥ नयामार्गेसत्वरगत॥ कोंथकापडियेला॥ ९०॥
घायलागलेसबळ॥ नाहींठेवावयासीतिळ॥ तंवआलेंशिरकमळ॥ हास्यवदनघवघवित॥ ९१॥
वीराचाजालापेंघात॥ तंवराणीवसाऐकिलीमात॥ त्याचीस्त्रीआलीधांवत॥ पिटीवक्षस्थळा
सी॥ ९२॥ म्हणेगावीराभूपाळा॥ तूंअजितगाकाळा॥ स्वर्गीगलासिबत्तिसवेळां॥ परीऐसें
घडलेंनाहीं॥ ९३॥ आहाराखचलामहामेरू॥ उलथलेतेगिरीवरू॥ कींफुटलाजाणेसाग
र॥ ममदुःखाचाजाणपा॥ ९४॥ जरीमीअसतेंसांगातें॥ तरीऐसेंघडोनदेतें॥ मजवाया

सांडिलें येथें ॥ परदेशी प्राणवल्लभा ॥ ९५ ॥ आतां शोक काय करूं ॥ कुंड रचोनि मेळवा काष्ठभारू ॥ अग्निप्रवेश सत्वर करूं ॥ असें रायासि ह्मणत से ॥ ९६ ॥ राव ह्मणे वारंवार कांतें ॥ नूंन करीं दुःख चित्तें ॥ होणार जें होतें ॥ तें होऊनि गेलें ॥ ९७ ॥ सुखें असावें आमचे घरीं ॥ जैशा माझ्या कन्या कुमरी ॥ जववरी जीन असे शरीरीं ॥ तंववरी अन्नवस्त्र चालवीन ॥ ९८ ॥ तेस्त्र णे वुं राया परनारी सहोदरू ॥ माझा अभिलाष न को धरूं ॥ मजवीण प्राणेश्वरू ॥ क्षणभ- रीन राहे ॥ ९९ ॥ ऐसा शब्द ऐकिला ॥ राजा मनीं कंटाळला ॥ सामग्री सिद्ध करिता जाला ॥ अग्निप्रवेशाची ॥ १०० ॥ रचिलें तेव्हां होमकुंड ॥ काष्ठें घातलीं उदंड ॥ अग्निला- विला प्रचंड ॥ धडधडां निघती ज्वाळा ॥ १ ॥ प्रेत नवाही वाळाविलें ॥ त्याहीं शवातें उचलीलें ॥ नियंसी अभ्यांग दिधलें ॥ राव बाळ शांतनि घाल्या ॥ २ ॥ करीत संसर्चें लस्नाना ॥ कुंडासि करी प्रदक्षिणा ॥ करजोडोनियां नमना ॥ करी रायासु लक्षणासी ॥ ३ ॥ प्रेत घातलें भीतरीं ॥ आपण उभी राहिली शिळेवरी ॥ रामनामस्मरण करी ॥ उभी ठाकली सूर्यासन्मुख ॥ ४ ॥ तेथें जाली तिची शांती ॥ राव आला सभेमर्ता ॥ जी जी करी रायरवंती ॥ ह्मणे कैसें घडलें पाहा ॥ ५ ॥ नगरलोक परस्परें अनुवादती ॥ पाहा पाहा कैसी दृढावगती ॥ अग्निप्रवेशा चीस्थिती ॥ आजी देखियेली डोळां ॥ ६ ॥ सुलक्षण बोले मरळा ॥ तंव अकस्मात् वीर उन रला ॥ जो वीं जाणों गंधर्व आला ॥ शस्त्रास्त्रीं मंडित ॥ ७ ॥ राया करी दंडवत ॥ ह्मणे संग्राम मज

ला अद्भुत ॥ दैत्य जिंकिले समस्त ॥ देवकेला निजा व नर्या ॥ ८ ॥ योग केला पुरुषार्थ ॥ दैत्याचा केला निःपात ॥ वस्त्रें अळंकार दे अमरनाथ ॥ तीं दारवंति लीं राया तें ॥ ९ ॥ पाहा तां वस्त्रें अळंकार ॥ अनर्घ्य मोल्य दीप्तिकर ॥ उघा जाले दान प्रहर ॥ आज्ञा दे ईश्न उठ केला गाया ॥ १० ॥ आजि सकल लक्षणा नृपवर ॥ जाणों असे अयोध्या पुरा ॥ सत्वर बोल्ला दीसंदरा ॥ दूत पाठवोनि-यां ॥ ११ ॥ रावपाहे प्रधानाकडे ॥ तेल क्षिती एक मेकापुढें ॥ ह्मणती मंडलसाकडे ॥ एरवादें अरिष्ट होईल ॥ १२ ॥ महावीर झुंजार ॥ नर्गोनि आला दैत्यानासंव्हार ॥ आम्हा यासी काय पाड ॥ येक येका मारील ॥ १३ ॥ एक ह्मणती जाला वृत्तांत ॥ तो यासि करावा श्रुत ॥ तो राय यासि बिंबला पदार्थ ॥ मग उपक्रमिजे प्रधानें ॥ १४ ॥ सांगतो सकळ कल्याण ॥ साचव क्षेम केला वृत्तांत ॥ तुह्मी विवेकी प्रधान बुद्धिमंत ॥ आणि अभिलाप करूं पाहातो ॥ १५ ॥ करीं चिया कंकणा ॥ पाहों ह्मणोनि आणिले दर्पणा ॥ मी देही असतां संपूर्ण ॥ सांगतो काय मृत्यु ह्मणोनियां ॥ १६ ॥ तूं तर शाहाणा ह्मणविसी ॥ मी कवण असें नेणसी ॥ संहारितां दैत्यांसी ॥ मज वेळ ला-गला नाहीं ॥ १७ ॥ धरोनि राज्याचें बळ ॥ मज शंकरूं पाहातो छळ ॥ तरी न लागतां घडी पळ ॥ अवघियांसी मारीन ॥ १८ ॥ माझ्या असती बहुत भाव ॥ ऐसें जरी शंका करीन ॥ तरी रोषें सांवरा व्या ॥ आपल्या फणा ॥ १९ ॥ आतां सांडोनि तिची आशा ॥ मज भेळवावे संतोषा ॥ नाहीं तरी सैन्या सरसा ॥ मी येईन युद्धासी ॥ २० ॥ ऐसें ऐकोनि वीर वचन ॥ भयापांत

अवधियाचेंमन॥ राजाबोलेप्रतिवचन॥ ऐकगामहावीरा॥ २१॥ जालेंनेंतरींसत्यवचन॥
तरींघ्यावेंकांहींकांचन॥ वीरातूंकृपाकरून॥ घेऊनियांजाईंजे॥ २२॥ यावरीवीरहांईबो
लता॥ राजपत्नीतेआपलीमाता॥ ऐसेंबोलसीतूंवृथा॥ नरीशा यच्चित्तपाहिजे॥ २३॥ ऐ
कापुराणींचीव्युत्पत्ती॥ पंचमाताऐसेंबोलती॥ येककजाल्यानिगुती॥ राजपत्नीची॥ २४॥
गुरुपत्नीदुसरीमाता॥ मित्रपत्नीतिसरीमाता॥ चवथीस्त्रियेचीमाता॥ पांचवीआपमातांजा
ण॥ २५॥ राजाअतिभयाभीत॥ हाबोलतोंइपरमार्थे॥ नकळेतयाचाअंत॥ कोणभावजी-
वींचा॥ २६॥ नजाणोंनिक्लेशाकार॥ ब्रह्माअवतारनटधर॥ वहुरूपीजालातत्पर॥ ह्मणेतु
झेंअन्नभक्षिलेंसे॥ २७॥ म्यायेकमासवरी॥ सेवाकेलीनानापरी॥ नंदनहाकनन्दसीअंत
रीं॥ मगहेविद्याअवलंबिली॥ २८॥ रावह्मणेहाभोळावित॥ पाहातअसेआमचाअंत॥
जरींबहुरूपीअससीसत्य॥ तरींआपलीकळाबोलावीं॥ २९॥ रायानुजआहेसंदेह॥ तरीं
मीकारतोंनिःसंदेह॥ वचनमात्रेंयेईलप्रिय॥ हेंजाणावेंनरुतें॥ ३०॥ ह्मणेबोवल्लभस
त्य॥ राजादेतसेउचित॥ ह्मणउनियेईत्वरित॥ नभवतीवेंविलंबा॥ ३१॥ असेंह्मणतांते
चक्षणीं॥ येऊनिउभीराहिलीमृगनयनी॥ तिसदेखतांकुळांगामनीं॥ वीर्यपातहोतसे॥
३२॥ तिचीलक्षणेनियांस्वरूपता॥ ह्मणेभलाभलाभाग्यवंता॥ मागमागरेतूंआतां॥-
जालोंअसेंप्रसन्न॥ ३३॥ मगहागणनटागंभा॥ तुजप्रातहोईलसकळशोभा॥ उदईकन्

वानटारंभा ॥ महोत्साहें खेळावें ॥ ३४ ॥ मुद्राआणिसिंव्हासन ॥ हें दूरकरोनिजाण ॥ व
स्त्रेंआणिकांचन ॥ शस्त्रादिकरोनियां ॥ ३५ ॥ रायेंविसर्जिलेअलंकार ॥ अनुक्रमेंस-
भानायकथोर ॥ दूतेंजाले परिकर ॥ आणिनगरवासीजन ॥ ३६ ॥ मगकायकरीभग
वंत ॥ बोलाविलेआपलेदूत ॥ मोटाबांधल्यात्वरित ॥ नेतीआपुल्याठायांसी ॥ ३७ ॥ नेतां
भागलेसेवकजन ॥ नानापरीचींवस्त्रेंभूषणें ॥ कष्टतहोतींअन्नाकारणें ॥ तयासींप्राप्त
द्रव्यजालें ॥ ३८ ॥ मगदीधलींवस्त्रेंपरिधानें ॥ सर्वेंचिकरीसभाविसर्जन ॥ बहुरूपियासी
देवोनियांमान ॥ तांबूलविडेसमर्पिले ॥ ३९ ॥ बहुरूपीआलागृहासी ॥ साष्टांगनमिले
राव्यासी ॥ तुझियाप्रसादेंकनकराशी ॥ रत्नांसिगणितनाहीं ॥ ४० ॥ ह्मणजैसासुदामा
ब्राह्मण ॥ दरिद्रेंपीडिलातोगहन ॥ तयासीप्रसन्ननारायण ॥ नगरीकेलीसुवर्णाची ॥
४१ ॥ बिभीषणरावणभ्राता ॥ तोशरणगेलारघुनाथा ॥ वधूनिराक्षसांसमस्तां ॥ राज्यीं-
स्थापलाचिरंजीव ॥ ४२ ॥ ध्रुवबाळकथाकेलें ॥ तेंदेवरायेंअंगीकारिलें ॥ तयासिनेऊनि
बैसविलें ॥ आटळपदींअक्षई ॥ ४३ ॥ ऐशासाक्षीबहुतदेतां ॥ विस्ताराजाईलकथा ॥ तैसें
परीम्हजभगवंता ॥ तुझियाकृपेनेंजालें ॥ ४४ ॥ तोदिवसक्रमिलाघनगरी ॥ खेळखेळेब
हुरूपधारी ॥ राजअलंकारपेरी ॥ जेदीधलेउचितते ॥ ४५ ॥ द्रव्यजेरायेंदिधलें ॥ तेंरावया
सिविदितकेलें ॥ तोह्मणेतुझियाकष्टेंप्राप्तजालें ॥ तेथेंमाझाकायउपकार ॥ ४६ ॥ आतां

यकअवधारी॥ माझेंम्हणीतलें अवश्यकरी॥ मजनेऊनियांबाजारीं॥ विकयलांक
रावा॥ ४७॥ माझियाभारेंजितुकें॥ कनकभरेलातितुकें॥ तेंघेऊनियांकौतुकें॥ येईजे
गृहाप्रती॥ ४८॥ तोह्मणेगामगरकमूर्ती॥ तुजकरितांमजअष्टसिद्धीचीप्राप्ती॥ ईतुका
द्रव्यलाभजाला॥ ४९॥ कैसाविकावातुझाआत्मा॥ तूंआमुचामातापिता॥ ह्माकेंवाड-
करितां॥ नरकाप्रतजाईजे॥ ५०॥ जेंसीउष्णाकाळींमगरी॥ आउटपादगंगेह्मानदुरी॥
चडफडीतपडलीसेभारी॥ तेंवणकमार्गस्तआला॥ ५१॥ तयासिमगरयेतकाकुळती॥
मजनेऊनिघालींजळाप्रती॥ पुण्यघडेलतुजप्रती॥ माझाआत्मावांचेल॥ ५२॥ तोह्म
णेतुझाकायविश्वास॥ अंतकरिसीजीवनास॥ जेंसावायसांतमध्येंहंस॥ कष्टविलाजा
णा॥ ५३॥ मगरीह्मणेघेमाझीभाष॥ तुवांनकरावेंउदास॥ येरेंमानिलाविश्वास॥ मो
टबांधिलीमगरीची॥ ५४॥ मोटबाह्मानियांसिरीं॥ प्रवेशलागंगातीरीं॥ तंववउदकपुसे
मगरी॥ कोठपर्यंतअसे॥ ५५॥ येरम्हणेगुल्फपर्यंत॥ मगरीम्हणेचलकिंचित॥ ऐसा
नेलाचालवीत॥ कंठपर्यंतजाणा॥ ५६॥ मगरीह्मणेयेथेंसोडीमोट॥ म्हणेक्षुधालाग-
लीउत्कट॥ मजतुष्टलानीळकंठ॥ आहारदेवेंनिर्मिला॥ ५७॥ म्हणेम्यातुजउपकारके-
ला॥ आणितुझाआत्मागारक्षिला॥ म्हणेभलागाभला॥ उत्तीर्णलीकरीजालासी॥ ५८
ऐसांपरस्परेंविवादत॥ तंवजंबूकअकस्मात आलातेथें॥ तोह्मणेदोघेतुह्मीअसत्य॥ सा

क्षनाहींकोणापें॥ ५९॥ तूंकैसाआलासी॥ ह्मा होताकवणभुमसी॥ तमींपाहेननेत्रेंसीं॥
मगसत्यकींमिथ्यासांगेन॥ ६०॥ पुनरपीमोटबांधिली॥ तंडोवरीघेतली॥ आलासीप
झडकरी॥जेथेंमगरपडिलाहोता॥ ६१॥ जंबुकम्हणेदेवीमोटसी॥ तूंजाईंआपुल्यागृ
ह्मासी॥मगरातूंकैसाहोनासी॥तमीपाहेनदृष्टीं॥६२॥मगरभूमीसपसरला॥नरम्हा
गींसीलागला॥ जंबुकदूरउभाराहिला॥ ह्मणेतुह्मादोघेहीमूर्ख॥ ६३॥जंबुकह्मणे
रेमानवि॥ ह्मामानवकदुष्टभावी॥ ऐसेंजाणोनीयांजीवीं॥ तूंजाईंआपुल्याआश्रमीं॥ ६४
॥नरगेलियाआपुल्याठायां॥ जंबुकेंवांचवीलेंतया॥मगरानेपरीपक्षीराया॥ मजकरूं
सांगसी॥ ६५॥ तरीतोमगरदुर्बुद्धी॥परोपकारासीकेलीबुद्धी॥ नाविचारीआपुलीशु
द्धी॥ शेवटींमरणपावला॥ ६६॥ तुझाह्याथोरउपकार॥जन्मोजन्मींनपडेविसर॥करि
तांस्वार्थाचापुढार॥ घतनाअधिकारहोईल॥ ६७॥ वरीरावाबोलेउत्तर॥जरींमानसी
उपकार॥ तरीयाकार्याचाकरितांअंगीकार॥तुजहीदोषनाहींसर्वथा॥ ६८॥ माताआ
णिपितर॥ जेष्ठबंधूसहोदर॥ मित्रआणिनृपवर॥ इतुकींवचनेंपाळावीं॥ ६९॥ ऐ
सींवदतीपुराणें॥ तुवांसंशयनधरणें॥ माझेकष्टद्रव्यार्पणें॥ तुझ्याठायांअसावे॥ ७०
॥करोनियांशुद्धमन॥ करितांजाणगंगास्नान॥ जेसेंकेलियागोदान॥ शूद्रआणि ७
पवित्र॥ ७१॥ आग्रहदेरवांनिरावयाचा॥ भगवंतगुणीबोलेवाचा॥ ह्मणेजोसंकल्पतु-

क्षयजिवाचा ॥ तेचीसिद्धीपाववीन ॥ ७२ ॥ मगरावाघेऊनिह्मानावरी ॥ हींडताजालासें दु
रगिरीं ॥ रावाघ्याह्मणोनि फेरी ॥ हींडतसेहातनदीया ॥ ७३ ॥ चौबारींहिंडेघरोघरीं ॥
परीहटदावनकरी ॥ ऐसाश्रमपावलाभारी ॥ मगआलानाणवटीस ॥ ७४ ॥ दुकानोदु-
कानींहिंडवीला ॥ रावाघ्यारावाघ्याऐसेंबोलिला ॥ तंवदशावंतबोलोंलागला ॥ नाना
वटीयेतेधवां ॥ ७५ ॥ तोह्मणेकाययाचेंमोल ॥ कैसाकरीतसेबोल ॥ तयासीरावाह्मणे
तोलेतोल ॥ देईंसुवर्णयासी ॥ ७६ ॥ आणिकयेकपरियेसी ॥ जरीमजतूंविकतघेसी
॥ तरीपाळावेंमाझ्यावचनासी ॥ ऐसीभाक देईंमज ॥ ७७ ॥ विस्मितमनदशावंताचें ॥
पारसोनिबोलतयाचे ॥ ह्मणेकायपाडकनकाचें ॥ रावाघेणेंसर्वथा ॥ ७८ ॥ भाषदी
धलीरावयासीं ॥ द्रव्यतुकिलेंभगवंतासी ॥ आज्ञामागेंरावयासी ॥ नमस्कारूनिगे
ला ॥ ७९ ॥ रावादशावंतेंघेतला ॥ तोसुवर्णपिंजरींघातला ॥ थोरहटदावकेला ॥ द्रव्य
लुब्धें ॥ ८० ॥ तयाचीकोणास्थिती ॥ द्रव्यासनाहींमिती ॥ परीनित्यकंचनवृत्ती ॥ काळ
क्रमिनसे ॥ ८१ ॥ रावादशावंतेंघेतलीयावरी ॥ कैसीकथावर्तलीपुढारीं ॥ तेंश्रोतयांह्म
णोअवधारीं ॥ तेंसांगेहरिदासा ॥ ८२ ॥ ॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रकथा ॥ हरिदासहो
यसांगता ॥ सावधहोऊनिश्रोता ॥ कथाअमृतऐकावें ॥ १८३ ॥ इतिश्रीविक्रमचरित्र-
द्वितीयोऽध्यायः ॥



श्रीगणेशायनमः॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥ श्रीगुरुभ्योनमः॥ रावापाल्लोनीपंजरा॥तोपागविला
सेघरा॥जेथेंबैसलीहोतीसुंदरा॥तियेपुढेंठेविलों॥१॥ तेह्मणेसेवकासी॥कोण्हेंपागविलेंराव्या
सि॥भृत्यह्मणेकाळकमायासि॥तुह्मासदशवंतेंघेतला॥२॥बायकोजाहालीआनंदभारित
॥हांसलीखदखदांत॥धांवोनिआरतीत्वरित॥वोवाळितीजाहाली॥३॥कींचातकांपर्ज्यन्य
दृष्टी॥तेसंप्रेमातिच्यापोटीं॥सदोदानभरलीदृष्टी॥नसमायेसुखातें॥४॥हर्षेनिर्भरबाळा
॥जैसीकामधेनुवत्साला॥कींचकोरेंसूर्यमेळा॥उदयकाळीं॥५॥ह्मणेथोरभाग्याचाउदयअ
पूर्व॥प्रसन्नजाहालामाहादेव॥कींपावलामजकुळदेव॥आणियलेंराव्यातें॥६॥ऐसीस्तुती
करूंलागली॥रावाह्मणेबाईबैसउगली॥पुढेंकायकरितीजाहाली॥तेपरियेसीपां॥७॥स
मोरगृहाभितरीं॥रत्नजडीतचौरंगावरी॥जेथेंमार्जारउपद्रवनकरी॥ऐसाउंचठेविला॥८
बोलावोनदासीसी॥यावनाळदाधलेतयापासी॥अर्धभरडानेकणियेसी॥अर्धयाचेंपीठक
रावें॥९॥आणिशाखआणिलीमाठेचि॥दुकानाजावोनिस्वामिनी॥आज्ञामागेतेलमीठसा
हित्याची॥घेवोनियेईजाय॥१०॥आणीकहेंजीर्णवस्त्र॥नदीहुनिंआणीकरूनपवित्र॥हेंदे
खोनिविक्रमनेत्र॥अतिजर्जरजाहाला॥११॥बाईसह्मणेविक्रमसेन॥प्रतिदिवसिहेंचि
अन्न॥तेह्मणेआज्ञाप्रमाण॥गृहस्वामिचीं॥१२॥अष्टभोगघरीं असतां॥परीमजभोगा
वयानाहींप्राप्ती॥जवसरेभोगगती॥तंववरीऐसेंचि॥१३॥कणियाआणिगंगामृत॥त्या

सिंनाहीदुसरापंथ॥ जरीकाष्ठाचापुरला असेल अंत॥ तरीतुझाप्रसाद॥१४॥ तोह्मणेमाझें
वचनऐकावें॥ यावनळातेंसाठवावें॥ कणीकनांकुळानेंकाडावें॥ जेंअतिउत्तमअसतीं॥१५॥ ग
रीह्मणेरांवयासीं॥ कोपभयघेईलगृहस्वामियासीं॥ मगनावरेंकोपव्हांसि॥ मजवरीकोपतांचें॥
१६॥ गवाह्मणेनकरींचिंता॥ मीवारीनकोपभयतां॥ पाककरींगीनिरुता॥ अतिउत्तमषड्रसें॥
१७॥ ऐकोनीतयाचीमात॥ झडकरीजाहालीसुस्नात॥ नेस्लीपाहेंजीर्णवस्त्र॥ तेंचीजेंनेंराव-
यानें॥१८॥ ह्मणेउत्तमपीतांबर॥ जोंपिंवळामनोहर॥ तोंनेसावावेंगवगुत्र॥ कांचोळीपदकूळा
ची॥१९॥ परिसोनतयाचेंउत्तर॥ परिधानकरीतसेसुंदर॥ परिभयाभीतयोर॥ ह्रदयामाझा
री॥२०॥ जेंवहेंनिपजवींपाकासी॥ तेंवसांगेपरिच्याररकेसी॥ ह्मणेजावेंगीनदुकानासि॥ वो
लावीदशावनातें॥२१॥ तेंगेलेंआसीतभीत॥ दादाह्मणेरागोबोल्हावित॥ तोह्मणेकायकार्यउ-
दित॥ तेह्मणेमजकळेनाहें॥२२॥ ह्मणेरागोघरासिपाठविला॥ एकप्रहरदिवसजाहाला॥ समा-
चारपाहिजेघेतला॥ कायकरीतअसेल॥२३॥ साडोनियांशिष्यादिकांसीं॥ आपणआल्यावें
गेसीं॥ उदकदिधलेंआचमनासीं॥ रागोह्मणेवाईसावधअसावें॥२४॥ येरीहोवोनिकंपाय
माना॥ उदकदिधलेंआचमना॥ दशावंतपाहोनिलोचना॥ नमनचिजाहाला॥२५॥ तयापिवो
लावयानाहींसमर्थ॥ गवाअसेंपाहात॥ वस्त्रेंफेडूनत्वरित॥ स्नानकेलेंपाहिजे॥२६॥ दशा-
वंतह्मणेग्येडेसकाळीं॥ स्नानाईजेउसायंकाळीं॥ रागोह्मणेसांगेअंघोळी॥ मजस्तुधा

लागलीअसे॥२७॥बोलावोनि नापिकासि॥ परिमळतेलत यापासीं॥मस्तकींदशवंनाशी
॥मर्दीवयादीधलें॥२८॥तोपाहेरवाळीवरी॥क्रोधभरलाअसेशरीरीं॥भिडेनेंकांहींवचन
नकरी॥वस्त्रमागेपडदणीसीं॥२९॥पक्षीह्मणेनेसलाअससी॥तोचिकरीपडदणीसीं॥मा
झ्यासांगीतल्यावचनासि॥आचरतजाई॥३०॥जालेंचांपेलमर्दना॥उदकासारिलेंसेस्ना-
ना॥जवळीबैसोनिआपण॥उदकघालवी॥३१॥आणविलेंशीतळजीवन॥ह्मणेकरावें
आचमन॥बोलेसत्तेनेंआंगस्पर्शन॥ह्मणेक्षीरोदकनेसावा॥३२॥पाटमांडिलाचंदनाचा
॥बैसोनिटिळालाविलापरिमळाचा॥ॐकारसारोनिसंध्येचा॥देवतार्जनसारिलें॥३३॥
पत्रगंधपुष्पधूप॥दावीनैवेद्यवोवाळोनादीप॥वाहोनियांमंत्रपुष्प॥करीउपासनवैस्व-
देवा॥३४॥मगमांडोनियांबळीदान॥चरणक्षाळूनकरीआचमन॥स्मरतविसर्जनवचन॥
मगघरांतआला॥३५॥सुवर्णाचियाताटीं॥षड्रसेंवाढीलींबरवंटीं॥वेगळ्यामांडोनियां
वाटी॥घृतआणिपयदधीं॥३६॥मगसारिलेंचित्रगुप्त॥त्यावरीघेतलीप्राणाहुत॥आरोग
णकरीपंक्तिसहित॥जेंज्यासिरुचे॥३७॥ऐसेंजाहालेंभोजन॥उपरीआंचवलेसकळजन
॥घातलेंहोतेंबैसणें॥तेथेंबैसकारजाहाला॥३८॥अतिविस्तीर्णजाजमरवाणीयासीं॥व
रीचित्रविचित्रतिवासी॥लोडेटांकिलेचौकोनेसीं॥टेंकावयाकारणें॥३९॥बैसोनलावितीचं
दन॥बुकाकस्तुरीउधळण॥गळांहारसुमन॥एकासिएकघालोनियां॥४०॥घेतीकर्पूर

विडे॥ लवंगाआणिवेलदोडे॥ विंजणेजाणक्षितिगादे॥ सेवकजनपैं॥ ४१॥ रायोह्मणेबाई
जोसीं॥ तुह्मीजेवावेंत्वरेंसीं॥ ऐसेंएकोनवचनासी॥ जेवितीजालीसत्वर॥ ४२॥ नेवृदशावंत
गेलाबाहेरी॥ विडाघेईसोपस्करी॥ ऐसेंह्मणेरावाउत्तरी॥ बैसमजजवळिकें॥ ४३॥ चंदनह्मे
तेंवेंचोळा॥ तोह्मणेबाईल्हावीगळा॥ एकरामाद्याळा॥ हे आतांनलावी॥ ४४॥ तोह्मणेनक
रीअनुमान॥ ह्मणेमाझीअसेंआण॥ बाईजीह्मणेहेंबापावचन॥ बोलोंनको॥ ४५॥ तुझी-
आणकोणकार्यासीं॥ तुसाक्षातपिताहोसी॥ तूंजेवचनसांगसी॥ तेंशिरींवंदीनमी॥ ४६
मगतिणेंलाविलेंपरिमळा॥ माथांखोंविलेंवकुळा॥ अळंकारमहासुंदरगळा॥ लेवविलेस
मस्त॥ ४७॥ बाईजीच्यासुखानाहींनीतीं॥ जैसेंमेघगर्जनाकरती॥ तेंमयूरनृत्यकरिती॥
तेंविआनंदातेंपावली॥ ४८॥ जन्मांनिअसेदरिद्री॥ नयाचाकुबेरअसेंभांडारी॥ तेसीआनं
दाचीपरी॥ बाईजीसजाहाली॥ ४९॥ ऐसानिचाआनंदसरस॥ तंवमावळलादिनेश॥ रां
वाकरिउपदेश॥ तोश्रोतींएकावा॥ ५०॥ बाईजीनलानिआनंद॥ पुन्हाकरीस्वयंपाक॥ जो
बहुसूपक्क॥ वस्तवटांचाउत्तम॥ ५१॥ दीपल्यावोनीवरदा॥ निजामहालीवळवंत॥
वोटवेगळ्लेमालती॥ तुभ्रामध्येवळिले॥ ५२॥ दुकानीदमवंत॥ बैसलासेयवघावित
॥ जनह्मणतीआ नमुभक्त उदाम॥ संपूर्णभरल्याअसे॥ ५३॥ आपणअसेवरासनीं॥ पानिक
रूरीक्षाकरतीसुवर्णनामी॥ सेवकउभेकरजोडोनी॥ कायआज्ञासांगावी॥ ५४॥ तंवमावळ

ळारवि॥ पेटीदिधलीबरवी॥ पोतउजळोनीघवघवी॥ गृहासियेताजाह्मला॥ ५५॥ फेडोनीयांरा
जवस्त्रें॥ परिधानकेलापवित्रें॥ करोनिशन्द्धआचमनातें॥ येवोनिबैसेराव्याजवळी॥ ५६॥ रा
वाह्मणेउठाभोजनकरूं॥ दशावंतआग्रहकरीतसेथोरु॥ येवढाजाहालासंसारु॥ परीमीनेणोंहि
भुक्त॥ ५७॥ ह्मणजेंजें आचरणकरावें॥ तेंते काळीं भोगावें॥ दीधल्यावांचोनीनपावावें॥ ब्रह्मा
दिकांजाणपां॥ ५८॥ आतांउठात्वरितगती॥ भोजनकरूंस्वपंक्ती॥ तंवकांतासुवर्णताटीं॥
होयवाढितीक्षीरउत्तम॥ ५९॥ येरीवाढितपापडसांडया॥ रुचितोंडासियावया॥ निंबेंआलेंआं
म्बाचिया॥ लवणशारवापरवडी॥ ६०॥ ऐसेजेवुनिजालेतृप्त॥ आंचवोनीविडाघेत॥ वायजी
घेवोनीउत्कंठित॥ आज्ञारावयाची॥ ६१॥ तिचेंभोजनजाळीयावरी॥ रावाह्मणेदादालागीसे
जकरी॥ धुपवोनियांवोवरी॥ करीवोसेजपैं॥ ६२॥ घालीउंचपलंग॥ वरीपासोडासुरंग॥ बुका
कस्तूरीनानारंग॥ सुमनेंथरोथरींघातलीं॥ ६३॥ सेजकेलीवोजा॥ दादासह्मणेरावाजाहो
निजा॥ श्रमहरेलपैतुझा॥ दिवसाकष्टलाअससी॥ ६४॥ तोजावोनिनिद्राकरी॥ वायजीस
ह्मणेंत्र्ंजाईझडकरी॥ विडाघेवोनिसेजारीं॥ तुह्मीनिद्राकरावी॥ ६५॥ रावयाचिआज्ञास-
मर्थ॥ सेवाजाणवोनितांबूलदेत॥ नानाउपभोगभोगीत॥ मनार्चितपैं॥ ६६॥ ऐसीरतलीं
तेवेळां॥ तंवनिशीचाअंतपुरला॥ अरुणोदयजाहाला॥ उठेदशावंत॥ ६७॥ राघोकरवी ३
प्रातःस्नान॥ करोनियांसंध्यातर्पण॥ वस्त्रेंपरिधानकरून॥ दुकानासिंगेला॥ ६८॥ वाय-

जीउठोनीलगबगा॥ मुखप्रक्षाळोनिसांवरीप्रांगा॥ हळदिघेवोनिकरायुग्मा॥ मुखकमळउटी॥ ६९॥आणीकवस्त्रेंपरिधानकेलीं॥ कुंकुमरेखिलेंनिटळीं॥ श्रृंगारोनिबन्हांजुळीं॥ करीस्नान दानासी॥ ७०॥राघोबैसवाआपणाजवळी॥ कथाप्रसंगसांगतनंतरळीं॥ प्रथमप्रहरजाह्या लियाकाळीं॥ स्वयंपाककरूंजायें॥ ७१॥ येरीकरूनस्वयंपाक॥ दशावंतावोलाऊंपाठवीसेव क॥ तोयेवोनितात्काळिक॥आरोगणसारीस्वपंक्ती॥ ७२॥ तोदिवसीकेलेंपुराणश्रवण॥नव- पाकसिद्दकरीभोजन॥ मगकरीवेषसाईककारण॥ ऐसाप्रतिदिनीतोचिमार्ग॥ ७३॥ क्रमें लाऐसाएकमास॥ जनऐकतिकीर्तिघोष॥ दशावंतामनींअतिसंतोष॥ दानधर्मीतत्पर॥ ७४॥ रावाह्मणदशावंतास॥ मजयेवोनीजाहालायेकमास॥ तुझ्ममुदलद्रव्यास॥ कापरूहीजाहा लीअसे॥ ७५॥ गणितकरोनीमुदलद्रव्यासीं॥ लेखापाह्मोनिवह्मसी॥ तंवमिळालेंमेळासी॥ चतुरगुणप्रमाण॥ ७६॥ दशावंतामनींभरलाआनंद॥ म्नणेराघवाह्यातुझाप्रसाद॥ मगक रितांजाहालाअनुवाद॥ तुळापुरूषाचा॥ ७७॥ दशावंतामनींअतिहरुष॥ स्त्रीसमवेतक- रीतुळापुरुष॥ तोंप्रकाशलाकीर्तिघोष॥ देशापतिअतिगहन॥ ७८॥ करितीनित्यब्राह्म- णसंतर्पण॥ हरिभक्ताचेठाईंसदालीन॥आडियायाचकांदेतदान॥ हरिकीर्तनींतत्पर॥ ७९॥ ऐसेंतयासिनांदतां॥ पुढेंकैसीवर्तलीकथा॥ तेपरिसावीआतां॥ येकचित्तकर्णमनि- यां॥ ८०॥ तयानगराभिनरीं॥ कामसेनानामेंनृपकरी॥ परिसांनिदशावंताचीथोरी॥

नित्ययेबोळंगेसी॥ ८१॥ ऐकाकोणेयेकेदिवसीं॥निद्राकरीआपलेगृहासी॥रात्रींदेखिलें स्वप्नासीं॥ जेदृशवंतेंभोगिलेंआपणा॥ ८२॥ मगउगवलादिनकर॥सभेसिंगेलोंगोआलानृत्यकार॥ दशावंतासिह्मणेंतुजमजयेकाकार॥ आजिरात्रींसंयोगजाहाला॥ ८३॥ तरीमाझें द्रव्यदेसवालक्ष॥भोगभोगिलाअसेंप्रत्यक्ष॥नकरितांवचनअलक्ष॥आणवीद्रव्यासीं॥ ८४॥ ऐसेंऐकोनिवचन॥कंटाळलेंदशावंताचेंमन॥करीतसेरामस्मरण॥मुखींघालीअंगोळी॥ ८५॥ ह्मणेसभामंडळीका॥कामबोलपात्रनायका॥जिईसिनाहींशंका॥पातकबोलतसेजिव्हेसी॥ ८६॥रघुराजअनुजामाता॥अंगुष्ठाचियाकरोनीढंकनाथा॥विग्रहीलें रामसीता॥तैसेंआह्मासीकरेंआली॥ ८७॥आपलेमनाचीकल्पना॥तेस्वप्नदावीमना॥तैसेंकल्पूनियाविवंचना॥करोंआलीसभेसी॥ ८८॥ऐकोनिदशावंताचेंवचना॥अत्यंत भाकीतसेकरुणा॥जरीनकरसीद्रव्यगणना॥तरीकरीनएकादाअनर्थ॥ ८९॥याचक होकींपरदेशीं॥भिक्षामागावयायेतआह्मापाशीं॥तैसेमानोनकामनेसीं॥द्रव्यदेईजे ह्मणतीजन॥ ९०॥तेंमानलेंदशावंताशीं॥सेवकाहातींआणवीद्रव्यासीं॥तंवआठविलेंमानसीं॥ह्मणेरायासिपुसलेंनाहीं॥ ९१॥ रायाहोतागृहाभितरीं॥तोआणविलासभेमाझारीं॥तयापुढेंसाविस्तरी॥कामसेभेचींउत्तरेंसांगितलीं॥ ९२॥रावाबोलेप्रत्युत्तर॥ ह्मणतीसभानायकथोरथोर॥ जोतेसांगतीविच्यार॥तोतुज्रमानिकेसाभासतसे॥ ९३॥

भिक्षुकयेरवादाश्रमत ॥ तोमागेभिक्षाकृतार्थ ॥ तैसाचिभावोनीपरमार्थ ॥ द्रव्यघावेंह्मणती पैं ॥ ९४ ॥ रावाह्मणेतत्वता ॥ ईणेंठकवूंआदरिलेंदशवंता ॥ तरींईसमीठकवीनआतां ॥ मग कायकरिताजाहाला ॥ ९५ ॥ दर्पणआणवोनसभेसि ॥ नयासमोरठेविलाद्रव्यरासि ॥ बोलावोनिंकामसेनेसि ॥ ह्मणेदर्पणिचेंद्रव्यघ्यावेंकाढुनियां ॥ ९६ ॥ तेह्मणेदर्पणिचेंद्रव्यादिसे ॥ तेंहातासयेईलकैसें ॥ तरींह्मणेस्वप्नीचेंकैसें ॥ तुजदशवंतेंभोगिलें ॥ ९७ ॥ जेंवींदर्पणिचेंद्रव्यनयेहाता ॥ तेंवींस्वप्नजाणातुझेंमिथ्या ॥ मगराहिलीनिवांतनत्वता ॥ जाय-आपुलेगृहासी ॥ ९८ ॥ हादेखोनिवृत्तांत ॥ दशवंतहर्षलाबहुत ॥ सभालोकहीह्मणत ॥ केव्हडेंकुटिळरचिलें होतें ॥ ९९ ॥ थोररायवाचेंचतुरपण ॥ कामसेनाकेलीदंतभग्न ॥ जातहोतीव्हेतरोन ॥ द्रव्यघेवोनीपरियेसा ॥ १०० ॥ कामसेनाजाहलीलज्जा-यमाना ॥ तेपा[illegible]लीथोरअभिमाना ॥ ह्मणेमाझीकेलीमानखंडना ॥ तरीकरिनघातनयाचा ॥ १ ॥ ह्मणेकेव्हडेंजाहलेंचोज ॥ विपरीतरावयाचेंकाज ॥ लागलाजगाचीलाज ॥ केंभवांकरीनघातयाचा ॥ २ ॥ ऐसेकित्येकदिवसक्रमलिया ॥ ऋतुस्नानजाहलीदशवंत-भार्या ॥ तेपाडोनीयांठाया ॥ कायकरितीपंजाहाली ॥ ३ ॥ रात्रजाहालीदोनमहर ॥ निद्राभूतलोकसमग्र ॥ आपणयेवोनीतस्करापरा ॥ वळंघलीमंदिरीं ॥ ४ ॥ वरीहोतेंऊर्ध्वद्वार ॥ हळुचउतरलीनृत्यकार ॥ दशवंतानिद्रिस्तथोर ॥ आपणमंचकींबैसली ॥

दशवंत. ५ ॥ कोणहीनाहीजागृत॥ दासीनिद्राभूतसमस्त॥ स्त्रीहोतीऋतुस्नात॥ दुसरीयामं अ० ७
५ दिरीं॥ ६॥ तबैसोनियातेथें॥ हळुहळुचरणचुरित॥ तंवजाहालाजागृत॥ दशवंतउघडी ३
नेत्रकमळा॥ ७॥ नेत्रकमळींअसेपाहत॥ ह्मणेस्त्रीअसेऋतुस्नात॥ कींदेखतसेस्वप्न-
गत॥ मागुतापावर्णघेमुखावरी॥ ८॥ येरुह्मणेजीहोईजागृत॥ स्वमनव्हेमीकामसंतापा
त्र॥ धरूनियांऋतुचाहेत॥ आलियानलावींविलंब॥ ९॥ शब्दतियेचाऐकोनी॥ मगउठि-
लाखडबडोनीं॥ ह्मणंद्रव्यसवालक्षघेवोनीं॥ जावेंयेथोनिसत्वर॥ १०॥ मजद्रव्याचीनाहीं-
चाड॥ तुझियारूपेंनंआहेउदंड॥ भोगिसीदेहतरीपुरेलकोड॥ जीवींचेंपैजाणपां॥ ११
मजजरीतूंनदसीभोग॥ तरीकरीनजीवाचात्याग॥ मगअपकीर्तीचाडाग॥ तुजलागे
लनिर्धारीं॥ १२॥ ऐसीयानानावचनीं॥ दशवंतभुलविलाकामबाणीं॥ जैसामोहनीनें-
पाडिलाव्यसनीं॥ रुक्मांगदविष्णुभक्त॥ १३॥ मगत्यादोघांजाहलासंयोग॥ केलादशवं
ताचावीर्यभंग॥ ह्मणेप्रसन्नजाहालोंमाग॥ जोसंकल्पअसेजीवीं॥ १४॥ ह्मणेतूंप्रसंन
बोलसीवचनीं॥ तरींमीमागेनउगवल्यादिनी॥ भाकदेईह्मणवुनी॥ वोडविलाकर॥
१५॥ दशवंतजाहालामदनीपिसा॥ ह्मणेजेंमागसिलउगवल्यादिवसा॥ तेंमीदेईन-
सहसा॥ हे घेभाषमाझी॥ १६॥ येरीमानसींआनंदली॥ ह्मणेबरवीसाध्यसाधिली॥ ५
मंदिराजाऊनिहर्षली॥ मगकरीतसेनिद्रेसी॥ १७॥ नृत्यकारीगेलीयावरी॥ दशवंतक

टकटकरी॥ पश्चात्तापजीवींधरी॥ ह्मणेअन्यायथोरघडला॥ १८॥ केलेंसचैलस्नान संध्यासारोनिदेवपूजन॥ मगकरिताजाहालाध्यान॥ रामनामजपतसे॥ सरला ध्यानाचाअवसरू॥ सभामंडपींजालाबैसकारु॥ ह्मणेरात्रींघडलाअनाचारू॥ मज पासोनियां॥ २०॥ ऐशाजंवगोष्टीकरित॥ तंवकामसेनाआलीत्वरीत॥ जैसीरावणं शक्तिप्रेरित॥ सौमित्रालागीं॥ २१॥ तीसदेखोनीसन्मुख॥ दशावंतपाहेंअधोमु- ख॥ नकरीअवलोकनमुख॥ मनींपरमशंकला॥ २२॥ तंवतेआलीहांसत॥ दशा वंताकरीदंडवत॥ ह्मणेदेगामजउचित॥ रात्रींचंभाकचें॥ २३॥ येरुह्मणेमागऊ त्करी॥ जेंअसेलतुझ्याअंतरीं॥ तेंघेवोनियांसत्वरी॥ येथूनिबीजकरावें॥ २४॥ मज देखोनिसमोर॥ संतापनाधरिसिथोर॥ नरीदेईकांसत्वर॥ रावयासीं॥ २५॥ आ- तांनकरींअनुमान॥ रावाघ्यावाजीआणोन॥ जरीदेसिगागाडाभरसुवर्ण॥ तरींअं गीकारनकरींसर्वथा॥ २६॥ ऐसेंऐकोनउत्तर॥ थोरखोंचावलेंअंतर॥ जाणोंबाण- लागलेखडतर॥ तैसाचिचिंतेंतपडियेला॥ २७॥ जैसेंदशरथाकैकेयीनेंकेलें॥ का र्यार्थीभाकेसींगोंविलें॥ शेवटींराज्यभरथासीमागीतलें॥ रामासीवनवासदिधला॥ २८॥ एकसाक्षमागेमोहीनी॥ भाकेरुक्मांगदागोंवोनी॥ शेवटींह्मणेकराभंगुरी॥ ए कादशीव्रतासी॥ २९॥ तेपरीजाळीआह्मासीं॥ पात्रानेंगोंविलेंभाकेसी॥ थोरवोडव

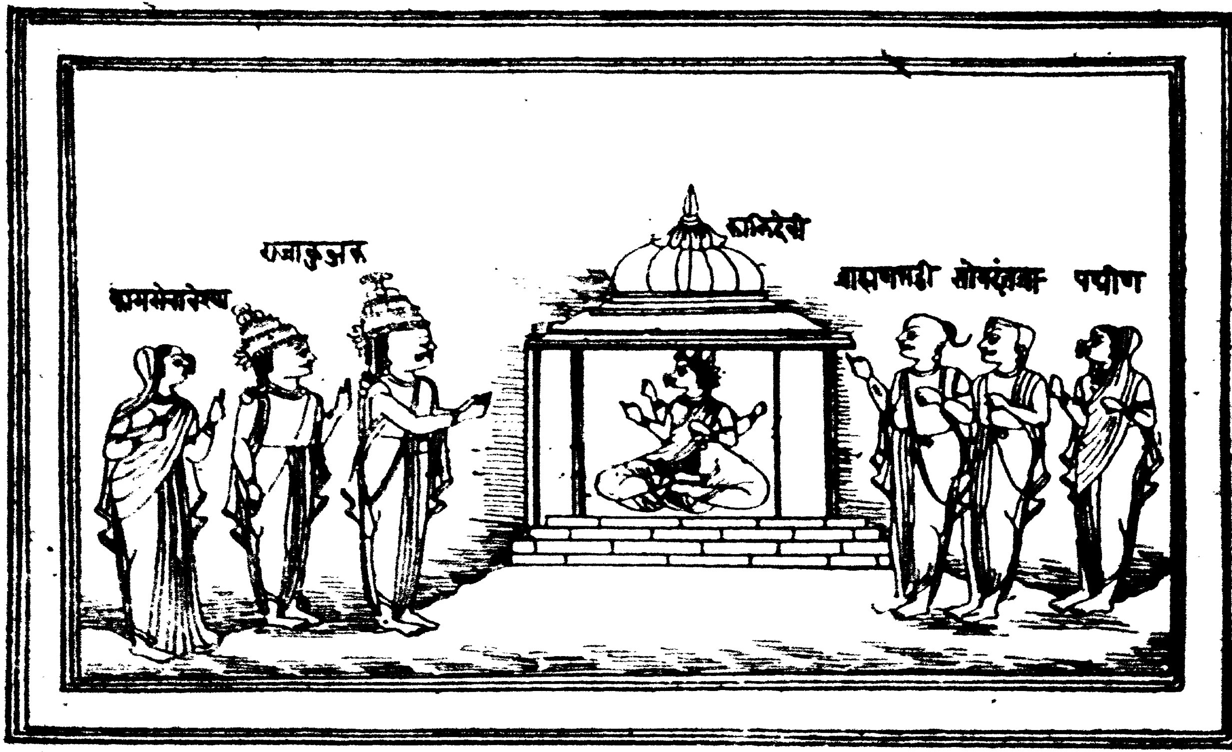
लीकर्मीविवसी॥ कामसेनाहेमजलागीं॥ ३०॥ ऐसागजबाजिळाथोर॥ मगआणिला पक्षेश्वर॥ दशावंनसांगेरात्रींचाविच्चार॥ त्यातें उत्तर देताजाहाला॥ ३१॥ शावह्मणेभा कसत्यकीजे॥ मजकामसेनेसीदीजे॥ आणीकविचारनकीजे॥ सत्वराखिजेसर्वथा॥ ३२॥ पाहेंपांशिबीचक्रवर्तियेंकायकेलें॥ इंद्रअग्नीकपोतससाणाजाहाले॥ तेणेंआ पलेंअर्धशरीरदिल्हें॥ परीराखिलेंसत्वासि॥ ३३॥ पाहेंपांमयूरध्वजराजा॥ तेणेंअ श्वमेधकेलाचोजा॥ दारववावयाताम्रध्वजा॥ पृथिवीवरीधाडिलावारू॥ ३४॥ तंव पांडवांचावारू॥ सोडिलाहोतामेदिनीवरू॥ पलाटणकरितांनिर्द्धारू॥ दोन्हीघो- डेआणिलेताम्रध्वजें॥ ३५॥ घोडेताम्रध्वजघेवोनिगेला॥ तेथेंसंग्रामथोरजाहाला॥ वीरएकेकमोडिला॥ घोडेआणिलेनगरांत॥ ३६॥ अर्जुनसावधजाहाला॥ ह्मणेयुद्धं करूंचला॥ कृष्णह्मणेअर्जुनाउगला॥ युद्धींतेनावरितीआह्मा॥ ३७॥ आतांएकऐसें करूं॥ ब्राह्मणाचावेषधरूं॥ तोआहेसत्वरूरू॥ चलाजाऊंतेथें॥ ३८॥ दोघांब्राह्मणीवे शधरिला॥ कृष्णगुरुअर्जुनशिष्यजाहाला॥ प्रवेशलेमंडपशाळा॥ रायासिंभेटलेते ॥ ३९॥ तयासिंदेखोनिरावउठिला॥ नमूनिगंधअक्षतविडादिधला॥ कायइच्छा तेसांगामजला॥ पूर्णाहुतिसमयअसे॥ ४०॥ कृष्णह्मणेंरायाऐकेंवचन॥ मार्गीयेत होतोंतिघेजण॥ पितापुत्रहाशिष्यजाण॥ तंवव्याघ्रभेटला॥ ४१॥ त्याणेंधरिलेंपुत्रा

सीं ॥ घेवोनिगेलातयासीं ॥ आह्मींकृपाभाकुं व्याघ्रासीं ॥ पुत्रसोडींह्मणोनियां ॥ ४२
तोह्मणेमीउपवासिआटदिवसांचा ॥ आहारनमिळालासंजीवनाचा ॥ तूंबोलसीलग्ला
नीवाच्या ॥ तरींमजसीमासआहारदेई ॥ ४३ ॥ त्याणेंपुत्रअसेराखिला ॥ मगमीतुझ्याय
ज्ञाऐकिला ॥ ह्मणोनीआलोंतुजजवळा ॥ आहारमागावयासीं ॥ ४४ ॥ जरींतूंदेशील
आहार ॥ तरींवांचेलकुमर ॥ ऐसीकरूणाभाकीथोर ॥ ह्मणेपुत्रअसेतित्तुकाची ॥ ४५ ॥
रावह्मणेब्राह्मणासीं ॥ मांसद्यावेंआहारासीं ॥ बोलावूंनसेवकांसीं ॥ त्यासीदेतअ-
सेआज्ञा ॥ ४६ ॥ रायातोनघेनिर्जीव ॥ त्यांचापूर्वींचासांगीतलाभाव ॥ जरींनरमांसमि
ळेलसजीव ॥ तरींअंगीकारील ॥ ४७ ॥ तरींप्रधानह्मणेजीनृपवरा ॥ कारागृहीअस
तांतस्करा ॥ तोदेउनीत्याकुमारा ॥ सोडवावेंझडकरी ॥ ४८ ॥ द्विजह्मणेरायासीं ॥
ऐकेंव्याघ्रवचनासी ॥ जरींरायानेंअर्धशरीरदेसी ॥ तरींतुझ्यापुत्रसोडीन ॥ ४९ ॥ रा
वविचारमानसी ॥ ह्मणेमागोंआळियाकाळासीं ॥ जरींनदेईनशरीरासिं ॥ तरींसत्वा
सीहानिहोईल ॥ ५० ॥ ऐसादृढविचारकेला ॥ मस्तकींकरवतठेविला ॥ तोकरवत
उतरला ॥ कंठमर्यादे ॥ ५१ ॥ देखोनित्याचासत्यभाव ॥ प्रत्यक्षजाहालाद्वारकारा
व ॥ शंखचक्रचतुर्बाहु ॥ पीतांबरधारीदेखिला ॥ ५२ ॥ देवेंकेलेंविपरीत ॥ परीते
णेंराखिलेंआपलेंसत्व ॥ तैसंतूंमजत्वरीत ॥ देंकामसेनेसीं ॥ ५३ ॥ पाहेंपांथियाळें

कायकेलें॥ पोटीचेंबाळभोजनादीधलें॥ देवेंतयाफारछळिलें॥ परीनटळेसत्वासी॥
५४॥ ऐसींबहूतेकेंसत्वेंरक्षिली॥ त्याचीकीर्तितिहीलोकींविस्तारली॥ तेअसेंश्रवणीं
ऐकिली॥ पुराणमतेंकरोनियां॥ ५५॥ इतकेंजंवतेथेंवर्तलें॥ तंवतेंबाईनेंऐकिलें॥
देहधरणीवरीटाकिलें॥ निचेतहोवोनिपडियेली॥ ५६॥ तिचेंदुःखअनुवादतां॥
शोकवाढवणेंकांवृथा॥ आणिपाल्हाळेलकथा॥ ह्मणोनिनसांगेचि॥ ५७॥ दशावं
ताह्मणेपक्षिराज॥ सत्यकरीवचनबीज॥ पांचपुत्रह्मेतीलतुज॥ नयासिंमाझीं-
नावेंठेवावीं॥ ५८॥ दशावंतानानावचनीं प्रबोधकेला॥ श्रमेंकरोनीदेताजाहाला॥
बोलावोनीकामसेनेला॥ अनादरेंसमर्पिला॥ ५९॥ तिणेघेवोनीआनंदभरित
॥ जातअसेवायुगत॥ मार्गींचालचालत॥ उत्पाटणकरीपंखत्याचे॥ ६०॥ ह्म-
णेरेबरवासांपडलासी॥ मजठकाविलेंत्यादिवसीं॥ आतांकेसेंकरसी॥ ऐसेंबो
लतीनिघाली॥ ६१॥ ऐसीपावलीमांदिरीं॥ दासीबोलावलीपुढारीं॥ तिसींसांगेउ
त्तरीं॥ तें ऐकासकळिक॥ ६२॥ जंवमीयेरायाचेंवोळंगेमारुनी॥ तंवठेवींयाचापा
ककरोनी॥ तयेचेकरींपक्षिदेवोनी॥ आपणगेलीवोळंगेसि॥ ६३॥ तेगेलीरायावो
ळंगेसीं॥ दासीनेंरावाठेविलाओसरीसीं॥ आपणगेलीभीतरगृहासीं॥ रुरीआ
णावया॥ ६४॥ तेजंवघेवोनियेरुरी॥ तंववेताळाचेंस्मरणकरी॥ तेणेंउठविला

सत्वरी॥ मोरीमध्येंघातला॥ ६५॥ करीघेवोनीआलीत्वरितें॥ तंवतेथेंनदेखे पक्षियातें॥ ह्मणेकामसेनाकोपेलमातें॥ मगकायकरितीजाहाली॥ ६६॥ धांव तगेलीबाजारांत॥ पक्षियेकघेतलाविकत॥ करोनियांपाकशीघ्रगत॥ वाटपाहे- कामसेनेची॥ ६७॥ तंवओळंगेआलीसारोनी॥ झडकरीबैसलीभोजनीं॥ भिट- क्यादेतक्षणोक्षणीं॥ ह्मणावरवासाधिलाअभिमान॥ ६८॥ तेआरोगणसारित ॥गांवातेथूनअसेंलक्षित॥ ह्मणेदेवआहेसमर्थ॥ हीउसणवटघेईन॥ ६९॥ स्म रेवेताळाचेचरण॥ केलेंकदेवाचेंध्यान॥ पक्षफुटलेगहन॥ मगतेथोनिउडाला ॥ ७०॥ मगपाहेन्याहाळुन॥ तंवनगराबाहेरकालिकेचेंस्थान॥ नानावृक्षसरोव रविस्तीर्ण॥ तेथेंयेवोनिबैसला॥ ७१॥ तेस्थळींअसतां॥ पुढेंकैसीवर्तलीसेकथा ॥ तेसांगतसेश्रोता॥ हरिदाससरसें॥ ७२॥ ॥ इतिश्रीविक्रमचरीत्रक था॥ हरिदासहोयसांगता॥ तेऐकावीश्रोता॥ कथामृतसादर॥ ॥ ५॥

इतिविक्रमचरित्रअध्या
य ३ समाप्तः



राजाकुअर

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥निंबवृक्षअतिविस्तारी॥तेथेंरजनीक्रमिळीचतु र्थप्रहरी॥सूर्यउदयजाह्मल्यावरी॥कायअपूर्ववर्तलें॥१॥तेकामसेनापात्रपाहीं॥कार्तिक येंदेउळाप्रत्यहीं॥पूजाकरोनिकांहीं॥वरमागतसे॥२॥कोणजाणेसुकृतसाचें॥तेंतें- तिसीत्ह्रदयींसुचे॥जेंजेंआचरणजयाचें॥तैसीत्यासीफळप्राप्ती॥३॥तेउठोनियांस काळीं॥स्नानकरूनीसोंवळी॥आलीकाळिकेच्यादेउळीं॥तेंदेखिलीविक्रमें॥४॥ देखोनियांतियेसी॥राचानिघेदेवीचेपाठीसिं॥तंवतेआलीदेउळासिं॥भितरींप्रवे शली॥५॥पूजावाहिलीधूपदीपीं॥मनोभावेंनैवेद्यसमर्पी॥दंडवतघालोनीसंक- ल्पी॥तंवविक्रमकायबोले॥६॥ह्मणेमागमागजाहाल्येंप्रसन्न॥जेंइछितअसेतु- झेंमन॥तेंबोलावेंमुख्यवचन॥कांहींसंशयनधरावा॥७॥ऐसेंऐकोनिअदृश्यवच नें॥ह्मणेमातेमजदेईंतुकें देणें॥जावोनिइंद्रभुवनींनृत्यकरणें॥मागुतीयेणेंतुजज वळी॥८॥देवीह्मणेसत्वरपावसी॥चिंतानकरावीमानसीं॥इंद्रभुवनींनृत्यकरसी॥ मागुतीयेसीहेंसत्य॥९॥यासीयेकअसेवर्म॥केलापाहिजेदानधर्म॥जरीतेंआचर सीकर्म॥तरीप्राप्तइंद्रभुवनहोईल॥१०॥येरीमातेतेंह्मणत॥जेंसांगसीउद्यापन व्रत॥तेंमीकरीनयथास्थित॥सर्वभावेंकरूनी॥११॥जोजोधर्मअसेलसत्य॥तोतो करीनसंकल्पयुक्त॥हेंबोलिल्येंसुकृतसत्य॥वचननिर्धारजाणपां॥१२॥देवताह्मणे

ऐकक्रमसेने॥ द्रव्यठेविलेंठेवणें॥ तेंदानधर्मेंस्वर्चणें॥ आणिगोधनेंसमस्त॥ १३॥
ऐसाधर्मकरावा॥ उदयीकसोमवारअसेबरवा॥ सूर्यउदयापूर्वीकरावा॥ तोहीनेमऐकें
पां॥ १४॥ प्रभातेंउठोनियावेंयेथें॥ सांगातेंघेवोनिनापिकातें॥ शिरमुंडोनीस्नानातें॥ क
रावेंसचैल॥ १५॥ अंगींकरावेंभस्मधूळण॥ होवोनियांशुद्धनग्नजाण॥ मगपद्मासनींबै
सोन॥ ब्रह्मध्यानस्थबैसावें॥ १६॥ जवळीअसोनद्यावेंकवणा॥ दिवसाद्वितीयप्रहरजा
ण॥ येईलघंटानादविमान॥ तुजपासींगेसत्वर॥ १७॥ विमानींबैसोनीझडकरी॥ जाइं
द्रभुवनींनृत्यकरीं॥ ऐसीवदलीवागेश्वरी॥ पूर्वदैवेंकरोनियां॥ १८॥ तंवमंपात्रेंऐको
न॥ कायकरीगृहींजावोन॥ द्रव्यभांडारफोडोन॥ वांटीतेव्हांयाचकांसीं॥ १९॥ अव
घेंद्रव्यवांटिलें॥ गोदानअश्वदानकेलें॥ वस्त्राभरणेंहोतेंभरलें॥ तेंहीवांटिलेंयाच
कां॥ २०॥ विक्रमेंसांगितलेंकापट्यभावें॥ तेंइसीमानलेंजिवेंभावें॥ नग्नव्रतआ
चरावें॥ तेंऐकाश्रोतेहो॥ २१॥ मीजाईइंद्रभुवना॥ नृत्यंतोषवीनसहस्रनयना॥ तो
देईलरत्नाभरणां॥ आणिवस्त्रेंदिव्यांगें॥ २२॥ जरीमीवांटीनयेक्यागुणें॥ तरीपावे
नसहस्रगुणें॥ ऐसेंतिणेंकल्पून॥ वांटितीजाहालीसर्वही॥ २३॥ वांटितांअवघेंस
रलें॥ आतांकांहींनाहींउरलें॥ मगप्रभातींकायकेलें॥ तेंपारसारूपाकरोनि॥ २४॥
दासीपाठवूनिलवलाहीं॥ नापिकबोलाविलाउत्साहीं॥ तिणेंआरंभमांडिलाजीवीं

॥ ऐसीदेउळापातळी॥ २५॥ बैसलीतेव्हांशरूघ्नवस्त्र॥ सरोवरीनाह्यालीसुस्नात॥
नापिकासिअसेह्मणत॥ शिरभरभरांमुंडावें॥ २६॥ नापिकअनुमानीतयापदार्था
॥ तंवतेदेतअभयता॥ मगतेणेंवस्तरा घेऊनिहात॥ शिरमुंडिलेंभरभरां॥ २७॥ हें
कोणहानकरावेंश्रुत॥ मनींअसोंघावेंगुप्त॥ दासीमतिवस्त्रफेडुनदेत॥ ह्मणेतुवांया
वेंसायंकाळीं॥ २८॥ पुनरपिकेलेंस्नान॥ आंगींविभूतिचर्चोन॥ मगघालोनिपद्मा-
सन॥ बकध्यानऊर्ध्वमुख॥ २९॥ आतांयेईलविमान॥ पाहेकरोनिवर्तमान॥ तंवक्र
मिलामाध्यान्ह॥ विमानयेतांनादिसे॥ ३०॥ कापाळाविळाउसीर॥ कींदेवताभजनींप
डलेंअंतर॥ ह्मणोनिघालीनमस्कार॥ कालिकादेवीसीं॥ ३१॥ वैशाखशुद्धचतुर्दशीस्प
॥ उष्णपडिलेंबहुवस॥ शिरमुंडिलेंनाहींकेश॥ तेणेंमाथाचेतला॥ ३२॥ दिनक्रम
लातिसराप्रहर॥ राहिलाविमाननयेतांविच्यार॥ तंवपुढेंदेखेपक्षीश्वर॥ वृक्षींबैसो
निहांसतसे॥ ३३॥ कामसेनाजंवलक्षूनपाहे॥ ह्मणेउपटिलेपक्षतोहोय॥ तंवतो-
ह्मणेसहेंराहें॥ मगकायबोलिलातो॥ ३४॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ शठंप्रतिशठंकुर्या
त्॥ आदरंप्रतिच्यादरं॥ त्वयामेलुंचिताःपक्षा॥ मयातेमुंडितांशिरः॥ ॥ टीका॥
ह्मणेथोरकेलापुरुषार्थ॥ नागविलासीसकळअर्थ॥ वस्त्रभूषणाविरहित॥ आ
णिअपणाधोरजाहाला॥ ३५॥ ऐसेंकोठेंएेकिलेंनाहीं॥ कोठेंनघडलेंतेंघडविलेंदे ２

हीं॥ रावाह्मणेत्यांपुरेंवि चारि लेंनाहीं॥ कांअभिमानींपडलीस॥ ३६॥ अभिमानके-
लारावणीं॥ नमानिबहुतांचीसिकवणी॥सेवटींगेलासेमरोनी॥ पुत्रकळत्रांसीह्
त॥ ३७॥ तैसाचिदुर्योधनअभिमानी॥ हीतसांगतांनधरीमनीं॥ शेवटींगेलामरोनीं
॥राज्यपांडवींघेतलें॥ ३८॥ येकाधेनूकारणें॥ अभिलाषधरिलासहस्त्रार्जुनें॥ तोव
धिलाऋषिनंदनें॥ क्षणामाजिपरियेसा॥ ३९॥ त्यांधरिलाअभिमानछंद॥ केषटा
रचिलाप्रबंध॥ तोतुजलाफलप्रसाद॥ दोषकोणाठेविसी॥ ४०॥ जेलटिकाअभि-
मानकरिती॥ तयांसिहोईपेऐसीगती॥ तुवांजावेंगृहाप्रती॥ नदाखवींमुखकम
ळा॥ ४१॥ अस्तजाह्लासूर्यासीं॥ दासीघेवोनिआलीवस्त्रासी॥ परिधानकरोनि
वस्त्रांसीं॥शिरींचोळीबांधिलीकृष्णावर्ण॥ ४२॥ घरासगेलीझडकरी॥ अन्नआरोग
णानिद्राकरी॥ थोरचिंतेच्यासागरीं॥पडिलीअसेकामसेना॥ ४३॥ उदयजाह्ली
यादिनकरा॥ दासीतेंह्मणेकोणहीयेईलघरा॥राजदूतअथवाव्द्वारा॥ त्यासिसांगि
जेसावकाशनाहीं॥ ४४॥ मिसदुखण्याचेंघउनीं॥ काळक्रमी नृत्यांगणीं॥विक्रम
राहिलातेस्थानीं॥पुढेंकैसेंवर्तलें॥ ४५॥ इकडेउज्जनीनगरीं॥ कुब्जकमूढमतिरा
ज्यकरी॥ तेथीलकथाराहिलीमाघारी॥ तेंकृपाकरोनिसांगावी॥ ४६॥ राज्यकरि
तांकुब्जकासी॥ स्फुरवनाहींनगरलोकांसी॥ भट्टमंत्रीजाणतीविचारासि॥ कुडीका

रणेंउगेचअसती॥ ४७॥सैन्यकांतेंसमस्तां॥ देशनगरेंदधलेंविक्रमअसतां॥ तेंअ
र्धअर्धहोयकाढितां॥ यास्तवत्यांसीसुखनाहीं॥ ४८॥ तेसींचइनामेंविप्रोत्तमा॥ ब्रा
ह्मणासिदधलेहोतेग्राम॥ तयांसिदेवोनीबहुतश्रमा॥ अर्धअर्धघेतले॥ ४९॥ एका
सिहोतींवर्षासनें॥ तींकरुनींअमान्यें॥ ह्मणेंसामासदेऊंजाणें॥ तुह्मासिइतुकेंके-
विपां॥ ५०॥ जयासिंहोतेलक्षभाग॥ तयासिसमर्पिचतुरभाग॥ ऐसावृत्तिछेदअनेक॥
करिताजाहालाकुब्जक॥ ५१॥ ऐसेंकेलेंविवर्जितअन्न॥ कोण्हानाहींसमाधान॥ सिद्धऋ
षिमुनिजन॥ तेहीपरीश्रमताती॥ ५२॥ रायाचाथोरमान्यश्रेष्ठ॥ सोमदत्तनामेंभट्ट॥ तो
सकळामध्येंवरिष्ठ॥ प्रीतिपात्रगुणालयी॥ ५३॥ तोअकस्माततेथेंआला॥ आशीर्वचन
करूनबैसला॥ भट्टिसीकुब्जकपुसताजाह्मला॥ हाकोणह्मणोनियां॥ ५४॥ तोह्मणेहा-
सोमदत्त॥ वर्षासनाएकदांयेत॥ सकळांमध्येंमानबहुत॥ चालिलाअसे॥ ५५॥ ऐसाबो
लऐकिला॥ सोमदत्तासिकोपआला॥ ह्मणेतुजकायभ्रमपडिला॥ कोणाऐसेंनोळखसी॥
५६॥ भट्टिसह्मणेकोणराज्यनीत॥ यासिद्यावेंनित्यकृत्य॥ घराचेंपाहोनिपरमित॥ देतज्जा
वेंदानासि॥ ५७॥ तुंरेविक्रमनव्हेसी॥ कापट्यबुद्धीराज्यकरीसी॥ याचेंफळतूंभोगिसि॥
थोडक्याचदिवसांतपें॥ ५८॥ विक्रमजरींअसता॥ तरीद्विगुणमजदेता॥ आणिवस्त्रेंअ-
लंकारेंगौरविता॥ दानमानदेवोनियां॥ ५९॥ ऐसेसोमदत्ताचेशब्दबाण॥ तेणेंहकुब्जकाचें ३

मनाछिन्नाभिन्न॥ ह्मणेयासिघालारेमारोन॥ नगराबाहेरसत्वर॥ ६०॥ जेथेंअसे
विक्रमादित्य॥ तेथेंतूंजाईंरेपांडोकित॥ तुझापुरवीलमनोरथ॥ वर्षासनदेवोनी॥ ६१॥
जैसाकपटवेषइंद्रेंधरिला॥ तोसहस्त्रभगांकितजाहाला॥ तोकित्येककाळअसेपडिला
॥ मगपवित्रकेलाऋषिगौतमें॥ ६२॥ कपटवेषेंमागितलावर॥ क्लेशाविलाबहुशंकर॥ तो
विष्णुनेंमायारूपेंकेलाचूर॥ भस्मासुरस्वहस्तें॥ ६३॥ ऐसेंकपटजेकरिती॥ तयासिठा
वनेदीक्षिती॥ रवरवींसदांपचती॥ पूर्वजांसहितपैं॥ ६४॥ पाहेंमाझापराक्रम॥ आणी
नराजाविक्रम॥ जरीनआणीतरीरंध्राश्रम॥ जननीसजाहाले॥ ६५॥ ऐसेंह्मणोनिनि
घाला॥ नगरपुरेंहिंडोंलागला॥ वृक्षस्थानें देवस्थानेंधुंडाळिताजाहाला॥ तयाविक्रमाका
रणें॥ ६६॥ उंघीतगिरिकंदर॥ दरीदरफुटेअपार॥ शीतउष्णाहाविचार॥ जीवींनाहींतया-
च्या॥ ६७॥ मार्गीजींभेटतीतीर्थे॥ तेथेंस्नानदानकरिन॥ नमस्कारोनीदैवत॥ ह्मणेंभेटवा
विक्रम॥ ६८॥ मार्गीचालेवेळभरी॥ सायंकाळींकोठेंनिद्राकरी॥ क्रमोनियांचतुर्थप्रहरीं॥
पुनरपिकरीप्रयाण॥ ६९॥ ऐसेंकरितांएक्यादिवसीं॥ नित्यचालतांमार्गासि॥ देखताजाहा
लासरोवरासी॥ तेथेंनावेकास्थिरावला॥ ७०॥ तेथेंपाहेभोंवतें॥ तंवशिवालयअसेंतेथें॥ दे
खलादेखेपुरुषातें॥ त्याजवळींआला॥ ७१॥ सोमदनह्मणेंनयासि॥ कायनिमित्यतूंत
पकरिसी॥ कवणकाजअसेमानसीं॥ तीसांगावीमजप्रती॥ ७२॥ तंवरूह्मणेंपुसोनका

यकारण॥ असाध्यतेंकायकरिसीसाधन॥ जाईंतूंमार्गेक्रमुन॥ आपुलियाकार्यासी॥
७३॥ येरुह्मणेबोलिलासिसत्य॥ परिअसीआहेधर्मनीत॥ फळतेंकार्यकृत्यकृत्य॥ पुसिलें
पाहिजे॥ ७४॥ जरींआपल्यानेंनहोईला। तरींदुजाकरोनिदेईल॥ नाहींतरींविच्यारील
येरवादाप्रयत्न॥ ७५॥ तूंकष्टलाअससीबहुत॥ देहअतिक्षीणादिसत॥ माझाहेतअसेउ
दित॥ जैंतुझेंकायसिद्धिपावेल॥ ७६॥ तोह्मणेसोमदंतासिं॥ तूंकवणाकार्याहिंडसि॥ तें-
सांगावेंमजपासिं॥ कृपाकरोनिस्वामियां॥ ७७॥ तेणेंसाविस्तरसांगितलें॥ माझेंनाम
सोमदंतवाहिलें॥ विक्रमाचेउपकारकथिले॥ तयासिमीपाह्मतसें॥ ७८॥ विक्रमाचे
उद्देशें॥ पुरेंपट्टणेंधुंडाळितसें॥ तेंसामीतपकारितसें॥ पद्मिणीस्त्रिकारणें॥ ७९॥ नग
रींतीरींचंद्रागिरी॥ राजाचंद्रसेनराज्यकरी॥ तोपिताआमुचानिर्द्धारीं॥ माझेंनामदंतसे
न॥ ८०॥ सोमदंतापरिसीवचन॥ येथोनिपंथद्वययोजन॥ क्रमोनितेथेंजाण॥ विवर
द्वारअसेएकांतीं॥ ८१॥ येथेंअसेपद्मीण॥ तिणेंकेलाअसेपण॥ सांगतांबहुकठी
ण॥ कोणाकेल्यानवजाय॥ ८२॥ वरीसिंकेंअसेबांधिलें॥ खालींकटर्यांततेलअसेभ
रलें॥ तेंह्राणतसेउसाळें॥ बळेंअग्निचेनीं॥ ८३॥ पुरुषेंसिंकींबेसावें॥ कटयीमध्यें-
स्नानकरावें॥ जरींवांचलाजिवें॥ तरीपद्मीणवरावी॥ ८४॥ ऐसामीसावेळबेसलों
॥ उडीघालावयाभ्यालों॥ परतोनमाघारांआलों॥ तपकरीतसेअद्यापी॥ ८५॥ ऐ

केंयेथेंवर्षेजाहालींबारा॥ परीग्रामनव्हेतसुंदरा॥ जरींग्राणजातावरा॥ तरींसंदेहतु
टत॥ ८६॥ सोमदंतह्मणेदंतसेना॥ यथार्थमानीमाझेवचना॥ पावसीचिंतिलीकामना॥
यासिंसंशयनाहीं॥ ८७॥ तयासिंपुसोनमार्गीलागला॥ हिंडतांसेंदुरगिरींपावला॥ मध्या
न्हकाळउष्णावेळजाहाला॥ नावेककर्मीछायेसीं॥ ८८॥ ऐसेंविचारोनिमानसीं॥ मुरडोनि
आलादेउळापासीं॥ विक्रमेंदेखिलेंत्यासीं॥ मार्गीयेतांवोळखिला॥ ८९॥ वृक्षातळवटीं
आला॥ रामरामह्मणोनिबैसला॥ तंववृक्षावरोनिरानावोलिला॥ ठाकुरकोठोनिविजेंके-
लें॥ ९०॥ कष्टलाअसेबहुमार्गी॥ उष्णलागलेंसर्वांगीं॥ मजगमतसेपाडिलांउद्वेगीं॥ कोणा
कार्यास्तवनकळे॥ ९१॥ येरूह्मणेजीराघवाउत्तमा॥ तुजदेखोनिनिवालाआत्मा॥ गुण
भरितामनविश्रामा॥ वास्तव्यपेंउज्जनीसी॥ ९२॥ सांगेअवघासमूळवृत्तांत॥ जरीभेटे
लविक्रमादित्य॥ तरींचपुरेलजीविंचास्वार्थ॥ नाहींतरीग्राणत्यागीन॥ ९३॥ रावाह्मणे
सोमदंतासि॥ केंसावोळखवासिविक्रमासि॥ देहनाहींतयासी॥ केंसीरखुणकळेल॥ ९४
॥ तयाचेगुणअपार॥ परोपकारीपवित्र॥ जेंकरूंनशकेइंद्र॥ तेंअंगिकारीविक्रम॥ ९५॥
गांजिल्याचाकरीकुडावा॥ नीतीन्यायकर्ताबरवा॥ नकळतीतयाचाभावा॥ वेताळप्रसन्न
तयासि॥ ९६॥ त्याणेंजेंधरिलेंस्वरूप॥ तैसेउपकारकेलेंअमूप॥ धर्मकार्यानकरींविक-
म॥ आघुळियादहावा॥ ९७॥ गार्देब्राह्मणाचियाकाजा॥ आत्मरहितविक्रमराजा॥

जेंकल्पवेनाकमळाद्विजा॥ तेंसहसारचीळ॥९८॥ अघटिततेंघडी॥ नमोडेतेंतात्काळ
मोडी॥ असंख्यखंडी॥आपुलियाप्रतापें॥ ९९॥ नसावरेतेंसावरी॥ नधरवेतेंधरी॥ न
पुरेतेंपूर्णकरी॥आपुलियाप्रतापें॥ १००॥ नभासेतेंभासवी॥ कोणानादिसेतेंदावी॥ को
णानलक्षवेतेंलक्षवी॥ आपुलियाप्रतापें॥ १॥ अभेद्यतेंभेदवी॥असाध्यतेंसाधवी॥
नहोयतेंशीघ्रकरवी॥ आपुलियाप्रतापें॥ २॥ अढळतेंढळवी॥ अचळतेंचळवी॥अ
भोगतेंभोगवी॥आपुलियाप्रतापें॥ ३॥ ऐसातोपराक्रमी॥ कायवर्णूंशकेंमी॥ तोकैसा
नवोळखेनमीं॥ बत्तिसलक्षणीसंयुक्त॥ ४॥ येरुह्मणेपक्षीरावो॥ एकअसेनवल
भावो॥ माझास्फुरतोदक्षिणबाहो॥विक्रमरावोभेटेऐसा॥ ५॥आणिउजवाडोळा
लवत॥ पिंगळाबोलतसेस्वहित॥जेंतुजेजवळींअसेविक्रमादित्य॥ तरींस्वामिचें
स्वरूपकोणतेंसांगावें॥ ६॥परिसोनिसोमदंताचियाबोला॥विक्रममनींआनंदला
॥ह्मणेभलागाभला॥ कष्टलासिमजकारणें॥ ७॥जैसेंरघुनाथाकारणें॥ हनुमंतेंसी
ताशुद्धीसींकेलेंप्रयाण॥तैसाहिंडसींवनेंउपवनें॥आह्माकारणेंसोमदंता॥ ८॥सो
मदंतामनींउल्हासथोर॥ करीसाष्टांगनमस्कार॥ ह्रदयींभरलाअमृतसागर॥ अ
तिउल्हाससमानसीं॥ ९॥जाहालीमाझेतपाचीसिद्धी॥ तुजदेखिलेंकृपानिधी॥हर
लीमाझीसकळव्याधि॥जाहालाथोरकृतार्थ॥ १०॥विहंगमउरलावृक्षातळीं॥सो

मदंतआलिंगीत्हृदयकमळीं॥ मगसांगताजाह्मालासमूळीं॥ प्रतापकुष्ठा चा॥११
॥आणिजेंकामसेनेनेंकेलें॥ तेंसमूळअवघेंकथिलें॥ त्याजवरीतुजदेखिलें॥ मार्गीये
तांअकस्मात॥१२॥ विक्रमह्मणेसोमदंता॥ तुवांदेखिलेंमार्गीयेतां॥ तेथेंचलाजाऊं-
आतां॥ ऐसाकरीउपक्रम॥१३॥ रायाह्मणेयेकएक॥ सांगेनदंसेनाचेंकौतुक॥ परिसो
निह्मणाविक्रमार्क॥ आतांयेथेंयोनीसारव्हावें॥१४॥ सारिलेंसंध्यास्नान॥ दोघींकेलें
त्वरितभोजन॥ मगकरितेजाह्मालेप्रयाण॥ रावास्कंदावाहोनियां॥१५॥ पंथक्रमीवनें
उपवनें॥ पावलेदंतसेनाचेंस्थान॥ येरेंउठोनीकेलेंनमन॥ सोमदंतासिपें॥१६॥ ह्मणे
तुझीरातिफिरलीराया॥ सिद्धीजाह्मालीतुझीयाकार्या॥ भेटोनस्वामिया॥ सांगआ
तांहर्षयुक्त॥१७॥ दंतसेनह्मणेनयेवेळ॥ माझीकल्पनापुरवासकळ॥ सिद्धीन्यावी
सफळ॥ मगजावेंनगरासि॥१८॥ रावह्मणेदंतसेना॥ कोणस्थानीअसेतेअंगना
॥ तेथेंत्रिवर्गजावोनीयांजाण॥ कार्यतुझेंसाधितां॥१९॥ तरीचलाआतांतेथेंजाऊं॥ के
साठावअसेतोपाहूं॥ तयाच्यामनींआणोनिगर्भभाव॥ कार्यसाधूंतुमचें॥२०॥ दोघे
निघालेसत्वर॥ पावलेविवरद्वार॥ मगकायकरितेजाह्मालेविच्यार॥ तोपरिसाश्रोतेंहो
॥२१॥ विक्रमह्मणेसोमदंतासी॥ आतांयुक्तिकरावीकैसी॥ जातांनयेयादेहासि॥ का
र्यसाधिलेंपाहिजे॥२२॥ ह्मणेतुजसांगेननरकायाप्रवेश॥ तूंसोडीआपुलियादेहा

स॥ तुझेकुडींमीकरीनप्रवेश॥ तुवांरावा होईजे॥ २३॥ येरुह्मणेसांगसीकारण॥ तें मींकरीनसहस्त्रगुणें॥ नकरींतरींतुझीआण॥ सत्यजाणस्वामियां॥ २४॥ तयासिविद्यासांगीतली॥ त्याणें आपलीकुडीटाकिली॥ विक्रमानिघेतेवेळीं॥ सोडीदेहरावयाचा॥ २५॥ सोमदंतजाहालासेवावा॥ नकळेदंतसेनासिमावा॥ ह्मणेहातुजजवळींअसोंद्यावा॥ जंवतुझेंकार्यसिद्धीपावे॥ २६॥ रावादेवोनीदंतसेनापासीं॥ आपणविवरींप्रवेशोवेगेसीं॥ देखताजाहालाउत्तममंदिरासीं॥ आणितेंयंत्रमांडिलेंअसें॥ २७॥ देखोनीसांगोंजातीपरिच्यारिका॥ आईजीप्रतिदिनीचानव्हेदेखा॥ येरीह्मणेभलतायेवोंका॥ माझापणसत्यकरावा॥ २८॥ तयासिबोलाविलेंभितरीं॥ बैसोंपातलेंबैसकारीं॥ आपणहीउठोनीआदरकरी॥ ह्मणेस्वामिबैसावें॥ २९॥ चरणक्षाळणपैंकेलें॥ अभ्यंगादिकतांबूलदिधलें॥ मगविक्रमातेंयेसिपुसिलें॥ कवण-भावयंत्राचा॥ ३०॥ तेंह्मणेयेथेंजोस्नानकरील॥ तयासिमीघालीनमाळ॥ हासत्यजाणमाझाबोल॥ कायावाचामनेंकरोनी॥ ३१॥ रावह्मणेऐकेंसुंदरी॥ द्वापारींरायाद्रुपदाचेंघरीं॥ राधायंत्रद्रौपदीस्वयंवरीं॥ मांडिलेंहोतें॥ ३२॥ कटयीरवालीलावोनीदृष्टी॥ बाणासोडावावरलेमुष्टी॥ लक्ष्मनिर्मीनाचीनेत्रवाटी॥ फिरतांभेदावा॥ ३३॥ तेंएकहोतेंऐकिलें॥ परीऐसेंनाहींकोठेंघडलें॥ हेंअवघडरचिलें॥

कलियुगामाझारी ॥ ३४ ॥ ह्मणेएकसत्यपरमेश्वर ॥ कार्यकर्त्ताईश्वर ॥ सिंकीबे
सेनृपवर ॥ दर्भमंत्रोनीटाकीभीतरी ॥ उसळतहोतेंजेंतेल ॥ तेंजाह्मलेंसकशीतळ
॥ तेथेरायें तात्काळ ॥ सिक्यातुनीउडीटाकिली ॥ ३६ ॥ भीतरीकरोनि यास्ना-
ना ॥ घालोनिबैसलापद्मासना ॥ करीघेवोनिमाळसमना ॥ घालोंआलिपाढ्ढ-
णी ॥ ३७ ॥ ह्मणेजानिघावेंबाहेरी ॥ प्रतिज्ञाकेलीतुह्मीपुरी ॥ मीझालेंतुमची
अंतुरी ॥ दास्यत्वस्वामीच्वेंकरावया ॥ ३८ ॥ रावह्मणेझालीसआह्मास्वाधी
न ॥ तरींद्यावेंभावदान ॥ जेंमीसांगेनकारण ॥ तेंअंगिकारावेंतुवां ॥ ३९ ॥ येरि
ह्मणेजीआज्ञासमर्था ॥ जोतुह्मीसांगालकार्यार्थ ॥ तोमीशिरींवांदनसत्य ॥ क
रीनहेंभाष्यमाझी ॥ ४० ॥ मगतोह्मणेएकावचन ॥ द्वादशवर्षेनपकशीनदंतसेन
कळलेंअसेलवर्तमान ॥ माळनयासिघालावी ॥ ४१ ॥ तयाकारणेंयेव्हडासायास ॥
मजअसेबहुतराणिवस ॥ ह्मणेद्यावासोरस ॥ दंतसेनासी ॥ ४२ ॥ ऐसेंएकोनीया
बोली ॥ मगनावेकरुत्तब्धराहिली ॥ मनींविचारूंलागली ॥ येणेंगोविलेंमाकेंसिं ॥
४३ ॥ तुमचेंसत्यमानींवचन ॥ परीएकराहिलासेपण ॥ तोजरींसत्यहोईलसंपू-
र्ण ॥ तरीआज्ञाप्रमाणावी ॥ ४४ ॥ राजाह्मणेजेंअसेलतें सांगावें ॥ तेंहीकरूं
सत्यभावें ॥ येरीह्मणेजीबरवें ॥ सायंकाळीं सांगेन ॥ ४५ ॥ रावकढईबाहेरीआ-

ळा ॥ तंव जाहाली मध्यान्हवेळा ॥ देवदेवार्चन यथाकाळा ॥ मग भोजन सारिलें ॥ ४६ ॥ ७
पद्मीनीनें सारिलें भोजन ॥ तंव दिन गेला अस्तमाना ॥ मग जावोनि एकांतस्थाना ॥ ४
चित्रशाळेंत बैसली ॥ ४७ ॥ राजा ह्मणे मनीं काय उदित ॥ तें सांगावें त्वरित ॥ येरी
ह्मणे परिसा देवो निश्चित्त ॥ येरात्रीं माझारी ॥ ४८ ॥ चार वेळ बोलवावें ह्मसवावें ॥ हें जरीं
सत्य करावें ॥ मग तुह्मी उपदिष्टावें ॥ तें मी वांदिन शिरीं ॥ ४९ ॥ जरी हें न करवे तुह्मांसीं ॥
तरीं पतन पावे माझिया वचनासिं ॥ राव ह्मणे तियेसी ॥ हें परस्परें चालिलें असे ॥ ५० ॥
विक्रम ह्मणे इणें घातलें संकोडें ॥ पण केला असे अवघड ॥ तो आतां करील सांघड ॥ मनु
त्स्वामी माझा ॥ ५१ ॥ वेताळाचें करितां स्मरण ॥ तो ही सत्वर पावला जाण ॥ राजा त्या
स सांगे कारण ॥ जो नेम केला पद्मिनीचा ॥ ५२ ॥ वेताळ ह्मणे राया ऐक ॥ पाहें माझें
क्रीडा कौतुक ॥ करूं पद्मिनीचा सत्य संकल्प ॥ विपरीत करीन आतां ॥ ५३ ॥ तया दोघां
चा होत संवाद ॥ तो न कळे पद्मिनीसी भेद ॥ पुढें कथा प्रबंध ॥ तो सांगे रे हरिदासा ॥ ५४ ॥
इति श्री विक्रमचरित्र कथा ॥ हरिदास होय सांगता ॥ ते ऐकावी श्रोतां ॥ पुण्य कथा-
सादर ॥ १५५ ॥ विक्रमचरित्र कथाप्रसंग ॥ ४ ॥ श्रीराम- ७



राजा
राणी

श्रीगणेशायनमः॥ ऐकावेंताळाचीकुसरी॥ चित्रेंलिहिलीं होतीं भिंतीवरी॥ शुक
साळुंखी हंसमयूरी॥ नानापरिचीं विहंगमें॥ १॥ दाहाअवतारलिहिलेअसती॥ -
त्यात्याअवताराचीस्थिती॥ चहुंयुगींचेजेनृपति॥ अठ्यायशींसहस्त्रऋषिकुळें॥ २
एकवीसस्वर्गआणिपाताळ॥ द्वारकाआणिगोकुळ॥ द्वादशलिंगेंसकळ॥ आणि -
सकळतीर्थेंही॥ ३॥ ऐसेंतेंचित्रविचित्र॥ रंगनानापरिचेपवित्र॥ खंरंगलखलखित
तविचित्र॥ आणीतगटेंसुवर्णाचीं॥ ४॥ ऐसींचित्रेंतींशोभन॥ वेताळप्रवेशकरीतसां
त॥ पुसावर्णहरित॥ त्यामध्येंनिघाला॥ ५॥ पंखझाडुनकरीकुरवाळा॥ तेंदेखूनि
पद्मिनीबाळा॥ हांसलिसेवेल्हाळा॥ खदखदांनतेकाळीं॥ ६॥ रावोवार्तायेकरेखा॥
प्रथमहास्यजालेंदेखा॥ राजाह्मणेपक्षिसुरेखा॥ कांहींकथासांगावी॥ ७॥ रावजा
तसेधुरंधर॥ निद्राभूतशरीर॥ तंवपक्षीबोलेउत्तर॥ तेंऐकासकळीक॥ ८॥ रायाआ
ह्मीअसोंजयाघरीं॥ त्याचीआज्ञापाहिजेअवधारीं॥ मगकथासविस्तरीं॥ सांगेन
राया॥ ९॥ तोआमचास्वेष्ठस्वामी॥ असतोंतयाच्याआश्रमीं॥ आज्ञाविरहितआह्मी
॥ नसांगोंकथानक॥ १०॥ विक्रमह्मणेगाऐकवचन॥ त्यांहींतरींधरिलेंअसेमौन॥ हंस
ह्मणेबोलणोंनिर्वाण॥ व्रतजाणधरिलेंअसे॥ ११॥ पक्षीह्मणेआमचातोचिरंग॥ आ -
ज्ञाविरहितनकरूंकथाप्रसंग॥ तंवसख्याह्मणतीअंगलग॥ बाईजी आज्ञादेणेंजी॥

॥१२॥ कैसें अपूर्व आईकें॥ बोलबोल तसे कौतुकें॥ कोण जाणे कोणा विवेकें॥ कथा सांगेल अपूर्व॥१३॥ तेणें तोंडा घातली से मिठी॥ परी अंतरीं चटपटी॥ जीव धरून यां कंठीं॥ ह्मणे राघो कथा सांगे॥१४॥ रावा रे रवा नोटी दुसरी॥ हांसणें बोलणें बरोबरी॥ कथा परिसावी सा विस्तरी॥ येक चित्त होवोनियां॥१५॥ पक्षि ह्मणे जी सावधान॥ ऐका एकाग्र करून मन॥ जें झालें भद्रावती कथन॥ राया भद्रसेन नाव परियेसीं॥१६॥ नगर अति विस्तारें॥ विस्तीर्ण माड्या गोपुरें॥ इत्यादिक व्यवहारें॥ नेथें सुखें नांदती॥१७॥ राजा परम हरिभक्त॥ गाई ब्राह्मणाचें पालन करित॥ सुखी नगर लोक समस्त॥ दानधर्मी क्रियाशब्द॥१८॥ सकळही असती संपदा॥ परी न उलंघिती वेद मर्यादा॥ साधुजनांची न करिती निंदा॥ कोणे एके काळीं॥१९॥ राज्य करी अति निगुती॥ परि राजस्त्री असे एक स्वंती॥ पोटीं नाहीं संतती॥ पुत्र फळाचि॥२०॥ तयाकारणें केले सायास॥ धर्म केला बहुवस॥ धनी पाहिजे राज्यास॥ आपुलें वृद्धत्व ह्मणोनियां॥२१॥ ऐसें तयासी राज्य करितां॥ मनीं पाहे पुत्राची अवस्था॥ पुढें कैसी वर्तली कथा॥ ते परिसावी राया॥२२॥ ऐका कोणे एके समा दिनीं॥ राजा बैसला होता सिंव्हासनीं॥ तंव द्विज आला द्वारके हूनि॥ नाव तयाचें सुदेव॥२३॥ तो चतुर्वेदी संपूर्ण॥ सर्व शास्त्रीं असे निपुण॥ देहीं दिसे दीप्यमान॥ मुखचंद्र मंडित॥२४॥

नोदेखोनियां द्विजवर॥ रायें साष्टांगें केला नमस्कार॥ ह्मणे आम्ही मजालेंजीथोर॥
यावें साजी स्वामियां॥२५॥ सिंव्हासनीं बैसेवोनि मंगलस्नान॥ गंधपुष्पअक्षतासु
मन॥ तांबूल देऊनियां लोटांगण॥ घाली स्त्रीराजासमवेत॥२६॥ बैसवोनि सिंहा-
सनीं॥ छत्रें चामरें नृत्यगायनीं॥ ऐसें पावले राउळांगणीं॥ वाजंतरी गगन गर्जे॥२७॥
आज्ञा दिधली लोकां समस्तां॥ तंव ते आली राजकांता॥ चरणी ठेवोनियां माथा॥ कर
जोडूनि उभी राहे॥२८॥ द्विज ह्मणे पुत्रवती भवतू॥ पुढती घाली दंडवतु॥ ह्मणे वच
नयथार्थु॥ केलें पाहिजे स्वामियां॥२९॥ पुनरपि ह्मणे तथास्तु॥ तुझा पुरला मनोर
थु॥ पावसील निश्चितु॥ उत्तम पुत्राकारणें॥३०॥ तंव जाली भोजनवेळा॥ आरोग
णें जाली सकळां॥ तांबूल देवूनि परिमळा॥ अष्टगंधें लाविलीं॥३१॥ द्विज ह्मणे
राभूपाळा॥ जेणें पावसी पुत्रफळा॥ आणि चिंतिलिया कामना सकळा॥ तुझिया
मनींच्या पुरती ॥३२॥ राजा ह्मणे जी ऋषीश्वरा॥ कृपाळुवा गुणसागरा॥ मज जी
कों आज्ञा करा॥ तीं मी मस्तकीं वंदीन॥३३॥ सुमुहूर्त पाहून सादनीं॥ मंडप उभा
रिला राजांगणीं॥ मुळें पाठविलीं राजा लागुनी॥ देशोदेशींचिया॥३४॥ ठाईं ठाईं
गुढिया तोरणें॥ पताका झळकती निशाणें॥ कुंकुम कस्तुरी उधळणें॥ सडे रंगमा-
ळा राजनी दिशीं॥३५॥ स्थळीं स्थळीं नटवे नाचती॥ नृत्यांगना नृत्य करिती॥ हारि

दासकारितीहरिनथा ॥ ३६ ॥ बहुतब्राह्मणवृंदें ॥ जेकावेदमूर्तीप्रसिद्धें ॥ जैशींउगव
लींचंद्रबिंबें ॥ शतसहस्रावधिहो ॥ ३७ ॥ नानादेवतेंमंत्रप्रचिती ॥ एकनवग्रहांचा
जपकरिती ॥ एकअग्निस्थापनाकरिती ॥ आचार्यआपणसुदेव ॥ ३८ ॥ राजेआले
सकळ ॥ देशोदेशींचेभूपाळ ॥ तेणेंदाटलेंतुंबळ ॥ मंडपठांईठांई ॥ ३९ ॥ विधियुक्तरचि
लेंहोमकुंडासि ॥ होमद्रव्यांच्याकेल्याराशी ॥ घृतपयेंमधुदधिशर्करांसी ॥ यापात-
नाहींपैं ॥ ४० ॥ समिधाआणिल्यासमस्तीं ॥ जेजयासिअतिप्रीति ॥ त्यात्याठेवि
ल्याअसती ॥ कुंडाचेनिकट्यासमीप ॥ ४१ ॥ ऐसेंनवरात्रकाभिलें ॥ दाहाव्यादिवसींहुता
शनाआव्हानिलें ॥ आवदानेंदेतेजालें ॥ सुरवरांसी ॥ ४२ ॥ अवदानेंदेतमंत्रोक्त ॥ ब्रा
ह्मणस्वाहास्वधागर्जत ॥ अग्नीअसेधडाडित ॥ ज्वाळाआकाशींलागती ॥ ४३ ॥
समस्तांसीझालीतृप्ती ॥ मगआरंभिलापूर्णाहुती ॥ तेमहामंत्रेंअर्पिती ॥ पावकासी
देखा ॥ ४४ ॥ अग्निसंतुष्टजाला ॥ प्रसादपुरोडाशअसेउरला ॥ ऋत्विजम्हणेतोवाहि
ला ॥ स्वीकारावासमर्थीं ॥ ४५ ॥ एकाग्रमानेंस्त्रियेनीं ॥ भोजनकरावेंस्त्रीपुरुषउभ
यतीं ॥ राजापुत्रफळाचीप्राप्ती ॥ होईलसत्यजाण ॥ ४६ ॥ ऐसेंसांगोनिनरपाळासी ॥ -
शांतकेलेंहोमासी ॥ केल्याहोत्याद्रव्यराशी ॥ त्याब्राह्मणांसीदिधल्या ॥ ४७ ॥ नाटि
लींअलंकारभूषणें ॥ एकादीधलींअश्वदानें ॥ एकांसिसमर्पिलींगोदानें ॥ गजवाहा

नें एकासी ॥ ४८ ॥ एकासि माहिषीसवत्स ॥ भूमिदान केलें कोणास ॥ अग्निहोत्रें बहु
तब्राह्मणास ॥ देता होय आनंदें ॥ ४९ ॥ एकानिवादिलीं अष्टदश धान्यें ॥ एकाष्ठतें तें
ल लवणें ॥ एकां द्राक्षखर्जुरी रंभाफळें जाण ॥ दीधला प्रसाद बहुत जना ॥ ५० ॥ निंबें
नारिंगें नारळें ॥ एकां दीधलीं कूष्मांड फळें ॥ ऐसें जें जें होतें बोलिलें ॥ तितुकें करी दा
नातें ॥ ५१ ॥ इकडे होय दानावळी ॥ तंव पाकसिद्धि सर्व जाहाली ॥ मग करोनियां आंघो
ळी ॥ भोजनासी बैसले ॥ ५२ ॥ पाकाचा सांगों जरी विस्तार ॥ वृथा करावा ग्रंथ प्रसर ॥ पं
चवस्यवळवटें क्षीर ॥ तिनशें साठ पत्रशाखा ॥ ५३ ॥ ओदनें शुद्ध साळी ॥ तो पाक अ
ति परिमळीं ॥ कथिका तक्राची निर्मळी ॥ आणीक लवणशाखा उत्तम ॥ ५४ ॥ रायतीं
वाटिली परवडी ॥ पापड सांडगे कुरवडी ॥ घृतें वाटिलीं लोणकडीं ॥ मग सोडिती ब्र
ह्मार्पण ॥ ५५ ॥ जी जया रुचि होती ॥ तें आणोनू सत्वर वाटिती ॥ दधिभात जेविती-
प्रीति ॥ मग उत्तमपोशनें घेतलीं ॥ ५६ ॥ मग सर्वेही आंचवले ॥ पंचपुरुषांचें स्मरण
केलें ॥ बैसकार उत्तम घातले ॥ जे राजबैसके चे मनोहर ॥ ५७ ॥ तेथें जाले बैसकार ॥
सकळ राजे आणि द्विजवर ॥ तांबूल देती हाडपीधर ॥ लाविती नानापरिमळद्रव्यें ॥ ५८
हरिदास करिती गायन ॥ नृत्यांगना नाचती गहन ॥ सुखी केले याचकजन ॥ दानमा
न देवुनियां ॥ ५९ ॥ ब्राह्मणास दीधली दक्षणा ॥ करजोडून करिती विज्ञापना ॥ देती

३

मंत्रअक्षतासंपूर्ण ॥ पुत्रवान्‌होईह्मणऊनि ॥ ६० ॥ मंत्रअक्षताघेऊनि ॥ राजाप्रवेश
लानिजभुवनी ॥ स्त्रीसमवेतदोघेजणां ॥ कनकपरिमळीभोजनकेलें ॥ ६१ ॥ इतुकी
याअवसरीं ॥ रात्रक्रमिलीदोनप्रहरी ॥ राजाउभयतांनिद्राकरी ॥ तोचिगर्भराहिला
॥ ६२ ॥ प्रभातीसूर्योदयजाहला ॥ सकळांबैसकारदीधला ॥ समस्तांगोरावताजा
ला ॥ वस्त्रअलंकारभूषणीं ॥ ६३ ॥ गजेअवघेआज्ञामागत ॥ भद्रसेननिघालाबोळ
वित ॥ परस्परेंआग्रहकरित ॥ मगआलानगरासी ॥ ६४ ॥ ब्रह्मवृंदादीधलीपाठव
णी ॥ करजोडूनकरीविनवणी ॥ कृपाकेलीमजलागोनि ॥ येथवरीकृपाकेली ॥ ६५ ॥
सवेंह्मणेगोराया ॥ आज्ञादेईजाऊंआपुलियाठाया ॥ येरह्मणेजीस्वामिया ॥ मज
सनाथकेलेंजी ॥ ६६ ॥ जैसेंकृष्णेंपांडवांसी ॥ रक्षिलेंनानासायासीं ॥ कींरघुनाथेंबि
भीषणासी ॥ वरंजीनलंकेनृपकेला ॥ ६७ ॥ तैसातूंजीगुणनिधी ॥ मजलागींभेट
लासीक्षीराब्धि ॥ मासकेलीपैंसिद्धी ॥ पुत्रफळाची ॥ ६८ ॥ तूंसाक्षांतईश्वर ॥ तुझा
कवणानकळेपार ॥ जैसावाहातहोतापूर ॥ तूंजाणभेटलासी ॥ ६९ ॥ कल्पतरुदे
कल्पिलेंफळ ॥ चिंतामणीदेचिंतिलेंसकळ ॥ तैसातुवांवाढविलावेल ॥ माझियावं
शाचा ॥ ७० ॥ ऐसीस्तुतीकरूनि ॥ मगदेताजालालुगडींलेणीं ॥ नानावस्त्रआभर
णीं ॥ गोराविलाक्राधिराव ॥ ७१ ॥ दिधलेंतुरंगमशान ॥ राजानिघालाबोळवित ॥

ऋषिह्मणेराहेंयथार्थ॥ बहुतदूरीआलासी॥ ७२॥ अतिप्रीतिआदर॥ घालीसाष्टां
गनमस्कार॥ पुढेंगेलामुनीश्वर॥ राजामुरडलानगरासी॥ ७३॥ गर्भराहिलाराणी
सी॥ अष्टमासभरलेतियेसी॥ अष्टांगुळेंहातातिसी॥ नवमाससंपूर्णजाले॥ ७४॥
वैशाखशुद्धत्रयोदशी॥ प्रसूतवेळाआलीराणीसी॥ प्रभातसमयदिनकरासी॥ म
होदयहोतातेवेळां॥ ७५॥ ह्मणतीजी!पुत्रआला॥ रायेंमहोत्साहकेला॥ निशाणी
घावपिटिला॥ दानेंदीधलींब्राह्मणांसि॥ ७६॥ ऐसेंबारादिवसभरले॥ तेरावेदिव
सींबारसेंकेलें॥ पाळणाघालोनिनावठेविलें॥ शूरसेनह्मणोनी॥ ७७॥ दिवसें
दिवसवाढोंलागला॥ पांचवर्षांचाजाहाला॥ रायेंपढावयाघातला॥ पंडितशाळेसीं
॥ ७८॥ धुळाक्षरेंविद्यासंपूर्णजाली॥ मगशास्त्रविद्याशिकविली॥ ऐसीप्रवीणता
सर्वजाहली॥ तयाशूरसेनासी॥ ७९॥ षोडशवर्षेंजालियावरि॥ आतांविचारावी
नोवरी॥ मगबोलावूनियांमंत्री॥ सांगताजाहालाराजेंद्र॥ ८०॥ कोणाएकारायाची
कन्या॥ उपमादिजेमदनभार्या॥ आतांपुढेंवर्णावया॥ कायकारणअसे॥ ८१॥ प्रधा
नेंशब्दनिश्चयकेला॥ रायासीसमाचारजाणविला॥ वैशाखशुद्धद्वादशीसी॥ ८२॥
केलीसमग्रसामग्री॥ वराडीमिळालेउभयवर्गीं॥ दोघांसिघटितासिद्धि॥ एक-
त्रिआलीजाणपैं॥ ८३॥ चारिदिवसक्रमलियावरी॥ वऱ्हाडआलेंभद्रपुरीं॥ लक्ष्मी

पूजनसत्वरी॥ आनंदसीयेंकेलें॥ ८४॥ ऐसेंस्करवें राज्यकरितां॥ पुढेंकैसीवर्तली कथा॥ निश्चयकरोनिचित्ता॥ पारसाजीराया॥ ८५॥ कोणेएकेदिवसीं॥ रावनिघालास्वारिसी॥ ह्मणेधनुर्विद्याझालीपुत्रासी॥ पारपरीक्षानाहींपाहिली॥ ८६॥ तया केलावेगळाभार॥ सवेंदिधलाअमितपरिवार॥ पुढेंशूरसेनकुमर॥ आपणपाठिसीं जातसे॥ ८७॥ स्वारफारदेतीवाजी॥ वीरश्चियेंकरितीनवाजि॥ बोथाटियाटाकितीसहजी॥ होडघेतीपरस्परें॥ ८८॥ ऐसारवेळरवेळत॥ राजाकौतुकअसेपाहात॥ तंवसूकरनिघालाअकस्मात॥ जाळीयामधूनियां॥ ८९॥ त्याचापाठलागकेला॥ वीरएकएकदूरराहिला॥ राजकुमरएकला॥ पाठनसोडीतयाची॥ ९०॥ रायासीसांगतीदूत॥ शूरसेनाचापराक्रमअद्भुत॥ भद्रसेनाजिवींहर्षमानित॥ पुत्रशूरवृत्तिह्मणोनियां॥ ९१॥ राजपुत्रनसोडीसूकराचीपाठी॥ लंघीतजातसेदरेंदरकुटी॥ बहूतजालाहिंपुटी॥ तृषाथोरलागली॥ ९२॥ वारूहीतेव्हांभागला॥ तृषाक्रांतबहुतजाहाला॥ सूकरनिघोनियांगेला॥ दरकुटीआडकरुनियां॥ ९३॥ वृक्ष दाटलेघनदाट॥ वारूसिनेफुटेवाट॥ ह्मणोनिजालाहिंपुट॥ पाहेउदकालागोनियां॥ ९४॥ उष्णेंबहुतजाजावला॥ तेणेंदिशाभूलजाला॥ वनोंवनींहिंडोंलागला॥ तंवदेखिलेंएकसरोवर॥ ९५॥ उत्तमसरोवरअलोलिक॥ वारूसिपाजिलेंउद

वि॰ च॰ क॥वृक्षींबांधोनिनावेक॥आपणआलाउदकासी॥९६॥उदकजंवघेतअंजुळीं॥त अ
५ वआसरारवेळतहोत्याजळीं॥त्यांहींधरूनिकरकमळीं॥भीतरींवोढोनियांनेला॥ ५
९७॥मागेंराजाआणीलोक॥निघालेडोंगरधांडोळित॥मागेंपुढेंधावत॥राजभारेंपें
जाणा॥९८॥ऐसेंबहुतहिंडले॥तंवसरोवरिंपावले॥वारुतेंदेखिलेबांधिलें॥ह्मणेय
थेंअसेशूरसेन॥९९॥जवळीयेऊनपाहाती॥लोकांदिसेगेलाह्मणाती॥उदकींनिघा-
लाह्मणोनिपाहाती॥धांडोळितीचारीदिशा॥१००॥चिरवलींरुतलेदेखतीचरण॥
ह्मणतीजळचरींनेलाजाण॥एकह्मणतीपावलामरण॥ऐसीकरितीविवंचना१लक्षू
निपाहातीतेथें॥ह्मणतीजळचरींनेलेंपुत्रातें॥ह्मणऊनिटाकिलेंदेहातें॥भूमींलो-
ळतगडबडां॥२॥ह्मणेकायजाहालेंकटाकटा॥दुःखेंपिटिलेंललाट॥पुत्राजालीहे
वाट॥नगराजाऊनिकायकरूं॥३॥ह्मणाऊनिकाटिलीसुरी॥घालोंपाहेआपलेउद
रीं॥प्रधानेंधांवोनिधरिलाकरीं॥स्थिरस्थिरगाराया॥४॥नचुकेहोणारगत॥स
कळांसिआहेमृत्य॥भोगभोगावासत्य॥नोनचुकेब्रह्मादिकां॥५॥पाहेअवतारां
चींकोणगती॥कृष्णदेवाचीकोणस्थिती॥कायजालेंलंकानृपती॥पुत्रकलत्रांसहि
त॥६॥राजाप्रधानासीबोले॥म्यादेवाचेंकायकेलें॥हेंकांमजवरीरवानघातलें॥ ५
बाळकनेलेंकोण्यापापास्तव॥७॥म्याकोणाचाकेलाद्रव्यविकल्प॥किंवाकेलावह्नि

लोप॥ कींदीधलासंताप॥ पूर्वीं मुनिश्वरांसी॥ ८॥ कीं कुरंगपाडसें वधिलीं॥ कीं मा र्गस्थें ह्मोतीं खंडिलीं॥ कीं मातापिताह्मोतीं दुराविलीं॥ राज्यमदें करूनियां॥ ९॥ ऐसी व्यथायोरकरी॥ प्रधानसंबोखीनानापरी॥ मगधरूनियांकरीं॥ उठवितेजालेरायासीं॥ १०॥ वारुवरीबैसविला॥ ह्मणेनगरासीआतांचला॥ तेथें अतिकोल्हाळजाला॥ निवारीतांकोणहींनाहीं॥ ११॥ ऐसेपावलेभद्रावती॥ राणीमीसांगतीपुत्राचीग- ती॥ आणीशूरसेनेंकांतेप्रती॥ जाणविलावृत्तांत॥ १२॥ याचेंदुःखअनुवदता॥ धर- णीतुकलींराहेतनवता॥ वणवालागतांपर्वता॥ जैसेंदुःखश्वापदाशीं॥ पाषाणघेऊनि उदरपिटी॥ मोकळासोडलीवीरगुंटी॥ तोडितीजटाजुटी॥ अतिदुःखेंकरोनियां॥ १४॥ असोआतांदुःखकितीवर्णावें॥ पुढेंजालेंतेंबरवें॥ परंतुभोगिलेंजेंज्याच्याजि वें॥ तेंसागीतलेंपाहिजे॥ १५॥ बोलाऊनिवृद्धदासी॥ रक्षणठेविलीशूरसेनकांते सि॥ दामोदरीससखणोसि॥ नेऊनिठेविलीअसे॥ १६॥ आज्ञेविरहितनाहींजाणें॥ अन्नउदकनेमस्तदेणें॥ एकभुक्तकरवणें॥ ऐसीआज्ञारायाची॥ १७॥ तंवकोणए केदिनांतरीं॥ ऋतुस्नानजालीतेसुंदरी॥ चौथेदिवसांउपरि खरी॥ केशावाळवीतअसे॥ १८॥ तंवउपरितळवटींएक॥ ब्राह्मणनावेंधेनुपाठक॥ तयासिपुत्रअसेएक॥ तो- जातपरद्वारासी॥ १९॥ तयासीह्मणेंधेनुजोइसी॥ पुत्राआजिनकोजाऊपरद्वारा-

सी॥ उत्तमवेळामाध्यान्हेसी॥ कामुहूर्तअसेबरवा॥ २०॥ पुत्रामाझेंवचनअवधा
रीं॥ आपलेकांतेसींभोगकरीं॥ पुत्रहोईलनिर्धारीं॥ कलक्षणवंतपैं॥ २१॥ तयासि
होईलराज्यप्राप्त॥ ऐसेंअसेज्योतिषमत॥ तोनाइकेविदुरथ॥ परद्वारासिपैंगेला॥
२२॥ तोशब्दऐकेशूरसेनकांता॥ ह्मणेमाझापतिआजिअसता॥ तरींमजलागींपु
त्रहोता॥ आणिराज्यप्राप्तीत्यासिहोतीपैं॥ २३॥ ऐसेंदुःखतीसजालें॥ ह्मणेमाझ्या
पतीसज्याहींनेलें॥ त्यांसीमीशापीनवाहिलें॥ ह्मणोनिघेतलेंउदककरीं॥ २४॥ पुढेंका
यवर्तलावृत्तांत॥ आप्सरांसिजालेंज्ञानश्रुत॥ ह्मणतीपतिव्रतासत्य॥ शापआह्मा
सिलागेलहा॥ २५॥ ऐश्यात्याजळनिधी॥ त्याच्यामंदिराआल्यानवनिधी॥ कांवो
विनाअपराधी॥ शापह्मणतीपैंआह्मा॥ २६॥ तेह्मणेतुह्मीनेलामाझापती॥ आजिमु
हूर्तवेळाबरवीहोती॥ सुरतसुखभोगाअंतीं॥ पुत्रफळासीपावतेंमी॥ २७॥ हाजी
वींधरूनियांसंकल्प॥ मीजवदेतहोतेंशाप॥ तुह्मीकेलात्याचाविकल्प॥ ह्मणोनि
यांजाणपैं॥ २८॥ येरिह्मणतीऐकएकवृत्तांत॥ आह्मीआणूनदेऊंतुझाकांत॥ तु
झापूर्णजालियामनोरथ॥ मागुताजरींदेसीआह्मा॥ २९॥ ऐसीभाषआह्मादावी॥
जरीएवढादृढभावअसेजिवीं॥ तरींआणूनदेऊंस्वभावी॥ तुझीकामनापुरवूं॥ ३०॥ ६
येरीह्मणेघ्यामाझीभाक॥ पूर्वक्रमलियामाध्यान्हिक॥ हेंसत्यवचनमाझेंऐका॥

यासिअन्यथानकरींमी॥ ३१॥ त्यांहीआणिळेंशूरसेनासीं॥ भेटीजालीस्त्रीपुरुषांशीं॥ मर्यादानाहींत्यासरवांसि॥ दोघांजाहालाउपभोग॥ ३२॥ तयासिजाला समरस॥ रुतूआलीयासावकास॥ समुहूर्तवेळांनिःशेष॥ दोघांएकांतजालापैं॥ ३३॥ रात्रतीनप्रहरजालीयावरी॥ कायकारन्याजाल्याजळचरी॥ आतांआह्मी जाऊंवोसुंदरी॥ शूरसेनासीदेईका॥ ३४॥ शूरसेनह्मणेकांतेप्रती॥ कदाचितराजा सत्यमिथ्यामानिति॥ त्यासीदावावयाप्रचीती॥ मुद्रिकातुजजवळीअसोंदीजे॥ ३५॥ मुद्रिकादीधलीवल्लभेसी॥ रखूणसांगतीतयेसी॥ आसरानंतरशूरसेनारी॥ मोहा नियांतियेलागीं॥ ३६॥ तीसतीचिगर्भराहिला॥ दिनमणीउदयातेंपावला॥ पुढेंकाय वृत्तांतजाला॥ तोसांगेनऐका॥ ३७॥ ऐसाक्रमलाएकमास॥ गर्भछायाआलीसुनेस॥ दासीपुसतसीतियेसी॥ तेह्मणेतुजकायचाडयाचि॥ ३८॥ दासीएकगेलीधांवत॥ राणीसजाणविलीमात॥ तेचतेआलीत्वरित॥ पाहावयासुनेलागीं॥ ३९॥ ह्मणेकांवोबुद्धीकुडीकेली॥ कुळासकळंकलाजलावली॥ ह्मणऊनपाटतीजाली॥ ललाटतेसमई॥ ४०॥ ह्मणेअहाकटाकटा॥ पुत्रगेलाएकवाटा॥ परीअपकीर्तिचा थेंबटा॥ जन्मवरीलाविला ॥ ४१॥ तेह्मणेआईजीमीपतिव्रता॥ वायांवुडवुंपाह्म ममानिता॥ सांगेनअवघीजाळीअवस्था॥ मुद्रिकामजरखूणादिधलीसे॥ ४२

मुद्रिकादाविलीसासूसी॥ ह्मणेआतांकासयादारवविसी॥ तरीतिचकाळींन-
यासी॥ मजदृष्टीकांकेलीनाहीं॥ ४३॥ कांहींसत्यकांहींअसत्य॥ हेंजिवींअसेविचा
रित॥ ह्मणेहेंमध्येंठेवूंनयेगुप्त॥ श्रुतकरावेंरायासी॥ ४४॥ रायेंसारिलेंराज्यकृत्या
सी॥ सभाविसर्जूनयेघरासी॥ वस्त्रें देऊनिसेकांपासीं॥ आपणगृहींप्रवेशला
॥ ४५॥ राणीहोऊनिभयाभीत॥ रायासिंसांगेवृत्तांत॥ ह्मणेहेंजालेंविपरीत॥
परिच्यारिकेंसांगीतलें॥ ४६॥ मगमीउपरिजाऊन॥ पाहिलेंसाक्षेपेंतिचें चिन्ह
॥ तंवएकमासप्रमाण॥ गर्भतिचावाढलासे॥ ४७॥ ऐसाशब्दऐकिला॥ अंतरीं
थोररावरवोचला॥ ह्मणेकुळासबोललाविला॥ डागलागलाकाळिकेचा॥ ४८
होतोंएकगुणेंदुःखकरित॥ तंवआणीकशतगुणेंजालेंप्राप्त॥ कैसेंकर्मबळवंत-
॥ पातकेंपावताहे॥ ४९॥ बोलावूंनसूनेसी॥ ह्मणेकायलांछनलाविलेंआह्मा
सि॥ तुझाजन्मतरींसूर्यवंशीं॥ परीकुळासीडागलाविला॥ ५०॥ तेह्मणेरायामि-
थ्यादोषलाविसी॥ जैसीमीपावलेंजन्मासी॥ तेंपत्रिकावर्तवीज्योतिषि॥ जेहींप
तिव्रताहोईल॥ ५१॥ परीएकसांगीतलेंहोतेंगुदार॥ जेंषोडशवरुषींघडेलदुस्तर
॥ लटकाआळव्यभिचार॥ पडेलमाथांजाणपां॥ ५२॥ शेवटींपावेलजय॥ ऐसाबो
लिलाहूजराय॥ तुह्मीनधरावासंशाय॥ उद्धारकरीलबेताळिसांचा॥ ५३॥ तुह्मा

सिमा ऐसें सत्य न वाटे वचन ॥ तरी पाहावी मुद्रिके चीरवूण ॥ राजा ह्मणे ऐस्या मुद्रिका
जाण ॥ घरोघरीं पैं असती ॥ ५४ ॥ एक वोजे अकर्म करी ॥ ते सावरीं बहुता प्रकारीं
॥ तया वचनाची बोलूं नये थोरी ॥ तूं काय सांगसी आह्मातें ॥ ५५ ॥ ज्या दिवसीं गे
ला शूरसेन ॥ त्याकाळीं करावें तुझें हनन ॥ आतां जरी घात करणें ॥ तरी गर्भ-
असे पोटीं ॥ ५६ ॥ गर्भस्त्रियेचा वध करूं नये ॥ असा वेदार्थ निर्णय ॥ आतां ए
क असे उपाय ॥ आह्मा न दारवीं मुख कमळ ॥ ५७ ॥ मग बोलावून प्रधाना
॥ त्यासि सांगे अवघी विवंचना ॥ ह्मणे इस नेऊनि यावना ॥ दूर देशीं सांडावें ॥
५८ ॥ येरी ह्मणे माझ्या भोगासी ॥ तुम्हा बुद्धी स्फुरली ऐसी ॥ मी तरी शुद्ध मान
सीं ॥ कलंक नसे मज कांहीं ॥ ५९ ॥ प्रधान ह्मणे सुनेसी ॥ चाल जाऊं तुझ्या मा
हेरासी ॥ वेगीं आणिली अश्विनीसी ॥ घेऊनि तियेसी चालिला ॥ ६० ॥ तिणें
दोघांस केला नमस्कार ॥ ह्मणे जरी बरवा असे माझा संस्कार ॥ तरी पावेल ह
रिहर ॥ माझें बरवें होईल ॥ ६१ ॥ ऐसें ह्मणोनि निघाली ॥ वनें उपवनें क्रमि
ली ॥ प्रधानासि ह्मणे तृषा लागली ॥ जीवन मेळवीं मज लागीं ॥ ६२ ॥ ह्मणे ये
थें उतरें ना वेंक ॥ उष्मा जालें माध्यान्हिक ॥ प्राशन करावें उदक ॥ अश्विनी व-
रून उतरली ॥ ६३ ॥ तिणें उदक प्राशन केलें ॥ असें शरीर धरे घरी टाकिलें ॥

तंवर्तासनिद्रेनें व्यापिलें ॥ चेतनानाडीशरीरीं ॥ ६४ ॥ प्रधानेंतोचिप्रसंगें ॥ अश्वारूढझालावेगें ॥ सत्वरगिरिलंघूनियांअंगें ॥ गेलाअसेतयाआड ॥ ६५ ॥ तोगेलापवनगत ॥ नगरींपावलात्वरीत ॥ भद्रसेनाजाणवीतमात ॥ आज्ञाप्र- माणेंनेऊनिसोडिली ॥ ६६ ॥ इकडेसुषानिजलीहोती ॥ तेजालीसेजागृती ॥ प्रधानातेंपाहेसभोंवती ॥ ह्मणेमजसांडोनिगेलासे ॥ ६७ ॥ ह्मणेकर्मबळवंत ॥ केवींचुकेब्रह्मालिखित ॥ ऐसीचबुद्धीआवडत ॥ भोगानुसारेंपें ॥ ६८ ॥ ज रीअसतीजागृती ॥ तरींकेंसांडितामजप्रती ॥ बहुतजीवींकरींरवंती ॥ तेणेंकि लीनवजाय ॥ ६९ ॥ ह्मणेंगानरहरिनारायणा ॥ धांवेंपावेंगागरुडवाहना ॥ मी शरणजाऊंकवणा ॥ याआकांतसमयासी ॥ ७० ॥ केशवामुकुंदामुरारी ॥ मत्स्य कूर्मफरशुधारी ॥ शिळाउद्धरलीरामअवतारीं ॥ तैसामजपावदेवा ॥ ७१ ॥ गजेंद्रमगरें धरिला ॥ तोस्तुतिस्तवनेंतुजस्मरला ॥ तयाचाकुडावाकेला ॥ दोघांउद्धारिलेंस्वा मियां ॥ ७२ ॥ तैसेंमजयेकाळीं ॥ पावपावगावनमाळी ॥ जैसायमलार्जुनगो कुळीं ॥ मुक्तकेलादेवराया ॥ ७३ ॥ तूंभक्तजनावज्रपंजर ॥ अनाथांसीकृपासा गर ॥ माझाझणीनकेलीअव्हेर ॥ देवराया ॥ ७४ ॥ ऐसीचिंताकरीहृदयांत ॥ पा उलापाउलींअसेचालत ॥ पांईरवडेरुतत ॥ उष्णेत्रासितसर्वांगा ॥ ७५ ॥ तेंदः

स्वअनुवादतां॥ हृदयफुटेंपाहेबोलतां॥ येवढीघडलीव्यवस्था॥ तेंवैरीयानघ-
डावी॥ ७६॥ लंघीतांतोंगिरिवर॥ तंवदेखिलेंएकसरोवर॥ ह्मणेयामार्गेंपैल-
पार॥ पाववीआतांश्रीहरि॥ ७७॥ ऐसंचालतेअवसरीं॥ तंवपुढेंदेखिली
एकनगरी॥ तियेनावशिवपुरी॥ तेथेंराजाश्रीमंतजाणा॥ ७८॥ नगर
देखूनिआनंदली॥ हळुहळुजवळीआली॥ जैसीमृगीमृगाजवळी॥ न
गरासमीपयेतेपैं॥ ७९॥ आलीवापीतटाकाकांठीं॥ उदकार्थबैसोनकटीं॥ फो
डदेखिलेचरणसंपुटीं॥ मगस्मरेममकृष्णगोविंदा॥ ८०॥ पाणीवाहानीनगर
नारी॥ त्यादेखतीतनयेसुंदरी॥ नृपराजांगनादिससीबरी॥ परिहाकर्मभोगकोण
ह्मणावा॥ ८१॥ येरीह्मणेभोगनोसमर्थ॥ कैवींचुकेपूर्वदत्त॥ मीपरदेशीअना
थ॥ रंकदेवाचाह्मणावितसें॥ ८२॥ नगरनृत्यांगनानायका॥ तिच्यादासीभरों
आल्याउदका॥ त्यांहीदेखिलीतेकमलकलिका॥ जवळीबैसूनिपुसतीतयेतें॥
८३॥ ह्मणतीबाईकोठूनआलिसी॥ दुसरेंकोणहीआहेसंगतीसी॥ किंवाएकली
चआहेसी॥ कैसेंभरसीउदरासी॥ ८४॥ तेह्मणेदुसराएकपरमेश्वर॥ जेणेंनि
र्मिलाहासंसार॥ तोचिदेतसेआहार॥ जोलागलपोटासी॥ ८५॥ दासिउदकभरू
नित्वरित॥ आपुलेस्वामिनीसीसांगतीसर्वास्तर॥ ह्मणवापीतीरींबैसलीसुंदर

अतिलावण्यरूपजीचें ॥ ८६ ॥ जरींतिचे होयसमाधान ॥ तरींसकळपात्रांचेंमोहन ॥ ऐ
सेंरूपलावण्य ॥ देखिलेंनाहींआणिक ॥ ८७ ॥ इतकेंपरिसोनिउत्तर ॥ पात्राधाविंनलीवे
गवत्तर ॥ जवळीबैसोनिपुसेविचार ॥ येरीह्मणेउदरदेवचालवितसे ॥ ८८ ॥ पात्राह्मणे
चालआमच्यागृहासीं ॥ अन्नवस्त्रनानाभोगभोगिसी ॥ परीह्मणेकायउद्योगकरविसी
॥ तोसांगावामजप्रती ॥ ८९ ॥ उद्योगतरींकाळवंत ॥ राजसभेकरूंनृत्य ॥ येस्वादाजरींदे-
ईद्रव्यार्थ ॥ तरींभोगीआह्मासी ॥ ९० ॥ येरीह्मणेभोगावेंनाहींकारण ॥ दळाकांडाक-
रीनजाण ॥ जेधवांवाटेलकींजाईन ॥ तेधवांआज्ञादीजे ॥ ९१ ॥ ऐसेंजरींअभयदेसी
॥ तरींराहेनतुझ्याआश्रमासी ॥ माझ्याएकल्याजीवासी ॥ कोरडेंधान्यदेतजावें ॥
९२ ॥ ऐसीजरींभाषदेसी ॥ निकटकरूनमानसीं ॥ तरींक्रमीनकाळासीं ॥ जं
ववरीअसऋणानुबंध ॥ ९३ ॥ पात्रेनेंविचारिलेंमानसी ॥ बुद्धीप्रकारेंनेऊंघराशीं ॥
देखूनिआपुल्यास्वार्थासीं ॥ आपणचिकार्यवादकरील ॥ ९४ ॥ ह्मणूनिदीधलेंभाके
सी ॥ आणितिणेंविचारिलेंमानसीं ॥ तीनमासभरलेगर्भासी ॥ पुढेंउरलेसामास ९५
तेंक्रमावेभलतेरीती ॥ जंववरीदोन्हीजीवांसीनिवाडेहोती ॥ मगभलतीकरावीयुक्ती
जेबुद्धीदेइलनारायण ॥ ९६ ॥ पावलीपात्रेचेंघर ॥ वेगळेंघेतलेंबिऱ्हाड ॥ झोंपडीहोतीज
र्जर ॥ मंदिरासमीपतेथेंराहिली ॥ ९७ ॥ ऐसीतेथेंअसतां ॥ पुढेंकैसीवर्तलीकथा ॥ तेएकावी
थोतां ॥ [illegible]


सेनराजा पत्नापुत्र
बी० जी०
राजा
राणी

श्रीगणेशायनमः॥ पात्रेच्याघरींराहिल्यावरी॥ दळाकांडाप्रत्यहींकरी॥ कोरडीघे
तअसेअडसेरी॥ वेगळाकरीस्वयंपाक॥१॥ आपलेंअन्नउदकवेगळें॥ नालिंपेकोणह्या
च्याविटाळें॥ जेंज्यासमर्थाजेसेंमिळे॥ तेंचभक्षणकरीतसे॥२॥ ऐसेक्रमलेआठमास
॥नववाजातअसेएकदिवस॥ चिंतापडलीपात्रेस॥ तेअपूर्वपरियेसा॥३॥ बोलावोनि
सुइणीसी॥ सांगतीझालीतियेपासीं॥ ह्मणेगरोदरअसेआमच्यागृहासीं॥ तेंका
यसांगेनतुज॥४॥ दोहींदिवसांप्रसूतहोईल॥ जरीपुत्रउपजेल॥ नेवोनियांशीघ्र
काळ॥ राणीप्रतिदेईज॥५॥ तेथीलकन्यायेथेंआणी॥ तुजदेईनसुवर्णनाणीं॥ ये
रीह्मणेनकरींविनवणी॥ अवश्यमीकरीन॥६॥ कांहींकरींद्रव्यदीधलें॥ ह्मणेराणि
सीविचारीनवहिलें॥ दिवसाचेंतिच्याप्रमाणकेलें॥ मनींधरिलेंगुजपैं॥७॥ तये-
नगरींचाभूपती॥ तयासिनाहींपुत्रसंतती॥ कन्यासातजणीअसती॥ गरोदरअ
सेआठव्यानें॥८॥ राजाह्मणेराणीसी॥ पुत्रनाहींआपुल्यावंशीं॥ जरींआतांकन्या
प्रसवसी॥ तरींतुझात्यागकरीन॥९॥ राणीजालीभयाभीत॥ ह्मणेनकळेपूर्वसं
चित॥ तरीपूर्वींचएखादापदार्थ॥ विचारावालागेल॥१०॥ बोलाउनिसुइणीसी
॥मंत्रसांगेतिच्याकानासी॥ मजकन्याहोईलतेवेगेंसी॥ आणिकाठाईंघालावी॥ १
११॥ तेथीलपुत्रआणियेथें॥ तुजसींद्रव्यदेईनबहुत॥ हेंअसोंद्यावेंगुप्त॥ प्रगट-

नकरींकोणहांसीं॥ १२॥ करींदाथलींपांचनाणी॥ गर्भदिवससांगेकांनीं॥ थोरआनंदलीरूकइणी॥ ह्मणेहूंधालाभजाला॥ १३॥ मगह्मणेपतिदिनांतरीं॥ दोंघरींयेर-झारकरी॥ पूर्णनवमासतेअवसरीं॥ दोंघीगर्भिणीसमरलेंपैं॥ १४॥ एकोदिवसींरात्रिवेळे॥ राणीचेंपोटदुखूंलागलें॥ रूकइणीसबोलाविलें॥ ह्मणेसावधअसावेंत्वां॥ १५॥ रात्रितीनप्रहरक्रमिली॥ तंवराणीप्रसूतजाली॥ कन्याउत्तमउपजली॥ सर्वगुणीसंपूर्ण॥ १६॥ प्रसूतसमयवेळा॥ वायकोसपुत्रजाला॥ रूकइणीनेंकेलाडकेला॥ नेवोनिघातलाराणीपुढें॥ १७॥ तेथीलकन्याघेऊनआली॥ नियंवायकोपुढेंघातली॥ नेसावधहोवूनिपुसोंलागली॥ कायजालेंह्मणवोनि॥ १८॥ रूकइणह्मणेपाहेंकन्येसी॥ येरीविचारीमानसीं॥ प्रश्नबोलिलाधनुजोसी॥ तोकायलटिकाजाहाला॥ १९॥ ज्योतिषलटकेंनव्हेसर्वथा॥ मजपुत्रजालाययार्थ॥ इणेंमजअसतांभ्रमित॥ केलाअसेविकल्प॥ २०॥ श्रोतेह्मणतीतियेसिकांभ्रमता॥ तरीप्रथमअज्ञानअवस्था॥ कोणहींनाहींसांवारिता॥ ह्मणोनिजालीविव्हळ॥ २१ ह्मणेयेवढाधंतलावनवास॥ पुत्राचीधरिलीहोतीआस॥ निदेवेंकेलानिरास॥ मध्येंविघ्नउदेलें॥ २२॥ ऐसीरवंतिकरीमनीं॥ ह्मणेस्वर्वाअसोअसलेस्थानीं॥ माझाबाळमजलागोनी॥ भेटेलसमर्यांतरें॥ २३॥ ह्मणोनिकन्याघेतीपुढारी॥ मगतेसुखेंनिद्राकरी॥ बारादिवसक्रमलियावरी

तेरा दिवसीं घाली पाळण्यांत ॥ २४ ॥ नाव ठेविलें स्वमनीं ॥ हर्ष मानिला आपुल्या मनीं
॥ तंव काय वर्तलें राजभुवनीं ॥ तें अपूर्व आयका ॥ २५ ॥ राणी सपुत्र असे जाला ॥ ह्मा शा-
ब्द राजें ऐकिला ॥ भूमिदान धर्म बहुत केला ॥ द्विजवरांसि ॥ २६ ॥ श्रीमंत हर्षें निर्भर ॥
लागला वाद्यांचा गजर ॥ मंडप उभारिला परिकर ॥ नृत्यांगना नाचती ॥ २७ ॥ अकरा
दिवस क्रमलिया वरी ॥ बारावे दिवसीं बारसें करी ॥ तेरावे दिवसीं नाम धरी बळिसेन
ऐसें ॥ २८ ॥ दिवसें दिवसा वाढों लागला ॥ आठां वर्षांचा असे जाला ॥ रायें व्रतबंध केला
॥ पंडितें विद्या सिकविली ॥ २९ ॥ शास्त्रें शस्त्रें विद्या संपूर्णता ॥ राजा होय मनीं विचारि
ता ॥ द्वादश वर्षें भरलीं सुता ॥ राज्य आतां यासि द्यावें ॥ ३० ॥ आहे राज्यबंध आह्मा-
सी ॥ ह्मणून आचरावें तपक्रिये सी ॥ राज्य देऊनि पुत्रासी ॥ आपण जावें अनुष्ठाना
॥ ३१ ॥ अवघें सांगे प्रधानां ॥ ह्मणे अज्ञानपण बळसेना ॥ तूं असशी शाहाणा ॥ विवेकी
चालवीं राज्यासी ॥ ३२ ॥ इतकें सांगोन राव गेला ॥ बळिसेन राज्य चालवूं लागला ॥
पुढें काय करिता जाला ॥ तें अपूर्व परियेसा ॥ ३३ ॥ प्रतिदिनीं पात्रा ये वोळंगेसी ॥ गा
यनकळा करी नृत्यासी ॥ राजा देत वस्त्र तांबूलासी ॥ अति आदरें करूनियां ॥ ३४ ॥
ऐसें कोणे येके दिनीं ॥ वोळंगेसि आली ते नाचणी ॥ सवें बायको सवें घेउनी ॥ करी गा
नासी पैं ॥ ३५ ॥ पुढें बैसली ते पात्र नायका ॥ तियेसि ह्मणे तूं रक्षी पादुका ॥ रायें ल

क्षिलीतेंकमळकळिका॥ मगपुसेपात्रेंसी॥ ३६॥ म्हणेतेंकोणकोणाची॥ आतिला
वण्यस्वरूपाची॥ न्यूनतावाटेरंभेची॥ ईचेंस्वरूप देखूनियां॥ ३७॥ पात्राम्हणेतीं
आमची॥ जरींवासनाधरलातियेची॥ तरीं आइतीकरीनभोगाची॥ रात्रिसमयीं
येइजे॥ ३८॥ राजाम्हणेबरवें॥ पात्रासंतोषलीजिवें॥ घरायेवोनिस्वभावें॥ तयेसि
पुसतीजाह्याली॥ ३९॥ म्हणेउठकरीअभ्यंग॥ परिमळेंचर्चीअष्टांग॥ करीपां
संदरेंभोग॥ रायासीजाणपां॥ ४०॥ येरीम्हणेभोगाचीनाहींचाड॥ माझेंमजआ
हेगोड॥ त्वांजरींकेलेंउदंड॥ तरींअंगिकारनकरींमी॥ ४१॥ पात्रानमानीतिचेंउ
त्तर॥ वोवरीधूमवीमनोहर॥ म्हणेईसकरूंबळात्कार॥ नेवूनिघालीरायापुढें॥ ४२॥
येरीमनींकरीविचार॥ ईयेसिंकांकरूंकरकर॥ जोंयेथेंयेईलनृपवर॥ तोंमाझापुत्र-
जाणपां॥ ४३॥ ऐसाहृदावकरूनिमनीं॥ पात्रेंप्रतिबोलेवचनीं॥ म्हणेजेतूंकरसी
लक्षमाणी॥ मगउगीचराहिली॥ ४४॥ अस्तजाल्यादिनकरासी॥ पलंगघालूनिकरीसे
जेसी॥ अरळफोडोनसुमनांसी॥ ठेविलीपरिमळद्रव्यें॥ ४५॥ पात्राम्हणेजायनिद्रा
करीं॥ येरीनिर्भयअंतरीं॥ जावूनियांसेजेवरी॥ पहुडेकुमारीसाहित॥ ४६॥ इकडे
रायेंसारिलीआरोगणा॥ सांगातेंघेतलेंसेवकजनां॥ मनींधरूनिकामवासना॥ -
जातअसेआतित्वरें॥ ४७॥ मागेंचालेझडझडांत॥ तंवपिंगळाबोलिलाविपरीत॥ दू-

तपाठविलेधांवत॥ बोलाविलेज्योतिषी॥ ४८॥ त्यांहींकरूनिनिर्धार॥ ह्मणेजी
रायाअवधार॥ तुह्मींज्याकार्याजातांसत्वर॥ तेंकार्यनघडेसर्वथा॥ ४९॥ ऐसेंबोलिला
पक्षीश्वर॥ जेमजसावरदनृपवर॥ आणिनघडेअनुसर॥ प्रश्नजरीऐसादिसेम
ज॥ ५०॥ रायेंविचारिलेंमानसीं॥ अपशकुनझालामुहूर्तासी॥ मुरडोनिगेलामंदि
रासी॥ निद्राकरीस्वमंचकीं॥ ५१॥ इकडेमार्गलक्षीकलवांतिणी॥ तंवउगवलादि
नमणी॥ ह्मणेरायेंकेलीविनोदवाणी॥ असत्यमजसींबोलिला॥ ५२॥ सुखमंचकाळू
नगेलीराजवोळंगे॥ ह्मणेंव्यर्थगेलेपरिमळरंग॥ बहुतवेळांपाहिलामार्ग॥ परियें
पोंघडलेंनाहीं॥ ५३॥ राजाह्मणेहोतेंकांहींकारण॥ ह्मणवूनियेणेंघडलेंनाहीं
जाण॥ आजयेईनसत्यवचन॥ आईकपात्रनाइके॥ ५४॥ पुनरपिबळिसेनकाय
करी॥ सत्वर वस्त्याळिसारी॥ सेवकघेवूनिबरोबरी॥ निघताजालापें॥ ५५॥ पुन्हा
बोलतांपक्षीश्वर॥ रावहूजातेंह्मणोंविचार॥ येरेंह्मणेराजेश्वर॥ कालचाशकुनसा
गतसे॥ ५६॥ मागुताफिरूनिगेलाघरासी॥ उदयजालादिनकरासी॥ पात्रायेवोनि
रायापासीं॥ कायबोलतीजाहाली॥ ५७॥ ह्मणेजनबोलेअसत्य॥ तेंराजानिवडी ३
सत्यमिथ्य॥ राजाजरींबोलेअसत्य॥ तरींकोणीकरावानिवाड॥ ५८॥ रावह्मणेपा-
त्रेसी॥ तुवांनधरावेंसंशयासी॥ आजियेईननिर्धारेसी॥ हेंवचनप्रमाण॥ ५९॥ पा

गेलीनिजभवना॥ रायेंकेलेंसभाविसर्जना॥ मगसारोनिआरोगणा॥ मयाण
करिताजाहाला॥ ६०॥ जातसेकामातुरमनें॥ मार्गींगुरेंगोठणींज्याबेसलीजाणा॥ व
त्सापुच्छीपायपडिलातेणें॥ तेभोंभावलेंआपलेमातेतें॥ ६१॥ धेनुह्मणेंराजाकामतुर॥ जा
तअसेमात्रागमनकरूं॥ नुजतोनदेखेंअविचारु॥ मदनापसाजालासे॥ ६२॥ गाईचा
शब्दऐकिला॥ अंतरींथोररवांचला॥ ह्मणेदोनादिवसअपशकुनजाला॥ आजिप्रत्य
क्षऐकिलेंश्रवणीं॥ ६३॥ रायेंदुष्टवासनासारिली॥ ह्मणेतेप्रत्यक्षमाउली॥ ऐसेंक-
ल्पूनतयेवेळीं॥ ह्मणेमातादर्शनघेऊंआतां॥ ६४॥ इकडेपात्रेनेंकेलाविचार॥ बाय
कोसिकरवीवस्त्रेंअलंकार॥ सेजकरवीनमनोहर॥ पहुडवितीजाली॥ ६५॥ येरी
निर्भयमानसीं॥ ओसंगाघेवूनिकुमारीसीं॥ निद्राकरीजागृतिसीं॥ तेराजमाता-
॥ ६६॥ रायेंसांडोनिवासनाकुडी॥ मंदिरींपावलातांतडी॥ ह्मणेंमातेंकवाडउघडी॥
सांगआपलावृत्तांत॥ ६७॥ येरीविचारकरीमनीं॥ ह्मणेपावलाचक्रपाणी॥ धेनुजो
शाचेशकुनीं॥ कृतकृत्यार्थजाहलें॥ ६८॥ ह्मणेतोकेवळईश्वर॥ जणुदेवाचाअवता
र॥ त्याचाशकुनार्थानिर्धार॥ आजिमजफळलापैं॥ ६९॥ कवाडउघाडिलेंसत्वरी॥
ह्मणेबायेईकींभितरीं॥ बैसोनियासाविस्तरी॥ ऐकमाझीविवंचना॥ ७०॥ तिणें-
समूळसांगीतलें॥ येरेंअतिआदरेंपारिसिलें॥ नंतअपूर्वएकवर्तलें॥ तेंपरिसाश्रोते

हो॥ ७१॥ मोहें दाटलासे सुंदरा॥ फुटला पान्हा निघाल्या धारा॥ त्याअवनी सुखीं कुमरा॥ करिता जाला दुग्धप्राशन॥ ७२॥ उठोनि बैसला पलंगावरी॥ माता आणि बहिणा तिसरी॥ बोलाविलि नृत्यकारी॥ ह्मणे मज जन्म कोठें जाला॥ ७३॥ तूं जन्मलासि श्रीमंतकुळीं॥ प्रसवली ती राजपत्नी बाळी॥ राजा ह्मणे सत्य सांगवाहली॥ नको बोलूं मायिक॥ ७४॥ राया सत्य जरी पुससी॥ मज ठाउकें न सेनिर्धारेंसि॥ त्वां पुसावें सुईणीसि॥ ते प्रसूतकाळीं जवळी होती॥ ७५॥ मग बोलाविली सुईणी॥ राजा पुसे ति येलागूनी॥ मज जन्म कवणे स्थानीं॥ हें यथार्थ सांगावें॥ ७६॥ जरी सांगसी मायिक वचन॥ जरीं छेदीन नासिककर्ण॥ ऐसें हृदयीं विचारून॥ सत्य वदे वाणी ती॥ ७७॥ ते जाली भयाभीत थोर॥ राया माथां ठेवी अभयकर॥ तरीं मी जो जाला विचार॥ तो विशद करीन॥ ७८॥ रायें ठेविला माथां कर॥ सांगती जाली मूळ विस्तार॥ इजपासून तुज जन्मनिर्धार॥ म्या कपट केलें उदरास्तव॥ ७९॥ कामसेनाचे चरणीं ठेवि माथा॥ ह्मणे रायाचरणीं अनाथा॥ सुईणी हे त्वरिता॥ चरणीं तेव्हां लागली॥ ८०॥ मग काय करी बकसेन॥ माय बहिणीसि शिबिकेंत बैसवून॥ गेला राजगृहीं शिं घेउन॥ माता षोडशोपचारें पूजिली॥ ८१॥ तंव उगवला गभस्ती॥ बोलाविलें प्रधानांप्रती॥ सांगता जाला तयासि निश्चिती॥ राजनीति चालवावी॥ ८२॥ मज कार्य असे मास एक॥

तुह्मीअसावेंबळपूर्वक॥मासांतींहितान्काळीक॥मीयेईनजाणपां॥८३॥ऐसें
सांगूनप्रधानासी॥घेताजालाद्रव्यभांडारासि॥रथहिवारुकुंजरासि॥शुदारघा
लविलें॥८४॥पायभारानाहींनीती॥चालतांदणाणिलीक्षिती॥पुढेंचालेदळाधि
पती॥पाठिसीराजभार॥८५॥मानाआणिभागिनी॥पालखिमध्येंबैसउनी॥त्यां
सिंघालूनमध्यसैन्यीं॥चालतअसेदळभार॥८६॥ऐसेपावलेसरोवरीं॥जेथेंशूरसे
ननेलाहोताजलचरीं॥सैन्यउतरलेंनीरीं॥मध्येंदिधलाराजमंडप॥८७॥अनुक्र
मेंउतरलेंसैन्य॥वस्त्रेंअलंकारसंपूर्ण॥हरितकृष्णपीतवर्ण॥शभ्रवर्णादिसती
तुजे॥८८॥कित्येकवर्णआरक्त॥कुंकुमवर्णलखलखित॥बहुतांचित्रविचित्र
॥शोभायमानादिसती॥८९॥राजमंडपाचीकायसांगोंकुसरी॥निळपवळेफटके
चारी॥तांबडातापताचौफेरी॥चौकमध्येंमखमालीचा॥९०॥रत्नेंजोडीलींखणो
खणीं॥हिरेगोमेदजोडिलेकोंदणीं॥पाचुपेरोजाचीखिळणी॥ठाईठाईकेलीअसे
॥९१॥ब्राह्मणांमिळालेअसंख्यात॥तेजेंजेसेंउगवलेआदित्य॥तयासीराजान
मस्कारित॥अतिआनंदेंकरूनियां॥९२॥मगनमिलाविघ्नहर॥जपाबैसलेद्-
विजवर॥त्यांसिंसांगेनृपवर॥पृथक्पृथक्राजप॥९३॥कितिकांसनवग्रह
दिधले॥कित्येकींअकरारुद्रआरंभिले॥एकनुळजास्तवकरितेजाहाले॥ससप्त

नींकरूनियां॥ ९४॥ जपती रेणुकास्तवन॥ एकें केलें क्षेत्रपाळचिंतन॥ एक करिती भैर
ळपूजन॥ ऐसे बैसले स्थळोस्थळीं॥ ९५॥ एकें आराधिलें जळचरांसी॥ रायें बांधि
लें यज्ञकंकणासी॥ मनीं ध्यातसे ऋषीकेशी॥ करी हृदावबळसेन॥ ९६॥ यज्ञ मांडला
प्रचंड थोर॥ कीं पांडवांचा अश्वमेध परिकर॥ याज्ञीक बैसले धुरंधर॥ धूम्रें अंबर-
कोंदाटलें॥ ९७॥ ऐसीं केलीं दोन नवरात्रें॥ मग आदरिलें हवनातें॥ होमद्रव्यें आणि
लीं समस्तें॥ बोलिलीं जीं जीं विधिसी॥ ९८॥ आज्यपात्राच्या परवडी॥ अष्टगंधाच्या
उतरडी॥ त्याकरूनावरखंडखंडी॥ ठेविते जाले कुंडापाशीं॥ ९९॥ कुंड रचिलें अष्ट-
कोन॥ स्थापिते जाले हुताशन॥ मंत्रघोष करिती ब्राह्मण॥ तेणें अग्नी प्रज्वकला॥
१००॥ ज्वाळा लागलिया आकाशीं॥ अवदानें देती ऋषी॥ समिधांच्या होत्यारासी॥-
त्या समर्पिते जाहाले॥ १॥ सरल्या होमद्रव्याच्या रासी॥ घृतपायस समर्पिती अग्निसी
॥ गणित नाहीं फळवल्लीसी॥ तें ही समर्पिते जाहाले॥ २॥ थोर जाले खेदखिन्न॥ म्ह
णे देवतीं मांडिलें निर्वाण॥ करकमळीं सुरी घेवून॥ खंडितसे स्वमांसातें॥ ३॥ जा
लीं संपूर्ण बळिदानें॥ पूर्णाहुती संपूर्ण॥ परि देवता प्रसन्न॥ न होती ते समईं॥ ४॥
मांसटांकी अग्निभीतरीं॥ मुखीं कृष्णार्पण उच्चारी॥ ऐसा जानुजंघ सरी॥ दोर्दंडि ५
चें मांस खंडिलें॥ ५॥ जळदेवता अनुवादती॥ म्हणे येणें मांडिलीं निर्वाणभक्ति॥

कायमागेंआज्ञाघानि ॥ तेंविचारूंपां ॥ ६ ॥ स्फुरीजंवघालीशिरकमळीं ॥ तवअ
दृश्यबोलती ॥ निराळी ॥ मागमागगायेवेळीं ॥ आपणजालोंप्रसन्न ॥ ७ ॥ येरीजा
ल्यातप्रसंन ॥ तरींपिताद्यावाश्रृंरसंन ॥ त्यांहींसोडिलाजळांतुन ॥ बाहेरआला
एकाएकीं ॥ ८ ॥ धांवूनिबाळकसेनेंआलिंगिला ॥ उचलूंनत्हृदयींधरिला ॥ मगघेऊ-
नियांआला ॥ सभामंडपामध्यें ॥ ९ ॥ करविलेंकनकस्नान ॥ ब्राह्मणासिंदिधलींदा
नें ॥ मातामगबोलावुन ॥ भ्रतारपाउलेंवंदिलीं ॥ १० ॥ स्त्रीपुरुषेंभेटलीं ॥ पिता
पुत्रएकवटलीं ॥ दानधर्मकरितांझालीं ॥ अतिआनंदेंकरूनियां ॥ ११ ॥ केलीं-
गोदानेंअश्वदानें ॥ गजदानेंमहिषीदानें ॥ भूमिदानेंग्रहदानें ॥ ग्रामदानेंकित्ये-
कां ॥ १२ ॥ ऐसींजालींदानावळी ॥ तंवपाकसिद्धिजाली यथाकाळीं ॥ मगसारू
निआंघोळी ॥ आरोगणासारिती ॥ १३ ॥ जेवितांझालेअवघेतृप्त ॥ आंचवोनि
बैसलेसमस्त ॥ उटीचंदनाचींदेत ॥ गळांघालितीसुमनमाळा ॥ १४ ॥ विडेदे
तीहडपीधरा ॥ दक्षिणादेतनृपवर ॥ मंत्राक्षताघोषअपार ॥ करितेजाले-
ब्राह्मण ॥ १५ ॥ निघेवोडवितीमस्तक ॥ अक्षताटाकितीब्रह्मादिक ॥ थोरजा
लेंकौतुक ॥ इंद्रादिकपाहूंठेले ॥ १६ ॥ दशरथकुळींजन्मलापुत्र ॥ रघुनाथ
जानकीकांत ॥ कींगोकुळीं अवतरलाकृष्णनाथ ॥ तेणेंबंधुआणिकंआपुले

॥१७॥ तैसापुत्र एक बळिसेन ॥ तेणेंपिता आणिलास्वबळिदेउन॥ पुरुषार्थकेला
गहन॥ त्रैलोक्यामाझारीं॥१८॥ सकळांदधलीपाठवणी॥ तृप्तीझालाहुताशा-
नीं॥ मगलावोनिवाद्यांचीध्वनी॥ सैन्यचतुरंगनिघालें॥१९॥ पावलेतोशिवपु-
रीं॥ प्रधानआलेसामोरी॥ नगरीशृंगारिलीनानापरी॥ ध्वजपताकाझळक-
ती॥२०॥ गुढियातोरणेंउभारिलीं॥ मरवरेंठायींठायींशृंगारिलीं॥ नगरलोक
तयेवेळीं॥ पाहातीशूरसेनासी॥२१॥ अटराधान्याच्यावोवाळणी॥ सां-
डितांअनामिकाजालीधनी॥ प्रवेशतांराउळांगणीं॥ अतिआनंदेंकरूनि-
यां॥ २२॥ शूरसेनजालाहोताक्षीणशरीर॥ तयासिकरितीउपचार॥ तोपु
ष्टजालियासत्वधीर॥ मगकायविचारकेला॥२३॥ आतांचलाजाऊंभद्राव
तीसि॥ भेटीकरूंपितापुत्रांसि॥ राज्यींस्थापूंशूरसेनासी॥ मागुतामी-
येथेंयेईन॥ २४॥ ऐसाविचारकेला॥ प्रधानासिअवघावृत्तांतसांगीतला॥
दळभारपाल्हाणिला॥ मगचालिलासैन्यांसीं॥ २५॥ पावलेभद्रिकानग
र॥ भद्रसेनांसांगतीहेर॥ स्वामीआलेंपरचक्र॥ रायाबळिसेनाचें॥२६॥
तुमचाकोणहीनाहींसांवारिता॥ परदळासिपराभविता॥ जरीशूरसेनाजि
वंतअसता॥ तरीइतुकेंनहोतेंराया॥२७॥ हेंजाणोनियांन्यूनजाण॥ बळि

सेनचालूनिआलागहन॥ आतांमेळवूनयांनगरजन॥ युद्धकरावेंसत्राणें॥ २८॥ प्रधा नह्मणतीरायासी॥ तुह्मींराहावेंनगरासी॥ आह्मींजावूंसंग्रामासी॥ नयासमोरपैं॥ २९॥ बिदीबर्दापायांचेमोगर॥ धनुष्यबाणरवड्गतोमर॥ हुडाहुडांमहावीर॥ करींश स्त्रेंझळकती॥ ३०॥ बाणजंबुरेसजुत॥ गुंडेगोफणीअपरमित॥ हांकेभरांनिठेवि त॥ ठाईंठाईंपैंदेखा॥ ३१॥ सिद्धकेलेतुरंगमस्वारू॥ गजांसिघातलेंगुदारू॥ प्रधानें करूनियांनमस्कारू॥ नराबाहेरनिघाला॥ ३२॥ तेंबळिसेनेंदेखिलें॥ ह्मणेभयनग रीसिद्धजालें॥ दूतबोलावूनिवाहिलें॥ करींपत्रिकादिधली॥ ३३॥ तेथेंअवघेंलि हिलेंसमूळ॥ तुह्मींनव्हावेंजीचंचळ॥ स्थिरहावूनियांसकळ॥ भयटांकामनीं चें॥ ३४॥ भेटीघ्यावीशूरसेनाची॥ आणिबळिसेनबाळकाची॥ कांक्षासांडू नजिवांची॥ निर्भयआह्मांभेटावें॥ ३५॥ ऐसेपाठविलेहेर॥ त्यांहींप्रधानाकें लानमस्कार॥ सांगीतलेंसर्वविस्तर॥ ह्मणेभेटवाराजयासी॥ ३६॥ पत्रींलिहि लेंसेसकळ॥ तेंदेऊंरायाजवळ॥ ऐसेंऐकूननयाचेंबोल॥ कायकरीप्रधान॥ ३७॥ तेणेंबोलाविलाआपलादूत॥ ह्मणेकरावेंरायासिश्रुत॥ सांगावाअव घावृत्तांत॥ कायआज्ञाह्मणवूनि॥ ३८॥ प्रधानदूतेंअवघेंसांगीतलें॥ रायेंअ वघेंपरिसिलें॥ ह्मणेतयासिबोलावाहिलें॥ पत्रिकामनासिआणूं॥ ३९॥ दूतें

-च- जावूनिसत्वर॥ प्रधानांसांगतीअत्यक्तत्तर॥ सर्वेंदेवूनिकाटिकर॥ पाठविलेतं- अध्य
७ यासि॥ ४०॥ हेरकरितीरायासिजोहार॥ पत्रिकाघेवूनिकेलाबैसकार॥ उकलूं ६
नवाच्चीनृपवर॥ लिहिलाअवघावृत्तांत॥ ४१॥ पत्रिकाजंवजंववाचित॥ तंवने-
त्रींस्फुटलेअश्रुपात॥ जोविचारघडलाहोताविपरित॥ शूरसेनकांतेसीं॥ ४२॥
राजाउठिलासत्वर॥ राणीसकेलाहुंकार॥ मगनिघालीवेगवग्र॥ भेटीका
रणें॥ ४३॥ नगरद्वारींहोतेप्रधान॥ अवघेएकवटहोऊन॥ दळाधिपतिबो
लावून॥ ह्मणेनगरींशृंगारा॥ ४४॥ राजानिघालासत्वर॥ लागलावाजंत्रांचा
गजर॥ तेणेंनांदेंअंबर॥ गर्जतअसे॥ ४५॥ येरयेरांदृष्टादृष्टीजाली॥ भद्रसेन
उतरलातळीं॥ धांवूनिआलासेजवळी॥ बळिसेनांचे॥ ४६॥ मगघातलेंदं
डवत॥ भद्रसेनत्हृदयींआलिंगित॥ दुसराभेटलास्कंदेवप्रसिद्ध॥ मजपुत्रसु
खदाखविलें॥ ४७॥ तंवआलाशूरसेन॥ हृदयींआलिंगिलाभद्रसेन॥ मिठी
पडलीगहन॥ कांहिंकेल्यानसुटे॥ ४८॥ प्रेमभरलेंसबळ॥ अश्रुपातेंढळेनेत्र-
कमळ॥ मेळवूनिनिढळानिढळ॥ देतिचुंबनएकमेकां॥ ४९॥ तंवआलीशूरसे
नमाता॥ पुत्रेंचरणींठेविलामाथा॥ आवरूनिवरिच्यावरित्वरित॥ वोसंगाधरी ७
नावेक॥ ५०॥ मुखआनंदेंचुंबीदेखा॥ मर्यादानाहींत्यासुखा॥ अश्रुपातढळ

तीदेखा॥ तेपडतीशूरसेनावरी॥ ५१॥ सोडुनिशूरसेना॥ करीकुरवाळीबळसेना
पारणेंकेलेंगानारायणा॥ पुत्रासिभेटविलें॥ ५२॥ मगभेटलीतेसून॥ भद्रसेनांकेलें
नमन॥ येरेंपाठिसीधरिलीआलिंगुन॥ मगकायकरिताजाला॥ ५३॥ माथ्याचीसो
डिलीवीरगुंठा॥ सूनेच्याचरणीघातिलिमिठी॥ तुजकरितांजालीपुत्राचीभेटी॥ चरण
केशींझाडिन॥ ५४॥ ह्मणेबहूतकष्टविलेंतुज॥ सुखपाहातांयेतसेलाज॥ तूंबोल
लीसपैज॥ तीकेलीयथार्थ॥ ५५॥ जिजीमामाजीस्वामी॥ इतुकेंजरींनकरितेत
तुह्मी॥ तरींसर्वलाभतेंमी॥ पदहेंकेंसनपावतें॥ ५६॥ तुह्मीवडिलदेवासमान॥
मीघालीनलोटांगण॥ तुमच्याप्रसादेंह्मनाराचेचरण॥ मजलागींप्रासजाहाले॥
५७॥ तंवसासूआलीतेथें॥ धावूनिमाथाचरणीठेवित॥ येरीप्रेमेंआलींगत॥ तु
जकरितांपुत्रमुखदेखिलें आह्मी॥ ५८॥ थोरतुंवांतपकेलें॥ आह्माअवघीयांउद्
रिलें॥ जेंवचनजातांबोलिलें॥ तेंकेलेंयथार्थ॥ ५९॥ ऐसीतुस्तीकरितांपरस्परें॥
प्रधानभेटतीआदरें॥ दोन्हींदळेंएकाकारें॥ आलिंगतीएकमेकां॥ ६०॥ अवघे
मिळूनएकत्र॥ प्रवेशलेभद्रवतीनगर॥ वाजंत्र्यांचाएकगजर॥ आनंदेंअंबरगाज
नसे॥ ६१॥ थोरआनंदजनासी॥ वोवाळणीदेतीयाचकांसी॥ धान्येंटाकिती
दाहींदिशीं॥ राजपुत्रावरूनियां॥ ६२॥ पुढेंचालेबळसेन॥ मध्यभागींशूरसेन॥

पाठीं असे भद्रसेन ॥ यती थोकत थोकत ॥ ६३ ॥ ऐसे प्रवेशले राजमंदिरीं ॥ रत्न
दीप वोंवाळीती नारी ॥ भद्रसेन कांता कुरवंडी करी ॥ मुदें वोवाळी दोघांतें ॥ ६४ ॥
तंव जाली भोजनवेळा ॥ आरोगणें जाली सकळां ॥ थोर करिती सोहळा ॥ शूर
सेनासी ॥ ६५ ॥ तो दिवस ऐसा क्रमला ॥ तंव सूर्य उदय झाला ॥ शूरसेना राज्याभि
षेक केला ॥ भद्रसेनें स्वानंदें ॥ ६६ ॥ राज्य अवघें बळकाविलें ॥ आण खी अमित्रीं
होतें जें घेतलें ॥ तें अवघें सोडाविलें ॥ जावया आपल्या नगरासी ॥ ६७ ॥ जावूनि-
आपल्या नगरासी ॥ राज्य करी प्रतापेसी ॥ विवाह करूनि परियेसी ॥ नांदे पुत्रक-
ळत्रीं ॥ ६८ ॥ अवघे आपलाले ठांईं नांदती ॥ इतकी कथा रावा सांगे पक्षिणीप्रति ॥
उडुनि बैसला मागुती ॥ भिंतीवरि चित्रींचा चित्रीं ॥ ६९ ॥ तो विस्मय राजा करी ॥ ह्य
णे रायें नें कथा सांगीतली बरी ॥ रात्र क्रमली धुरंधरी ॥ निद्रा न ये चि ऐकतां ॥ ७० ॥
एक प्रहर क्रमिळी रात्री ॥ दुसरा प्रहर जाहाला मासी ॥ साळुंखी जाली सांगती ॥
तें सांगे हरिदासा ॥ ७१ ॥ इति श्रीविक्रमकथा ॥ हरिदास होय सांगता ॥ तेऐका
वी श्रोतां ॥ एकचित्त करूनियां ॥ ७२ ॥ इति श्रीविक्रमचरित्रे ॥ षष्ठोध्यायः ६
श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥


साळंखी
सुमंत
मालती

 श्रीगणेशायनमः॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥ रावाउठोनिगेलास्वस्थानीं॥ तंववंतनाळ
कायकरीकरणी॥ साळुंखीनप्रवेशूनी॥ कायकेलेंविपरित॥ १॥ चित्रीहूनीउडा
ली॥ येऊनीचौरंगींबैसली॥ पंखझाडूनिकुरवाळी॥ मुखंकरूनियां॥ २॥ तंवाव
क्रमह्मणेसाळूंखिसी॥ निद्रायेतसेआह्मासी॥ जरींकांहींकथासांगसी॥ तरींवे
ळक्रमेल॥ ३॥ पहिलीराव्यानेंसांगीतलीकथा॥ कर्मणूकजाहालीप्रथमप्रहरींत
त्वतां॥ तूंजरींअपूर्वअनुवादतां॥ तरींवेळक्रमेल॥ ४॥ रायातूंबोलसीमर्मी॥ आ
ह्मीं असोंजयाचेओश्रमीं॥ तेजरींसांगाह्मणतीतुह्मीं॥ तरींकथासांगेन॥ ५॥ त्यां
हींधरिलेंअसेमौन्य॥ सांगाऐसेंनह्मणतीवचन॥ तूंजरींसांगसीकृपाकरून॥ त-
रींउत्तमपदार्थ॥ ६॥ रायातुझेंउदीतहोतसेमन॥ तरींपरियेसींसत्यवचन॥ आज्ञे
विरहिततिळप्रमाण॥ कार्यनकरूंसर्वथा॥ ७॥ यावरीह्मणतीसख्यासाजणी॥ बा
ईआज्ञाद्यावीवचनीं॥ राघोनेंकथिलीगुणवाणीं॥ तेणेंआत्मानिवाला॥ ८॥ तेणें
धरिलाअसेअभिमानदेहीं॥ वेताळसंचरेतिच्यात्हृदयीं॥ हास्यकरूनिलवला-
हीं॥ सांगेकथाउत्तम॥ ९॥ साळुंखीरेस्वावोदीदोन्हीं॥ हांसणेंबोलणेंह्मणउनी॥
कथितीजाहालीगुणवाणी॥ तेंऐकाश्रोतेहो॥ १०॥ कांतियेनामनगरी॥ राजाका ५
शीश्वरराज्यकरी॥ त्याचीभगिनीमेघराजाचीअंतुरी॥ तिचेंनामशुद्धमती॥

११॥ तिच्याभ्रतारासिजाहालीदेवगती॥ राज्यघेतलेंआणिकानृपतीं॥ आश्रयना हींबहूतांरिती॥ मगबंधुजवळीपातली॥ १२॥ सांगीतलासकळवृत्तांत॥ धाकुटा असेतिचासुत॥ तयानामसुमंत॥ दाहावर्षांचा॥ १३॥ सुखेंअसेआमचेंघरीं॥ कांहीं चिंतावोनकरीं॥ ह्मणारगजाह्मालीजरीं॥ पूर्वदत्तासीकांहींनचलें॥ १४॥ तेअस तांबंधुचेघरीं॥ कायजाहालीनवलपरी॥ तीआयकावीचतुरीं॥ अपूर्वतांपें १५ रायाचीकन्यामालती॥ तेसकळलक्षणगुणवंती॥ त्याच्यास्वरूपाचीनिगुती॥ दुस-रीरतीजाणपां॥ १६॥ कोणेएकेदिवसीं॥ खेळतांदेखिलेंतीदत्तासी॥ बोलावूनि कौतुकेंसी॥ मांडीवरीबैसवीलें॥ १७॥ करूनिमुखचुंबन॥ ह्मणेआईकमाझें-वचन॥ तूंतवीविद्याअभ्यासपठण॥ करीतजावें॥ १८॥ बोलावूनिपंडितासीं॥ -लिहूंसिकवावेंबाळसीं॥ बुद्धियुक्तिप्रकारेंसी॥ सांगतजावें॥ १९॥ तेंलेंहूंजातादि नामती॥ ठाउकेंजालेंशब्दमती॥ रायासिह्मणेमालतीसांगाती॥ सुमंतासिलेहूं-सांगणें॥ २०॥ पाच्यारूनिपंडितां॥ विद्यासांगावीमालतीसुमंतां॥ भेदाभेदने कारितां॥ करवावाविद्याअभ्यास॥ २१॥ साळेजातांदिसवडी॥ दोघांसिपडलीगडी॥ नावसंबतीघडीघडी॥ एकमेकांसिपें॥ २२॥ उठोनियांप्रभातीं॥ एकमेकांपा-च्यारिती॥ ह्मणतीचलाजाऊंसाळेमती॥ उशीरजाहालियापंडितकोपेल॥ २३

वे.च. दोघांवरीपडलीमेळी॥ वेगळींनव्हतीकवणेकाळीं॥विद्याअभ्यासेंजाहाली आ
२ ॥दोघांजणासी॥२४॥ दोघेहोतेमेहुणाळी॥ परस्परेंकरितीरळी॥ सुमंतह्मणेबोब ७
ळी॥नकरींविनोदआह्मांसी॥२५॥ वृथाविनोदकरिसी॥ तरींकायमाझीस्त्री
होसी॥ येरीह्मणेंहृद्गवर्तूंकरिसी॥तरींकायस्त्रीहोतांअपूर्वअसे॥ २६॥यावरी-
बोलेसुमंत॥ ऐकयाचावृत्तांत॥ एखादाराजासमर्थ॥ तेथेंतुजदेईल॥ २७॥ तुझें
असेधाकुटपण॥ नबोलवेपितयासन्मुखजाण॥जेंतोकरीलप्रमाण॥ जाण
पांवोसुंदरी॥२८॥ मगम्हणेराहीनादिनरूप॥ तुजभणीलएखादानृप॥स्याधरा
याअहंताप॥ हेंपूर्वीचिविच्यारावें॥२९॥ मालतीह्मणेसुमंताप्रती॥ तुजाविराहि
तजेपुरुषअसती॥ तेजाणावेनिश्चिती॥सकळबंधुसमान॥३०॥ हेंमाझेंभाक
दान॥यदर्थीनकरीअनुमान॥ तूंअसूंदेनिश्चितमन॥ हानिर्धारपैंमाझा॥३१॥
ऐकूनितिचेंअनुसरवचन॥ सुमंतह्मणेमाझाहीनिर्धारजाण॥तुजवेगळीस्त्री
मजकारणें॥मीमातसमानमानिल्या॥३२॥ ऐसादोघांजाहालाक्रियानेम॥
एकमेकांअतिप्रेम॥ कोणानकळेत्यांचेंवर्म॥ ऐसेबहुतादिवसक्रमिले॥३३॥
तंवकोणेएकादिनीं॥रायेंदेखिलीतेनंदिनी॥ यौवनदशादेखूनी॥ मगविचारी २
मानसीं॥३४॥ ह्मणेमालतीजाहालीउपवर॥ यथायोग्यपाहावावर॥ ऐसेंये

जितजाह्मलानृपवर॥ बोलावीप्रधानासी॥ ३५॥ मालती जाह्मलीवराजोगी॥ तो वराविचारावायथायोगी॥ आह्मासमतुल्यजगीं॥ कीर्तिघोषज्याचा॥ ३६॥ प्रधान- ह्मणेजीराजा॥ वरविचारनवोजा॥ पाच्यारून्नियांद्विजा॥ मुहूर्तबर वाविचारा॥ ३७॥ तंवनिघालातात्काळ॥ आदितवार हस्तनिर्मळ॥ त्रयोदशीजाह्मलीयाप्रातः काळ॥ अमृतसिद्धियोगबर वा॥ ३८॥ इतुकेंद्विजबोलिला॥ रायेंप्रधानासिनिरोप दीधला॥ तोआपलेंस्वगृहासीआला॥ सारीआरोगणासी॥ ३९॥ तेनिशीतंवक्रमि ली॥ पूर्वदिशाउजळली॥ सूर्योदयाकाळीं॥ प्रयाणकरितजाह्मला॥ ४०॥ निघा लाउत्तरदिशेसी॥ हिंडतगेलाब्रह्मपुरीसी॥ जाऊनभेटलारायासी॥ रावभेटलाप्री तीनें॥ ४१॥ करीषोडशोपच्यारीपूजा॥ नम्रउत्तरींपुसेराजा॥ अंतरभाववोजा॥ सांगावाह्मणतसे॥ ४२॥ प्रधानसांगेवृत्तांत॥ राजाह्मणतसेएकअसे आमचासु त॥ जरीतुह्मावाटेलहितार्थ॥ तरींमानसिआणिजे॥ ४३॥ येरूह्मणेबोलावा जीत्वरित॥ रायेंपाठऊनिपुरोहित॥ घेवूनिआलानृपसूत॥ अतिसुंदरसकळलक्ष ण॥ ४४॥ प्रधानलक्षीलक्षण॥ तंवतोसर्वगुणीसंपूर्ण॥ देखूनिआनंदलेंमन ॥ प्रधानाचेंतेधवां॥ ४५॥ नवराआलाविचारासी॥ परस्परेंसागतीनक्षत्रांसी ॥ वृत्तीसगुणदोषांसी॥ घटितार्थनिघाला॥ ४६॥ वैशाखशुद्धपंचमीसी॥ ल

गनधरिलेंनिर्धारेंसी ॥ करूनियाशब्दनिश्चयासी ॥ प्रधाननिघताजाहाला ॥ ४७ ॥
आलाआपुल्यानगरासीं ॥ वृत्तांतसांगीतलाकाशीश्वरासी ॥ ह्मणेउत्तमनवराब्र
ह्मपुरीसी ॥ रायाचापुत्रसुलक्षण ॥ ४८ ॥ राजाआनंदलामानसीं ॥ निरोपदिधलाप्र
धानासी ॥ कराह्मणतीसामग्रीसी ॥ नकरावाविलंब ॥ ४९ ॥ हीऐकूनियांमात ॥ मा
लतीससांगेसुमंत ॥ ह्मणेपणगेलातुझाव्यर्थ ॥ वरनिर्धारब्रह्मपुरीं ॥ ५० ॥ मालती
ह्मणेसुमंतातें ॥ तुवांनधरावेंसंशयातें ॥ म्यादेहअर्पिलातूतें ॥ हेंअन्यथाकेवींहोई
ल ॥ ५१ ॥ जंवलग्नसमईयेईलवर ॥ तंववरीधरावाधीर ॥ नकरीअन्यत्रविचार ॥
दृढहोऊनिराहावें ॥ ५२ ॥ इतुकाएकांतकेला ॥ पुढेंकायविचारघडला ॥ तोसांगि
जेवहिला ॥ कृपाकरूनिस्वामियां ॥ ५३ ॥ सकळसामग्रीकेलीउभयतां ॥ रायासमु
ळपाठविलेंसमस्त ॥ इष्टमित्रस्वकुळसहितां ॥ बोलावितांजाहाला ॥ ५४ ॥ उभारि-
लायज्ञमंडप ॥ देशोदेशींचेआलेनृप ॥ वऱ्हाडमिळालेअमुप ॥ वाजंतरेंगर्जती ॥
५५ ॥ ठाईठाईनृत्यांगनानाचती ॥ याचकजनानाहींमिती ॥ ब्राह्मणवेदमूर्ती ॥ म
हातपस्वीनृपवर ॥ ५६ ॥ तंववऱ्हाडीआलेअसंख्यात ॥ रथकुंजरालानाहींनीत
॥ पायभारानाहींगणित ॥ वाद्येंकरूनगगनगर्जे ॥ ५७ ॥ उत्तरलेनगराबाह्यप्रदे-
शीं ॥ ठाउकेंजाहालेंकाशीश्वरासी ॥ राजानिघालावेगेंसी ॥ सीमंतपूजाघेवूनि

५

॥५८॥ जाहाली सेवनी रुखवत॥ वरपूजा करी नृपनाथ॥ नगरींप्रवेशलेत्वरित ॥जानवसा दिधला॥५९॥ कमिलीयेथेंनिशी॥ देवकस्थापन दुसरे दिवसीं॥ ऐसें लग्ननिर्धारेसी॥ रात्रीं घटिकासोळांचें॥ ६०॥ जाहाला असे सायंकाळ॥ राजानि घालावरासि मूळ॥ नगरनारी तंव सकळ। मिरवत निघाल्या॥ ६१॥ नोवरी गोरी हु-रा बैसली॥ घरचीं अवघीं निद्रिस्त जाहालीं॥ मालती काय करी तेवेळीं॥ तें अपूर्व-परिसा॥ ६२॥ राजा जात असे मिरवत॥ कोण्हीं कोण्हीं नोळखत॥ माघारा फिरला सुमंत॥ आपुल्या राज्यमंदिरीं॥ ६३॥ मालती होती गोरी हरीं॥ तें उठूनि आली बाहे रीं॥ सुमंतासी खुणें पाचारी॥ तो हा आला समीप॥ ६४॥ ह्मणे आतां करावेग॥ अ श्वशाळेसी असे तुरंग॥ द्वादश योजनें चाले मार्ग॥ येक्या मुहूर्तामध्यें॥ ६५॥ तो जाय आण झडकरी॥ येरु निघाला भिनरीं॥ पाल्हाणुनी नये अवसरीं॥ शीघ्र घेवूनि आला पें॥ ६६॥ घेतलीं वस्त्रें अलंकार॥ रत्नें जडीत मनोहर॥ दोघे चढूनी तुरंगावर ॥ नगराबाहेर पैं आले॥ ६७॥ वेगीं आले आम्रवनांत॥ तंव वर्ते लीं विपरीत॥ नवरत्ना चा हार त्वरित॥ गोरीहरीं राहिला॥ ६८॥ ह्मणे विसरलें पें हार॥ नवरत्नाकार मनो हर॥ सुमंत ह्मणे नावेक होई स्थिर॥ तंव मि हार आणितों॥ ६९॥ येरी ह्मणे पाडला अंधकार॥ नेणात आला जरी तस्कर॥ येरु ह्मणे मी करीन हुंकार॥ खुणा निरुती-

जाणपें॥ ७०॥ ऐसें ह्मणूनि निघाला॥ राजमंदिरीं प्रवेशला॥ गौरीहरींचा हार घेत
ला॥ तेथूनि निघाला पवनगती॥ ७१॥ तंव येथें काय वर्तला विचार॥ आम्रझाडींत
होता तस्कर॥ तेणें ऐकिला शब्दगजर॥ उठूनि आला अश्वाजवळी॥ ७२॥ अश्वें तस्क
र देखिला॥ कान मेटावूनि हंकारिला॥ तंव तस्कर हुंकारला॥ येरी ह्मणे बैसा तुरंगीं॥
७३॥ रात्र पडली काळी रवी॥ कोणही कोण्हा नोळखवी॥ मालती मनीं शंका लेखवी॥ रा
त्रीं बोलूं नये वचनासी॥ ७४॥ वारू जात असे पवनगती॥ दरीदरकुटें लंघिती॥ तंव
अरुणोदयाचे अंतीं॥ पूर्वदिशा उजळली॥ ७५॥ नानापरिचे विहंगम॥ परस्परें बो
लती उत्तम॥ तो आयकूनि अनुक्रम॥ मालती बोले तस्करासि॥ ७६॥ बोले भाषा सं
स्कृती॥ तस्करा नकळे मती॥ ह्मणवोनि होय अवलोकिती॥ फिरूनि वदन पाहे
त्याचें॥ ७७॥ जंव अवलोकी वदन॥ तंव न देखे नासिककर्ण॥ येक हस्त गेला छेदून॥
मणगटापासोनियां॥ ७८॥ दिसे कर्कोटक काळा॥ जीव थोर कंटाळला॥ जरी कां
हीं करीन चाळा॥ तरी हा मारील॥ ७९॥ जिवीं धरूनि दृढभाव॥ यासि कांहीं करा
वा उपाव॥ जेणें तुटे संबंधभाव॥ या तस्कराचा॥ ८०॥ उदय जाहाला दिनकरासी
॥ तंव पुढें देखिलें नगरासी॥ चोर ह्मणे मालतीसी॥ ये नगरीं वस्ती आह्मा असे॥
८१॥ चला आमुच्या मंदिरा॥ स्मरवें चालवी घराच्या वारा॥ मालती ह्मणे गा तस्करा॥ ऐ

कमाझें वचन॥ ८२॥ दिवसा जरीं नगरांत जाशील॥ राजदूत जरीं देखतील॥ एखा
दा अनर्थ होईल॥ मजनें नेलाहि रोनियां॥ ८३॥ नृपावशील बंधन॥ ऐहिकनापर
त्रजाण॥ माझें भाग्य गहन॥ तुजसारिखा नामिळे॥ ८४॥ नेंमान लेंतस्करासी॥
म्हणे चाल जाऊं मक्मासीं॥ तेथें कमूनि यादिवसासीं॥ सायंकाळीं नगरासीं जा
ऊं॥ ८५॥ माळियाचे संवटीं॥ उतरली वापीच्या कांठीं॥ वारू बांधिला निकटीं॥ शु
ष्मासिपें॥ ८६॥ काढिल्या सुवर्णमोहरा॥ त्या दीधल्या करीं तस्करा॥ जाऊनि भित
रीं नगरा॥ सामुग्री आणी स्वयंपाका॥ ८७॥ तो निघाला त्वरित॥ गेला असे नग
रांत॥ सामग्री घेतली समस्त॥ स्वइच्छें करूनियां॥ ८८॥ युक्ति एका मालतीची॥
अवगणिपकां इली स्त्रीपणाची॥ वस्त्रें हातीं सुमंनाचीं॥ तीं केलीं परिधान॥ ८९॥
आरूढ होऊनि वारूसीं॥ जात असे वालवेगेसी॥ लोंधनागारिकं दरासी॥ गेली
चोवीस योजनें॥ ९०॥ मागें धरूनि सामर्थ्यानें॥ तस्कर आला असे त्वरित॥ तंव न
देखे स्त्री आणि वारू तें॥ दुःखें देह धरणीवरी टाकिला॥ ९१॥ म्हणे आहा वोख
टें जाहालें॥ कैसें निधान हातींचें गेलें॥ अमयत्नें हातें साधिलें॥ मजानें दैवा केंवि
जिरेल॥ ९२॥ मुक्तामाळा मर्कटासी॥ मिष्टान्नभोजन गर्धभासीं॥ रत्नदीप उज-
ळिला अंधापासीं॥ बधिरासी केंवीं म्हासहरिकथा॥ ९३॥ मूर्खासी सांगे शास्त्र॥

भ्भास ॥ तयासिनकळेलयाचाअंश ॥ तैसामी अभाग्यविशेष ॥ केवींपावेंस्थीर
त्व ॥ ९४ ॥ ह्मणूनिजाहालावैरागी ॥ वस्त्रेंकेलींविरंगी ॥ लागलाएकेमार्गीं ॥ तीर्थ
क्षेत्रींहिंडतसे ॥ ९५ ॥ ह्मणेंह्याचमार्गउत्तम ॥ वैराग्यपरमउत्तम ॥ जटाधारिमी-
निःसीम ॥ पंथह्याचानिर्धार ॥ ९६ ॥ इकडेवारूवारूढमालती ॥ जातअसेपवनग
ती ॥ पुढेंकैस्सीवर्तलीस्थिती ॥ तिऐकेंराया ॥ ९७ ॥ उत्तमसरोवरीठाव ॥ तेथेंअसे
मानभाव ॥ तयाचापुरलाआयुर्दाव ॥ पावलामृत्युतें ॥ ९८ ॥ गुरूच्यातीनअसती
वस्तु ॥ त्यानयेतीवांटिता ॥ ह्मणोनकारितीविवादकथा ॥ तंवमार्गीघोडेस्वारभे
टला ॥ ९९ ॥ ह्मणेंपैलयेतांआरूढोनिनर ॥ तयासिसांगोंहाव्यव्हार ॥ तोसांगे-
लह्याविचार ॥ तोअंगिकारूंदोघेजण ॥ १०० ॥ तंवतोआलासमीपता ॥ सांगित
लीअवघीसमूळकथा ॥ स्वारह्मणेकोठेंआहेतवस्तु ॥ त्यामजदाखवावो ॥ १ ॥
येरींकंथाठेविलीत्वारित ॥ पादुकाआणिपात्र ॥ सांगतीतुह्माविचित्र ॥ भावयाव
स्तूचा ॥ २ ॥ तेशिष्यह्मणतीभावार्थेवचन ॥ याचेंषोडशोपचारेंकरावेंपूजन ॥ पा
त्रेंषड्रसअन्न ॥ मसवेलजी ॥ ३ ॥ कंथादेईलकनकरासी ॥ बहुद्रव्यभांडारासी
॥ पादुकानेतीचिंतिल्याठायासी ॥ नलागतांक्षणयेक ॥ ४ ॥ यासीएकअसेभमा
ण ॥ जरींकरालदोघेजण ॥ तेमानितितयाचेंवचन ॥ ह्मणेकरावेंआज्ञेसी ॥ ५ ॥

स्वारेंकेलेंअनुमान॥ वृक्षलक्षिलाकोशप्रमाणें॥आधींजोयेईलसिवोन॥त्या
नेंदोनवस्त्राघेइजे॥ ६॥ वस्त्रांटेवूनितयापासीं॥ दोघेहीधांवघेतीत्वरेसीं॥ झा
डासमीपवेगेंसीं॥ तंवकायकरीघोडेस्वार॥ ७॥ वस्त्राघेवूनियादृढ॥ होवूनि-
यांअश्वारूढ॥ लंघूनिगेलाअसेदृढ॥ पंचदशयोजनें॥ ८॥ धांवताजाहालाअ
तिश्रम॥ परिनसांडिपराक्रम॥ शिवूनियांद्रुम॥ एकामागेंएकपरतले॥ ९॥ वे
गेंआलेत्याठायांसीं॥ नदेखतीवस्त्राआणित्यास्वारासी॥ म्हणतीठकविलें
दोघांसी॥ अवलोकितीदाहीदिशा॥ १०॥ म्हणतीदोघांसीभांडतां॥ तिसरि
यालाभजाहालाअवचिता॥ नीतीबोलतीवेदार्था॥ तेंयथार्थचिघडलें॥ ११
॥ समुद्रमंथनींदेवआणिदैत्य॥ लक्ष्मीकारणेंविवादत॥ शेवटींकोण्हानव्हेमाम॥
विष्णुघेऊनिगेला॥ १२॥ रामआणिरावण॥ दोघांसंग्रामजाहालाजाणां॥ लंकाप्रामवि
भीषण॥ चिरंजीवहोवूनिठेला॥ १३॥ तैसेंआम्हासिजाहालें॥ रत्नतिसऱ्याचेंहातां
सिगेलें॥ तेंस्थळत्यागितजाहले॥ दोघेगेलेदाहींकडे॥ १४॥ राऊनजातंअसेंमनां
वेगें॥ पाहातसेपुढेंमागें॥ तोंपुढेंदेखिलेंप्रसंगें॥ शिवस्थानउत्तम॥ १५॥ तेथेंनाव
कस्थिरावला॥ शिवासिप्रणिपातकेला॥ तंवसायंकाळजाहाला॥ तेथेंक्रमिलीनि
शी॥ १६॥ उदयजाहालादिनकर॥ प्रयाणकरूनिचालेपुढार॥ देवदेखताजाहाला॥

नगरा ॥ तथें अपूर्व वर्तलें ॥ १७ ॥ तथील राजा पुष्पमणी ॥ तो मृत्य पावला दैवकरणीं ॥
राज्यासि नाहीं कोणी धनी ॥ बंधु अथवा पुत्र पैं ॥ १८ ॥ प्रधानें केलें क्रियाकर्म ॥ जो जो
चालिला होता धर्म ॥ तो तो करूनियां नेम ॥ सद्गती सी पावविला ॥ १९ ॥ प्रधान चतुर मि
ळोनी ॥ विचार करिती बैसूनी ॥ ह्मणती राज्यास पाहिजे धनी ॥ तो प्रकार योजावा ॥ २०
ज्येष्ठ मंत्री बोले वचन ॥ मज कळतसे ज्ञान ॥ श्रुतिशास्त्राचें वचन ॥ ऋषिमुखीं होएं कि
लें ॥ २१ ॥ हस्तिनीची पूजा करावी ॥ शृंगारूनि बरवी ॥ पुष्पमाळा सुंडेंत द्यावी ॥ ते हिंडवा
वी नगरांत ॥ २२ ॥ येईल तिच्या चित्तासी ॥ माळ घालील तयासी ॥ तो चि धनी राज्यासी
॥ सत्य जाणावा ॥ २३ ॥ तें मानलें अवघियातें ॥ तत्क्षणीं आणिलें हस्तिनीतें ॥ पुजूनियां
त्यियेतें ॥ सुखीं पुष्पमाळा दीधली ॥ २४ ॥ लागला वाजंत्र्यांचा गजर ॥ पाठसी चालला
दळभार ॥ अस्तमानवरी घाली फेरी ॥ नगरामध्यें पैं जाण ॥ २५ ॥ नगरजन सिद्ध होवूनी
॥ त्याले लुगडीं लेणीं ॥ माळ घालिल हस्तिनी ॥ ह्मणूनियां धांवती ॥ २६ ॥ ऐसी तीन
दिवस हिंडविली ॥ माळ कोण्हासी न घाली ॥ चौथ्ये दिवशीं बाहेर आली ॥ तंव मालती
येत असे समोर ॥ २७ ॥ दोघां जाहाली नगरद्वारीं भेटी ॥ माळ घातली अश्वारूढ कं
ठी ॥ उचलूनि बैसविला पृष्ठीं ॥ मिरवला असे नगरांत ॥ २८ ॥ वाजंतरीं गगन गर्जत
॥ मंत्रिजन नाव पुसत ॥ सुमंत राजा हो ह्मणवित ॥ वाजविल्या दुंदुभी ॥ २९ ॥ सिव्हा

सनींबैसउनी ॥ पट्टाभिषेककेलाप्रधानीं ॥ नमस्कारकेलासकळजनीं ॥ ह्मणतीराजादि
सेपुण्यपरायण ॥ ३० ॥ नगरींपिटिलादांगोरा ॥ सुमंतरायाची आज्ञाकरा ॥ धर्मदानय
थाविधीकरा ॥ याचकजनासी ॥ ३१ ॥ अठराकारखानेंसावधान ॥ किल्याकुल्पेंविचक्ष
ण ॥ तंवदिनगेला अस्तमाना ॥ सभाविसर्जनकेलेंअसे ॥ ३२ ॥ क्रमिलीतेनिशी ॥ उदय
जाहालादिनकरासी ॥ मंत्री आलेपारिवारेंसी ॥ करितीसाष्टांगनमस्कार ॥ ३३ ॥ राजा-
विचारीमनीं ॥ सुमंताचिकेसीकरावीशोधणी ॥ तंव आठवलेंमनीं ॥ तें अपूर्वपरियें-
सा ॥ ३४ ॥ ह्मणेकरावें अन्नदान ॥ सुखीकरावेंयाचकजन ॥ आणिघडेलब्राह्मणसं
तर्पण ॥ तेंपुण्यअगाधअसे ॥ ३५ ॥ रावसांगेप्रधानासी ॥ घालावें अन्नछत्रासी ॥
जेऊंघालूनित्यासि ॥ विद्यासमजजवळी आणावें ॥ ३६ ॥ नडीतापडीश्रमणंजजो-
गी ॥ जंगमअथवामलंगी ॥ महंतऋषीभेटेलमार्गी ॥ तितुकेही आणावे ॥ ३७ ॥ आ
सुचादेशजेथवरी ॥ तेथेंठेवावेंभेटकरी ॥ त्याणीआणावेनिर्धारीं ॥ अन्नछत्रासी ॥
३८ ॥ प्रधानआज्ञापरियेसी ॥ अन्नछत्रनिर्मिलेंनेमेसी ॥ जेवूंघालूनिसंतोषी ॥ वि
ड्यादेतनृपवर ॥ ३९ ॥ इतुकेंनेथेंवर्तलें ॥ तिकडेसुमंतेंकायकेलें ॥ तेंसांगावेंवाहिलें ॥
हरिदासा ॥ ४० ॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रकथा ॥ हरिदासह्मणेसांगता ॥ तेऐकावीश्रो
ता ॥ स्वस्थचित्तेंकरूनियां ॥ ४१ ॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रेप्रसंगसातवा ॥ ७ ॥ श्रीराम



से॰ज॰
म॰रा॰
रा॰
मा॰कन्या

श्रीगणेशायनमः॥श्रीसरस्वत्येनमः॥श्रीगुरूभ्योनमः॥ह्मारघेवूनिसमंत॥सत्वरआ
लाआम्रवनांत॥मालतीसीअसेपाह्मात॥स्वूणपाहेवारूची॥१॥असोसमस्तवनींहिंड
ला॥झाडोझाडींधांडोळाघेतला॥परीनेदेरवेवल्हाळा॥मनींजाहालाविस्मित॥२
ह्मणेमजसीकेलीरव्ळी॥कींफिरूनिनगरांतगेली॥कींवानरकरावरपडजाहाली॥हेंम
जलागींतर्केनां॥३॥तंवराग्रजाहालीमध्यान्हीं॥गलबलाहोईलराजभुवनीं॥सत्व
रपाठवीलधावणीं॥येरवादाअनर्थहोईल॥४॥ह्मणोनिचालिलाउत्तरदिशेसी॥
हारधरिलासेजिवासी॥जातांउदयजाहालादिनकरासी॥कायकरीतयेवेळीं॥५
वर्स्त्रेकेलींभगवीं॥वेशघेतलामानभावी॥निराहाराजिवीं॥स्मरणकरीमालतीचें
॥६॥करितांपृथ्वीपर्याटण॥भेटल्यातीर्थीकरीस्नान॥ऐसेंवनोवनींकरीभ्रमण॥
करीस्मरणमालतीचें॥७॥मागीलनगरींचासमाचार॥तोराहिलाअसेसविस्त
र॥तोऐकासमाचार॥सावधानहोवोनि॥८॥समंतघेवूनिगेलाहार॥सेवतीस्व
वताअवसर॥आरूढकरूनियांवर॥आणिलामंदिरासी॥९॥बैसकारजाहालाव
ऱ्हाडियांसी॥अतिसमयह्मणतीज्योतिषी॥वरपूजाकरूनित्वरेसी॥ह्मणतीकरा
कन्यापूजन॥१०॥नवरीसआणाह्मणती॥हूजमालतीसपाहाती॥माताह्मणेगौरी १
हरापती॥निद्राकेळीअसेल॥११॥पाहातीजंवगौरीहरीं॥तंवतेथेंनाहींतेकुमारी॥गृ

हेंपाह्मिलोंसेजारीं॥ परिकोठेंनादिसे॥ १२॥ सत्रपाडिलोकमळरूपी॥ दिसट्यालाउनी साक्षेपी॥ शोधितीआडआणिबापी॥ पडलीअसेलह्मणोनि॥ १३॥ राजाबह्मणीनें पुसे॥ तुझाकुमरकोठेंअसे॥ येरीह्मणेआजिनादिसे॥ तयासिकरीधांडोळा॥ १४ ॥ पाहिलेंअवघेंनगर॥ पाहिलेंअवघेंधवळार॥ सकळबोलतिउत्तर॥ सुमंतनेली-ऐसेंतर्केनसे॥ १५॥ रायासिराणीबोलतसेवचन॥ मागेंएकिलीहोतीगुणगुण॥ एकावेगळीएकक्षण॥ नराहोतीदोघेंही॥ १६॥ सुमंतगेलाजरीबाहेरी॥ मालती नराहेक्षणभरी॥ देखवेनादोघांचिपरी॥ आह्मासिनकळेची॥ १७॥ नजरेवीनयाचि ण॥ मागेंपाहिलसलक्षन॥ त्याचेंकरीअवलोकन॥ मगसारिआरांगणा॥ १८॥ दोघेंबैसूनएकांतीं॥ नेणोंकायगोष्टीकरिती॥ एसीवरउडांपडलीत्यांनी॥ चरित्रन कळेतयांचें॥ १९॥ राजाअतिकष्टीजाहाला॥ ह्मणेपांसयाउपकारकेला॥ बाह्मणी वासंशायधरिला॥ तुजविरहितकार्यनव्हेहें॥ २०॥ तेंप्रमाणअसेनदत्त॥ मजजरीं असेलसुत॥ तरीईश्वरकरीलविपरीत॥ आनांचीमजलागीं॥ २१॥ करीलागनीउ ठला॥ ह्मणेकायकरींनारायणा॥ मालवीतहोतेरांडपणा॥ तयावरीचित्तठेवूनियां॥ २२॥ थोरकेलीहोतीआस॥ तंवदेवेंकेलेंनिरास॥ जन्माचेंक्लेशयासमयास॥ व्यर्थगे लेमाझेपें॥ २३॥ माझ्यादैवाचीउणिवजरीं॥ तेणेंहेंधारिलीनत्वपायरी॥ काळकमि

तांबंधुचेघरीं॥विघ्नकैसेंवोढवलें॥२४॥ज्याचेघरींतक्रासियावें॥त्याचेंवस्त्रमृतव्हा
वें॥ऐसेंकेलेंअसेदैवें॥मजलागींजाणपां॥२५॥तीनप्रकारघडले॥बंधुमानसींवैर
जाहालें॥मजलागींकष्टीकेलें॥आपणसेविलाप्रवास॥२६॥ऐसाशोकसांगतां॥वि
स्ताराजाईलकथा॥पुढेंनृपजाहालाविचारकरता॥तेंऐकावेंसकाळिकीं॥२७॥मा
लिनीधाकुटीकन्याहोती॥तेआणविलीशीघ्रगती॥मंगळस्नानवेदोक्तीं॥कर-
वितीकन्यापूजन॥२८॥घटीकाजालीअसेपूर्ण॥अंतरपटधरूनिलावितीलग्न॥
मंत्राक्षनाटाकितीब्राह्मण॥लग्नसिद्धीपैंजाहाली॥२९॥चारिदिवसक्रमिले॥वरा
न्नचतुर्थकर्मकेलें॥रायेंआंदणसमर्पिलें॥हस्तीआणितुरंग॥३०॥वस्त्रेंआणिभूष
णें॥दासीह्मैसीगोधनें॥ग्रामपुरेंनंदवनें॥देताजाहालानृपवर॥३१॥वऱ्हाडनिघा
लेंआपुलियानगरासी॥रावबोळवीतयासी॥देशोदेशींचेरायांसी॥गौरवूनिबोळ
वी॥३२॥काशीश्वरराज्यकरी॥बहिणीचेंसमाधाननानापरी॥त्यांचीजाहालीभ्रा
चीनापरी॥तुवांचिंतानकरावी॥३३॥जंववरीअसेलप्राण॥तंववरीअन्नवस्त्रचा
लवीन॥मनकरूवेंसमाधान॥काळानुसारक्रमंतभेटे॥३४॥मगराहिलीनीवांत
॥मार्गीक्रमंतअसेहिंडत॥तीर्थक्षेत्रेंहींअसेक्रमित॥पंचसप्तरात्रठांईठाईं॥३५॥
२
घनेंदुर्घटक्रमितां॥पावलासिंव्हाद्रिपर्वता॥होवूनिस्वइच्छेंसुरूपात॥नमस्काररिरेणुके

सी॥ ३६॥ नमूनियांदत्तात्रयानें॥ नवरात्रक्रमिलें तेथें॥ तंव आकाशवाणी वदली अ
कस्मात॥ जे मालती भेटेल तुतें॥ ३७॥ मग तेथूनि निघाला॥ वोढ्या जगन्नाथासि आ-
ला॥ रामकृष्णास्मरों लागला॥ तेथें राहिला पंचरात्र॥ ३८॥ असतां तया जगन्नाथीं॥ त
स्कर आला तीर्थामती॥ दोघां पडली संगती॥ मग तेथें विराहिले॥ ३९॥ नित्य सारिती
संध्यास्नान॥ देवाचें करिती दर्शन॥ एक संवत्सर पूर्ण॥ तेथें जाण क्रमिला॥ ४०॥ तं
व कोणे येके दिवसीं प्रभातवेळा॥ तस्कर बाहिर्भूमीस होता बैसला॥ तयापुढें आंबा-
पडिला॥ त्याणें मुखें घातला असे॥ ४१॥ आंबा असे चोरिवन॥ तें देखत सेस्कमंत॥ म-
नीं विस्मय असे थोर करित॥ तया मनि काय वर्तलें॥ ४२॥ नूतन संन्यासी ह्मणविसी॥
आणि आंबा अशोचें स्वासी॥ बोलला विलाभ गावियासीं॥ व्यर्थ संन्यास घेतला ४३
तस्कर ह्मणे गायुक्ती॥ एक माझी विनंती॥ शास्त्रीं आहे निती॥ ते तुज मती सांगेन॥
४४॥ ॥ श्लोक॥ ॥सिद्धमन्नं फलं पक्कं नारी प्रथम यौवनं॥ कालक्षेपो न कर्तव्यः शीघ्रं
गृह्णंति पंडिताः॥ ४५॥ सुमंतें श्लोकाचा अर्थ पाहिला॥ ह्मणे ह्या कोठें असे ठकला॥
मग तयासी पुसता जाहाला॥ अति आदरें करूनियां॥ ४६॥ त्याणें सांगीतला वृत्तांत-
संपूर्ण॥ ह्मणे हा नीचिं गेलें स्नान॥ ऐसें घडेल प्रमाण॥ ह्मणूनि आंबा भक्षिला॥ -
४७॥ आयकून तयाचीं वचनें॥ ह्मणें मालती नें त्यजिलें मज कारणें॥ जीं जीं बोलिलीं

च० ३ होतींवचनें॥ तेसर्वसत्यपदार्थ॥ ४८॥ फिरूनिनाहींगेलीनगरांत॥ मातापितात्य- अध्या ८
जिलानेमसत्य॥ तस्करेंकेलायेव्हडाअनर्थ॥ तोहीत्यजिलाकोणेबुद्धी॥ ४९॥ तस्करेंविचा
रिलेंमानसीं॥ हाउग्रअसेतापसी॥ एकेठायींबैसूनयेयापासीं॥ ह्मणऊनिकरीप्रयाणपैं॥
५०॥ निघालाहिंडतहिंडत॥ तंवपातलाअन्नछत्रांतें॥ तेथेंजेविलासंतृप्तें॥ विडयासीगे
लारायाजवळी॥ ५१॥ विडादेतांतयासी॥ रायेंबोळाविलेंतस्करासी॥ तूंकार्यनिमित्यजा
हालासितापसी॥ हेंमजप्रतिसांगपां॥ ५२॥ तोगुळमुकूंलागला॥ रायेंवचनींतांडला
॥ मगसांगोंलागला॥ यथाविधीविवंचना॥ ५३॥ ऐकूनियांरावहांसे॥ त्वांतिलासोडिलें
कैसें॥ जन्मदरिद्रासीपरिसें॥ कैसेनेंग्रासहोय॥ ५४॥ राजाह्मणेतस्करातें॥ वृथाकष्टवि
सीदेहातें॥ अन्नछत्रींजेऊनियेथें॥ राहावेंसुखें॥ ५५॥ ऐकूनतयाचेंउत्तर॥ अन्नछ-
त्रींराहिलातस्कर॥ राहिलासुमंनाचासमाचार॥ तोसांगरेहारिदासा॥ ५६॥ जगन्ना
थींक्रमिलेबहुदिवस॥ तेथूनिबिजेंकरीतापस॥ हिंडतांहिंडतांपुष्पावतीस॥ नगरासी
येताजाहाला॥ ५७॥ नगरासांडूनिमायारा॥ सुमंतगेलापुढारा॥ भेटकरीह्मणतीश्व
रीश्वरा॥ नावरूअन्नछत्रासिचलावें॥ ५८॥ दूतह्मणतीस्वामियां॥ आह्मासीअसेरा
जआज्ञा॥ नजेवितीयाठायां॥ नजाऊंद्यावा॥ ५९॥ तरीचलावेंतेथवरी॥ आह्माकार
णेंकृपाकरी॥ भोजनअन्नछत्रींसारी॥ विडादेईलनृपवर॥ ६०॥ सुमंतह्मणदूतासी

॥आह्मीनिराहारसंन्यासी॥ नघेऊंअन्नछत्रासी॥ चाडनाहींअन्नाची॥ ६१॥ नेक
रितीबहुतविनवणी॥ कांहींकोल्यानाईकेमनीं॥ बलात्कारें न्यावाधरोनी॥ तरीराजा
कोपेल॥ ६२॥ आणिशापदेईलसंन्यासी॥ मगमधुरवचनविनवितीत्यासी॥ जातु
तुह्मींश्रुतकरारायासी॥ तोंवरीआह्मीबैसतोंयेथें॥ ६३॥ दूतआलेत्वरित॥ रायासी
जाणवितीवृत्तांत॥ प्रधानासीरावह्मणत॥ तुह्मीजाऊनिआणात्यासी॥ ६४॥ प्र-
धाननिघालासत्वर॥ येवूनिनमस्कारिलायोगेश्वर॥ क्षणैकहोऊनियांस्थिर॥ ला
भदीजेआह्मासी॥ ६५॥ स्रमंतह्मणेप्रधानासी॥ अन्ननेमआहेआह्मासी॥ रया
मार्गेंस्वोळेबाविसी॥ निष्कारणप्रधाना॥ ६६ बहुतकेला आग्रह॥ परिनाईकेमहानुभा
व॥ थोरपडिलासंदेह॥ आतांकेसेंकरावें॥ ६७ मगविचारीमानसीं॥ बलात्काररकरू
नयेयासी॥ ह्मणेश्रुतकरूंरायासी॥ मगकरोमलनेपी॥ ६८॥ प्रधानह्मणेमहंतासी॥
हासमाचारसांगूंरायासी॥ तंववरीस्थिरकरूनिमानसीं॥ येथेंराहिलेंपाहिजे॥ ६९॥
तुह्मराजातुजयोर॥ मजनाहींहेंतंविचार॥ रंकआणिनृपवर॥ हेदोघेमजसमान॥ ७०
प्रधानह्मणेकृपामूर्ती॥ तुह्मासीमजबोलावयानव्हेशक्ती॥ माह्मीस्वामिसेवकाचीवि
नंती॥ ऐकतीकेलीपाहिजे॥ ७१॥ ऐसाशब्दमधुरवचनीं॥ शांतकेलानामुनी॥ मग
निघालातेथूनि॥ रायासिसकळश्रुतकेलें॥ ७२॥ राजाविचारीमानसीं॥ जाऊनया-

।·च· वासंन्यासी॥ ह्मणीहोईलसत्वासी॥ तोविन्मुखजाहालिया॥ ७३॥ तात्काळआ- अ
४ णविलावारु॥ वरीआरूढलानृपवरु॥ बैसलाहोतामुनीश्वरु॥ तयाठायांसीपैंआला ८
॥ ७४॥ रायेंमुखअवलोकिलें॥ समंतातेंवोळखिलें॥ मगदंडवतघातलें॥ साष्टांगेसीं
॥ ७५॥ उभाराहिलाकरजोडोनी॥ स्तुतीकरीनानावचनीं॥ ह्मणेजीआतांऐकाविनव-
णी॥ कृपाकरूनिचालिजेगृहा॥ ७६॥ येरुह्मणेगृहासीकायकार्यसांग॥ सकळअर्था
चाकेलात्याग॥ धरिलाअसेमार्ग॥ तोजाणेसर्वेश्वर॥ ७७॥ राजाह्मणेजीमहानुभावा॥ आ
जिचरणाचालाभधावा॥ मंजुळकरूनियांग्रीवा॥ करीनमस्कारतापसासी॥ ७८॥ चरण
धरिलेबळकट॥ माझेंवचननकरावेंस्पष्ट॥ तुमच्यामनींजेंअसेलउत्कट॥ तेहींसिद्धीपा
वेल॥ ७९॥ उचलूनबैसविलापालखीसी॥ घराआणिलासंन्यासी॥ आज्ञादीधलीसक
ळांसी॥ मगयेकांतीबैसले॥ ८०॥ राजाकरीविनवणी॥ कायनिमित्यधारिलीअवग
णी॥ तस्मात्कृपाकरूनि॥ सांगिजेमज॥ ८१॥ नधरावेंसंशयासी॥ श्रुतहोऊनदे
तीसरीयांसी॥ शब्दपुष्पींपूजोनितयासी॥ बोधविलाजाहाला॥ ८२॥ समूळअवघेंक
थियेलें॥ म्याजाऊनिहारासीआणिलें॥ खुणांच्याठाईंपाहिलें॥ तंवतेथेंनदेखेमालती
सी॥ ८३॥ मार्गलक्षितांचहूंकडे॥ हिंडतगेलोंझाडेंझुडें॥ जंवनगरींविचारावेंनि- ६
वाडे॥ तवप्रभातसमयजाहाला॥ ८४॥ मगनिघालोंतेथूनि॥ मार्गधारिलीहोतीअव-

गणी॥ बहुताठायांकेलीशोधणी॥ परीगांठीनपडेचि॥ ८४॥ मगनिघालोंतेथूनी॥ परीसंदेहअसेमनीं॥ मालतीगेलीपरत्तूंनी॥ नगरामध्यें॥ ८५॥ हिंडतांहिंडत॥ पावलों वोढयाजगन्नाथा॥ तेथेंभेटलाअतीत॥ त्याणेंतीचीखुणासांगीतली॥ ८६॥ तेणेंफिटला माझासंदेह॥ मातापितायांचासांडिलास्नेह॥ मजवरीधरूनियांमोह॥ निगांसेविलाम वास॥ ८७॥ राजाह्मणेंसुमंतासी॥ ऐसाकिर्तीतूंहिंडसी॥ तेतुजसांपडेलकेंसी॥ येका देवार्यांगुप्तअसेल॥ ८८॥ मेळविलाअसेलभ्रतार॥ येकादाउत्तमनृपवर॥ तेथेंतूह्मासि अनुसर॥ केंसेनीहांईल॥ ८९॥ आतांसांडितिचीभ्रांती॥ राहावेंआमच्यासांगाती॥ सुंदरमेळऊनियुवती॥ येरवादराजकन्या॥ ९०॥ ऐकोनिसुमंतदेतप्रत्युत्तर॥ राया परिसेशपताविचार॥ निजविरहितजितुकासुंदर॥ तेमातेसमानजाणणें॥ ९१॥ येरेंदा खविलेंहारासी॥ पाहूनिआनंदलोमानसीं॥ ह्मणेयेथेंभेटेलमालतीतुह्मासी॥ तरीं कायवोळखाल॥ ९२॥ येथेंनराहेंसर्वथा॥ आणिदुसरीनकरानिकांता॥ यावेहासीघडो भलतीअवस्था॥ परीहेंतबुद्धीनविच्यारी॥ ९३॥ परिसोनियाचादृढभाव॥ बोलताजा हाठातेनराव॥ हारान्नाकेंसाअसेलभाव॥ तोमजदाखविजे॥ ९४॥ राजाह्मणेतयाला॥ भ्रतारअसेपाहिला॥ सुमंतह्मणेमीपाहिला॥ हेंनघडेनिजपासूनि॥ ९५॥ जरीतंकारि-तीभ्रतार॥ तरीबापेंपाहिलोंनृपवर॥ त्याचाअंगिकार॥ मजवीणकायचाडहोती॥

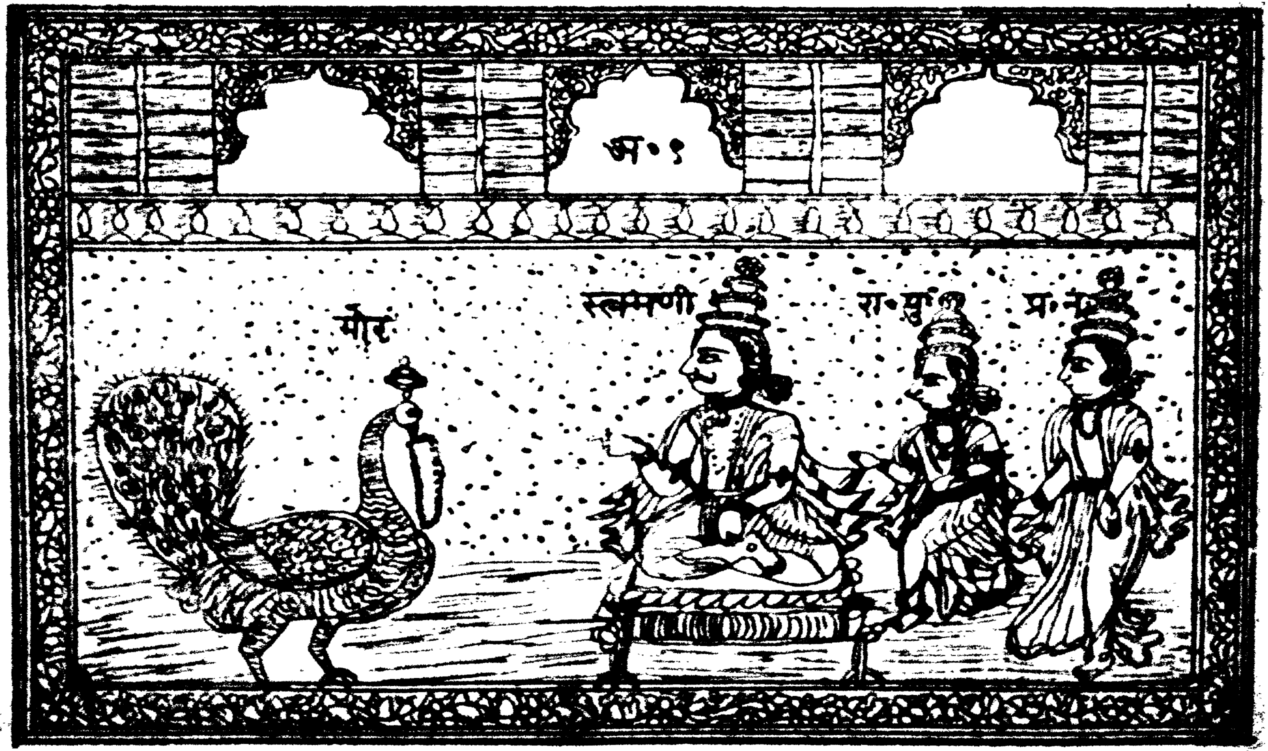
॥९६॥ तिणंहें केला असला निर्धार॥ मजविरहित जितुका नर॥ तो बापसहोदर॥ मानि
ला असेल जाणपां॥९७॥ तिचा आग्रह जरी कं ठगत जाला॥ तरीं न सोडीं बोलिया बोला
॥ हा मज निश्चय कळला॥ पहिल्यापासोनी॥९८॥ ऐकोनि हांसती खदखदां॥ ह्मणे जी
बहुत भोगिल्या आपदा॥ आतां सुखें दोघें नांदा॥ मालती समवेत॥९९॥ ते असे आम
चे गृहासी॥ भेटी करी तुह्मासि तियेसी॥ मग उठोनि त्वरेसी॥ केला प्रवेश गृहामध्यें
॥१००॥ फेडूनि वस्त्रें पुरुषाचीं॥ परिधान केलीं पूर्वील स्त्रीपणाचीं॥ घोळिलीं होत्रीं
हळदीचीं॥ लेइली तोचि अळंकार॥ १॥ प्रेमाची पुतळी॥ आली सुमंताजवळी॥ मा
था ठेवी चरणकमळीं॥ तो जाहाला तटस्त॥ २॥ ती सबोले सुमंत॥ नृप गेला असेल गृहां
त॥ तो नाहीं तुज समवेत॥ हें तों अपूर्व असेपें॥ ३॥ मालती ह्मणे न करावें अनुमान॥ नृ
पतो चीमिचजाण॥ मग फिरूनि सकळ कथन॥ कथितां जहाली सर्वही॥ ४॥ तुमचें व्हा
वया दर्शन॥ अन्नछत्र निर्मिलें जाण॥ केलें ब्राह्मणां संतर्पण॥ व्रता सि गणती नाहीं॥
५॥ जें जों विपरीत घडलें होतें॥ तें तें अवघें विदीत केलें॥ ह्मणे जे णें तस्करें हरिलें॥ तो ही
येथें असे जी॥ ६॥ थोर केला सायास॥ मज कारणें घेतला वनवास॥ तो शांकरें घडविला
सोरस॥ पुनरपि दंडवत घातलें॥ ७॥ सुमंतें ह्दयीं आळंगिली॥ प्रेमें दोघांची आसुवें
टळलीं॥ त्या सुखाचीन व्हाळी॥ जाणती अनुभवी ये॥ ८॥ थोर उपमा त्या सुखाची॥ जे

सीरामआणिसीतेची ॥ कींरुद्रआणिगौरीची ॥ श्रमांतीभेटीजहाली ॥ ९ ॥ आणीकये
कदृष्टांत ॥ हरपलाकोणयेकाचाअर्थ ॥ तोसांपडेअकस्मात ॥ तैसेपरीत्यादोघांसी ॥ १०
॥ बहुतदिवसांचाक्षुधार्थी ॥ तयासिक्षीरसिंधुचीप्राप्ती ॥ तैसीएकमेकांचीस्थिती ॥ पर
स्परेंआनंदमय ॥ ११ ॥ सारिलीआंघोळीमार्जन ॥ उभयतांजालेंभोजन ॥ तंवरजनीप्र
काशमान ॥ मावळलादिनकर ॥ १२ ॥ उदयकेलादिनकरें ॥ मालतीनेंपरिधानकेलीव
स्त्रें ॥ सभामंडपींआदरें ॥ बोलाविलेंप्रधानांसी ॥ १३ ॥ चतुरआलेअष्टप्रधान ॥ मि
ळालेसकळिकजन ॥ सुमंतासीकरितीनमन ॥ महानुभावब्राह्मणनियां ॥ १४ ॥ राजा
म्हणेप्रधानासी ॥ एकासांगतोंतुम्हांसी ॥ तीननमासनंवआम्हासी ॥ करणेंअसे-
कार्यस्थिती ॥ १५ ॥ कार्यकरणेंअसेंनिगुर्ती ॥ तुम्हीचालवावीराज्यानिती ॥ अ
न्नछत्राचीगती ॥ तैसीचचालवणें ॥ १६ ॥ आम्हांचाअनुमाननधरावा ॥ कांहीं
वादस्वतांकरावा ॥ कांहींसंशयनधरावा ॥ मनामाजीमंत्रीहो ॥ १७ ॥ देऊनिवस्त्रें
अळंकार ॥ आज्ञादेततयानृपवर ॥ ते बहुहिंडलेतयांथोर ॥ हर्षबहुतवाटला
॥ १८ ॥ आजेविरहितकवणायेऊनयावें ॥ रात्रंदिवससावधअसावें ॥ म्योतेप्र
पातीहेंकायनिमित्तेंकरावें ॥ तैसांगातलेंपाहिजे ॥ १९ ॥ कवीम्हणेजीएकाव-
चन ॥ सुमंतदेहींजाहालाअतिक्षीण ॥ तोपुष्टव्हावयाकारणें ॥ आदरीलेंमा-

वि॰च
६
लनीनें॥ २०॥ धातुक्षीणजाह्याल्या असतां॥ उपच्यारकरीनिगुती॥ मदनाद
नाशनिशक्ती॥ अधिक होतसे॥ २१॥ आर्धांचसंदरआणिसगुण॥ वरीउप-
च्यारकेलागहन॥ तेणेंशोभलाजाणपूर्ण॥ पौर्णीमेचानिशापति॥ २२॥ आंगाची
दिसेदिव्यकांती॥ विशेषवाणठीस्थिती॥ मालतीसांगेव्युत्पत्ती॥ सकळराज्याची
॥२३॥ तीनमाससंपूर्णजाहाले॥ नगरअवघेंशृंगारिलें॥ बरवेमुहूर्तविच्यारीले
॥ सुमंतबेसविलासिंहासनीं॥ २४॥ ब्राह्मणकरितीवेदध्वनी॥ नमस्कारकेला
प्रधानजनीं॥ वाजंत्र्यांच्यालागल्याध्वनीं॥ दानमानसमस्तांदीधलें॥ २५॥ सु-
खीकेलेयाचकजन॥ केलेंब्राह्मणसंतर्पण॥ मालतीनेंसुलक्षण॥ चालविलेगृह
स्थिती॥ २६॥ राज्यचालविअतीनिगुती॥ म्हणेंतुमचीमाताकरीतसेलखती
॥ मालतीकरीनसेंविनंती॥ निचीवार्ताकेलीपाहिजे॥ २७॥ येणेंरितीविज्ञाप-
ना॥ माजिलिहिजे काशीश्वरासिजाणा॥ जेजेघडूनआलीविवंचना॥ तेतेअ
वघीलिहिलीपाहिजे॥ २८॥ मगतेमानलेंसुमंता॥ लिहिलीअवघीसमूळक
था॥ सकळक्षेमकुशाळता॥ अतिआदरेंकरूनियां॥ २९॥ सुमंतेंदूतांसकरू-
निहंकारा॥ म्हणेतुम्हींजावेंकांतीनगरा॥ पत्रदेवूनीकाशीश्वरा॥ आमचेंक्षेस
सांगिजे॥ ३०॥ दूतनिघालेत्वरित॥ पावलेनगरकांतींत॥ येतांदेखतीसमस्त

भेटलेरायासीपैं ॥ ३१ ॥ पत्रिकादिधलीकरीं ॥ नृपेंवाचिलीसविस्तरीं ॥ अतिआ
श्चर्यकरी ॥ मोहेंढळतीअश्रुपात ॥ ३२ ॥ बोलाऊनिबाह्मणीसं ॥ वार्तासांगेसुमंत
मालतीचीशब्दमतीसी ॥ श्रुतकेलेंराणियेसी ॥ तिहिआनंदेंहर्षली ॥ ३३ ॥ पत्रिका
वाचीयथार्थ ॥ सुमंताचेंहस्ताक्षरलिखित ॥ पाहूनियांआनंदभरित ॥ जाहालास
मस्तांसी ॥ ३४ ॥ बहुतआनंदसर्वांमानसीं ॥ नारीनगरग्रामवासी ॥ हर्षायमानस
र्वांसी ॥ अतिआनंदजाहालाअसें ॥ ३५ ॥ राजासांगेकारटिकरा ॥ प्रधानासीश्रुतक
रा ॥ नांदेंभरूनिशर्करा ॥ वांटिवीनगरांत ॥ ३६ ॥ थोरकेलामहोत्साह ॥ नशाणीपि
टिलाघाव ॥ सकळसैन्यासीराव ॥ निघालाभेटीसी ॥ ३७ ॥ चालिलेंचतुरंगसैन्य ॥
पालखिनवेंसर्वांलीबाह्मण ॥ सवेंराणीकुमरघेवून ॥ इष्टमित्रआमवर्ग ॥ ३८ ॥ नंव
ईकडेपुष्पावतीसी ॥ श्रुतजाहालेंसुमंतासी ॥ तोनिघालापरिवारेंसी ॥ वाजंत्रेंगजंत ३९
नगरश्रृंगारिलेंनगुर्ती ॥ गुढियानोरणेंशोभती ॥ नृत्यांगनानृत्यकरिती ॥ ठाईंठाईंआ
नंदा ॥ ४० ॥ सर्वश्रृंगारमंडित ॥ पालखीवैसेपालखांत ॥ भागरष्टभागींअसेजात ॥ सु
मंताचिया ॥ ४१ ॥ आलेनगराबाह्यप्रदेशीं ॥ भेटीजालीकाशीश्वरासी ॥ आणिमानेश
ब्दमतीसी ॥ नमस्कारीतांपैंजाहाला ॥ ४२ ॥ मालतीभेटलीमातापितयांसी ॥ नमस्कार
केलासासुवेसी ॥ मर्यादानाहींत्यासुरवासी ॥ आदरेंनगरींप्रवेशाले ॥ ४३ ॥ आलेराज

गृहासी॥ वैसकारजाइालासकळांसी॥ आरांगणेंकेळीअ॥तसीं॥ इष्टजनासमवेत॥ ४४॥ ऐसातो दिवसक्रमिला॥ दुसरादिवसउगवला॥ रायेंसमारंभकेला॥ लग्नलाविळें दोघांचें॥ ४५॥ मालतिआणिसुमंतासी॥ शेंसपाठमारिखदोघांसी॥ चोसंमा घाळीकुस शेसा॥ गौरविलेंब्राह्मणासी॥ ४६॥ यथाविधिकेलेंच्यारीदिवस॥ दानधर्मकेलाबहुवस॥ सकळपदार्थदीधलेत्यास॥ सुमंतासआदरें॥ ४७॥ मालतीनिरविलीब्राह्मणीसी॥ विनं तीकलीविशेषेसी॥ लिखितपत्रिकातुह्मासी॥ सांभाळीतजावें॥ ४८॥ निरोपपुसोनिनिघाला॥ सुमंतवोळवीतआला॥ अतिआदरेंपरतला॥ पुढेंचालिलाकाशीश्वर॥ ४९॥ सुमंतआ णिमालती॥ शब्दसर्वोमहासती॥ सुखेंराज्यकरिती॥ पुत्रपौत्रांजाणपें ५०॥ तेणेंचरी तीकाशीश्वर॥ चालवीआपलाराज्यभार॥ लिखितपत्रींसमाचार॥ परस्परेंघेताती॥ ५१॥ ऐसीकथामनोहर॥ साक्रूरविसांगेसविस्तर॥ रात्रक्रमिलीदोनप्रहर॥ पुढेंकायअ पूर्ववर्तलें॥ ५२॥ साक्रूरवीबैसेस्वस्थानीं॥ वेताळाचीनकळेकरणीं॥ मयूरांतप्रवेशूनी॥ सांगेलकथापवित्र॥ ५३॥ हरिदासाशिवदासाचेंकथन॥ श्रोतींकरावेंश्रवण॥ परिसती त्यांसिउदारत्वधैर्यपूर्ण॥ होईलसांगेहरिदास॥ ५४॥ ॥इतिश्रीविक्रमचरित्रकथा॥ हरिदासहोयसांगता॥ तेंऐकावेंश्रोतां॥ स्वस्तचित्तकरून॥ १५५॥ ॥इतिविक्रमचरित्रेअष्टमोऽध्यायः॥ ८॥ ॥ ५॥ ॥ ५॥ ॥


अ० १
रुक्मणी
मोर

१२ ब श्रीगणेशायनमः॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥ श्रीगुरुभ्योनमः॥ साकुंरवीगेलीआपुल्याठा अ
१ यां॥ वेताळप्रपूरींप्रवेशोनियां॥ उडोनिबैसलातयाठायों॥ चांरंगावरी॥ १॥ उपक्रमक- ९
शीनृपवर॥ तयासिउत्तरदेतमयूर॥ गृहस्वामिनीन्यानह्मतांअभयकर॥ तरींकथानसां-
गवे॥ २॥ पुनरपिहांसणेंबोलणेंपाध्यिनासी॥ मयूररखवावोदांभिंतीसी॥ कथापरिसाव्य
णेसयासी॥ परिसतांहोयविश्रांती॥ ३॥ रत्नपुरीमाझारी॥ राजारत्नमणिराज्यक
री॥ तयाचाप्रधानविचक्षणअवधारीं॥ पुत्रासीहलनांदती॥ ४॥ राजपुत्रशिवदास॥
प्रधानपुत्रहरिदास॥ यादोघांपडिलामैत्ररस॥ अतिप्रीतिकरूनी॥ ५॥ दोघेयेकमे-
कांविणवेगळे॥ क्षणयेकनव्हतीकवणेकाळें॥ जैसेमित्ररामलक्ष्मणवाहिले॥ तैसेदि
सतीउभयतां॥ ६॥ दोघेबैसतीयेकांतीं॥ दोघेआरोगणासारितीपंक्ती॥ दोघेजण-
मागन्वालती॥ निद्राकरणेंदोघेजणीं॥ ७॥ ऐसेंअसतांतयासी॥ रत्नमणीह्मणेपुत्रा
सी॥ तूंप्रधानपुत्रासवेंखेळसी॥ राज्यनीतिसांडोनियां॥ ८॥ तूंशाहाणाआणिप्रबु
द्ध॥ पाहातजावेंराज्यकृत्यवाद॥ सांगतसंप्रबोध॥ तोजिवींधरावा॥ ९॥ रायेंईतु
केंसिकाविलें॥ परितेणेंमनाहींधरिलें॥ क्षणभरिनाहींवेगळेंकेलें॥ प्रधानपुत्रासी
॥ १०॥ ऐसेंक्रमिलेकितिकादिवस॥ बहुतसांगतलेंपुत्रास॥ परितोनसोडीखेळास॥ १
मगराजाकायविचारी॥ ११॥ बोलावूनिप्रधानातें॥ ह्मणेतूंआपुल्यापुत्रातें॥ जरखेळ

तांदेखेनदोघांनें॥ तरतुजसिक्षाकरीन॥ १२॥ प्रधानह्मणेजीनृपवरा॥ आजिचेंमजक्षमाकरा॥ जरीखेळतांदेखालकुमारा॥ तरिमजदंडावें॥ १३॥ प्रधानआलामंदिरासी॥ बोलाउनआपुल्यापुत्रासी॥ सांगताजाह्मलातयासी॥ जैसजाहोताकोपला॥ १४॥ रायेंकेलीबहुतबाहरी॥ शिवदासाचासंगनकरी॥ जरीखेळसीतूंइतुकियावरी॥ तरीमजवरीबोलनाहीं॥ १५॥ हरिदासह्मणेजीताता॥ तुह्मीमजसांगितलेंह्मिना॥ जरित्यासींसंगकरीनआतां॥ तरीतुमचीआपलअसे॥ १६॥ ऐसाक्रमलादिवस॥ सूर्येंकेलाप्रकाश॥ सत्वरउठिलाशिवदास॥ बोलाऊंपाठवीप्रधानपुत्रास॥ १७॥ दूतेंतयासिबोलाविलें॥ येरेंनयेऊंह्मणितलें॥ विचक्षणेंविचारिलें॥ सजानयासिकोपेला॥ १८॥ दूतफिरोनियांआला॥ तेणेंवृत्तांतसांगीतला॥ रायेंदुसरादूतपाठविला॥ परितोमागुतानयेची॥ १९॥ पाठवीदूतामागेंदूत॥ तोंझिडकारोनिटाकित॥ मगविचारितांआठाराजसुत॥ आपणासिजाणेंलागेल॥ २०॥ आलाअसेलवडसवडी॥ ह्मणेतूंमाझाजिवाचागडी॥ आजिकांकेलीझाडाझाडी॥ माणसखयालं॥ २१॥ हरिदासेंवृत्तांतसांगितला॥ राजाप्रधानासिकोपला॥ आतांजरतुझासंगकेला॥ तरकोपेलप्रधानमज॥ २२॥ राजपुत्रह्मणेहरिदासासी॥ जरीतूंगडीसोडिसी॥ तरीमीत्यजिनप्राणांसी॥ ह्मणोनिसुरीकाढिली॥ २३॥ जंवहाणोंपाहेपोटीं॥ तंवहरिदासेधरि

ळीमुखी ॥ ह्मणे कटाकटा वोरवटी ॥ अविचारगती केली होती ॥ २४ ॥ त्यावरिला परमार्थ ॥ तुवां केला होता अनर्थ ॥ जिवें थोर जाला भयाभित ॥ ह्मणे देवें अरिष्ट चुकविलें ॥ २५ ॥ मग बैसले एकांतीं ॥ परस्परें विच्यारिती ॥ ह्मणे येथें असतां संगतीं ॥ राया सि विषाद वाटेल ॥ २६ ॥ दोघांसी संगती घडे ॥ आणि पुरुषार्थ थोर वाढे ॥ जेणें करोनि पुण्य जोडे ॥ ऐसा विच्यार रावा मंत्र ॥ २७ ॥ त्यावरी बोले सिवदास ॥ सत्वर करीं उपदेश ॥ कांहीं न धरावें संशयास ॥ विलंब चिया ॥ २८ ॥ मग ह्मणे शिवदास ह्मणे ॥ हें नगर त्यजूनि जाणें ॥ पृथ्वी पल्लादण करणें ॥ तीर्थें देखणें वसुंधरेचीं ॥ २९ ॥ हा वरा मंत्र विच्यारिलासी ॥ माझा भंतर्भाव बोलिलासी ॥ आणि परमार्थ विच्यारिसी ॥ मग काय करितें जाहालें ॥ ३० ॥ कांहीं घेतलें द्रव्यासी ॥ न पुसतां माय बापांसी ॥ दोघे निघाले तया पासीं ॥ पाहाती तीर्थें क्षेत्रें ॥ ३१ ॥ पाहिलें ह्मीपांतर ॥ ग्रामें पुरें पट्टणें अपार ॥ देखती तीर्थें मनोहर ॥ तेथें स्नान दान-करिती ॥ ३२ ॥ नगरी सारिली राजनिती ॥ तंव जाली माध्यान्ह यामीं ॥ मग सभा विसर्जिली ॥ राजा भवेशोरा उठी ॥ ३३ ॥ स्नान संध्या सारिली ॥ तंव ताटें विस्तारिलीं ॥ रायें आटवण केली ॥ शिवदास कुमाराची ॥ ३४ ॥ राजा ह्मणे बोलावा पुत्रासी ॥ उशीर जाला भोजनासी ॥ सेवक पाहाती शिवदासासी ॥ तंव तो कोठें न दिसे

३५॥ ह्मणतीप्रधानाचेघरीं॥ दोघे खेळतअसतीलसारी॥ नयातेंपाचारा झडकरी॥ रा
जारवेळंबलाअसे॥ ३६॥ दूतअसतेधांवत॥ प्रधानघरधांडोळित॥ तंवतयाप्रधान-
पुसत॥ हरिदासकोठेंअसे॥ ३७॥ दूतींजावोनियांसांगितलें॥ कोठेंनादिसेह्मणि
तलें॥ रायेंमनींविचारिलें॥ गेलेअसतीलवेल्हाळीसी॥ ३८॥ राजाप्रधानजोनि
ला॥ वेळभरीमार्गपाहिला॥ ह्मणतीकार्यविचारजाला॥ हीकगवीशोधना॥ ३९॥
राजाह्मणेप्रधानातें॥ कांहीं दिसेदुश्चिन्हातें॥ तोह्मणेनुह्मांसांगितलेंमातें॥ स्यानि
वेदिलेहरिदासा॥ ४०॥ तोराहिलाआपुल्याघरीं॥ शिवदासेंबोलाऊधाडिलेंवेळदो
नच्यारी॥ तोनजायतेअवसरीं॥ मगआलाशिवदास॥ ४१॥ त्यागोत्र्यासिरवूणावि
लें॥ मगदोघेएकांतबैसले॥ त्याउपरीकायजालें॥ तेंनकळेमजपें॥ ४२॥ मगन
रितीदुःखातें॥ ह्मणतीआह्मांवर्जिलेंत्यानें॥ सांडोनियांसर्वस्वरवानें॥ त्यांहीसवि
लाप्रवास॥ ४३॥ मगह्मणतीधांवाधांवा॥ बहुमार्गीशोधघ्यावा॥ पाठलागकरा-
वा॥ अश्वारूढहोऊनियां॥ ४४॥ मगधांविन्नलेबहुतजन॥ हिंडतिवनोउपवन॥ परिन
कळेतयाचेंअनुसंधान॥ कोणेंमार्गेलागलेंअसें॥ ४५॥ धांवणेंबहुतधांवलें॥ तेंपर
तोनिमाघारेंआलें॥ रायासितेणेंजाणविलें॥ कोठेंनादिसतीह्मणोनी॥ ४६॥ तया-
च्याशोकार्णवा॥ ग्रंथग्रंथवाटवाभा॥ ह्मणतीदेवासदाशिवा॥ कायऐसेंकेलेंपें॥ ४७

रायाशोककेलियाकायसिद्धी॥ जनसंबोखीनानाविधी॥ तुम्हीत्याविचारुणा
नबंधी॥ भेटीकाळींहोईल॥ ४८॥ ऐसेंबोलोनिवचन॥ एककारितसमाधान॥ म
गहृदकरोनियांमन॥ चाळवितीराजनीती॥ ४९॥ इतुकेंइकडेवर्तलें॥ तंवयांहीमा-
र्गींक्रमियकेलें॥ उत्तमसरोवरदेखिलें॥ पाहतीतंवतेथेंमहंतबैसला॥ ५०॥ नमस्कारक
रितीतयासी॥ तंवतोअसेध्यानस्थऋषी॥ द्वादशवरुषेंभरतीतयासी॥ जाणगाविक्र
मा॥ ५१॥ त्याणेंविसर्जिलेंध्यान॥ उघडूनपाहेलोचन॥ दोघेंघातलेंलोटांगण॥ महंतें
दिधलाआशीर्वाद॥ ५२॥ पुशिलेंअवघेंस्वकुशळ॥ प्रधानेंसांगितलेंसमूळ॥ येथेंच
तुर्मासकरूंनिर्मळ॥ ऋषिरायास्वामियां॥ ५३॥ मुनिह्मणेतयातें॥ सुखीराहावेंयेथें
॥ जेंकल्पितअसामनातें॥ तेंसिद्धिसपावेल॥ ५४॥ दोघेतेथेंराहिले॥ विद्याभ्यासक-
रूंलागले॥ चतुर्दशविद्यासिकले॥ आणिशास्त्रअभ्यास॥ ५५॥ तेथेंक्रमिलेच्या
रमास॥ विद्याभ्यासदोघांस॥ मगविनऊनतापसास॥ ह्मणतीआज्ञादेइजे॥ ५६॥
गुरुह्मणेतयातें॥ तुह्मींजावेंदक्षिणपंथें॥ मार्गक्रमीतांचौविसयोजनांतें॥ तेथेंदो
नमार्गअसती॥ ५७॥ सोडोनिडावीवाट॥ उजवीधरावीगानिकट॥ वाममार्गतरीदु
र्घट॥ बहुतअसेजाणपां॥ ५८॥ ऐसेंसांगोनितयासी॥ देताजाहालावज्रशस्त्रासी ३
॥ अग्निस्पर्शतांयासी॥ होईलअभिनव॥ ५९॥ तेंगुह्यअसोंद्यावेंजवळिके॥ कोण॥

सनसांगा वेंविवेकें ॥ स्पर्शकेलियापावकें ॥ पावेलराजामृत्युकतें ॥ ६० ॥ शरूंकरींघेवो
नी ॥ दोघेगेलेलोटांगणीं ॥ महंतेंअश्वासनदेवोनी ॥ प्रसाददिधला ॥ ६१ ॥ मगतेथू
नप्रयाणकेलें ॥ दक्षिणपंथातेंधरिलें ॥ मार्गक्रमितांतयेवेळे ॥ चोविसयोजनें ॥ ६२ ॥ ते
थेंक्षणेकउभेराहिले ॥ तंवप्रधानकायबोले ॥ ह्मणेचालगावाहिलें ॥ उजवेवाटेसी ॥
६३ ॥ शिवदासह्मणेडावेवाटेजावें ॥ कायअपूर्वतेंपाहावें ॥ मगफिरूनियांयावें ॥
याचमार्गींमिळावया ॥ ६४ ॥ नाइकेवचनप्रधानाचें ॥ चिंतनकेलेंश्रीगुरूचें ॥ ध्यानक
रूनश्रीहरिचें ॥ डावियवाटेनिघाले ॥ ६५ ॥ जातअसतांपुढेंपुढें ॥ तंवझाडेंदेखलीं
उदंडें ॥ वाटिन्नलोप्रचंडें ॥ गगनचुंबितपें ॥ ६६ ॥ निंबनिंबाडेपळस ॥ वडपिंपळफ
णस ॥ हिरडेब्याहाडेबहुवस ॥ लागलेआकाशीं ॥ ६७ ॥ रवैरमोहापिंपरी ॥ बोरीआ
मळीविस्तारी ॥ आंबेआणिखर्जूरी ॥ पुष्पफळेंमंडित ॥ ६८ ॥ टेंबुरणीरायआंवळी
॥ घोटिलीखैडीकरवंदीजाळी ॥ नाडमाडपोफळी ॥ केळीसरळशोभित ॥ ६९ ॥
जांबुळीआणिनारिकेळी ॥ राजआंवळीसीताफळी ॥ भोजगोधणीसदाफळी ॥ ल
वतांनिफळभारी ॥ ७० ॥ जाईजुईसेवती ॥ मोगरेपार्जनकमालती ॥ दवणामारवा
केकती ॥ उल्हावतीपरिमळें ॥ ७१ ॥ आकाशींलागलेंचंदन ॥ नेपाळीनगुंडीकरंजव
न ॥ कांकडेबेहेळेचित्रकजाणा ॥ सुरतरूआणिदेवदारु ॥ ७२ ॥ मांरवेलनागवेलीसि

रस॥ सेवगोसि दीबहुवस॥ रुइहिवरतरवरास॥ पुष्पींफळींशोभती॥ ७३॥ ऐसेंतेंम
हारण्य॥ वृक्षवाढलेअतिगहन॥ तेंकवणेंकरावेंवर्णन॥ अठराभारवनस्पती॥ ७४॥
माझीतरीकेव्हडीमति॥ जेवर्णावयावनस्पती॥ विज्ञापनाश्रोतयांप्रती॥ तुह्मींगह-
नार्थीजाणावें॥ ७५॥ जातअसतांझाडझाडांट॥ पुढेंआंधारदुर्घट॥ देखतीवृक्षाक
धींडेनिट॥ एकयेकावरीउतरडी॥ ७६॥ त्यावनांभीतरीं॥ पक्षीबोलतीनानापरी॥
श्वापदांचीगर्जनाथोरी॥ तेणेंघुमतसेडोंगर॥ ७७॥ लंघुनिआलेडोंगरकडवसा
॥ तोंबैसलाअसेंदेखतीराक्षसा॥ हरिदासह्मणेशिवदासा॥ पैलपाहालक्षूनियां
॥ ७८॥ द्वादशयोजनेंचौरस॥ डोंगरअसेउद्दस॥ तेथेंअसेतोराक्षस॥ महाबळी
मांसआहारी॥ ७९॥ उंचजैसापर्वत॥ बैसलामार्गलक्षित॥ तवदेखिलेंअकस्मा
त॥ यादोघांजणांसी॥ ८०॥ यांहींदेखिलेंतयासी॥ तेणेंहीलक्षिलेंयांसी॥ हांक-
दिधलीआक्रोशीं॥ तेणेंनगरदुमदुमिलें॥ ८१॥ उठूनिआलाधांवत॥ खाईनगिळी
नह्मणत॥ विक्राळदाढाजिव्हारुळत॥ मुखामाजिपैं॥ ८२॥ केलेंगुरुचेंचिंतन॥ शा
स्त्रघेवूनिजालेसावधान॥ मगबोलतीवचन॥ मार्गसोडीवहिलापैं॥ ८३॥ तोह्मणे
आपुलेपाईआलेती॥ जावयाचीखुंटलीगती॥ देवेंआहारनिर्मिलासजप्रती॥ आ
जिच्यादिवसकर्मेंलपैं॥ ८४॥ मुखपसरोनिधांविन्नला॥ रायेंखड्गेंहाणितला॥ उठू-

निमाघारागेला ॥ पुनरपि धांवे राक्षस ॥ ८५ ॥ लात हाणितली शिवदासासी ॥ येरू
तोडी खड्गेसी ॥ मार्गेला टळापरेसी ॥ संतोषला हरिदास ॥ ८६ ॥ हरिदास चिंती गुरू
चे चरण ॥ ह्मणे रक्षिता तूं धन्य धन्य ॥ तूं साक्षात् परब्रह्म जाण ॥ गुरुराया ॥ ८७ ॥ स्व
ड्ग जंव हाणूं पाहे ॥ तंव राक्षस निसटला लवलाहे ॥ मग आवेक्षोनियां बाहे ॥ धाविन्न
लावेगेसी ॥ ८८ ॥ प्रचंड उचलोनियां धोंडी ॥ शिवदासावरी सांडी ॥ राजा खड्ग वेगीं खं
डी ॥ पाडी धरणीसी ॥ ८९ ॥ राक्षस हाणी शिळा पर्वत ॥ शिवदास शत खंड करित ॥
ऐसें घोरांद्र तेथ ॥ युद्ध मांडलें ॥ ९० ॥ शिवदास शिळा शत खंड करी ॥ राक्षस उठे वेगव
गत्रीं ॥ ह्मणे हा केसा भंगेल तरी ॥ ह्मणूनि चिंता पडियेली ॥ ९१ ॥ करी गुरूचें चिंतन ॥
ह्रदई धरिलें नामस्मरण ॥ रामां करीं छेदन ॥ या राक्षसाचें ॥ ९२ ॥ ऐसो करितां स्तवन-
स्तुती ॥ तंव असरणी जाडी वदती ॥ याचिये ह्रद्याति ॥ असे अमृत कुंपिका ॥ ९३ ॥
शस्त्रें हाणोनियां वोटी ॥ त्याचें ह्रदय सलर फोडी ॥ मग न लगतां पळ घडी ॥ हा मृत्क पा
वेल ॥ ९४ ॥ शिवदास जिवीं संतोषला ॥ शस्त्र घाव ह्रदईं हाणितला ॥ राक्षस सत्राणें
लोटला ॥ तेणें पृथ्वी दणाणिली ॥ ९५ ॥ पुनरपि शस्त्र हाणें ॥ राक्षस लोटला बहुसत्राणें
॥ पद्मिनी ऐकोनियां ह्मणे ॥ काय अपूर्व गर्जतें ॥ ९६ ॥ आई का आजि अपूर्व वाणी ॥ राक्षसें
सिं हल द्वीपा पाहुनी ॥ आणिली हो नी पद्मिनी ॥ ती ठेवर भुवनीं ठेवली ॥ ९७ ॥ येव-

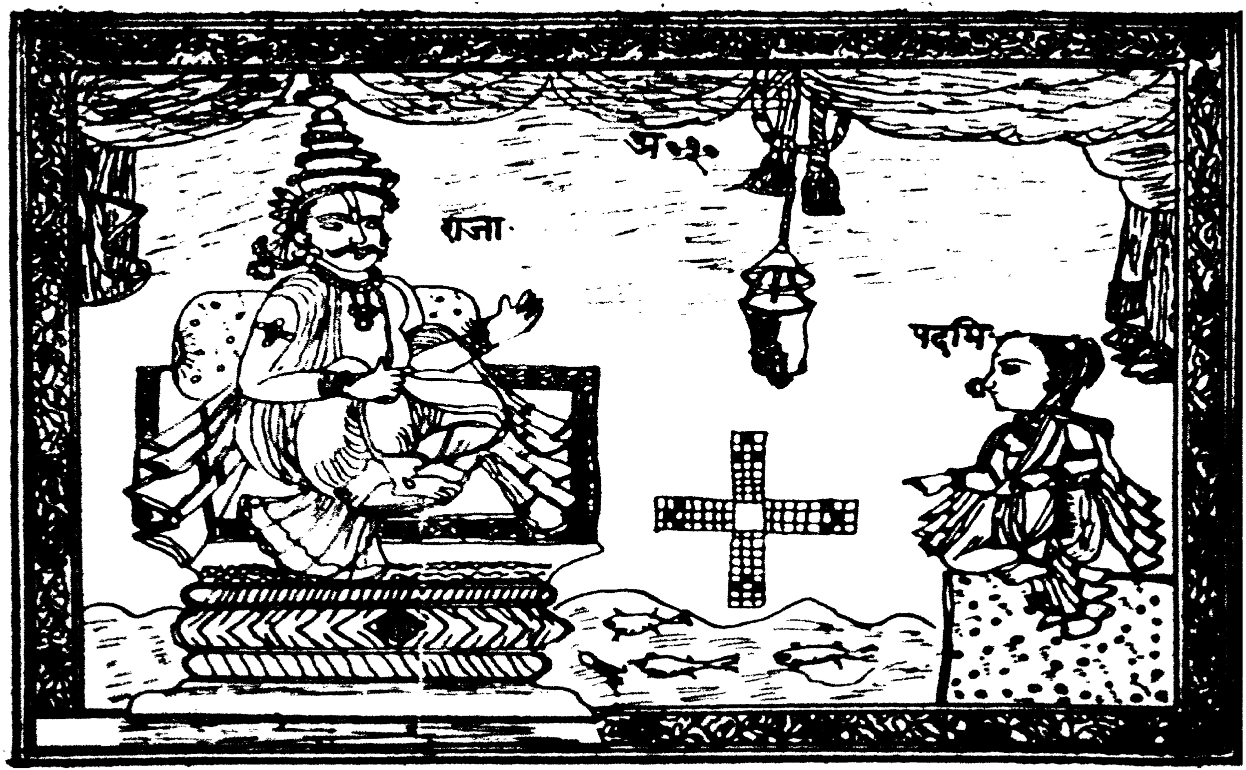
टाकायदणदणाट॥ कीजालाअसेगारिलोट॥ कींराक्षसाहूनिबळकट॥ तेणेंअसेल-
साधिला॥९८॥विवरांतूंनबाहेर॥ मुखकाढूनपाहेसुंदर॥तिसदेखेनृपवर॥ तेणेंवी
र्यपातजाहाला॥९९॥ राक्षसवधिलायेणें॥ हापडलाकवणेंगुणें॥ हरिदासचिंतीम
नें॥ हेंकायजाहालेंदेवा॥१००॥ राक्षसवधलियावरी॥ याचियाआयुष्याचीस्मरलीपु
री॥शिवदासहोतानिमित्यधारी॥पूर्वजन्मिचासमंधी॥१॥ म्हणेकटाकटावोरवटेंजा
कें॥ गुरुनेंह्मतेंवर्जिलें॥तयास्तवऐसेंघडलें॥गुरुआज्ञाभंगिली॥२॥थोरकरित
सेखेद॥स्मरेरामकृष्णागोविंद॥ माधवआणिमुकुंद॥ तुम्हीरक्षावेंशिवदासा॥
३॥ करिगुरुच्चेंस्मरण॥पल्लवेंघालीपवन॥ तेणेंमूर्च्छनाजालीहरण॥ नेत्रउघ
डिलेपैं॥४॥ वेगींउठिगाबंधुराजा॥ रत्नमणिच्याआत्मजा॥सांगजीवींचियागुज
तेंमी॥सिद्धीपाववीन॥५॥शिवदासह्मणेगाबंधु॥ राक्षसाचाकेलावधु॥पैलतें
थेंदेखिलीवधु॥अतिलावण्यसुंदर॥६॥ तिचेंदेखूनिस्वरूप॥ मजजाहाला
विरहताप॥ जरिंशोधिलेंसप्तद्वीप॥नदेखेंलावण्यऐसें॥७॥ शीघ्रचालगातेथें
॥तुवांअवलोकिलेंअसेलजेथें॥पूर्णकरूंकामनेतें॥ ऊठचालझडकरी॥८॥दोघे
वेगवगत्रउठिले॥झडकरविवरद्वारापातले॥ भीतरीअवलोकितेजाले॥तंवमू-
च्छिंतदेखिलीपद्मिनी॥९॥पाहूनितिचाअवसर॥शिवदासापुनरपिउठिलाज्व

र॥ प्रधानह्मणेगाधरिधीर॥ ईससावधकरितोंमी॥ १०॥ नेत्रींलावूनिजीवन॥ शी
तळघातलापवन॥ पद्मिनीउघडीलोचन॥ टकमकांलक्षितसे॥ ११॥ पुनरपिघातला
वारा॥ सावधजालीतेसुंदरा॥ मगप्रधानपुसेविचारा॥ येथेंकेवीवास्तव्य॥ १२॥ मगत्या
णेपद्मिनी॥ मजवस्तीसिंहलद्वीपपट्टणीं॥ आणिलेंराक्षसेंहरूनी॥ आनानिगुतीजा
णपां॥ १३॥ नाहींसंसर्गसमागम॥ अन्नउदकाचाअसेनेम॥ ऐसाकंठीतकाळक्रम॥
लोटलेबहुतादिवस॥ १४॥ आजिवर्तलेंविपरीत॥ त्याहोउविलाअद्भुत॥ ह्मणूनिपा
हातहोतेंभ्रांतभीत॥ तंवराक्षसाटसाळरवंडलें॥ १५॥ तोहोताअतुर्बळी॥ तुह्मीं
आलेतीमहाबळी॥ हेंम्यांदेखूनन्हाळी॥ माझेंमनआनंदलें॥ १६॥ ऐसाधरा-
वावर॥ हामनीचानिर्धार॥ नधरवेजिवींधर॥ तेणेंमूर्च्छितपडियेलें॥ १७॥ रा
याचेंजेंमानिचें॥ तेंचमनपद्मिनीचें॥ आनंदलेंमनउभयांचें॥ मगप्रवेशतीवि
वरांत॥ १८॥ हरिदासाचीऐकाव्युत्पत्ती॥ केलीलग्नाचीआयती॥ गंधर्वलग्न
लाविलेंनिगुती॥ दोघांभरीसेशापाट॥ १९॥ आमोल्यमुक्ताफळांचामाळा॥ प-
द्मिनीघालीशिवदासाचियागळां॥ तोसुरवाचासोहाळा॥ जाणतीअनुभवि
ये॥ २०॥ ऐसीजालीलग्नामरी॥ प्रधानेंकेलामंत्रविधि॥ जेंजेंकर्मपदोपदीं॥
तेतेंकरीहरिदास॥ २१॥ जालेंसेहोमहवन॥ मगकरितीभोजन॥ प्रक्षाळूनकरव

दन ॥ विडेघेतीकर्पुरेसी ॥ २२ ॥ धूपाविलाउत्तमवावरी ॥ पद्मिनीतेथेंसेजकरी ॥ दुसरापलंगमध्यमंदिरीं ॥ निद्राकरावयाप्रधानासी ॥ २३ ॥ दोहींठाईंक्रम नें ॥ बुकाकस्तूरीउधळणें ॥ कर्पूरजवादिकचंदन ॥ पासोडापटकुळाचा ॥ २४ ॥ निद्राकरीप्रधानकुमर ॥ शिवदासप्रवेशेनिजमंदिर ॥ पद्मिनीनेंकेलाशृंगार ॥ उभीराहेहरिदासाजवळी ॥ २५ ॥ तयासिदेधलाकर्पूरविडा ॥ तोह्मणेबाईतुह्मीजावेंकडा ॥ रात्रजालीअसेवाडा ॥ माध्यान्हीनक्षत्रआलेंपें ॥ २६ ॥ मगतेऐकूनिसुंदरी ॥ गेलीनिजगृहाभीतरी ॥ सेवाजाणवीनानापरी ॥ प्राणनाथालागोनी ॥ २७ ॥ करितीनानाभोग ॥ भोगीजाणतीतोरंग ॥ रंगीरंगलाबहुतरंग ॥ चुंबनदेतीएकमेकां ॥ २८ ॥ ऐसीक्रमिलीतेनिशी ॥ उदयजालाभास्करासी ॥ दोघेभेटलेंयेकमेकांसी ॥ अतिआदरेंकरुनियां ॥ २९ ॥ दोघेभेटलेंयेकवट ॥ प्रधानह्मणेचलाजाऊंउजवीवाट ॥ गुरुनेंसांगितलेंअसेप्रगट ॥ निघतेसमई ॥ ३० ॥ हरिदासह्मणेशिवदासा ॥ कष्टजालेंअसतीबहुतस ॥ येथेंक्रमूं साच्यारमास ॥ मगजाऊंतयाठाया ॥ ३१ ॥ प्रधानाविचारीमानसीं ॥ हावरपडजालाविषयसुखासी ॥ नसोडवेबाईलेसी ॥ ह्मणेमोहेंगोविलेंअसे ॥ ३२ ॥ प्रधानह्मणेरायासी ॥ मीजाईनउजव्यापंथासी ॥ येथेंक्रमूनचातुर्मासासी ॥ साधु

नायेथेंयेईन॥ ३३॥राजाम्हणेतयासी॥ तूंलवत्याठांयांजासी॥ स्त्रस्वसांगरींगुंतसी॥माझीनव्हेआठवण॥ ३४॥ तूंजरीनयेसी माघुता॥ तरीमीप्राणदेईनतत्वतां॥ ऐसेंपरिसोनियथार्था॥ भाषआतांमजदेई॥ ३५॥च्यारिमासांदिवससान॥मीयेईनजाणनिरूत॥ हीमाझीभाकसत्य॥ यासिअन्यविच्यारनाही॥३६॥भाषदेवूनिनिघाला॥शिवदासपाषिर्नासाहसराहिला॥ मगकेंसाप्रसंगघडला॥ तोसांगरेहरिदासा॥३७॥ ॥इतिश्रीविक्रमचरित्रकथा॥ हरिदासह्मोयसांगता॥ तेऐकावीश्रोतां॥स्वस्थचित्तेंकरोनियां॥१३८॥ ॥इतिश्रीविक्रमचरित्रकथननाम नवमोऽध्यायः॥९॥ ॥अध्याय॥९॥

अध्यायनववासमास १


राजा
पदापि

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥ श्रीगुरुभ्योनमः॥ हरिदासविवरांतूनिनि
घाला॥ आलियामार्गीन्वाटिला॥ लागवेगेंसीआला॥ जेथंवाटादोनफांकल्या १॥ लागला
उजव्येमार्गीं॥ जातअसेमनोवेगीं॥ हरिनामेंसत्संगीं॥ पंथंक्रमितजातअसे॥२॥ बत्ति
सयोजनेंमार्गक्रमिला॥ पुढेंउत्तमसरोवरदेखिला॥ तेथेंमहंतअसेबैसला॥ तयासकेले
दंडवत॥३॥ मुनीआशीर्वाददेत॥ पुसेक्षेमवृत्तांत॥ येरूमूळारंभसांगत॥ जेंजेंवर्तलेंहोतें
४॥ परिसोनियांपूर्वभाव॥ ह्मणेयाचेहृदईअसेदृढाव॥ करितांजाहालाअनुग्रह॥ करम
स्तकींठेविला॥५॥ हरिदासकरीस्तवन॥ मुनीसांगेविद्यापठण॥ विवरिचेंराहिलेंकथन
॥ तेंअपूर्वपरिसावें॥ ६॥ विषशींशाषदासआणिपद्मिनी॥ नांदतीआनंदेंकरोनी॥ आ
ज्ञारक्षितानाहींकोणी॥ दोघांवाचूनितिसरा॥७॥ द्रव्यासनाहींगणित॥ लेणीलुगडी·
अपरमित॥ तेलघृतधान्यबहुत॥ होतेंराक्षसेंसांठविलें॥८॥ पद्मिनीनिपजवीअंनचो
खट॥ दोघेंजेवितीएकवट॥ आणिखेळतीसारिपाट॥ ऐसाकाळक्रमितीहो॥९॥ बहु
तांदिवसक्रमलियावरी॥ एकेदिवसीखेळतानासारी॥ प्रीतिवादेंपद्मिनीच्याहृदयावरी
रायेंहातठाकिला॥१०॥ करपडिलाअतिचाणें॥ पदकतुटलेंभारेंतेणें॥ अहापद्मिनीह्मणों
तोंतोंनिसटलेंहातिचें॥११॥ बैसलीहोतीनदीच्याकांठीं॥ तेंअक्षोभतळतळवटीं॥ मीनेंफ
रतांघरटीं॥ मासाह्मणूनिगिळियेलें॥१२॥ कटाकटाकरीपद्मिनी॥ तेणेंराक्षसेंआणिलें

कोढूनी॥मजादिधलेंह्मेतेंआणूनि॥ऐसेंप्रभुमंडळिनमिळेपैं॥१३॥पद्मिनीपरमरूदनक
री॥शिवदाससंबोखीनानापरी॥कोणकोणत्याचीनवलपरी॥ऐसीबहुतमेळवीन॥१४॥मे
ल्यापाठींकायमरणें॥गेल्यापाठींवृथाधांवणें॥समुद्रींबुडाल्याशोधणें॥हाविवेकजाणसुंद
री॥१५॥जंववरीजयाचाभोग॥तंववरीघडेतयाचासंग॥त्यापरीसमेळावनस्वांग॥खेद
नधरीवल्लभे॥१६॥ ॥श्लोक॥ ॥स्वदन्नगच्छामिहसन्नजल्पंगतंनशोचामिकृतन्नमन्ये
॥द्वाभ्यांतृतीयोनभवामिराजन्किंकारणंभोजभवामिमूर्खः॥१॥टीका॥जोंखानजातो-
खयें॥आपणबोलूनहास्यकरूंनये॥हेंगोष्टियासिमोकलिधाय॥हेंतोंमूर्खजाणावें॥१७
दोघेंगोष्टीकरितां॥तिसराजायनाविचारितां॥त्यानावमूर्खसर्वथा॥तोजाणावागेसुंद
री॥१८॥शिवदासेंकेलेंसंबोखन॥राहिलीहटकरूनीमन॥पदकघेऊनीगेलामीन॥अ
स्तोमडोहामीनदी॥१९॥शिवदासआणिपद्मिनी॥आनंदेंअसतांनिजघरभुवनीं॥स्वइ-
च्छाभोगभूषणीं॥जेजेसमयींआवडेजें॥२०॥ऐसेंतेथेंनांदतां॥कैसीपडलीअवस्था
॥तेपरिसावीअपूर्ववार्ता॥येकचित्तेंकरूनियां॥२१॥देशींपडलेंअवर्षण॥तेणेंआटलें
नदीचेंजीवन॥मीनमगरगेलेपळून॥जेथेंजळअक्षोभअसे॥२२॥विवरींहानिउत्तर
दिशो॥सेताळीसयोजननगरसे॥सप्तयोजनरुंदीअसे॥तयानामहेमपुरी॥२३॥रा
ज्यकरीकनकमेरु॥तेथेंअवर्षणपडीलेंथोरु॥वापीकुपींनाहींनिर॥तटाकनदीआटलेचा

२४॥नगरजनउदकाकारणें॥सोविठीं असतीउदकस्थानें॥जेथेंअसतांअखोभजीवनें॥ते
थेंतेंयेयाइठे॥२५॥नगरिंचाटिवरयेक॥ तोमीनाकारणेंपाहेउदक॥हिंडताहिंडत दाग॥वि
वरद्वारदेखिलें॥२६॥आडाअसेदुरीबहुत॥डोहोदेखिलाअकस्मात॥जळउसाळेंह्मण
त॥वाशुचेनिछंदें॥२७॥तेथेंजाळेंटाकिलें॥मछबहुतसांपडले॥तेकावडींतघातले॥पाली
जाळेंपुनरपि॥२८॥जयानेंपदकह्मोतेंगाळिलें॥तोमासासांपडलातयेवेळें॥टिवरांचेंमन
आनंदलें॥कांतिबरवीतयाची॥२९॥ पदकाचेनिसंसर्गदोषें॥मीनसुवर्णकांतीदिसे॥
आणिसीपडलेबहुतमासे॥तेणेंभरिलीकावडी॥३०॥स्कंधींवाहोनिनिघाला॥आपु
ल्यानगरापावला॥ग्रहप्रवेशकेला॥मगसोडिलीकावडी॥३१॥दोहोंचोहोंदिवसांच
उपवासी॥आजिमिळालोंअन्नापाणियांसी॥पाककरावावेगेंसी॥ह्मणोनितोमछादिध
ला॥३२॥टिवरिसीह्मणतोटिवरु॥मीजातोंमछाविकराकरुं॥ह्मणोनिनिघालासत्वरु॥
तोबाजारींजातसे॥३३॥घरींटिवरीकायकरी॥ करकमळींघेवूनिछुरी॥मछाचेंउदर
चिरी॥ तंवउजेडपाडियेला॥३४॥पदकदेखूनिरत्नखचित॥थोरजालीसेविस्मित॥न
सुपेझांकिलेंत्वरित॥ कोणहीदेखेलह्मणोनि॥३५॥ तंवआलाटिवर॥त्यासिसांगितला
समाचार॥जिवींआनंदलाथोर॥ह्मणेंगुप्तकरूनिठेवावें॥३६॥टिवरीह्मणेंतयासी॥हेंयो २
ग्यनव्हेआपणासी॥वृथाठेवावेंभूमीसी॥याचिकोणश्लाघ्यता॥३७॥राजाकांहीद्रव्यदेईल

आमचायोगक्षेमचालेल॥ ऐसेऐकूनतिचेबोल॥ ह्मणेबराविचारसांगितला॥३८॥ मजअ
सेयेकइछित॥ पदकन्यावेंरायासीउचित॥ आजिवरीठेविलेंहोतेंगुप्त॥ वडिलांचाठेवाह्म
णूनि॥३९॥ पदकघालोनितबकांत॥ वरिझांकणघालित॥ रायासिजाणविलीमात॥ ह्मार
पाळेंतेधवां॥४०॥ रायेंभीतरींबोलाविलें॥ ठेवरेंपदकपुढेंठेविलें॥ ह्मणेवडिलींहोतेंघड
विलें॥ बहुतकाळाचेंअसे॥४१॥ आमचेंदैवउणें॥ उदरालागिंविकिलींभूषणें॥ इतुकेंठेवि
लेंहोतेंठेवणें॥ तेंतुजसमर्पिलेंराया॥४२॥ रायेंघेतलेंकरीं॥ बोलाविलेंजोहारी॥ काढिक
रींसत्वरी॥ बोलाऊनिआणिले॥४३॥ परिक्षाकरापदकाची॥ भूषणेंकवणेस्त्रियेची॥
निगुतिकरूनियाची॥ मजमतिसांगावें॥४४॥ जोहारींपाहिलेंलक्षून॥ ह्मणेहेंपद्मिनी-
स्त्रियेचेंभूषण॥ नकरवेयाचेंप्रमाण॥ हेंअमोल्यजाणाराया॥४५॥ भांडारग्रहींरत्नठेविलें
दिवशासिबहुतद्रव्यादिधलें॥ वस्त्रेंआभरणेंगौरविलें॥ तोहीगेलागृहासी॥४६॥ मगप्र
धानासीबोलाउनी॥ राजमंत्रसांगेकांनीं॥ स्त्रीमेळवावीपद्मिनी॥ शोधभूमंडळींक
रावा॥४७॥ मगआज्ञाघेउनिनिघाला॥ जंबुद्वीपधुंडाळिला॥ ग्रामपुरेंहिंडला॥ परी
नदेखेपद्मिनी॥४८॥ प्रधानफिरोनआलानगरा॥ सविस्तरविदितकेलेंनृपवरा॥ ह्मणेअ
वघींहिंडलोंवसुंधरा॥ परिदृष्टिनादिसेपद्मिनी॥४९॥ रायासिपडलीथोरचिंता॥ अंनउद-
काचीनकरीवार्ता॥ नलगेराजनीतिचिंता॥ जेवींअवस्थापद्मिनीची॥५०॥ नगरअवघेंदु

श्चित ॥ स्वधर्मी न लागे चित्त ॥ रायें आदरिला अपघात ॥ पुढें कैसें होईल ॥ ५१ ॥ रायाचे स्व
यंपाक भुवनीं ॥ शामाई नामें रांधावणी ॥ तिणें मात ऐकूनि कानीं ॥ धांवत आली राया जव
ळी ॥ ५२ ॥ राया कां चिंतावला असशी ॥ काय कल्पना असे मानसीं ॥ तें सांगावें मज पाशीं ॥ ते-
मिसि रूपावचीन ॥ ५३ ॥ रांधावणी ह्मणे राया उठी ॥ याची स्वल्प असे गोष्टी ॥ येवढी कां सप
आटाआटी ॥ करीं आतां आरोगणा ॥ ५५ ॥ मज सारिखी रांधावणी ॥ असतां तुज काय चिंता
मनीं ॥ जोडा मिळवीन जनीं ॥ पाहें कौतुक पैं माझें ॥ ५६ ॥ मी बोलत से त्रिवाचा ॥ सांडी का-
ळिमा जिवींची ॥ सांग वार्ता पदकाची ॥ तुज हें कोणें दिधलें ॥ ५७ ॥ राजा ह्मणे टिवरें दिधलें
ये रनें तया पाचारिलें ॥ एकांति पुसों आदरिलें ॥ शामाई आवानें ॥ ५८ ॥ ह्मणे त्वां दिधलें नृ
पातें ॥ तें मीन मागें मागुतें ॥ पदक जोडलें कवणें पदार्थें ॥ तें मज श्रवण करवावें ॥ ५९ ॥ सां
डून भयाची काळणी ॥ यथार्थ वदावी वाणी ॥ द्रव्य देईन निर्धारुनी ॥ दुसरें जाण पांडुरंग ॥
६० ॥ टिवर ह्मणे रांधावणीसी ॥ मासे धरावया गेलों नदीसी ॥ येक गृह ठेविला पोटासी ॥ त्या
चे उदरीं निघालें ॥ ६१ ॥ इतुकि मात ऐकिली ॥ मग ते निवांत राहिली ॥ ह्मणे बरवी बुद्धी -
सांगीतली ॥ कार्य साधोन भर वसा ॥ ६२ ॥ मग रायासि पुसिलें ॥ टिवरासि सवें घेतलें ॥ -
द्वारवती नदी तटाक वहिलें ॥ कोणे डोहीं हंसा पडला ॥ ६३ ॥ भूमीस चाले झडझडा ॥ मार्ग
क्रमी अति गाढा ॥ दरेदर कुटें उदंडा ॥ उल्लंघिली पैं देखा ॥ ६४ ॥ वीस योजन मार्ग क्रमिला

॥तंवमत्वंडडोहोदेखिला॥ ह्मणेयथेंमासागवसला॥मजलागींजाळ्यांत॥६५॥टिवरावूं
नगरींजाईं॥मीनदीमुळाचीकरीनसोई॥जंववरीकार्यसिद्धिहोई॥तंववरीशोधकरीन॥
६६॥मत्स्याहारीमार्गेंपरतला॥तोआपुल्यानगरापातला॥विधवनेंमागलाविला॥वनेंउपव
नेंक्रमिलीं॥६७॥पाहातपाहातनिघाली॥वनेंउपवनेंक्रमिलीं॥तंवविवरद्वारपावली
॥नदीचेतटींसंनिध॥६८॥भीतरीजंवप्रवेशली॥तंवपद्मिनीहोतीबैसली॥शिवदासा
नेंनिद्राकेली॥मगकायकरीते॥६९॥हस्तेंकरूनीखुणाविलें॥तिसआपणाजवळीबो
लाविलें॥ह्मणेमीअसेंअनाथयेकलें॥तुझेंदासत्वकरीन॥७०॥मजनाहींपोशितापा-
ळिता॥नसेसुतसखाभ्राता॥गणगोतवंशासर्वथा॥मजकोणीनसेपैं॥७१॥ऐसीनाना
वचनीं॥मोहिलीसेतेपद्मिनी॥नकळेरांडेचीकरणी॥भोळीतेमृगनयना॥७२॥ह्मणेनिद्रा
भूतअसेपति॥तोआतांहोईलजागृति॥पुसूनिउत्तरतयाप्रती॥मगतुझाअंगिकारकरीन॥
७३॥उठूनिभ्रातराजवळीआली॥मंचकावरीबैसली॥तंवत्याचीनिद्राहरिली॥दिधलेंउद
कआणुनी॥७४॥केलेंचरणक्षालन॥मगकरूनआचमन॥विडाघेऊनिपाहेदर्पण॥स्वरू
पआपलेंतेधवां॥७५॥हांसोनिबोलेपद्मिनी॥कोमळमृदुनम्रवचनीं॥घरचारकरितांमज
लागोनि॥सेवेसअंतरपडतसे॥७६॥तरीरांधावयाठेवीनयेक॥जेगृहकृत्यकरीलसकळिक
मीतुमचेसेवेकारणेंनिःशंक॥रात्रीदिवससावध॥७७॥ह्मणेदोघांततिसरेंठेवणें॥हेंअनु

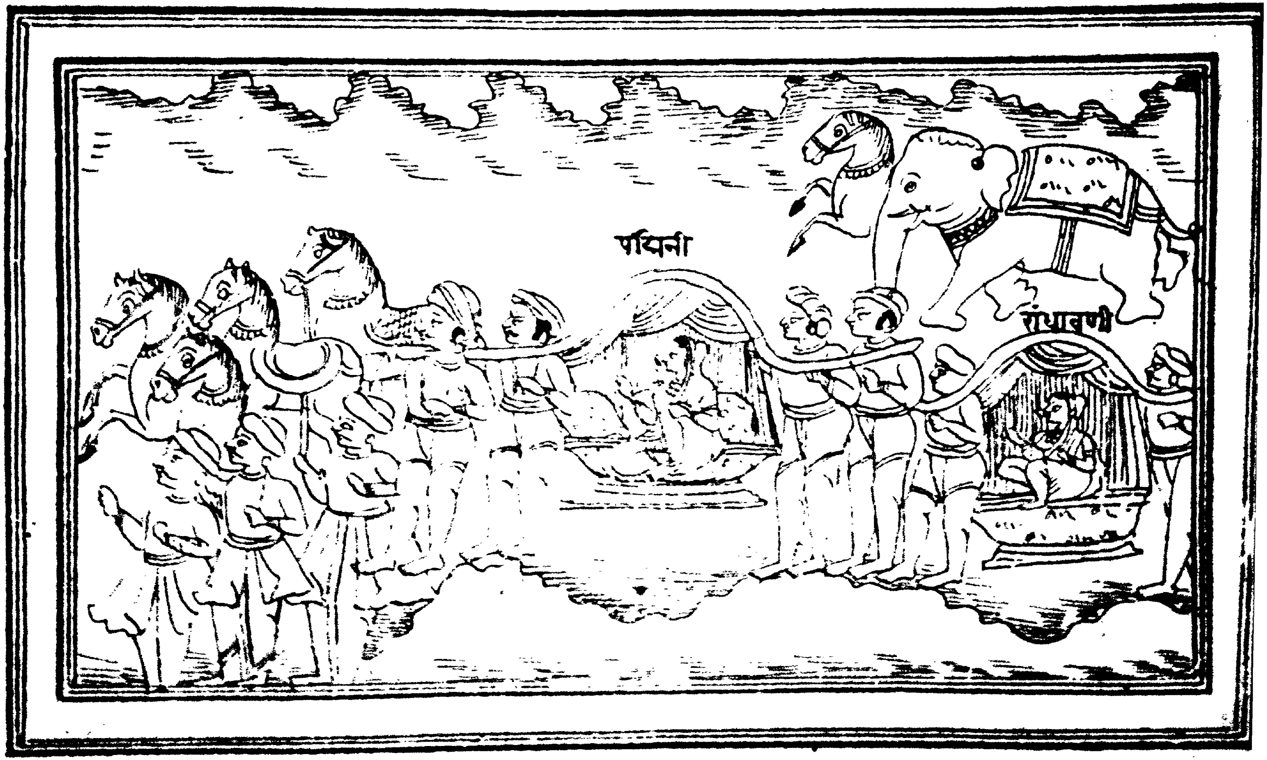
भि॰च चितकर्मजाणे॥कोणजाणेकोणाचेंअंतःकर्ण॥दुष्टसुष्टनकळती॥७८॥मनुष्यामनुष्याअं ७
४ तर॥येकएकापरिसक्रूर॥तुवांनकरावाअंगिकार॥येकादेंविभ्रमरचिल।७९॥बहुतापरिसिक १०
विलें॥परितेंअल्पबुद्धिनाइकेवहिलें॥मगतियेनेंराह्मविलें॥पतिसंबोखोनियां॥८०॥रांड
राहिलीसेघरीं॥दळाकांडसंमार्जनकरी॥अन्नेंनिपजवीपरोपरि॥ऐसामासयेकभरला॥
८१॥पद्मिनीसवाटलेंहित॥विश्वासिकबहूत॥अंतरींचेंगुह्यगुजसमस्त॥संगेपुसेतिये
सी॥८२॥रांधावणीकरीकपट॥पद्मिनीसीअन्नवाढीचांखट॥आणिर्मा भिश्रिताविषदुर्घट॥
तेंवाढीसिवदासासी॥८३॥राजाजेवीषड्रस॥अंचवोनिकरीशास्त्रासिस्पर्श॥तेणेंनबा
धेत्यासिविष॥ऐसेंदिवसदोनचारिक्रमिले॥८४॥रांधावणीविचारीमानसीं॥अगाणिताबि
षघातलेंयासी॥नरिहानपवेमृत्यसी॥आतांकैसेंकरावें॥८५॥थोरपडिलासंदेहो॥ह्मणे
कोणकरावाउपावो॥पुसोंआतांआयुर्दावो॥कोणेंगुणेंमृत्यअसे॥८६॥मगकोणेयेकेदि
वसीं॥येकांतबैसोनपद्मिनीसी॥ह्मणेतुजआणिपतिसी॥प्रीतिकैसीपैंआहे॥८७॥येरी
ह्मणेप्रीतिकैसीमोठी॥सांगतसेजीविंचीगोष्टी॥लाहानअथवामोठी॥संशयपोटींनध
रीच॥८८॥रांडह्मणेअवघेंअसत्य॥पुरुषनसांगेजीवींचायथार्थ॥माविकतुजमातनिश्चि
त॥सांगतअसेल॥८९॥पद्मिनीह्मणेआईकआउ॥तयासिनाहींकपटभावु॥कायपुसों ४
नेसांगनिर्धारु॥जाणवीमजप्रती॥९०॥रांधावणीह्मणेऐकवचन॥त्यासपुसावेंस्वआ-

त्यमरण॥ जरी हें सांगेल सत्यरखुण॥ तरी प्रीति ऐसी जाणावी॥ ९१॥ पहा तो मग चित्तीं बेडी॥
ह्मणे याचि काय गोष्टी थोडी॥ नाहीं देणें घेणें याचि सांकडी॥ तो मज आतां सांगेल॥ ९२
तो भावकला दिनमणी॥ दोघे पहुडले एके स्थानीं॥ नाठाव रोनयां पद्मिनी॥ पुसती जा
ली प्राणेश्वरा॥ ९३॥ ह्मणे जी एक पुसतें मी॥ तें मी तिनें सांगा स्वामी॥ तुह्मी राजे सधर्
मीं॥ मज ठाउकें असावें॥ ९४॥ सांगावें आपुलें मरण॥ कदाचित् असावें श्रवण॥ परिस
नति त्वें वचन॥ काय बोले शिवदास॥ ९५॥ ह्मणे तां पुसिलें नेणतां॥ सांगतां मृत्युपाव
न आतां॥ आजि पासूनि हे वार्ता॥ न करावी जाणपां॥ ९६॥ मग राहिली ते निवांत॥ नव
उदय जाला आदित्य॥ रंभावणी तीसि पुसत॥ अति आदरें करूनी॥ ९७॥ यरी ह्मणे म्यां
पुसिलें॥ तेणें सांगून ये ह्मणितलें॥ सांगतां तात्काळ पावेन मृत्यु तें॥ ९८॥ रंभावणी च
डवा तियेसी॥ कैसी प्रीति ह्मणवित होतीसी॥ पुरुष तव दाकापट्यमानसी॥ जावी चिंगु
जन सांगे॥ ९९॥ केवढा घात ला संशय॥ थोर दारवविलें मरण भय॥ ऐसा के साप्रीति भ-
नूवय॥ स्त्री पुरुषांचा॥ १००॥ मी पूर्वीच सांगीतलें चिन्ह योग॥ तूं का रुसी जावा परिस चांग
त्याणें दारववला आपुला रंग॥ खोटेपणाचा॥ १॥ ऐसा नाना विधा दवोलिला॥ तिसी अह
ना उपजली॥ मग भिरें घालूनि कपाळीं॥ निद्रा कारती होय॥ २॥ न घे यां अन्न उदकातें॥
इच्छा न व्हे तांबूलातें॥ त्यजिलें अळंकार भूषणातें॥ न करी संभाषण पतिसीं॥ ३॥ ऐसी दे

स्तूनी।।कवणेपरी।। सजाबुजावीनानापरी।। कीं नजन्मीससुंदरी।। तेंमजप्रतीसांगावें।।
४।।सुखचंद्रकोमेळाअसे।। वदनींतांबूलनादिसे।। कुरळकेशविभत्स।। आनाकिंकार
दिसती।।५।।नकरसीगुह्यगोष्टी।। भंवयासिघालसीमिठी।। ह्मरयेकावळीनाहींकं
ठीं।। कोण्पगतीवल्लभे।।६।। कायइच्छामानसीं।। तेंसांगमजपासीं।। किंवाकोणहीदुरा
विलसी।। त्यासिकरीनमीघात।। ७।। नचुकेहोणारगती।। त्यांसितेंशाबुद्धिआठव
ती।।जैंजैंलिहिलेंपूर्वस्थिती।। तेंतेंकाळीं भोगावें।।८।। कायकारतेपद्मिनी।। नकळेपू
र्वदत्ताचीकरणी।। शुभाशुभकर्मानुसारणी।। तैसीचपावेउदयातें।।९।। पद्मिनीह्मणेजीप्र
णपती।। तुजमजअतिप्रीत।। म्यापुसिलीमृत्युचीगती।। तेकांमजनसांगाया।।१०।।
जरींसांगालउमरण।। तरींजीवाहोइलसमाधान।। नाहींतरीदेईनप्राण।। ह्मनिर्धारजा-
णावा।।११।।शिवदासह्मणेबोकांते।।मजसांगीतलेंश्रीगुरुनाथें।।श्रुतकरूनथतिसारियावें
नरींत्वांनसांगावेंकोणासीं।।१२।।ऐकेंमाझियाशरीरासी।।संगहोतांचिवन्हिस्त्री।।तरींपावे
नमृत्युसी।। हेंयथार्थजाणावें।।१३।। तयाचेंवचनपरिसोनी।। थोरउल्हासेपद्मिनी।।प-
द्मिनीमगउठलीझडकरोनी।। आरोगणेंसारिली।।१४।। केलासर्वशृंगार।। विडाघेत
लासर्वसाहितकर्पूर।।आपणआणिभ्रतार।।करितीक्रीडारत्नी।।१५।।ऐसातोदिवस ५.
क्रमला।।प्रभातेसूर्यउदयजाला।।हांसतहांसततेवेल्हाळा।।आलीरांधावयाजव

ळी ॥ १६ ॥ विधवा म्हणे पद्मिनीस ॥ आज शोभा आली कर स्वास ॥ कवणें पावली सहवास ॥ ते सांगावें वो माये ॥ १७ ॥ आयुष्य गोष्टि निर्मिता ॥ म्यां पुसिलें प्राणनाथा ॥ त्यांहीं सांगितलें यथार्थ ॥ ते परियेसी अपूर्व ॥ १८ ॥ अग्नि आणि रखडूासी ॥ भेद होतां दोहींसीं ॥ न लागतां पळमात्रासी ॥ मृत्य होईल ॥ १९ ॥ ऐकुनि पद्मिनीचें वचन ॥ थोर संतोष ली रांधावण ॥ म्हणे दोघांसी प्रीति लक्षण ॥ ऐसें मज गमलें की ॥ २० ॥ ऐसें संसारीं जाईजे दोघांचें येक चित्त होइजे ॥ या नावें प्रीतिलक्षण बोलिजे ॥ जगामाजि पैं ॥ २१ ॥ यानंतर रांधावणी ॥ पद्मिनीस बैसवूनि घालीवेणी ॥ दृष्ट स्नेह करें न्हुरोनी ॥ संतोष थवी जाहली ॥ २२ ॥ क्रमिले दोन च्यारी दिवस ॥ मार्गशीर्ष येकादशीस ॥ म्हणे मज दाखवीं शस्त्रास ॥ पूजा अर्चन करीन मी ॥ २३ ॥ नकळे रांडेचें मायासूत्र ॥ पद्मिनी आणून देत शस्त्र ॥ पूजूनि घाली दंडवत पवित्र ॥ म्हणे आजिचा दिवस असों दे ॥ २४ ॥ एकादशी कामिळीया वरी ॥ द्वादशीस पारणें करी ॥ इकडे दोघें सुखें जेवरी ॥ कारितां निद्रा ॥ २५ ॥ स्त्रवंपाकगृहांत ॥ अग्नि होता जळत ॥ शस्त्र घातलें त्यांत ॥ वरी घातली बहुत काष्ठें ॥ २६ ॥ गेला शिवदासाचा प्राण ॥ पद्मिनी जाहली सावधान ॥ पाहे जंव हालवून ॥ तंव रखडवकलें असे ॥ २७ ॥ करिता जाली शंखध्वनी ॥ धांवूनि आली रांधावणी ॥ काय जालें म्हणूनि ॥ पिटिलें [illegible] ॥ २८ ॥ पद्मिनी स्त्री रुदनातें ॥ दुःखें हाणी उल्हाटातें ॥ कोणें वो रखटें केलें ज

गव्यायें॥पतिनेलाहातीं॥२९॥कोणगतिभाक्तनाची॥मजबुद्धिआठवलीकैंची॥मी
चमूळपापीणअनर्थाची॥जेंत्यासिमरणपुसिलें॥३०॥आतांकायकरूंमाये॥ह्मणूनि
मोकलीधाय॥रांडह्मणेआतांरडोनकाय॥नचुकेहोणारगती॥३१॥आतांदुःखनको
करूं॥मीतुजमेळवीनभ्रतारु॥यापरीसराज्यधरू॥आणिशाहाणासुरूप॥३२॥ना
हींसज्याचीमर्यादा॥भोगिसीसकळसंपदा॥ऐकूनिरांडेचीयाशब्दा॥कायबोलेप
द्मिनी॥३३॥ह्मणेतुझेंजिवींहेंचिहोतें॥ह्मणूनिपुसिलेंमरणातें॥घातकेलाप्राणातें
॥अंगेपापिणीपापरूपे॥३४॥आतांमीदेईनप्राण॥ह्मणूनघेतलापाषाण॥येरिवें
घेतलाहिरोन॥तोटाकिलापलीकडे॥३५॥अतिसुलक्षणतेपद्मिनी॥बहुतस्थूळतेरां
धावणी॥स्वस्थायस्तकरूनी॥चालह्मणेसंगातें॥३६॥नचलेपद्मिनीचेंबळ॥रांडेअसे
सबळ॥मगकायकरीतेवेल्हाळ॥तेंअपूर्वपरियेसा॥३७॥मगजिवींधरिलाधीर॥ह्मणे
ईसीकरूंनयेविचार॥येईलप्रधानकुमर॥तोंवरीलयेकाधाउपाव॥३८॥मनकरूनीनिः
शंक॥मेलासिपांघुरणीचाहारोकद॥कंठींहोताहाररत्नसुरेख॥तोतोडोनिघेतलाबोटसी॥
॥३९॥येथेंयेईलहरिदास॥पूर्णभरिलेच्यारिमास॥उरलेअसतीसातदिवस॥खुणतया
चीअसावी॥४०॥रांडचालेपुढारी॥दोनरत्नेंटाकिलीपलंगावरी॥निघालीविवराबाहेरी
तेथेंच्याररत्नेंटाकिलीं॥४१॥खुणेमागेंखुणटाकित॥पाठिसींझडझडांचालत॥मगकेसा
वर्तलावृत्तांत॥तोसांगरेहरिदासा॥१४२॥इतिश्रीविक्रमचरित्रे॥१०॥दशमोध्यायः॥


पद्मिनी
रंपावणी

वि॰च
१

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥ पावली आपले देशासी ॥ भे
टली ग्रामवासि पाटलासी ॥ दूत मागितलें नयापासी ॥ संगतीसी परियेसा ॥ १ ॥ मार्गी
नलीहोती एक अश्विनी ॥ त्यावरी बैसविली पद्मिनी ॥ श्रुत करावयालागोनि ॥ पुढें एक
दूत पाठविला ॥ २ ॥ तेणें जाणविलीमात ॥ राजा आनंदला बहुत ॥ नगर शृंगारा ह्मणत
॥ प्रधान सेनेसी सामोरा पाठविला ॥ ३ ॥ वाजंत्र्याचा गजर थोर ॥ पाल्हाळिले रथ कुंजर
॥ पालख्या आणि छत्रचामर ॥ तेणें अंधकार पडियेला ॥ ४ ॥ चतुर प्रधान मिळोनी ॥
पालखीत बैसविली पद्मिनी ॥ दुसरे पालखींत राधावणी ॥ ऐसी आली नगरांत ॥ ५ ॥ ऐ
सी चालतां राजवीदीं ॥ एका पुढें एक विनोदी ॥ येती नगरनारी शरीरसंबंधी ॥ सुख वोवा
ळिती पद्मिनीचें ॥ ६ ॥ नृत्यांगना करिती नृत्य ॥ थेवाथेवा बागडे नाचत ॥ हडपी धर-
तांबूल वाटित ॥ प्रवेशले राजमंदिरीं ॥ ७ ॥ पालखी नेली भीतरीं ॥ रांधावणीसी निंबलो
णकरी ॥ राजा येतां ते अवसरीं ॥ क्षेम शामाइ तें देतसे ॥ ८ ॥ थोर केलें कारण ॥ रक्षिला
गे माझा प्राण ॥ तुझी आज्ञा मज प्रमाण ॥ सकळ राणिवसांत ॥ ९ ॥ थोर आनंदें नृपनाथा ॥
थाडिलपणा शामाईचे माथा ॥ करी उपक्रम कथा ॥ भोगावया पद्मिनीसी ॥ १० ॥
जावूनि यारांधावणी ॥ पद्मिनीचे लागी कानीं ॥ एरि ह्मणे ह्मांसोनी ॥ हें चि माझे मनीं असे
॥ ११ ॥ हा घडावया सारस ॥ ह्मणे म्या केला असे नवस ॥ नवरात्र नव दिवस ॥ पौर्णिमेसी

पारणेंकरावें ॥ १२ ॥ सिद्धपावलियानवमासि ॥ पारणेंहोईलपौर्णिमेसि ॥ मगतूंजेआज्ञा
करिसी ॥ तेंमीशिरींवंदिन ॥ १३ ॥ नंवरात्रघटधरावा ॥ नवसमाझासिद्धन्यावा ॥ इतुका
कार्यवादकरावा ॥ तूंमाझीप्राणसखी ॥ १४ ॥ रांधावणीह्मणेरायासी ॥ इतुकेदिवसकैसा
होतासि ॥ दाह्मादिवसधरधीरासी ॥ मगसुखेंभोगीपद्मिनी ॥ १५ ॥ पौषमासिच्वेंअसेन
वराच ॥ तुजकारणेंह्मेंनवसिलेंव्रत ॥ पुरलेचित्तिचेमनोरथ ॥ तुजसारिखाभ्रतारला
धला ॥ १६ ॥ तेंमानलेंरायासी ॥ बोलाऊंपाठविलेब्राह्मणासी ॥ तेआणिलेपद्मिनीपासी
॥ जपयासिसांगावा ॥ १७ ॥ उभारिलाराजमंडप ॥ ब्राह्मणकरितीतुळजाजप ॥ आप
पाबैसलीघटासमीप ॥ करीध्यानअंबेचें ॥ जयजयतुळजापुरनिवासिनी ॥ झडक
रीतूंपावेमजलागोनि ॥ महिषासुरनाशिनी ॥ आद्यपीठअंबेतूं ॥ १९ ॥ जयजयतूंआ
द्यमूर्ती ॥ सकळतुजपासूनउत्पत्ति ॥ देवेंद्रादितुजस्तविती ॥ मुनिजनवर्णितीकी
र्तितुझें ॥ २० ॥ ब्रह्मादिकांनकळेपारु ॥ शास्त्रपुराणांअगोचरु ॥ शेषसिणलाथोरु ॥
स्तविताजिव्हाद्विभाग ॥ २१ ॥ तूंपरब्रह्मयोगिनी ॥ लक्षलाविलेंषड्दुर्णी ॥ शोधितां-
चारसाह्मअठराजणी ॥ तुझापारनकळेचि ॥ २२ ॥ महाकाळीकाळरूपें ॥ तुजदेख
तांकाळकांपे ॥ वेदमातेशक्तिरूपें ॥ श्रीभवानीजगदंबे ॥ २३ ॥ तुवांदिधलारामासि
वरद ॥ राक्षसाचाकरिसीलवध ॥ सोडविलादेवांचाबंध ॥ पराक्रमेंतुझेनी ॥ २४ ॥

शि॰ न॰
१

तुझीकृपाजयाघडे ॥ तरींसिद्धरीकडीजोडे ॥ वेंचितांवाटेचेखडे ॥ तेमणीहोती
निघांत२५ नूंजरींकरिसीवंकटदृष्टी ॥ तरींत्रिकुटासिपडेनिटी ॥ हेंब्रह्मांडगोळाचि
गोष्टी ॥ कायसीहेंक्षमात्रें ॥ २६ ॥ तुझेंलक्षवेनारूप ॥ सिद्धसाधेनास्वरूप ॥ भावि
तांसंकल्पविकल्प ॥ तुझापारनकळेचि ॥ २७ ॥ योगियासीतुझेंध्यान ॥ सिद्धासि
तुझेंचिंतन ॥ मुनिजनकरितीस्तवन ॥ तुझेंचिजाणअंबिके ॥ २८ ॥ तूंध्यानतूं
धरणी ॥ तूंजीवनतूंजिवाचीखाणी ॥ तूंमायतूंमोहिनी ॥ अहोमायेअंबिके ॥ २९
॥ वाचाऐकूनिश्रवणीं ॥ थोरउल्हासलीमनीं ॥ मजतुष्टलीभवानी ॥ भय-
नाहींकाळाचें ॥ ३० ॥ ऐसीजंवस्तुतिकरी ॥ तंवअदृश्यवाचाजाहालीअं
तरीं ॥ ह्मणेपद्मिनीचिंतानकरी ॥ तुजशिवदासहरिदासभेटती ॥ ३१ ॥ न-
स्वीकारीउदकअन्न ॥ घालूनबैसलीपद्मासन ॥ ऐसेंमांडिलेंनिर्वाण ॥ हृद-
यींध्यानरेणुकेचें ॥ ३२ ॥ आलियायात्राह्मणातें ॥ नमनकरीआदरेंबहुतें ॥ गंध
धूपदीपतांबूलातें ॥ आपुल्याकरेंसमर्पी ॥ ३३ ॥ इतुकेंतेथेंवर्तलें ॥ तंवहरिदा
सेंकायकेलें ॥ रात्रींस्वप्नतेंदेखिलें ॥ निजचित्तशिवदासाचें ॥ ३४ ॥ थोरका-
साविसजाहाला ॥ मगउठूनिबैसला ॥ ह्मणेस्यानेंभ्रमहोताकेला ॥ चहूंमासायेई
नह्मणूनी ॥ ३५ ॥ तरींआजिभरलेचारिमास ॥ उरलेअसतीसातदिवस ॥ आ

ज्ञापुसोनगुरूस॥ जाईनमीझडकरी॥ ३६॥ उदयातेंपावला दिनकर॥ ऋषीस केलानमस्कार॥ सांगितलास्वामिन्वाविचार॥ नेमहोताचौमासांच्या॥ ३७॥ आजिच्याअधिकादिवस॥ नेणोकायजालेंत्यास॥ पुनरपिनमस्कारगुरूस॥ आ तांआज्ञामजदेई॥ ३८॥ गुरूह्मणेहोयजयवंत॥ कल्पिलेंतेंहोयप्राप्त॥ उपदेशी संजीवनीमंत्र॥ आणिदेइनगमनपादुका॥ ३९॥ ह्मणेघेऊनिकरींचिंतन॥ प वसिनिःशेषचिंतिलेंस्थान॥ गुरूसीघालीलोटांगण॥ पादुकाचरणीलेईला॥ ४०॥ विवरद्वारमनीचिंती॥ तेव्हांनलगतांनेत्रपाती॥ पावलाविवरद्वाराप्रती ॥ भितरींकरीप्रवेश॥ ४१॥ अवलोकीसभवतें॥ तंव्हदेखेपद्मिनीतें॥ पलंगी देखोनीनिद्रीस्तातें॥ मगतयाजवळीगेला॥ ४२॥ पांतोंबरडपडोनीपाहे॥ तं वएकलानिर्जीवआहे॥ फिरोनिजंवलक्षनिपन्ह॥ तंवशस्त्रजळतांदेखलें॥ ४३॥ शस्त्रबाहेरकाढित॥ संजीवनमंत्रजपत॥ शस्त्रकरींघेऊनित्वरित॥ त्या चीधारापुसिली॥ ४४॥ शिवदासहोतापलंगीमृत॥ तोउठलाआंगमोडित॥ धांवूनिआलिंगनदेत॥ हरिदासातें॥ ४५॥ पुसेकायजालीपद्मिनी॥ शस्त्रासि अग्निप्रवेशकेलाकोणेंही॥ कोणआलाहोताकुट्टिणी॥ हेंमजप्रातसांगपां॥ ४६॥ शिवदासवृत्तांतसांगत॥ हरिदासमनाविस्मित॥ थोरघडलाअनर्थ॥

आनांकैसेंकरावें॥ ४७॥मंदिरअवघेंपाहिलें॥ होतेंजेथेंतेथेंचिठेविलें॥ तेंतैसें
चिसांपडलें॥जेथिंचेंतेथेंपैं॥ ४८॥ करोनिअवघाधांडोळा॥आलापलंगाजवळा
॥तंवरत्नेंदेखिलींडोळां॥ ह्मणेपद्मिनीच्याहाराचीं॥ ४९॥ रत्नेंहोतींपलंगीं॥तीं
घेवूनिलागलेमार्गीं॥ आलेंविवरद्वारामध्यमार्गीं॥ तेथेंच्याररत्नें देखिलीं॥ ५०॥
त्याचमार्गीचालती॥रत्नामागेंरत्नदेखती॥ हरिदासह्मणेरायाप्रती॥ आह्मापद्मिनीवश्यअसे॥५१॥दोघांजालाअतिउल्हास॥ रत्नेंवेंचोनिघालतीवोटस॥
गेलेहेमदेशास॥ तेथेंशब्दहुलागली॥५२॥वेगीपावलेहेमपुरीं॥ जालेब्राह्मणवेष
धारी॥जावूनियांमहाद्वारीं॥ द्वारपाळींरायाजाणविलें॥५३॥ वेगींबोलावूनित
यांसी॥पाठविलेपद्मिनीपासी॥ तेदेखूनितयासी॥ नमस्कारकरितीजाली॥
५४॥ केलेंचरणाक्षाळण॥गंधधूपदीपमाळासुमन॥ यथायुक्तकरीपूजन॥ थोर
ब्राह्मणह्मणोनि॥५५॥तुह्मीघटाजवळीबैसावें॥तुळजेचेंस्मरणकरावें॥जन
महातसेस्वभावें॥तिघांचेंएकचित्तपैं॥५६॥ पौषशुद्धत्रयोदशी॥ भेटजालीतिघांसी॥ मर्यादानाहींत्यासुखासी॥ तेंकोणासीकळेना॥५७॥विधियुक्तरचिलेंहोमकुंड॥होमद्रव्येंमेळविलींउदंड॥ समिधाकाष्ठेंमेळविलींप्रचंड॥ तींकुंडकाठींठेविलीं॥५८॥कमळादिनचतुर्दशी॥ ब्राह्मणस्थापितीअग्नीस॥र ३

जनीं केला प्रकाश ॥ श्रुतिवचनें करूनी ॥ ५९ ॥ अवदानें देती सकळांस ॥ वेदविधि
मंत्रघोष ॥ तृप्त केलें सर्वांस ॥ विबुधा आणि गंधर्वां ॥ ६० ॥ पूर्णाहुतिचे समयीं ॥
तें बोलाविली द्रौपदी माई ॥ ह्मणे जि तुक्या वस्त्र असती भांडारगृहीं ॥ त्या या समयीं
पूजेसी आणाव्या ॥ ६१ ॥ तंव ती गेली धांवत ॥ सकळ वस्त्रा घेऊनि राजवळी नेवित ॥ ब
हु शोभेनें शोभित ॥ त्यामध्यें पद कहीं असे ॥ ६२ ॥ रत्नें पूजा विधान ॥ पूर्णाहुति
केली पूर्ण ॥ ब्राह्मणांसी दिधलें दानें ॥ जें जें विधान बोलिलें ॥ ६३ ॥ मग उगवला सुप्रभा
नु ॥ शांत केला हुताशनु ॥ पाक सिद्ध जालें अन्नु ॥ सकळीं स्नानें केलीं पैं ॥ ६४ ॥ स्ना
नें केलीं होसकळीं ॥ भोजनें जालीं ययाकाळीं ॥ विडे कर्मनें परिमळीं ॥ पूजिलें ब्रा
ह्मणांसी ॥ ६५ ॥ सकळां दिली पाठवणी ॥ सत्वर जे विलोपांचिनी ॥ गृहांत बोला
विली राधा वणीं ॥ तें अपूर्व परियेसा ॥ ६६ ॥ निसह्मणे थोर कार्य बाद केला ॥ नव
सिला नवस फळला ॥ कोहीं उतराई नव्हे तुज ला ॥ नाउवे मममानसीं ॥ ६७ ॥ त्वां
केला उपकार ॥ जन्मवरी न पडे विसर ॥ आतां पूजा तुझी करूं सत्वर ॥ ह्मणोनि आसनीं
बैसविली ॥ ६८ ॥ हळू वळावलें कपाट ॥ हरिदासासि सुणावी वर वंट ॥ आधीं पूजी मस्तक
ल्हाट ॥ मग गात्रें पूजावीं ॥ ६९ ॥ हातीं पेतली कवाडअर्गळा ॥ मस्तकीं घाव दिधला स
बळ ॥ तेणें रांड जाली व्याकुळ ॥ दुसरा घाव दिधला ॥ ७० ॥ जीव गेला किंवा आहे ॥ -

अगंठेनेंहाःलवीनापाहे॥ यमलोकींचिरंजीवहोय॥ नर्कभोगीयथेष्ट॥ ७१॥ मगतें
उताणीपाडिली॥ हृदयींअगंठाठेविली॥ शामाईचीशांतिकेली॥ भोगींसोहाळेप
द्मिनीचे॥ ७२॥ वस्ताहोत्याअनेक॥ त्याघेतल्यासकळीक॥ पद्मिनीलेइलीपदक॥
अतिआनंदेंकरूनी॥ ७३॥ हरिदासेंपादुकाघातल्यापदीं॥ दोघेंबैसलींदोहींस्कंधीं॥
लयलावोनीश्रीगुरुपदीं॥ विवरद्वारींचिंतलें॥ ७४॥ उडालाअंतरगत॥ विवरद्वापाव
लात्वरित॥ पद्मिनीजालीविस्मित॥ थोरगतिपादुकांची॥ ७५॥ तिघेंप्रवेशलींविवरीं
॥ मग्रहेमनगरींकायकरी॥ तेंकथासविस्तरी॥ श्रोतेजनेंपरिसावी॥ ७६॥ अस्तमा
नागेलादिनकर॥ रांधावणीसबोलावीब्राह्मणनृपवर॥ राणिवसांकेलाहाहाकार॥ त्या-
ह्मणतीपद्मिनीकडेअसेल॥ ७७॥ धांवतआलेदूतनिकट॥ तंवकपाटलाविलेंबळकट
॥ शब्देंबोलतीउत्कट॥ परिकोणीनेदीप्रत्युत्तर॥ ७८॥ रायासमातजाणविली॥ कवाडेंदे-
खोनिघातरिवळी॥ लोटितहोतेमहाबळी॥ परिकदाउघडेना॥ ७९॥ हांकमारिल्यायो
रशब्दीं॥ परिकोणीप्रत्युत्तरनेदी॥ बरवीकराह्मणेशब्दी॥ भितरीनिघोनपाहावें॥ ८०
राजाआलाअतितांतडी॥ मडकरीआणविलीकुराडी॥ नलगतांअर्धघडी॥ दोन्हींक
पाटेंफोडिलीं॥ ८१॥ तंवभितरीपाडिलासेरांधावणी॥ करचरणपसरोनिउताणी॥ ते
थेंनदेखतीपद्मिनी॥ वस्ताआणिपदक॥ ८२॥ आहाकटकटाकरी॥ कोणीनेलीप

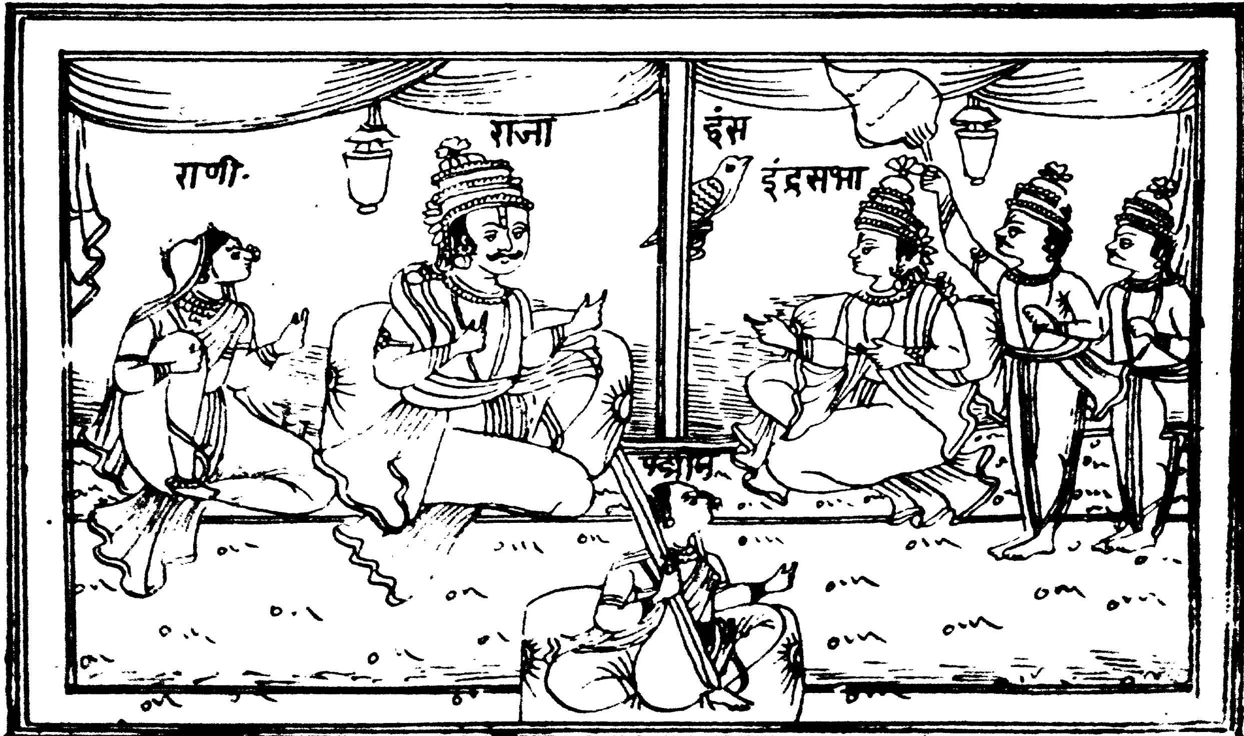
यिनीसुंदरी ॥ शामाईजालिहेपरी॥ हारविल्यावस्त्तापदकपैं॥ ८३॥ आंगधरणीवरटा
किलें ॥ दुःखेंहृदयपिटिलें॥ ह्मणेनिधानहातिचेंगेलें॥ आतांकायजिणेपैं॥ ८४॥ जें
कार्यनव्हे प्रधानासी॥ तेंसाधलेंरांधावणीसी॥ इतुकापराक्रमकोणासी॥ स्यानाहींदे
खिला॥ ८५॥ रुदनकरीनानापरी॥ प्रधानसंबोखीउत्तरीं॥ तुजआयुष्यझालेंपरी॥ द्र
व्यराशिकितीमिळत्तील॥ ८६॥ अमितअसेपरिवारु॥ येकादेराज्याचालापकरूं॥ ध
रीपुरुषार्थधिरु॥ उठविलाभद्ररायासी॥ ८७॥ राजानेलाप्रधानजनीं॥ तोबैसलासिं
हासनीं॥ प्रेतवाहकेंनेलीरांधावणी॥ तिसअग्निचेतविला॥ ८८॥ तिघेजणाविवरांत
असती॥ कायबुद्धियोजिलीचित्तीं॥ दोघेपडिलेचिंतावर्ती॥ मातापितयांचें॥ ८९॥
आज्ञाझालीवरुषेंबारा॥ कोणगतीमातापितरां॥ आतांजावेंनगरा॥ रत्नपुरीसीनि
र्धारें॥ ९०॥ मगठेविलादळभार॥ मेळविलाअमितपरिवार॥ रथघोडेकुंजर॥ ठेवि
ळेमोगरपायांचें॥ ९१॥ गणनानाहींद्रव्याशीं॥ हिरेमाणिकेंरत्नासी॥ पाचुपेरुजगो
मेदासी॥ वस्त्रेंआभरणेंअमित॥ ९२॥ पहिलेंहोतेरासरत्नाचें॥ अधिकआणिलेंहेंम
नगरीचें॥ देणेंनकळेशंकराचें॥ प्रयत्नेंसाधिलें असे॥ ९३॥ ऐसेंसर्वहीसिद्धझालें॥
मगतेथूनप्रयाणकेलें॥ निशाणीघावघातले॥ दुमदुमित्याप्रचंडभेरी॥ ९४॥ आले
रत्नपुरीदेशांत॥ भेटकरीजाणविलीमात॥ रायापरचक्रआलेंबहुत॥ नेणवेकोणाचें

पैं ॥ ९५ ॥ सैन्य आलें असे अपार ॥ परिकोणासि नकरिती निकर ॥ घेत आहे स्थिर स्थिर
॥ अति निगुती करोनियां ॥ ९६ ॥ आह्मी सैन्यांत विचारिले ॥ कवणे देशीचे राजे पुसिले ॥ प
रि नफुटती गुह्य कल्होळ ॥ नाव सांगती नृपाचें ॥ ९७ ॥ परि राजा प्रधान असे निर्मळ ॥
भूतदया आणि स्नेहाळ ॥ सुंदर आणि कुशळ ॥ धर्मात्मादि सतातो ॥ ९८ ॥ परि राया नसा
वें निश्चित ॥ सैन्य करावें सावचित्त ॥ दुर्गद्वारीं चतुर्थ ॥ सैन्य ठेवावें ॥ ९९ ॥ ऐका दूताचें व
चन ॥ पाल्हाण ह्मणे सैन्य ॥ दुर्गासि केलें रक्षण ॥ परिघ वेष्टित असंख्य ॥ १०० ॥ दु-
डे हुडा निशाणें लाविलीं ॥ दारु यंत्रें पूर्ण भरिलीं ॥ काष्ट कारलें ठेविलीं ॥ बाण काठियास
जुनी ॥ १ ॥ भाले त्रिशूळ लखलखित ॥ असिलता दुधारी झळकत ॥ शस्त्र संगमीं वीर
श्री बोलत ॥ आपले प्रतापें ॥ २ ॥ राजा अति चतुर ॥ ह्मणे नाहीं श्रेष्ठ कुमर ॥ आपुले देह
जर्जर ॥ नेणो युद्ध कैसें होईल ॥ ३ ॥ परि एक सुचिन्ह होत ॥ सव्य नेत्र असे लवत ॥ आणि
दक्षिण बाहु स्फुरत ॥ हृदयीं हर्ष नसमाये ॥ ४ ॥ ऐसा हर्ष चिंतूनि नृपवर मानसीं ॥ नग
राबाहेर जा ह्मणे दळासी ॥ युद्ध करावें परदळासी ॥ अति निःशंक होवोनी ॥ ५ ॥ सैन्य
चालिलें अपार ॥ महावीर थोर थोर ॥ वीर देखते झाले वीर ॥ मग त्यांहीं काय विचारिलें
॥ ६ ॥ परदळ आलें ह्मणउनी ॥ सिद्ध झाली रत्नमणिची वाहिनी ॥ येथें होईल झोट धर
णी ॥ नकळतां युद्ध होईल ॥ ७ ॥ ह्मणऊनि बोलाविलें दूतांसी ॥ पत्रिका दिधली तया

सी ॥ तुह्मीजाउनिवेगेसी ॥ रत्नमणिसीभेटावें ॥ ८ ॥ पत्रिकेसीलिहिलेंसविस्तर ॥ सुख
वचनींबोलावेंउत्तर ॥ शिवदासहरिदासतुमचेकुमर ॥ भेटावया आलेअसती ॥ ९ ॥ ऐसें
ऐकोनिवचन ॥ दूतींकेलेंअसेप्रयाण ॥ जैसेंवायुसंगेंपत्रजाण ॥ तैसेनगरद्वारींप्रवेशले ॥
१० ॥ द्वारींबैसलेरक्षणाईत ॥ तयासिजाणविलीमात ॥ आह्मीशिवदासहरिदासाचेदूत ॥
रायासिपत्रिकादिधलीअसे ॥ ११ ॥ द्वारपाळधेवोनिगेले ॥ त्याहींरायासिजाणविलें ॥ दो
घेदूतद्वारींआले ॥ ह्मणतीशिवदासहरिदासाचेसेवक ॥ १२ ॥ आणिह्मणती आहेपत्रि
का ॥ तेथेंसंपूर्णलिहिलेंदेखा ॥ परिसोनदूतवचनमालिका ॥ रायेंप्रधानाकडेपाहिलें
॥ १३ ॥ प्रधानह्मणेजीनृपवरा ॥ येथेंपाचारावेंहेरा ॥ पत्रिकाअसतांहस्ताक्षरा ॥ तेणें
अवघेंजाणवेल ॥ १४ ॥ आपलाअर्थवापरावा ॥ हासंशयफेडावा ॥ किंषालटाकिया
मावा ॥ परराज्यबळजिंकावया ॥ १५ ॥ तेंमानलेंरायासी ॥ बोलाऊंपाठविलेंदूतांसी
॥ हेरजावोनिदूतांपासीं ॥ रायाजवळीपातले ॥ १६ ॥ दूतेंजोहारकेला ॥ पत्रदेवोनि
उभाराहिला ॥ रायेंलाखोटाउघडिला ॥ वाचिनाझालातेकाळीं ॥ १७ ॥ लिहिलेअसे
समूळ ॥ आगमनिगमसकळ ॥ राजाप्रेमेंदाटलातुंबळ ॥ अश्रुपातनेत्रींदळती ॥
१८ ॥ अवघेंआणिलेंमनासी ॥ मगपत्रदिधलेंप्रधानापासीं ॥ तेणेंचरित्रवाचितां
त्यासी ॥ प्रेमनधरतआले ॥ १९ ॥ ह्मणतीचलाआतांजावें ॥ निशाणींघातलाघा

वो॥ केलाथोरमहोत्सावो॥ सारवरवांटितेजाहाले॥२०॥ श्रृंगारिलेंनगर॥सन्निधके लादकभार॥राजाच्यालिलासामोर॥ वाद्येंअपारगर्जती॥२१॥ सैन्यसैन्याजाहालीभेटी॥ काठिकराचीफिरेघिरटी॥ मध्येंदाटलीहोतीदाटी॥ तेवारितेजाहाले॥२२॥ शिवदासहरिदासचरणचाली॥राजाउतरलाअश्वातळीं॥ शिवदासेंमस्तकठेविलेंचरणकमळीं॥ रायेंवक्षस्थळीआलिंगिला॥२३॥ हरिदासेंतेणेंचरितीं॥ माथाठेविला चरणाप्रती॥ ऱ्हदयींधरिलाअतिप्रीती॥ मगप्रधानासिभेटले॥२४॥ मातेसिकरितीदंडवत॥ त्यास्नेहलोटलाअद्भुत॥ हारपलीहोतींमाझीरत्नेंअद्भुत॥ तींपूर्वदत्तेंकरूनिसांपडलीं॥२५॥ सकळांसिजाहालाभेटी॥आनंदनसमायसृष्टीं॥ थोरदाटलिसेदाटी॥ परस्परेंकरितीनृत्यातें॥२६॥ ऐसेप्रवेशलेनगर॥ राजमंदिरींजाहालाबैसकार॥ कथितेजाहालेसमाचार॥जोजोहोता-वितला॥२७॥ जाहालियाआंघोळीआरोगणा॥ दिनगेलाअस्तमाना॥ ॥ निशापतिसहिततारांगना॥ उदयातेंपावला॥२८॥ ऐसीहारिलीतीरजनीं॥ सूर्योदयजाहालागगनीं॥ स्नानसंध्याकरोनि॥ कायकरीनृपवर॥२९॥ राज्यपट्टदिधलाशिवदासासी॥ प्रधानत्वस्थापिलेहरिदासासी॥ पद्मिनीमिर

वलीराणिवसी॥ वडिलमानदेखोनियां॥ ३०॥ तींस्फुरवेंराज्यकरिती॥ रायाप्रधानांअ-
तिप्रीति॥ इतुकीकथासांगुनी॥विक्रमाप्रती॥।चित्रिस्वाचित्रीमयूरगेली॥३१॥ऐका-
पुढीलकथेचेंअनुसंधान॥ त्यारुचित्रांगीचेंकथन॥ राजहंसकरवीलश्रवण॥ तेंसां
गरेहरिदासा॥ ३२॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रकथा॥ हरिदासहोयसांगतां॥तेऐका
वीश्रोतां॥ स्वस्थचित्तेंकरूनियां॥ १३३॥ ॥इतिश्रीविक्रमचरित्रेयेकादशो
ऽध्यायः ११ ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ६ ॥


राणी
राजा
हंस
इंद्रसभा

श्रीगणेशायनमः॥ मयूरचित्रांचीकथा संपली॥ रात्रिंप्रहरएकउतरला॥ राजहंसेंचित्रिं ठूनिउडा
ला॥ येऊनबैसलाचौरंगीं॥ १॥ सुखांकुरबाळकरी॥ पंखझाडीवरच्यावरी॥ पद्मिनीअतिहास्य
करी॥ सवपंकांतिदेखोनी॥ २॥ विक्रमह्मणेगापक्षिंद्रा॥ शरीरींव्यापलीसेनिद्रा॥ कांहींविनो
दकथाशब्दमात्रा॥ कथितांनिशाहरेलपैं॥ ३॥ पक्षिबोलेप्रतिवचन॥ जरींआज्ञादेईलपद्मिण॥
तरीसांगेनपवित्रकथन॥ च्यारुआणिचित्रांगीचें॥ ४॥ पद्मिनीसिलागलीचटपटी॥ ह्मणेक
थासागरेंगोमटी॥ राजहंसचंचुपुटी॥ दोनरेखावोढित॥ ५॥ कथाऐकासावधान॥ एकचित्तक
रूनमन॥ इंद्रानेंइंद्रभुवन॥ तेथेंअपूर्ववर्तलें॥ ६॥ तेतिसकोटीदेवांसहित॥ सभेबैसलाअमर
नाथ॥ नारदतुंबरासहित॥ नृत्यकरितीनायका॥ ७॥ टाळमृदंगविणा॥ स्वरसगीतगायना
॥ वैंकटअवलोकीइंद्रराणा॥ तंवतीअलीचित्रांगी॥ ८॥ सामोरदेखुनिसहस्रनयनातें॥ स्तुति
तीजालीमुनिचरणातें॥ इंद्रेंरवुणाविलेदंडधारियातें॥ नृत्यकरीह्मणोनियां॥ ९॥ येरीसावध
ठायांचे॥ कांसघालीपितांबराची॥ ध्वनीकेलीस्वराची॥ तांडवनृत्यआरंभिलें॥ १०॥ उत्त-
मरागआळविला॥ थैंथैशब्देंडोलदिधला॥ भूमीसिनमूनसकळां॥ करकमळींनमिती-
जाली॥ ११॥ धीमधीमटाळमृदंग॥ सर्वश्रुतिचासंयोग॥ रंगींवोदविलारंग॥ इंद्रनटस्थपा
हातसे॥ १२॥ नृत्यामध्येंनृत्यकरी॥ उल्हाळदेवूनिदेतभोंवरी॥ तंवअवचितांआलीच्यांचरी॥ १
गांठनपडेटाळमृदंगा॥ १३॥ तेंतंवदेखूनिसहस्रनयनीं॥ कोपचढलावज्रपाणी॥ ह्मणेमरम

रगेपापिणी॥ तूंजायमृत्यलोकीं॥ १४॥ चित्रांगीजालीभयाभीत॥ साष्टांगीं घालीदंडवत॥
तुझेंवचननव्हेअसत्य॥ उश्रापघावास्वामियां॥१५॥ नानाकरुणेच्याध्वनीं॥ग्लानताकरी
नानावचनीं॥मीपडिलीयामृत्यभुवनीं॥ कोणधांवाकरील॥१६॥यावरीशक्रबोलेवचन॥नृ
जराजकुळींहोईलजनन॥ द्वादशावर्षीहोईलज्ञान॥ तीस्वुणऐकसंदरी॥ १७॥ जोसांगेलाचि
त्रकुळींचासमाचार॥ तोचवरीलतुजवर॥ वचनाचामानीनिर्धार॥मगभेटसीआह्मासी॥१८
चित्रांगीनेंशापअंगिकारिला॥मगत्यासिनिरोपुसिला॥ ह्मणेआज्ञादेयींगावहिला॥अति
चिंतातुरमानसीं॥१९॥ तंवदिनजालाअस्तमान॥ केलेंसचैलस्नान॥ वेगींसारिलेंभोज
न॥मंचकींपहुडली॥ २०॥ आत्माानिघालातेथुनीं॥ तोउतरलामृत्यभुवनीं॥ तेमंदाकि-
नीच्यास्थानीं॥ कांचनपुरीप्रवेशला॥ २१॥ तेथीलराजाचक्रदंतु॥ त्याचीस्त्रीहोतीऋ
स्नातु॥स्वखसेजेराजादेतांरुतु॥ तंवउदरींचित्रांगीप्रवेशली॥ २२॥ ऋतुसंपूर्णजाला
॥तोचराणीसगर्भराहिला॥ तंवप्रातःकाळजाला॥ रायेंसारिलेंसंध्यास्नान॥ २३॥ चा
लवीआपलाराज्यभार॥ राणीजालीगरोदर॥ दोहाळेयाचेंकोडसमग्र॥ पंचमसमास-
लोटले॥२४॥पूर्णभरलेनवमास॥ चैत्रशुद्धत्रयोदशीस॥रविवारींघटिकाद्वादश
॥राणीरात्रींप्रसूतजाली॥ २५॥ उपजलेंकन्यारत्न॥सुलक्षणावंशीगुणासंपूर्ण॥ करि-
तोजन्मनामकरण॥सूर्यउदयातेंपावला॥२६॥ कन्याजालीप्रथम॥रायेंकेलादानधर्म

केलेंपंचमरात्रीसत्कर्म॥ दाहाअकरादिवसजाले॥ २७॥ दिवसोंदिवसवाढोंलागली॥ आ
ठवर्षांचाजाली॥ शयानेंआदरिली॥ वरविचारणातेधवां॥ २८॥ पाठविलेंप्रधानासी॥ हिंज
हिंडतीदेशोदेशीं॥ कांटतनयेकोणहासीं॥ ऐसींवर्षेअकराक्रमिलीं॥ २९॥ राजाअतिचिंता
तुर॥ कन्याजालीउपवर॥ थोरपडलाविचार॥ आतांकैसेंकरावें॥ ३०॥ वर्षेपूर्णभरलिंद्वा
दश॥ ज्ञानजालेंकुमारीस॥ बोलावूनचक्रदंतास॥ कायसांगतीजाली॥ ३१॥ माझेंआरंभा
वेंस्वयंवर॥ देशोदेशींचेबोलावानृपवर॥ ध्वजस्तंभउभाराथोर॥ त्याससहस्रमोटळीबां
धावी॥ ३२॥ वित्पत्तिलिहिजेमूळपत्रिकेची॥ मोटळीतोडावीध्वजस्तंभाची॥ वार्त्तासां
गेलाचित्रकुंडीची॥ तयासिकन्याअर्धराज्यदेयीन॥ ३३॥ इतुकेंहिलिहिलेंपत्रिकेसी॥
मुळेंपाठविलींरायांसी॥ चक्रदंतसंतोषलामानसीं॥ तात्काळबांधेसहस्रमोटळी॥ ३४॥ हां
कारिलेबहूतदूतांतें॥ तयाजवळदिधलींलिखितें॥ हांकारावेंरायातें॥ देशोदेशींचिया॥
३५॥ दूतदेशांतरागेले॥ रत्नखचितस्तंभउभारिले॥ नगरअवघेंशृंगारिलें॥ तयेकाळीं॥
३६॥ दूतींदिधल्यापत्रिका॥ वाचूनिविचारितीयेकमेकां॥ ह्मणतीजिवेंजावेंस्वर्गलोका
॥ हेंतोंअवघडअसे॥ ३७॥ पूर्वीआइकतअसोंवित्पत्ति॥ पणकेलाजनकवर्त्ती॥ कोदंडका
नाडीवोढावीपुढती॥ तयासिजानकीसमर्पावी॥ ३८॥ तेपासूसोनियांमात॥ स्वयंवराआ
लालंकानाथ॥ तोगर्विष्ठजालाबहुत॥ वोढोंपाहेधनुष्यातें॥ ३९॥ थोरआवेशलेलंकाना २

ख॥ मुष्टिघालीधनुष्यांदेख॥ क्रोधेंनधरवेत्र्यकक॥ वक्षस्थळींउलंडलें॥ ४०॥ कस्वर-
णरावणझाडित॥ अशुन्दमुखेंतेव्हांवमत॥ तेंदेखूनिगाधिसुत॥ रघुनाथासिउठवि
लें॥ ४१॥ तोवचनमात्रेंउठिला॥ वामांगुष्ठउचलिला॥ धनुष्यकाढीतयेवेळ॥ रावणत्हृद
यींचें॥ ४२॥ धनुष्यरामेंकाढिलें॥ दशग्रीवाजीवदानदिधलें॥ तंवविश्वामित्रबोलिले
॥राघवावोढित्र्यंबकासी॥ ४३॥ ऐकूनिगुरुवचनपरवडी॥ मगरामेंकाढिलेंधनुष्यवो
ढी॥ तेपरिसोनियांकडाडी॥ दिग्गजकांपिंनलें॥ ४४॥ मगरामासिमाळघालीसीता॥
कन्यादानकरीजनकपिता॥ इतुकीऐकिलीहोतीकथा॥ परिअंसापणकोठेंऐकिलाना-
हीं॥ ४५॥ द्रुपदेंकलेंस्वयंवरातें॥ राधायंत्रमांडिलेंहोतें॥ तेंभेदिलेंपांडवसुतें॥ महा
वीरअर्जुनें॥ ४६॥ तिसरापणऐकिलाभृगुवंशीं॥ सहस्त्रश्यामकर्णदेवोनिऋषीश्वरा-
सी॥ परणूनिआणिलेंसत्यवतीसी॥ ऋषीकमुनीश्वरें॥ ४७॥ हापणमांडिलाअवघ
ड॥ दिसतसेकोहंडहूट॥ स्त्रियामिळतांउदंड॥ पृथ्वीवरीकायदुकाळअसे॥ ४८॥ सां
डुनिअष्टभोगऐश्वरी॥ कोणात्रिकुटाजावयाचेपरी॥ कायकरावातेनवरी॥ ऐसेंदूतां
प्रतिबोलती॥ ४९॥ परतोनिआलेदूत॥ रायातेंप्रत्युत्तरसांगत॥ थोरजालाव्यथाभूत
॥पुढेंकैसेंवर्त्तलें॥ ५०॥ चारठाणनामनगरीं॥ तेथेंनानावटिव्यवहारकरी॥ भार्यागुण
वंतीसुंदरी॥ पुत्रअसतीतिघेजण॥ ५१॥ वडिलानावकोटेश्वरु॥ तयाधाकटालक्ष्

श्वरू॥ कनिष्ठकुमारनामच्यारू॥ लाडिवाळ्म्हणूनठविलें॥५२॥ पिताअतिप्रीतिकरी॥ लाडचालवीनानापरी॥ येरू द्रव्यानाशकरी॥ पिताकांहींन म्हणेपें॥ ५३॥ तोरेवेके द्यूत-कर्मासीं॥ हारवीद्रव्याच्याराशी॥ पितापुरवीतयासी॥ धाकटाकुमरम्हणऊनि॥५४॥ ऐसानांदतांबहुतदिवस॥ नवज्वरजालाव्यव्हारियास॥ भरलेंपूर्णआयुष्य॥ तेंतयासी-जाणवलें॥ ५५॥ जवळिबोलाविले दोघेपुत्र॥ चारुनिरविज्ञाबहुत॥ द्रव्यअसेअपरमित॥ कांहींप्रपंचडनकाकरूं॥ ५६॥ चारुमाझाअत्यंतलाडका॥ यासिपुरवोपैसाटका॥ म्हणोनिसांगतोंतुम्हाआवांका॥ याच्यारुपुत्रांचा॥ ५७॥ चारुधाकुटाअसेनेणता॥ जंववरी होयजाणता॥ तंववरीपूर्वीवेंद्रव्यार्था॥ भेदाभेदनकरावा॥ ५८॥ सांडोनिसर्वभावनातें अवसरीं॥ व्यव्हारीदेहविसर्जनकरी॥ पुत्रउत्तरकार्यकरी॥ औजोर्ध्वदेहिबोलिला॥ ५९॥ जालेद्वादशतेरादिवस॥ सपिंडीमिळविपित्रांस॥ पक्षिकअष्टादशादिवस॥ क्रमलाबरेवियापरी॥ ६०॥ ऐसेतेपुत्रपौत्रींनांदत॥ चारुचानेमपाळित॥ द्रव्यअर्थपुरवित॥ प्रीतिकरोनियां॥ ६१॥ बंधुसिकविंतिमधुर वचनीं॥ आपलेंस्वकर्मउत्तमकरुनी॥ द्यूतकर्मदेसोडोनी॥ येणेंअपवादफारअसे॥ ६२॥ द्यूतकर्मजेकरिती॥ तयांचीजायअर्थसंपत्ती॥ दरिद्रदशाहोयप्राप्ती॥ खेळखेळोंनयेहा॥ ६३॥ पाहेपूर्वी धर्मराजखेळला॥ राज्यअर्धहारविला॥ बारावर्षेंवनवासकेला॥ तेरावेंनष्टचर्य

गुमरूपें ॥ ६४ ॥ पांडवांसारिख्या घडलीदशा ॥ आमचा कोणता भरवंसा ॥ हारवेळ
सांडावासहसा ॥ आजपासोनि बंधुराया ॥ ६५ ॥ बंधु करिती खटपट ॥ त्यारुन सोडी
घूतस्पष्ट ॥ द्रव्य हारविलें उत्कट ॥ तेंपुरवी सहोदर ॥ ६६ ॥ ऐसा सिकाविला नाति
उत्तरीं ॥ परि तो अणुमात्र जिवींन धरीं ॥ लोक सांगती परोपरी ॥ परि तो न आइके को
णाचें ॥ ६७ ॥ ऐसा तो कोणे एके दिनांतरीं ॥ द्रव्य हारविलें सहस्र वरी ॥ सवें घेवोनि जु
हारि ॥ द्रव्य कोटेश्वरासी मागतसे ॥ ६८ ॥ तेणें बहुत निर्भीछिला ॥ त्वां द्रव्य अर्थ सा
निस्य ॥ जो ठेवहोता ठेविला ॥ वडीलंचा पे ॥ ६९ ॥ तूं जाहालासी सोळावर्षाचा ॥ छ वलेश नाहीं
उदिमाचा ॥ छंद लागला द्यूत कर्माचा ॥ कोठून द्रव्य तूं जद्यावें ॥ ७० ऐसा नानापरी हेडसावि
ला ॥ निष्ठुरवचनी ताडिला ॥ जाईजांईरे घरा बाहेर वहिला ॥ नदा रवीं मुरव कमळा ॥ ७१ ॥
कोटेश्वरें दवडिला रागें ॥ जुहारी लागलासे मागें ॥ येवोनि तत्प्रसंग ॥ मांगलक्षे-
श्वरासी ॥ ७२ ॥ तेणें हें ही केलें बहुत वाहरी ॥ क्षोभला नानापरी ॥ हें चंदा रिवलें जन्म
वरी ॥ ठेवा सारिला वडिलांचा ॥ ७३ ॥ येवढा थोर जाहालासी ॥ हारविल्या द्रव्य
रासी ॥ आह्मी मेळवितों कष्टेसी ॥ रुक्म नरुक्या पें ॥ ७४ ॥ तुज नाहीं रे अभिमान
वोज ॥ जालासि अत्यंत निर्लज्ज ॥ द्रव्य मागों आलासि मज ॥ कायपेंठ वलें होतें त्वां ॥
७५ ॥ ऐसा कठोर वचनीं ॥ त्यारु रवें चलाशब्द बाणें ॥ तेणें थोर दरववला अंतःक

णीं॥ मगजुवारियासिकायबोले॥ ७६॥ ह्मणेआजिचादिवसजावें॥ उदईककयेईन
द्रव्यस्वभावें॥ हेंवचनसत्यमानावें॥ थोरउपकारहोईल॥ ७७॥ जुवारीआपल्या
गृहासिआला॥ मार्तंडाचाअस्तजाला॥ उपवासीअसेभुकेला॥ मगप्रवेशलारा
णिवसा॥ ७८॥ निघालानिजमंदिरांत॥ राणीउपवासीवाटपाहात॥ स्नानासिउ
दकदिधलेंत्वरित॥ झडकरीसारीआरोगणा॥ ७९॥ तेहीजेवलीसत्वर॥ सेजकेली
मनोहर॥ विडियादेतसेसुंदर॥ अतिलावण्यसयेचें॥ ८०॥ तिचीवर्णावीस्वरूपता॥ रं
भाउर्वशीचीसाम्यता॥ हेआगळीपतिव्रता॥ सीतासावित्रीसमान॥ ८१॥ पतिची
सेवाकरी॥ पूजितीजालीकोमळोत्तरीं॥ कायचिंतावर्तलिसेअंतरीं॥ तेमजप्राणे-
सांगिजे॥ ८२॥ ह्मणेवल्लभेएककांते॥ आजिरवेळलोंबहुतद्युत॥ द्रव्यहारविलेंब
हुत॥ मागोंआलोंबंधुसी॥ ८३॥ त्याहींधरिलीद्रव्यआस॥ मजकेलेंउदास॥ कठिण-
शब्दबहुवस॥ निंदोनियांबोलिले॥ ८४॥ मगमीजुवारियासिसंबोखिलें॥ उदयीक
देईनह्मणतिलें॥ तेव्हांमाझेंयेणेंजालें॥ मंदिरासीपैंकांते॥ ८५॥ तरीउदयीकजुवा
रियासी॥ गतिकरावीपैंकैसी॥ चारुचिंतातुरमानसी॥ देखूनिप्रियाकायबोले॥
८६॥ ह्मणेअहोजीप्राणपति॥ परिसावीयेकाविनंती॥ माझेअलंकारआहेती॥ ते ४
जुवारियासीदेइजे॥ ८७॥ इतुकानेमकेला॥ तंवसूर्यउदयजाला॥ जुवारीबोलावूनि

आणिला॥ द्रव्य घेह्मणूनि आपुलें॥ ८८॥ हिशोब केला पंचोत्तरी॥ सहस्रांचा लेखा भारी॥ तितुकें दिधलें करीं॥ तेणें जुवारी संतोषला॥ ८९॥ मुद्दल द्रव्य घेई माझें अंकित॥ लटकें न बोलें गा यथार्थ॥ चालमाझियासांगातें॥ तुझा खर्च चालवीन॥ ९०॥ थोर दाखविली आस॥ निरोप पुसे कांतेस॥ मीजात असें उदीमास॥ तूं कांहीं चिंता न करावी॥ ९१॥ येरु करुणा वचनें विनवी॥ माझी आठवण असों द्यावी॥ कायसिद्धि होईल बरवी॥ ऐसें मज गमतसे॥ ९२॥ अष्टभोग प्राप्त होती॥ आशणुकन क्षेराजा निती॥ तेणें मोहेल चित्तवृत्ती॥ तेथें माझी आठवण केविहोइल॥ ९३॥ मीजी तुमचें अर्द्धांग॥ कोणाचा न करी पांग॥ मनीं ध्यातसें श्रीरंग॥ तो जयतुह्मा देईल॥ ९४॥ जैसा कृष्ण व्यापक चराचरीं॥ राहाटे सोळा सहस्रपरीं॥ परी रुक्मिणी-च्या अभ्यंतरीं॥ सदोदित भरला असे॥ ९५॥ तैसें मज करावें सनाथ॥ न विसरावें अंतर्गत॥ जरी लक्ष जोडला अर्थ॥ परी माझा विसर न पडावा॥ ९६॥ ऐसी करुनियां विनवणी॥ माथा ठेवि-ला पतिच्या चरणीं॥ येरें हृदयीं आलिंगूनी॥ अश्वासन दिधलें॥ ९७॥ बांधिली शकुनगांठी॥ कांता अवलोकिली कृपादृष्टी॥ तूं आहेस माझ्या कंठीं॥ जाणें कौस्तुभ बाणला॥ केलें स्त्रिये-चें समाधान॥ हृदयीं स्मरे हरिचरण॥ मग केलें प्रयाण॥ उत्तरदिशे पारियेसा॥ ९९॥ दिवसा मार्ग चालती॥ रात्रीं एखादे ठायीं विश्रांती॥ भेटलिया तीर्थप्रती॥ करिती स्नान दान॥ १००॥ सवें असे तो जुंवारी॥ तंव पावले कंचनपुरी॥ स्नान करूनि मंदाकिनितिरीं॥ आरोगणा सारि

ली॥१॥पारसलीसहस्रमोटळीचीमात॥मगप्रवेशलानगरांत॥वसलेहोतेराखणा
ईत॥तयांसिपुसनाजाला॥२॥त्यांहींसांगितलावृत्तांत॥चारुहर्षलाबहुत॥ह्मणेजुवा
रीयाचाफेडावाअर्थ॥पुढेंराजाकरोंम्हलतेंची॥३॥ह्मणूनिराजाउठिलासत्वरी॥राजद्वा
रींचीत्याटिलीफेरी॥वळंघलाध्वजस्तंभावरी॥सोडिलेंसहस्रमोटळितें॥४॥श्रोतेह्मण
तीयेकायेकां॥कैसीतोडोदिधलीसेवर्का॥नविचारितांअविवेकी॥हेंकारणसांगावें॥
५॥कविह्मणेजीसकळ॥पूर्वींरायासिपाठविलेंमूळ॥तेंहेरखोवोनिआलेसकळ॥स्वयंव
रानयेतिकोण्हीं॥६॥तेरायासिपडलीचिंता॥मगजालाडांगोरापिटता॥सहस्रमोटळी
सोडोम्हलता॥तयासीकोण्हींन वर्जावें॥७॥जोगीजंगमसन्यासी॥मंगळडोरकरजो
सी॥तडीतापडीकुब्जकासी॥पांगुळादिकनवर्जावें॥८॥ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्र॥तेली
तांबोळीकुंभार॥यामध्येंमोटळीफेडीनर॥त्यासीकोण्हीनवर्जावें॥९॥इतुकीजोलीहो
तीनिगुती॥पूर्वींचिसांगीहोतीदूतांप्रती॥यदर्थीराखणाइतीं॥चारुलागीवार्जिलेना
हीं॥१०॥श्रोतेह्मणतीफिटलासंदेह॥पुढीलकथेचासांगेनभाव॥जयाअसेलअनुग्रह
भाव॥तयासिकांहींअशक्यनाहीं॥११॥कविसांगेलपुढीलकथा॥चारुउत्तरेस्तंभारवा
लता॥जुवारियासिद्रव्यजालादेता॥तोआपुल्यानगरागेला॥१२॥रक्षपाळींकायकेलें॥
चारुसरायाजवळीनेलें॥चक्रदत्तेंआपणाजवळिबैसविलें॥अतिसन्मानेंकरुनियां१३

विडादेऊनिकर्पूरेंसी॥ चारुपाठविलाशणीवसी॥ राजकन्यापाहेतयासी॥ रूपदेखूनिसं-
तोषली॥ १४॥ दृष्टिनपुरेलक्षितां॥ सरलीअवतारांचीचिंता॥ जरमजत्रिकुटिचीसांगे
लकथा॥ तोन्हवरमजवरी॥ १५॥ मगउठूनियांआदरकरी॥ बैसोंघातलाचौकसुंदरी॥
विडादेवूनिकोमळउत्तरीं॥ पुसेचित्रकुटिचीवार्ता॥ १६॥ येरुह्मणेपहिलागेलोंइंद्रभुवनीं
॥ कांहींयेककार्यविचारणाहोतांमनीं॥ मार्गीजातांचित्रकूटभुवनीं॥ दुरूनिदेखिलें-
होतें॥ १७॥ त्यागोष्टिसींदिवसजालेबहुत॥ कार्ययोजनींहोतेंचित्त॥ कांहींआठवतन
ठवन॥ मनामध्येंजाणपां॥ १८॥ जरीहीपूर्वीसूचनाअसती॥ तरीपीतरीरिघूनिअव
घीस्थिती॥ पाहातोंभावभक्ती॥ नगरजनांचीपैं॥ १९॥ आतांजरीतुजअसेलइच्छा॥
तरीमीजाईनमागुतां॥ वरवेंलक्षूनिमागुता॥ तुजप्रतिसांगेन॥ १२०॥ ऐकूनिया
रुचेंवचन॥ ह्मणे मजद्यावेंजीप्रमाण॥ तेणेंहोईलसमाधान॥ मनलीनतुझे-
ठायीं॥ २१॥ चारुह्मणेबोलणेंसत्य॥ लटिकेंनबोलावेंयथार्थ॥ ह्मणूनिठेविलाह
स्त॥ मस्तकींराजकन्येच्या॥ २२॥ तेणेंसंतोषलीराजकुमरी॥ पित्यासिबोलावी
झडकरी॥ कथितीजालीवागेश्वरी॥ जीवदलाहोताचारु॥ २३॥ तेंमानलेंरा-
यासी॥ आज्ञादिधलीचारुसी॥ पुढेंकथावर्तलीकैसी॥ तेंसांगेरहरिदासा॥
२४॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रकथा॥ हरिदासहोयसांगता॥ तेऐकावीश्रोतां॥

स्वस्थचित्तेंकरोनियां॥ १२५॥ ॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रेद्वादशोध्यायः१२ संपूर्णमस्तु॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥


राजा

श्रीगणेशायनमः ॥ च्यारूंसमुहूर्तीनिघाला ॥ राजाबोळवितचालिला ॥ ह्मणेबोलअसेबोलिला
॥ तोंकरावायथार्थ ॥ १ ॥ च्यारूनेंकेलेंदंडवत ॥ रावह्मणेव्हावेंजयवंत ॥ धरिलाअसेउत्तमपंथ
मनोवेगेंजातअसे ॥ २ ॥ करीनामस्मरणाचित्तागती ॥ पाहातजातअसेतीर्थोतीर्थी ॥ ऐ-
सापावलाअसेबद्रिकानाथीं ॥ केलेंदर्शननारायणाचें ॥ ३ ॥ तंवएकदेखिलाऋषीश्वर
॥ तयासीकेलानमस्कार ॥ तेणेंठेविलामस्तकींकर ॥ क्षेमकुशळविचारिलें ॥ ४ ॥ येरेंसां
गीतलेंसाकल्यना ॥ जैजेझालीहोतीकथा ॥ पुढेंआहेचित्रकुटिंचीवार्ता ॥ तेसिद्धपाव
वीस्वामियां ॥ ५ ॥ कृपाउपजलीमुनीसीं ॥ खूणसांगताजाहलाच्यारूसी ॥ तुवांजावें-
हिमाचळासी ॥ तेथीलऐकव्यवस्था ॥ ६ ॥ त्याहिमाचलाचेपाठारीं ॥ द्वादशयोजनेवटविस्त
री ॥ ससरवांधाअसतीवरी ॥ शाखापल्लुवअनेकपैं ॥ ७ ॥ तयावरीराजहंअसती ॥ तिघे
पुत्रतयाप्रती ॥ त्यांचीऐकावीस्थिती ॥ तिघांसितिहींलोकींगमन ॥ ८ ॥ चाराघेवूनये
तीमाध्यान्नकाळीं ॥ स्वयंपाककरीपक्षीबाळी ॥ मगपूसोनियावचनमाळी ॥ समर्पीनिवे
द्य ॥ ९ ॥ करीवैश्वदेवउपासना ॥ भूतबळीघालोनिबळिदान ॥ करूनिशुद्धआचमन
॥ बैसेभोजनासी ॥ १० ॥ अतीतभागकाढोनी ॥ तीनवेळशब्दकरोनी ॥ बैसलापंगतितिघे
वोनी ॥ करीआरोगणापैं ॥ ११ ॥ पाचारोनीतीनवेळीं ॥ अतीतनयेत्याकाळीं ॥ मग
अन्नटाकोनियांजळीं ॥ सरवेंकृष्णार्पणकरी ॥ १२ ॥ मगबैसेभोजनीं ॥ ऐसेंकरीमति

दिनीं॥ तुवांतेथेंजावूंनीं॥ अतीतरूपेंबैसावें॥ १३॥ अतीतआहेह्मणोनीं॥ पाचारील
वचनें दोन्हीं॥ तिसरेंपरिसोनीध्वनी॥ मीअसेंत्वांह्मणावें॥ १४॥ तुजनेवूनिवृक्षाव
री॥ पूजाकरीलषोडशोपचारी॥ आरोगणाचे अवसरीं॥ उगलेंचिबैसावें॥ १५॥ नोह्मणे
घ्याआपोशनासी॥ त्यासांगावेंमजकामनेसी॥ नेवोनियांचित्रकुटभुवनासी॥ मागुती
येथेंआणावें॥ १६॥ इतुकाउपदेशकेला॥ च्यारूथोरआनंदला॥ मगगुरूनेंप्रसाददिध
ला॥ कंदयेकतयासी॥ १७॥ हाजाईतूंभक्षित॥ याचेंनावअन्नकंदह्मणात॥ पूर्णहोई
लमनोरथ॥ येरुमाथाठेविचरणीं॥ १८॥ मगतेथूनिनिघाला॥ हिमाचलपर्वतापानला॥
वटवृक्षनयनींदेखिला॥ पत्रफळींमंडित॥ १९॥ पुढेंजागासविस्तर॥ तेथेंगुप्तरूपेंकेला
बैसकार॥ तंवदिवसआलादोनप्रहर॥ पक्षीचाराघेवोनिआले॥ २०॥ केलेंसंध्यास्नान
॥सारिलिहरिहराचेंपूजनं॥ वैश्वदेवकागबलिदान॥ समर्पिताजालातेकाळीं॥ २१॥
काण्हींआहेकींकायमहानुभाव॥ दोनउत्तरें बोलिलापक्षिराव॥ तिसरेवचनीं [illegible]
संदेह॥ तंवच्यारुह्मणेमीआहें॥ २२॥ पक्षियेंजवळीपुत्रपाठविला॥ तेणेंवृक्षावरीउ
चलोनिनेला॥ षोडशोपचारेंपूजिला॥ आदरेंकरूनियां॥ २३॥ अन्नवाढिलेंहंसकांतें॥
ब्रह्मार्पणहंससोडित॥ समर्पूनिचित्रगुप्तातें॥ आपोषणघेतलें॥ २४॥ च्यारुनघेआपोश
ना॥ पक्षीकरितीविज्ञापना॥ ह्मणेकांहींकरावीआज्ञा॥ तेमीकरीनशीघ्रकाळें॥ २५॥ च्या

च रुह्मणोचित्रकुटान्यावें॥ मागुतेंयेथेंआणावें॥ इतुकेंतुवांआंगिकारावें॥ आणीकनाहींकाम अ
२ ना॥ २६॥ हंसह्मणेकार्यस्वल्प॥ प्रभातींकरूसकल्प॥ आनंभोजनकरींसांडींविकल्प॥ १३
हेंषचनसत्यमाझें॥ २७॥ मगआपोशनघेताजाला॥ रूक्मांगदसजेविला॥ आंचवोनीविडा
घेतला॥ मगसांगेवृत्तांत॥ २८॥ ऐसीक्रमिलीतेराती॥ उदयपावलागभस्ती॥ हंसह्मणे
पुत्राप्रती॥ कोणआजिस्वर्गाजातसे॥ २९॥ मगतोह्मणेज्येष्ठपुत्रातें॥ न्यारुशीन्यावेंसांगा
तें॥ मागुतीआणावेंयेथें॥ फिरोनयेतेसमर्थी॥ ३०॥ तेणेंबैसविलेंपृष्ठावरी॥ उड्डाणकेलेंअं
बरीं॥ चित्रकुटापातलेसत्वरी॥ तेथेंन्यारुउतरला॥ ३१॥ राजहंसचालिलापुढारा॥ ह्मणे
फिरोनयेईनदुपारां॥ तंववत्सांअवलोकूननगरा॥ येथेंवाटपाहावी॥ ३२॥ तोउडोनिगेलात्वरीत
॥ न्यारुनिघालाचित्रकुटांत॥ सर्पोवतेंअसेपाहत॥ हाटवटियाचौवारें॥ ३३॥ न्यारुजंवल
क्षीजनां॥ तंवऐसिनाहींचेतना॥ टकमकपाहातीएकमेकाचियावदना॥ परीसत्वनाहींश
रीरीं॥ ३४॥ व्यवसावकरीतहोतेहोआपले॥ एकउभेएकबैसले॥ देतांघेतांकरउचलले
॥ तैसेंचराहिलेअसती॥ ३५॥ एकहोतेभोजनकरीत॥ मुखींहोतेग्रासघालित॥ स्त्रिया·
होत्यावाढित॥ त्यातैशातटस्त्दिसती॥ ३६॥ एकअंधकामातुर॥ आपुलालेठाईंतसर॥ अष्टां
गेंएकाकार॥ तैसेंचउभयतांअसती॥ ३७॥ ऐसीअवरापकडजाली॥ आपुलालीकायस्थिती २
॥ जेजयाचीहोवृत्ती॥ तैसेंनेंचिमोन्यरूप॥ ३८॥ तेनपाहेचालेपुढारा॥ आलाअसेमध्यवा

जारा॥ तेथें देखिल्या अप्सरा॥ नृत्यतां उर्वी उभ्या असती॥ ३९॥ लोकांचें देखूनि सत्व मंद॥ च्यारूनें आदरिला विनोद॥ एकाचा करोनि उच्छेद॥ एकावरी लोटित असे॥ ४०॥ वाणियांचीं खजूर खोबरीं॥ चाटियाची लुगडीं हारी॥ चित्रविचित्र नानापरी॥ तेलातुपाची फोडी पात्रें॥ ४१॥ पुढें गेला नाणवटीसी॥ देखिल्या द्रव्याचा रासी॥ त्या एकाच्या एकासी॥ टाकित सैंपें॥ ४२॥ तंव देखिलें बुकेकरिया॥ धांवोनि उघाडिल्या पेटिया॥ अंगीं परिमळ चर्चुनियां॥ घाली गळां सुमनमाळा॥ ४३॥ तेथूनियां निघाला॥ महाद्वारा पावला॥ द्वारपाळ होता बैसला॥ तोंड धलाटा कोनियां॥ ४४॥ भीतरी जंव निघाला॥ तंव स्त्रिया देखता जाला॥ कोणही निद्रस्त कोण्ही बैसल्या॥ अतिलावण्य सुंदरी॥ ४५॥ तेथें एक केली रळी॥ कोण्हा चुंबन कोण्हाचें यौवन चोळी॥ कोण्हासि चंदन परिमळी॥ लाविता जाला॥ ४६॥ तेथें कमला एक क्षण॥ पुढें ठेविलें ठ्जम भुवन॥ चित्रविचित्र नगरी पूर्ण॥ हिरेमाणिकें जोडिलीं॥ ४७॥ त्या मंदिराभीतरीं॥ मंचक घातला सेकुसरी॥ रत्नें जोडिलीं नानापरी॥ नयावरी रूपयौवन उत्तमा॥ ४८॥ पासोडि शफ्त्रसेलियाचा॥ चांदवा बांधिला खुमासि॥ जडीत लखलखीत कोंदुणाचा॥ लाविले घोंस मुक्ताफळांचे ४९॥ चहूं कोनीं चारी समया॥ चहूं माचव्या च्यारि पुतल्या॥ दोघी देती पैं विडीया॥ आपलें स्वइच्छे करुनी॥ ५०॥ उश्याकडे दोघी असती॥ चामरें मक्षिका वारिती॥ मध्यें निद्राभूत स्त्री असती॥ तेही निर्जीव दिसतसे॥ ५१॥ तीस पांघरवीला क्षिरोदक॥ तो च्यारूनें उघडिला तात्काळी

च· काा अवलोकी घोटेपासूनमस्तका॥ ह्मणे कोण लावण्य तारुण्याची॥ ५२॥ वीमंसे धातयासे जालें अ·
३ कष्ट॥ अवघेंसुंदरत्व मिळोनियेकवट॥ हें घडविलें असे बरवंट॥ ऐसें मज गमन से॥ ५३॥ जैसें ई ४३
वेंस्वरूप॥ तैसेंच चक्रदंतकन्येचें रूप॥ कांहीं घडला असे शाप॥ हें यथार्थ जाणवलें॥ ५४॥ चार्ळीलु
गर्डीशफज्रचोरवट॥ कांस घातली असे बळकट॥ लल्हार्टी असे कस्तूरीमळवट॥ वदनीं तांबूल सु
रंग॥ ५५॥ ऐसी पावली अवघी खुण॥ पुनरपी घातलें पांघरूण॥ बरवें झांकिलें करचरण॥ मग
निघाला मंदिराबाहेरी॥ ५६॥ चालिला दुसरीया बाजारीं॥ दोहीं भागीं माडियागोपुरीं॥ तेथें
बैसले असती व्यवहारी॥ आपलिया परिवारेसीं॥ ५७॥ कोणी बैसले असतो समवेत॥ तांबू
ळविडिया एकमेकां देत॥ एक आंगीं चंदन लावित॥ करे तिच्या कुचाग्रीं लावोनी॥ ५८॥ एक
करिती चरणक्षालण॥ येकीं केलें असे शयन॥ एक उभ्या असती ताठा धरूनी॥ पुरुषकरीं धरू
निवोढती॥ ५९॥ ऐसा विचारविनोद॥ पाहिला सकळनगराचा भेद॥ कळया केल्या विनोद॥
मग च्यारू आला नगराबाहेरी॥ ६०॥ श्रोते ह्मणती एक असपुसण॥ हा जन निर्जीव असे कवणे
गुणें॥ इतुकें विभांडिलें च्यारुनें॥ परी त्याचें कानन चलेची॥ ६१॥ ऐसें ऐकोनी कवीश्वर॥ ह्मणे बरवें
पुसिलें प्रश्नोत्तर॥ तरी मी सांगेन सविस्तर॥ थोर ह्रदयीं आनंदला॥ ६२॥ ह्मणे परिसा एकचित्तें
चित्रांगीच्या जिवीं नगरजित॥ सकळ जनासि तिचें सत्व॥ दुसरा भाव असेना॥ ६३॥ तीस इंद्र- ३
शाची कडाडी॥ ह्मणोनि देह सोडीतां तडी॥ जनना हातट होतें परवडी॥ तैंतें सेचनिस्तेज जाहा
ले॥ ६४॥ जैसा कृष्ण द्वापारी॥ भिल्लें चरणीं विंदिला गंगातिरीं॥ बोलावू पाठविलें ते अवसरी॥

पांडुचियासत्तासी॥ ६५॥ धर्महस्तनापुरींराहिला॥ अर्जुनापाहावयाधाडीला॥ तोतोमंत्रउपदेशके
ला॥ जेआधारनघावाकृष्णासी॥ ६६॥ अर्जुनआलावेगवगत्र॥ कृष्णेंदेखिलेंतयासीयेतें॥ दुःखें
रुदनफारकरीत॥ आणिललाटपिटितसे॥ ६७॥ गडबडांअसेलोळत॥ जवळीबोलावीकृष्णानं
थ॥ ह्मणेनावेकदेईहात॥ उठोनिमगबैसेन॥ ६८॥ तोशब्दअर्जुननघेचित्तीं॥ देवयेनसेकाकुळ
ती॥ ह्मणेमीरक्षिलाअसेकोणगती॥ अंतींआधारहोसीह्मणोनी॥ ६९॥ अगायेपांडुनायका
देनकोयेऊआह्माजवळिका॥ धनुष्याचातरींदेईटेका॥ अर्धानिमिष्यप्रमाण॥ ७०॥ किरीटीदे
धनुष्यहातीं॥ हरीनेंहरिलीसर्वशक्ति॥ प्राणटाकिलात्वरीतगती॥ गेलाविष्णुभुवना॥ ७१
पांडवजालाशक्तिहीण॥ कृष्णगेलावैकुंठभुवना॥ मागेंअंतःपुरींभांडतीजाणा॥ तेंअर्जुन
पाहातसे॥ ७२॥ भीमार्जुनाचेंकांहींनचले॥ तैसेंयांचेंसर्वचित्रांगीनेंनेलें॥ च्यारूनेंजेंविप
रीतकेलें॥ तेंफावलेंतयासी॥ ७३॥ श्रोतेसमक्षापुरविलीह्मणती॥ पुढेंकथेर्चासांगव्युसत्ती
करीह्मणेपरिसावेंसावचित्तीं॥ भजवरीकृपाकरोनी॥ ७४॥ च्यारुमार्गंधरोनिबैसला॥ तंव
पक्षीचाराघेवोनिआला॥ तेणेंपृष्ठीवरीबैसविला॥ वेगींपावलावटवृक्षीं॥ ७५॥ राजहंसेंपूजि
लाच्यारु॥ बहुकेलाआदरु॥ तेदिवशींतेथेंजालास्थिरु॥ प्रभातेंकेलेंप्रयाण॥ ७६॥ आलाब
द्रिकाश्रमासी॥ नमस्कारकेलाश्रीगुरुसी॥ ह्मणेतुझियाकृपेनेंस्वर्गासी॥ पाहूनिआलोंस्वा
७७॥ तेदिवसींतेथेंराहिला॥ प्रभातेंगुरूसनमस्कारकेला॥ आज्ञाघेवोनिपावला॥ नागपु

शेसी॥ ७८॥ भेटला चक्रदंतासी॥ क्षेमालिंगन दोघांसी॥ पाठविलें कुमारीपासी॥ जासांग देखिलीवार्त्ता॥ ७९॥ तो आला सेत्वरीत॥ दोघे बैसली एकांत॥ पुसती जाली वृत्तांत॥ चित्रकुटीचा पें॥ ८०॥ मूळद्वारापासून सांगीतलों॥ मंदिरांत निघालों ह्मणतलें॥ खूण मानतां येरी नें वर्जीलें॥ आतां पुढें न सांगावें॥ ८१॥ ह्मोते ह्मणती सांगतां सांगत॥ वर्जिलें हें काय निमित्त॥ कवी ह्मणे आईका देवोनि चित्त॥ तें हीं सांगेन तुह्मासी॥ ८२॥ संपूर्ण वार्ता होतां जाण॥ तिचें होईल शापमोचन॥ हि बुद्धि योजिली तिणें॥ यासि सौरख्य दिधलें पाहिजे॥ ८३॥ या निमित्य पुढील वृत्तांत॥ पुरवावया काम भोगार्थ॥ इतका विचारोनि परमार्थ॥ काय करिती जाली॥ ८४॥ मग बोलाविलें पितयासी॥ ह्मणे लग्न लावावें च्यारु र्सी॥ आळस रहित वेगेसीं॥ उठिला नृपनाथ॥ ८५॥ पहिलीच केली होती सामग्री॥ लग्न पाहिलें वेग वगत्रीं॥ ऋषी मेळवोनि पवित्रीं॥ लग्नतिथी निर्धारली॥ ८६॥ आजि मुहूर्त्त असे गजेंद्रा॥ संपूर्ण असे प्रतिपदा॥ उभयतां लावावी हरिद्रा॥ ऐसें द्विज बोलिले॥ ८७॥ राजा प्रधाना सांगे परवडी॥ तुह्मी व्हावें नवरीयाचे वऱ्हाडी॥ करावें गेंजी तांतडी॥ लग्न कार्तिक शुद्ध पंचमीसी॥ ८८॥ प्रधानानें नेलें च्यारु र्सा॥ हळदी लाविली गजरेंसी॥ राजगृहीं कुमारीसी॥ केला हळदी महोत्सावो॥ ८९॥ ऐसे क्रमले तीन दिवस॥ देवकस्थापन चतुर्थीसा॥ येरे- दिवसीं घटिका एकविस॥ लग्न लाविलें रात्रिसमयीं॥ ९०॥ थोर जाला आनंद॥ वाजं-

त्यांचा एकनाद ॥ ब्राह्मण पढती मंत्रशब्द ॥ जो विधि बोलिला होता ॥ ९१ ॥ बरवे क्र
मले चारी दिवस ॥ सांडे जाले यथावकाश ॥ आंदणा दिधलें जांवयांस ॥ अर्धराज्य आ
णि उपदेश ॥ ९२ ॥ त्यारू आणि राजकुमारी ॥ नांदती बरवियापरी ॥ जरी सांगों विस्त
रीं ॥ वृथा ग्रंथ वाढेल ॥ ९३ ॥ असती सकळ संपदा ॥ सुखसंपदेशि नाही मर्यादा ॥ ह
रिभक्ती ठाईं सदा ॥ नाहीं निंदा कोणाची ॥ ९४ ॥ ऐसे क्रमिले बहुत दिवस ॥ अतिप्रीती
दोघांस ॥ मनीं आठविलें चित्रांगीस ॥ करिती जाली उपदेशातें ॥ ९५ ॥ तंव कोण्हे दि-
नांतरीं ॥ दोघें असतां सुखसेजारीं ॥ रात्रीं च्या अवसरीं ॥ वार्त्ता पुसे उरली चित्रकुटी
ची ॥ ९६ ॥ सांगे कथा पुढील सविस्तर ॥ ह्मणे मी प्रवेशलों मंदिरांत ॥ तंव मंचकीं पहुड
ली सुंदर ॥ मग मी जवळी गेलों ॥ ९७ ॥ त्यारू असे सांगत ॥ चित्रांगी हुंकाऱ्या देत ॥
संपूर्ण परिसोनि वृत्तांत ॥ सांडिला प्राण पैं तेथें ॥ ९८ ॥ त्यारू ह्मणे इला लागली निद्रा
॥ ह्मणोनि हालाविली सुंदरा ॥ तंव निर्जीव त्वते अवसरा ॥ खोड वळले शरीराचें ॥ ९९ ॥
मग उठिला खडबडोनी ॥ तेणें केली दीर्घध्वनी ॥ काय गजर जाला ह्मणोनी ॥ धांवत
आला चक्रदंत ॥ १०० ॥ त्यारू सांगे सविस्तर ॥ दृष्टि पाहे नृपवर ॥ हाहाकार केला थोर ॥
राणी सुख्य करोनियां ॥ १ ॥ करिती महाशोक ॥ एकापरीस एक अधिक ॥ मिळाले सोई
रे सेवक ॥ कांहीं चि तेथें न दिसे ॥ २ ॥ हा अवघा सकळ मृत्यलोक ॥ मायामृगजळवत मा

विक॥अल्पआयुष्यमृत्युलोक॥याचाभरवंसाकायसा॥ ३॥ह्मणोनिग्रंथानकरीपसर॥क
रितेजालेअग्निसंस्कार॥ऱ्यारुकरीक्रियाअपार॥बारातेरादिवसलोटले॥ ४॥चित्रांगी
चाप्राणानिघाला॥तोचित्रीकुलापावला॥आपुलेस्वकुडींसंचरला॥जनजालेसजीवपें॥
५॥आपल्याव्यवसायातें॥स्वधर्मजालेचालविते॥ऱ्यारुनेंविप्रांडिलेंहोर्षें॥तेवोळखती
एकमेका॥ ६॥माझेंतुझेंह्मणोनी॥खेळतीझोटधरणी॥सांगतीचित्रांलागोनी॥तेकरि-
तीन्यायनीती॥ ७॥कथितीमागीलविचार॥ह्मणेयेकआलाहोतातस्कर॥तेणेंअन्याय
केलाथोर॥येकाचेंयेकालाविलें॥ ८॥चित्रांगीसमाधानकरीजगातें॥हरिलेंवित्तदेवधीत-
याचें॥इतुकेंकर्त्तव्यचित्रकुटीचें॥ऐकाकांचनपुरीचाकायविचार॥ ९॥मगह्मणतोजालाच
क्रदंत॥ऱ्यारुह्मणेमीजाईनस्वग्रहातें॥राजाविनवीआदरेंबहुतें॥ह्मणेदुसरीकन्याअंगी
कारी॥ ११०॥देईनअर्धराज्य॥सांभाळावेंजीमज॥तेणेंघडेलतुज॥पुण्यआणीपुरुषार्थ
॥ १११॥ऱ्यारुह्मणेनघडेसर्वथा॥मजनाहींस्त्रीचीआस्था॥आणिनलगेराज्यअर्था॥चा
डनाहींकासयाची॥ ११२॥पुन्हाचक्रदंतह्मणे॥कन्येचेंदुःखयेणेंगुणें॥तूंगेलियाशतगुणें
दुःखदुणेंहोईल॥ ११३॥तोनाईकेचिगेला॥रावअतिदुःखातेंपावला॥पुढेंकायवृत्तांतवर्त्त
ला॥तोसांगरेहरिदासा॥ ११४॥ ॥इतिश्रीविक्रमचरित्रे॥चित्रांगीआख्यानत्र
योदशप्रसंगः १३॥ ॥ श्री ॥ ॥ छ ॥



चि·के·प·
वि
ना
अनु

श्रीगणेशायनमः ॥ चारुआलाकेदारासी ॥ भेटताझालाश्रीगुरूसी ॥ तेथेंक्रमिलीतीनि
शी ॥ तंवउदयकेलादिनकरें ॥ १ ॥ प्रभातींचारुउठिला ॥ गुरूंसिनमस्कारकेला ॥ आज्ञापुसो
निनिघाला ॥ आलाराजहंसाजवळी ॥ २ ॥ तेणेंकेलेंनमन ॥ झालेंसंध्यास्नानभोजन ॥ रात्रीं -
पावलाविश्रांतिसदन ॥ तंवउजळलीपूर्वदिशा ॥ ३ ॥ हंसेंबैसविलापृष्ठावरी ॥ उतरविला
चित्रकूटाच्याद्वारीं ॥ प्रवेशलानगराभीतरीं ॥ तंवतेथेंकायवर्तलें ॥ ४ ॥ पूर्वींकेलाहोताआ
ट ॥ नगरजनींधरिलाबळकट ॥ ह्मणतीघ्यावेंउसणवट ॥ बरवाआजिसांपडला ॥ ५ ॥ ए
कमारितीपृष्ठावरी ॥ एकओढितीचाचरी ॥ एकह्मणतीनेऊंराजद्वारीं ॥ करावेंताडण ॥ ६
॥ नगरजनमिळालेउदंड ॥ एकबोलबोलिलेंदुर्घट ॥ चित्रांगीसह्मणतीकरावादंड ॥ यात
स्करासी ॥ ७ ॥ चारुचित्रांगीनेओळखिला ॥ ह्मणेथोरअनर्थझाला ॥ मीदंडनयातस्क
राला ॥ तुह्मींआतांपरतावें ॥ ८ ॥ जनअवघेगेलियावरी ॥ चारुनेलामंदिराभीतरीं ॥ चर
णाझाडीतयेअवसरीं ॥ विरगुंठिसोडोनियां ॥ ९ ॥ ह्मणेकष्टलेमजकारिनां ॥ जिवींकांहींन
करावीव्यथा ॥ विचारूनियांपरमार्था ॥ समाधानमानावें ॥ १० ॥ ऐसीनानाकरुणावचनीं ॥
विनविताझालीमृगनयनी ॥ ह्मणेक्षमाकरामजलागोनी ॥ पुढेंउभिराहिलीअसे ॥ ११ ॥ आं
गींचर्चिलेंबावनचंदन ॥ विद्याधरीजाणविती विजणे ॥ पुष्पमाळाघालितीजाण ॥ विडा १
देतचित्रांगी ॥ १२ ॥ तंवमावळलारवि ॥ सेजकेलीपैंबरवी ॥ उपभोगेंचारूसरंजवी ॥ दावी

आपलीकुशलता ॥१३॥ तेंसुखठाउकें अनुभवियासि ॥ कित्तीह्मणोनिद्यावीसाक्षिसी ॥ म
र्यादानाहींत्यासुखासी ॥ तंवप्रातःकाळझाला ॥१४॥ ऐसीदिवसादिवसाप्रति ॥ अधिका
अधिकवाढवीप्रीती ॥ नगरजनआश्चर्यकरिती ॥ शंकतीआपुल्याठायींपैं ॥१५॥ तीनमा
सक्रमिलियावरी ॥ तंवकोणेंएकेदिनांनरीं ॥ चारुआणिचित्रांगीसुंदरी ॥ करींकरधरूनि
फिरतहोतें ॥१६॥ तंवउपरिदेखिलासमरवर्णी ॥ चालपाहोंह्मणेनयनीं ॥ केसीआहेह्मणे
ठेवणी ॥ खणोखणीचीपैं ॥१७ माडीवरीवळंघलात्वरित ॥ खणोखणीरत्नेंशोभत ॥ तगट
वर्णलखलखित ॥ सोनियांचीसाजिरी ॥१८॥ सातहीखणपाहिले ॥ शिखरावरिवळंघलें ॥
तंवनयनींदेखिलें ॥ अतिस्थूळभेरीतें ॥१९॥ भेरीत्राटिनह्मणेचारु ॥ चित्रांगीह्मणेएकविचा
रु ॥ वाझवितांऐकेलवज्रधरु ॥ तोबोलावूंधाडील ॥ २०॥ भिकविलेंनाइकेचित्रांगीचें ॥ त्राटण
केलेंभेरीचें ॥ मनसंतोषलेंवज्रधराचें ॥ हांकारिलेदूतांसी ॥२१॥ ह्मणेजाबोलावाचित्रांगी ॥
दूतआलेमनोवेगीं ॥ ह्मणतीचालवोनृत्यालागीं ॥ इंद्ररायेंबोलाविलें ॥२२॥ उपरिवरूनउ
तरलीत्वरित ॥ चारूसजाणवीदूतांचीमात ॥ ह्मणेमीजयालागींहोतेंभ्रांत ॥ तेंचिघडोनिपैं
आलें ॥२३॥ ह्मणेजातुह्मीराहावेंमंदिरीं ॥ मीजाईनदूतांबरोबरी ॥ नमस्कारकरोनीशेंलारी ॥
सत्वरयेथेंयेईन ॥२४॥ तोह्मणेमीयेईन ॥ दृष्टीपाहेनइंद्रभुवन ॥ चित्रांगीह्मणेहोईलएकादें
विघ्न ॥ मगप्रयत्ननचलेकांहीं ॥२५॥ चित्रांगीकरीसमाधान ॥ चारुनायकेवचन ॥ मक्षिकाके

लीनरदेहपालटोन ॥ बैसविलास्तनावरी ॥ २६ ॥ मगगेलीइंद्रभुवना ॥ नमस्कारिलाइंद्रराणा ॥
राजपुसेक्षेमकल्याण ॥ ह्मणेकृपातुमचिस्वामियां ॥ २७ ॥ उत्तमकरींगेनृत्य ॥ टाळमृदंगवाद्यें
मिश्रित ॥ रागआळवीश्रीमंत ॥ थैंथैंशब्देंकरोनियां ॥ २८ ॥ भूमीसकेलेंदंडवत ॥ मगस्मरि
लाएकदंत ॥ देवादिकसमस्त ॥ उत्तमनृत्यपाहोंठेले ॥ २९ ॥ भवरिदेतांउल्हाळ ॥ नाचोंलागली
सप्तपाताळ ॥ झोकदेतांचुकलीताल ॥ तेंइंद्रेंदेखिलें ॥ ३० ॥ ह्मणेंताळचुकेघडीघडी ॥ तरीईंट
होसिलमारवाडीं ॥ साटयोजनेंपरवडी ॥ होवोनितुवांपडावें ॥ ३१ ॥ इंद्रेंदिधलाउग्रशाप ॥
चित्रांगीनेंहृदयींधरिलाकंप ॥ ह्मणेजीद्यावाउश्शाप ॥ कृपाकरोनियां ॥ ३२ ॥ ह्मणेतूंसकळांबंधु
॥ सेवकजनींकृपासिंधु ॥ माझासकळहीअपराधु ॥ क्षमाकरीस्वामियां ॥ ३३ ॥ ह्मणोनीचरणीं
ठेविलामाथा ॥ वज्रधरझालाश्रापदेता ॥ फोडोनिपिष्टकरितां ॥ उत्तमगतीपावसील ॥ ३४ ॥
ह्मणेजीवज्रपाणिश्रेष्ठ ॥ साठयोजनेइट ॥ तीकेंसीहोईलपिष्ट ॥ हेंमजअपूर्ववाटतसे ॥ ३५
॥ वज्रधरह्मणेवोमृगनयनी ॥ असत्यनव्हेमाझीवाणी ॥ संशयनधरावाअंतःकर्णीं ॥ उत्त
मदेहपावसील ॥ ३६ ॥ मगआज्ञापुसोनिनिघाली ॥ चित्रकूटींप्रवेशली ॥ थोरचिंताग्रस्तझा
ली ॥ तेव्हांविनवीचारुतें ॥ ३७ ॥ ह्मणेजीघडलेंअनुचित ॥ शापझालाकठिणबहुत ॥ नक
ळेचिपूर्वदत्त ॥ तैसीआठवेवासना ॥ ३८ ॥ चारुह्मणेचिंताकिमर्थ ॥ शंकरआहेजीसमर्थ ॥
व्यापकसर्वभूतमात्र ॥ तोबरवेंचिकरील ॥ ३९ ॥ ऐसेंकेलेंसमाधान ॥ सत्वरसारिलेंभोजन

तंवझालाअस्तमान॥निद्राकारितीउभयतां॥ ४०॥ प्राणसोडीचित्रांगी॥ चारुउठतैसाचिवेगीं जावोनिबैसलामार्गीं ॥वाटपाहेराजहंसाची॥ ४१॥ बरवामाध्यान्हकाळझाला॥ पक्षिचारा घेवोनिआला॥ चारूपृष्ठावरीबैसला॥ पावलेतेव्हांवटवृक्षा॥ ४२॥ जालेंभोजनयथारुची॥ आ ज्ञाघेतलीराजहंसाची॥ वाटधरिलीबद्रिकाश्रमाची॥ केलेंगुरुनमन॥ ४३॥ सकळवृत्तांतसां गीतला॥ गुरुह्मणेजाईमार्चाडदेशाला॥ तेथूनियोजनसोळा॥ नगरएकअसेपैं॥ ४४॥ भेटा वेंनृपवरासी॥ ह्मणावेंविघ्नउदेलेंतुझियादेशीं॥ क्षयआलातुझियाराज्यासी॥ कोणीनाहींसांग ता॥ ४५॥ ईटवादतीप्रतिदिनीं॥ तीफोडोनीटाकावीतत्क्षणीं॥ ऐसेंसांगोनीतयासीं॥ कार्यसाधा वेंआपुलें॥ ४६॥ गुरूचीआज्ञाघेवोनी॥ टाकोनीगेलापेणोपेणीं॥ ईटदेखोनीनयनीं॥ महावि शाळकृष्णवर्ण॥ ४७॥ तेथूनदक्षिणादिशेचालिला॥ जावोनिरायासिभेटला॥ मगवृत्तांतसां गीतला॥ अतिआदरेंकरोनियां॥ ४८॥ राजाह्मणेकोठोनिबिजेंकेलें॥ कार्यसांगावहिलें॥ चा रुह्मणेयेणेंजालें॥ बद्रिकाश्रमाहुनीं॥ ४९॥ जातहोतोंश्वेतद्वीपासी॥ दुस्तरउपजलेंतुझ्या देशीं॥ क्षयआलातुझेराज्यासी॥ तोमजदेखवेना॥ ५०॥ तुजकरावयाश्रवण॥ कोणहींनाहीं विवेकीमंत्रिजाण॥ येवढेंउद्भवलेंविघ्न॥ ईटमहाविशाळरूप॥ ५१॥ येथूनियोजनेंसोळा॥ ईटवाढलिसेभूपाळा॥ अतिप्रचंडविशाळा॥ काळकर्कटभयानक॥ ५२॥ तीजंवजंववाढे पावेल॥ तंवतंवतुझेंराज्यक्षयहोईल॥ हेंमजश्रुतझालेंसकळ॥ ह्मणोनिसांगावयाआ

ले॥५३॥राजाझालाभयाभीतथोर॥भाकितकरुणोत्तर॥ह्मणेहेंमहादुस्तर॥पराभवेलकैसेनी॥५४॥सांगावीतयाचीविवंचना॥ह्मणवोनिघालीलोटांगणां॥उपकारहोईलजाणा॥मजआठवणजन्मोजन्मीं॥५५॥त्यारुह्मणेएकाएक॥त्याचासत्वरप्रयत्नदेख॥ईटफोडावीतात्काळिक॥अन्यनाहीं दुसरा॥५६॥ह्मणेचलाआतांपाहूं॥निशाणींपेटिलाधावू॥मिळालेसैन्यसमुदाउ॥आणिजनसमस्त॥५७॥घेतलीखणतीकुदळ॥घणपाहरासबळ॥टांक्याहातवटियासबळ॥सर्वसामग्रीविस्तारें॥५८॥ईटदेखोनिनृपवर॥आश्चर्यकरीतेव्हांथोर॥बरवासांगीतलाविचार॥महाअरिष्टउपजलें॥५९॥कोपलाप्रधानजनासी॥ह्मणेकैसेंचालावतांराज्यासी॥येवढेंविघ्नउदेलेंदेशीं॥तेंतुह्मासीठाउकेंनाहीं॥६०॥फोडूंलागलेचहूंकडे॥पडतीइटेचेतुकडे॥जाणोंलोटलेविशाळकडे॥महापर्वताचे॥६१॥त्याचेंहीकरितीतुकडेकुट॥जाणोंजात्यानेंदळिलेंपीठ॥सैन्यउतरलेंघनदाट॥इटेसिनिकटमांडिला॥६२॥जैसीलंकावेढीलीवानरीं॥तयाचीसंख्याकोणकरी॥तेणेंरितीवेधोनिइटेवरी॥फोडितातिआनंदें॥६३॥ऐसाएकमासपर्यंत॥राजाराहिलाअसेतेथ॥वायुसुटलाअसेअद्भुत॥तेणेंधुरोळाउडविला॥६४॥ब्राह्मणजपतीपर्जन्यसूक्त॥मेघवर्षलाबहुत॥तेणेंगेलावाहत॥सिंधुजळासीपैं॥६५॥इटेचीजालीशांती॥चित्रांगीपावलीउत्तमगती॥आलीचित्रकुटाप्रती॥आपुल्यादेहींप्रवेशली॥६६॥इटेचासंव्हारु॥थोरआनंदजालाचारु॥राजामानिउप

कारू॥ ह्मणेबरवामंत्रसांगीतला॥ ६७॥ करितसेबहुतस्तुती॥ चारूसिह्मणेबालवींराज्यनि
ती॥ चौघेमाझेमंत्रीअसती॥ त्यांवरीहोवोनिराहे॥ ६८॥ चारुह्मणेजीनृपनाथा॥ मजनाहीं
यांचीआस्था॥ निरोपदेणेंसर्वथा॥ जाणेंअसेसेतुसी॥ ६९॥ हेंमहाथोरअरिष्ट॥ म्यांदेखि
लेंदुर्घट॥ तेणेंजालोंउत्कट॥ जेंतुझेंराज्यक्षेमअसावें॥ ७०॥ राजाविनवीबहुतांपरी॥ तुजसा
रिखानाहींपरोपकारी॥ धन्यधन्यजन्मलासिउदरीं॥ मातेचिया॥ ७१॥ कांहींदेवोंपाहेवस्त्र-
अलंकार॥ रथवारूआणिकुंजर॥ चारुनकरीअंगिकार॥ मागेआज्ञाजावयाची॥ ७२॥ जैसा
पर्जन्यमुसळधारी॥ इंद्रवर्षलागोकुळावरी॥ कृष्णेंधरिलागोवर्धनकरीं॥ रक्षिलेंगोकुळासी
॥ ७३॥ तैसेंरक्षिलेंआह्मासी॥ निवारिलेंमहाअरिष्टासी॥ दुजानाहींनिर्धारेंसी॥ तुजऐसा-
धर्मात्मा॥ ७४॥ चारुह्मणेम्यांकेलानिर्धार॥ त्याचामानसितूंउपकार॥ मार्गींदेखिलाविचा
र॥ तोविदितकेलापाहिजे॥ ७५॥ कविह्मणेऐसेंकरावेंकृत्य॥ आपलेंकार्यदुसरियासिवाटे
हित॥ करितांआपलास्वार्थ॥ परमार्थघडेइतरांसी॥ ७६॥ चारुतेथूनिनिघाला॥ राजाबोळ
वींतयाला॥ परस्परेंथोरजाला॥ आग्रहआणिनमस्कार॥ ७७॥ रावीफिरूनगेलानगरा॥ चा
रुपावलाकेदारा॥ भेटलावेगेंमुनीश्वरा॥ सांगेसकळवृत्तांत॥ ७८॥ गुरुथोरसंतोषला॥ ह्मणे
तूंआलासीभागला॥ आजिस्थिरावोनिप्रभातवेळा॥ गमनतुवांकरावें॥ ७९॥ तेंमानलेंचा
रूसी॥ ह्मणेतुझीआज्ञाशिरसि॥ मगक्रमिलीतेनिशी॥ प्रभातवेळापैंजाली॥ ८०॥ गुरूसि

व॰च॰ ४ केलेंदंडवत॥विजें केलें पैं त्वरित॥पावलामहेंद्रपर्वत॥वळंघला वटवृक्षावरी॥८१॥तंव आ अ॰ १४
लेतिघेपुत्र॥पाकजाळ सिद्धपवित्र॥भोजनींजालेतृ स॥क्रमिलीत्तेंनिशी॥८२॥मगउगव
लादिनकर॥राजहंसिबैसविलाप्रष्ठावर॥उत्तरिलाचित्रकूटावर॥आपणचालिलापुढा
रां॥८३॥श्रोतेतेव्हांप्रश्नकरित्ती॥ह्मणेआहेविज्ञप्ती॥पक्षीतरीसूक्ष्मदिसती॥चारुसीकें
सेंवाहिलें॥८४॥कविह्मणेश्रोतयातें॥हंसवाहेसारजेतें॥मयूरवाहेस्वामिकार्तिकातें॥प
क्षीसामान्यकेसेंह्मणावें॥८५॥ऐकासाक्षतिसरी॥चौदाभुवनेंजान्हेउदरीं॥तोकृष्णासवाहे
प्रष्ठावरी॥गरुडपक्षीकेंसामान्य॥८६॥आणीकऐकापक्षियाचीकथा॥ज्याहींपक्षविभांडि-
लाहोता॥तयाच्यियापुरुषार्था॥पारनाहींपा॥८७॥कार्यतरीस्वल्पहोतें॥तरीपक्षीकुळें-
मिळालींत्वरितें॥तेंपरिसावेंनिरुतें॥एकचित्तेंकरूनियां॥८८॥टिटवीपक्षिणीचींअंडीं
॥ठेविलींहोतींसमुद्रदरडीं॥तींटाकोनियांउघडीं॥दोघेंचाराआणावयागेलीं॥८९॥तंव
तेथेंबेडकीआली॥आंडींघेवूनिगेलीतात्काळीं॥ठेविलींआपुलेगृहमंडळीं॥भक्षावयाका
रणें॥९०॥पक्षिणीचाराघेवूनिआली॥आपलीआंडींपाहोंलागली॥मगह्मणतीकोणहीं
नेलीं॥पाहातीसिंधुतिरीं॥९१॥पाउलेंदेखिलींबेडकीचीं॥स्तुतिकरितीसिंधुची॥ह्मणति
अंडींदेववीं आमचीं॥नाहींतरींबरवेंनव्हे॥९२॥तोनाइकेचित्यांतें॥तंवसंतापलेंमनटिटि ४
वीचें॥ह्मणतीशोषणकरूंसमुद्राचें॥उदकचुंचूभरोनिटाकिती॥९३॥अहंताधरोनिमान

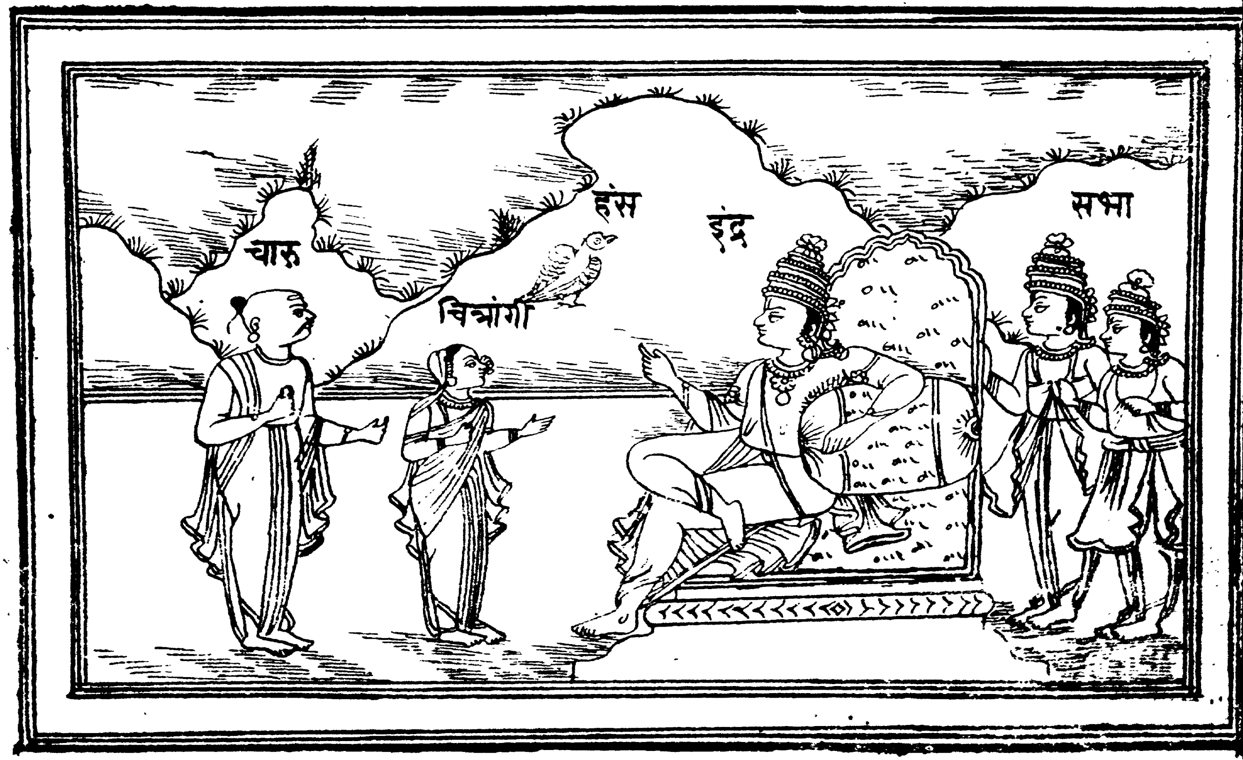
सीं॥ ह्मणती कोरडें करूं सिंधूसी॥ तंव तेथें आला नारद ऋषी॥ तयासी सांगती वृत्तांत॥ १४
तो ह्मणे बरवी सांपडली संधी॥ जाली असे कार्यसिद्धी॥ कळीला ऊं पक्षियाज ळाब्धी॥ ह्मणो
नि निघाला त्वरित॥ १५॥ प्रथम गेला लंकेसी॥ सांगीतलें समस्त पक्षियांसी॥ ह्मणे गांजिलें
तुमचिया कुळांसी॥ नदीश्वरें जाणपां॥ १६॥ सांगे अवघा वृत्तांत॥ ह्मणे तुमचा काय पुरुषार्थ
॥ जन्म नुमचें जालें व्यर्थ॥ नपुंसका हून हीनपें॥ १७॥ पीडित असे तुमचे कुळासी॥ काय पा
हातां निश्चयेसी॥ धांवा धांवा ह्मणे पक्षियांसी॥ आपलाल्या प्रतापें॥ १८॥ तुमचिया पुढें॥
समुद्र काय सें बापुडें॥ मीन मगर मत्स्य कुळें॥ भक्षावीं वेगीं॥ १९॥ आयकोनि धांविन्नले स-
कळ॥ अपार पावलें पक्षिकुळ॥ वेष्टिलें सें सिंधुजळ॥ सुटला पळ जळचरांसी॥ १००॥ तेथून
निघाला नारद ऋषि॥ गमन केलें तिहीं लोकांसी॥ श्रुत केलें पक्षिकुळासी॥ पक्षि चालिले-
अपार॥ १॥ रावे सांळुख्या घुबड॥ वहिरी ससाणे रगड॥ बक हंस गरुड॥ डोंब गिध असंख्यां
त॥ २॥ लावे चिडया तितुर॥ बळि आणि चकोर॥ बडवागुळें भयंकर॥ कोकिळा सुस्वरें पेंगा
ती॥ ३॥ वल्लव आणि पेंहोले॥ सिवणी आणि काउळे॥ कोकिरा कन्हाक कुरवाळे॥ अति आनं
दें करूनि यां॥ ४॥ हंस बकचा वास॥ नुन्या पारव बहु वस॥ काक दुवे संतोष॥ भक्षावया धांवती म
त्स्यांतें॥ ५॥ कैटीत्यें उडताति आकाशीं॥ बुडि मारूनि गिळीत मत्स्यांसी॥ बका हर्ष मानसीं
सकळ पासे गिळिताति॥ ६॥ शाह्म मृग शार्दूळ॥ महापक्षि गोळांगुळ॥ सत्वर पावे सिंधुज

वि. व ५

ऊ॥ भक्षावयामत्स्यांतें॥ ७॥ युद्धमांडिलेंपक्षियांसी॥ आणितयांजळचरांसी॥ अतिआ
नंदनारदासी॥ संडीतडाडीकृषिची॥ ८॥ पक्षियांचासांगेनविस्तार॥ तरीग्रंथवाढेलपसार
॥ एकमेकांचेंशरीर॥ दशद्वादशयोजन॥ ९॥ संग्राममांडिलाघोर॥ सिंधूवेंतेव्हांआटलेंनिर
॥ मीनआणिमगर॥ अतुरबळियेभिडती॥ १०॥ विरुळआणिकिरळ॥ बेडूकआणिकू-
र्मसबळ॥ नाडेसावजाविशाळ॥ भयानकगडवडती॥ ११॥ पक्षिबुडियामारिती॥ मीनउ
साळेह्मणिती॥ पक्षीभक्षावयाधांवती॥ बळेंवोढितीबाहेरी॥ १२॥ टिपारिलावितीबळें॥ प
क्षीफोडितीडोळे॥ पाईंह्मणोनिटकोळे॥ करितीवेगळेकरचरण॥ १३॥ मगमहाविशाळ-
रूप॥ पक्षिह्मणोजातीझडप॥ मगरगिळितीसाक्षेप॥ मगपक्षिसरसावले॥ १४॥ मगर
मातलेबळवृद्धी॥ तयावरीजटायुउतरलेशीघ्रगती॥ छेदोनिपाडिलेचरणक्षितीं॥ केलीशां
तिमगराची॥ १५॥ तंवउठावलीनाडेसावज॥ तयावरीपडिलागरुडराज॥ तेथेंझालेंथो
रझुंज॥ अधिकबळखगेश्वराचें॥ १६॥ अधिकबळपक्षियांचें॥ संव्हारणकेलेंजळच
रांचें॥ उदकशोषिलेसिंधुचें॥ पळालेमीनमगर॥ १७॥ बेडुकटरटरागर्जती॥ तेणें-
अंबरीटाहाउठती॥ पक्षीचरणींविदारिती॥ आंडींगिळतिबेडकांची॥ १८॥ कित्येक-
मर्मीझोंबिन्नले॥ तेसगळेचिगिळिलें॥ ह्मणतीबरवेंसांपडलें॥ पक्षिभयसमर्थहो॥
१९॥ संग्रामजालातुंबळ॥ तेणेंखवळबळिलेंसिंधुजळ॥ घोरमांडलाहलकालोळ॥ अति

आनंदपक्षियांसी॥ २०॥ एकगातीएकनांचती॥ एकहर्षेंहुमण्याघालिती॥ एकथाक थैथैतोंडिती॥ दंतशब्देंकरुनियां॥ २१॥ ऐसाजालारणकंदु॥ तेणेंभयाभितजालासिंधु॥ ह्मणेकायजालारणकंदु॥ तोसांगामुखवचनीं॥ २२॥ पक्षीह्मणतीतूंकोणब्राह्मण॥ येरुह्मणेमीसमुद्रजाण॥ नकरितांविरुद्धविवंचन॥ कांसंव्हारिलेंजळचरांसी॥ २३॥ पक्षी ह्मणतीतूंमूर्खदुर्बुद्धी॥ पूर्वींकेलीपरशरामासिंकुबुद्धि॥ तेणेंहेंपळविलामसिद्धी॥ केलें नौदानळकोंकण॥ २४॥ आतांकेलेंतैसेंची॥ अंडींनेलींटिटिवीचीं॥ शुद्धिवेगींकरीतयां चीं॥ नाहींतरींजळसांडुनिपळावें॥ २५॥ अंडींनेलींहेंमजनाहींश्रुत॥ शोधकरितोंमीनि श्चित॥ तोंवरीनिश्चळराहवेंयेथ॥ जळचरांनभक्षावें॥ २६॥ पक्षीवर्जितीजळचरकुळ॥ सि धुप्रवेशलाजळ॥ जळचरेंबोलाविलींसकळ॥ करितीशोधअंड्यांचा॥ २७॥ त्यांहींकेलें- शोधन॥ बेडकुळीआणिलीधरून॥ समुद्रआलाअंडीघेऊन॥ तींदिधलींटिटाविसी॥ २८ समुद्रह्मणेगरुडासी॥ मजनकळतांयुद्धतुह्मांआणिजळचरांसी॥ हाविषादनधरावामान सीं॥ ह्मणूनिगौरवितजाहाला॥ २९॥ दिधलींवस्त्रेंअलंकार॥ जेमुख्यनायकथोरथोर ॥ त्यांसिंकरोनिनमस्कार॥ बोळविताजाला॥ ३०॥ पक्षिगेलीयाआपुल्याठायांसी॥ टिट वीराहिलीआपुल्यादराडिसी॥ कविह्मणेश्रोतयांसी॥ ऐसाप्रतापपक्षियांचा॥ ३१॥ चारुतें कायबापुडें॥ ज्याणेंपर्वतावरीठेविलेंखडे॥ मगत्यासिनेतांकायकोडे॥ असेंअलक्षहंसासी ३२

चारुचित्रकुटांतनिघाला॥ तोनगरजनींदेखिला॥ देखोनिअतिसन्मानिला॥ नेलाभेटी-
चित्रांगीच्या॥ ३३॥ चित्रांगीउठिलीतात्काळ॥ सोडोनिविरगुटीझाडीचरणकमळ॥ प्रक्षा
ळोनिवरीठेविनिढळ॥ करीपूजाषोडशोपचारीं॥ ३४॥ सारिलीसेआरोगणां॥ रविगेला
अस्तमाना॥ रजनीक्रमिलीसुखभवना॥ तंवउगवलादिनकर॥ ३५॥ ऐसेंदिनांदिना
प्रती॥ संतोषरूपेंनांदती॥ पुढेंकैसीझालीगती॥ तेंसांगेहरिदासा॥ ३६॥ इतिश्री
विक्रमचरित्रकथा॥ हरिदासहोयसांगता॥ तेसावधानऐकावीश्रोता॥ स्वस्थचित्त
करोनियां॥ ३७॥ ॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रे॥ चतुर्दशोऽध्यायः॥ १४॥ ॥ छ॥
श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ १३७॥ ॥ शुभंभवतु॥ ॥ छ॥



चारु
चित्रांगी
हंस
इंद्र
सभा

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ चित्रकूटपर्वतीं ॥ चारुचित्रांगीनांदती ॥ अष्टभोगभोगिता ॥ येणें अ
वृत्तीक्रमिलेतीनमास॥ १॥ तंवकोणहेएकदिनांतरीं ॥ चारूसआठवलीभेरी॥ जावूनिउपरी १८
वरी॥ वाजवानह्मणतसे ॥२॥ चित्रांगीसिवर्जावयानाहींसामर्थ्य ॥उपकारेंलिंपिलीबहुत ॥-
ह्मणेजेंघडेतुजउचित ॥ तोकार्यवादकरावा ॥ ३॥ उपरीवरीवकंपला॥ भेरीवाजविताजाहा
ला॥ तोस्वरइंद्रेंऐकिला ॥ इंद्रभुवनीं ॥४॥ सांगेदूतासिबोलावूनि ॥ ह्मणेचित्रांगीसयाथे
वोनी॥ तेथाविन्नलेतत्क्षणीं॥ चित्रकूटासी॥५॥ दूतह्मणतीचित्रांगीतें॥ तूजजीबोलाविलें
अमरनाथें॥ विनवितीजाहालीचारुतें॥ ह्मणेतुह्मीघरींराहिजे॥६॥ तोह्मणेमीनराहेनि
र्धार॥ चित्रांगीनेंकेलाश्रृंगार॥ चारूसिकरूनिभ्रमर ॥ संगातेंघेतला॥७॥ आलीइंद्र
सभेसी ॥नमस्कारकेलाशक्रासी॥ येरूह्मणेक्षेमआहेसी ॥ चित्रांगीह्मणेतुमच्याकृपेनें
॥८॥गेलीहोतीसमृत्युलोकासी॥ बहुकष्टलीअससी ॥वेगींकरोननृत्यासी ॥आपुल्यामंदि
रासिजावें॥ ९॥उत्तमनृत्यासिआदरिलें॥ इंद्रचंद्रदेवसंतोषले॥ तंवअपूर्ववर्तलें॥पुन
रपिचुकलीतेताल॥१०॥ वज्रपाणीअतिकोपला॥घडीघडीचुकसीतालाला॥ तरींजायप
डेहोवूनिसिळा॥ समुद्रामाजींशतयोजन॥ ११॥ ऐकूनिश्रापबोली॥ अंतरींथोरदचक
ली॥ ह्मणेहेंकर्मगाचंद्रमौळी॥ आतांकेसेंकरावें॥ १२॥ अहिल्येसीजीजाहालीपरी॥ १
सिळाहोवूनिशतसहस्त्रवरी॥ पडिलीहोतीभूमीवरी॥ देखोनिरघुनाथेंउद्धरिली॥ १३॥

सिंधुजळींमीअसेगुप्त ॥ कोणविचारीमाझेंस्वहित ॥ जीहीकरावीसुस्नात ॥ आपापासोनि
यां ॥ १४ ॥ मगविनवितीजाहालीवज्रपाणी ॥ ह्मणेमीअपराधीसहस्रगुणी ॥ करावीउश्रापा
चीवाणी ॥ कृपाकरोनिस्वामियां ॥ १५ माझानकरावाअव्हेर ॥ तुजवीणनाहींकोणाचाआधा
र ॥ तूंचिजन्माचापरिकर ॥ सहस्रनयना ॥ १६ ॥ अहोजीराजाधिराजा ॥ कृपाकूवाअमरनृप
जा ॥ कश्यपात्मजाअदितिजा ॥ कृपामजवरीकरावी ॥ १७ ॥ ह्मणेजीगुरूबृहस्पती ॥ तुवांह्म
णावेंइंद्राप्रति ॥ उश्रापाचीनिगुती ॥ करावीमाझी ॥ १८ ॥ गुरूह्मणेजीसुरनाथा ॥ यानृत्यांग-
नातुमचाअंकिता ॥ यांसीश्रापनिर्वाहनकरितां ॥ हेलाजकवणासी ॥ १९ ॥ निःकळंककोण
आहे ॥ हेंतूंविचारोनिपाहे ॥ जेणेंहानिर्मिलादेह ॥ तोहीपरीलिप्तअसे ॥ २० ॥ ऐकोनिगुरूया
चेंवचन ॥ उःश्रापदेतसहस्रनयन ॥ दृष्टीपडलीसुभान ॥ उत्तमदेहपावसी ॥ २१ ॥ चित्रांगी
ह्मणेदैत्यारी ॥ मीपडेनअक्षोभजळाभीतरीं ॥ तोलक्षयोजनभ्रमणकरी ॥ मजकैसादृष्टीप
डेल ॥ २२ ॥ चित्रांगीसह्मणेनकरीचिंता ॥ जेणेंदोनवेळहरिलीव्यथा ॥ तोचिप्रयत्नकरीलमागु
ता ॥ हासंशयत्वांनधरावा ॥ २३ ॥ केलेइंद्रासीदंडवत ॥ पावलीचित्रकूटपर्वत ॥ चारूसिक
रीविज्ञाप्त ॥ जेंजेंइंद्रबोलिलाहोता ॥ २४ ॥ येरह्मणेचिंतानकरीकांहीं ॥ होणारनचुकेसर्वथा
ही ॥ होणारनचुकेसर्वथाही ॥ हरिहरांचिंतींहृदयीं ॥ तोहरीलक्लेशतुझे ॥ २५ ॥ चारुकरीस-
माधान ॥ दोघींसारिलेंभोजन ॥ केलेंमंचकींशयन ॥ रात्रिमाझारी ॥ २६ ॥ जेसीनिद्राहोतीके

ली ॥ कुडीमंचकीराहिली ॥ आत्मागेलासिंधुजळीं ॥ सिळाहोवोनिपडलासे ॥ २७ ॥ चारुउठोनि
प्रातःकाळीं ॥ कांहींपांचरत्नेंघेतलीं ॥ निघताजाहालातयेवेळीं ॥ मार्गलक्षीराजहंसाचा ॥ २८
॥ तोंआलासूर्यमाध्यान्हीं ॥ चारुकरीतसेविनवणी ॥ ह्मणेआजिमृत्युभुवनीं ॥ मजनेवोनि
सोडावें ॥ २९ ॥ तेणेंवाहिलासेपृष्ठीं ॥ आणूनिउतरलाआपुलेमठीं ॥ हंसेंपूजिलाकरसंपुटीं ॥
सकळांचीजाहालीभोजनें ॥ ३० ॥ तेथेंक्रमिलातोदिवस ॥ प्रभातेंनमूनिराजहंस ॥ चिंतूनि-
यांपरमपुरुष ॥ गमनकरिताजाहाला ॥ ३१ ॥ पावलाबद्रिकाश्रमाजाण ॥ श्रीगुरूसिकेलें
नमन ॥ कथिलेंआपणासमूळकथन ॥ जितुकेंहोतेंवितलें ॥ ३२ ॥ गुरुह्मणेवचनांनरा ॥
त्वांजावेंसेतुबंधरामेश्वरा ॥ मेळवोनिऋषीश्वरां ॥ करावेंअन्नदान ॥ ३३ ॥ अन्नउदंडरांधा
वें ॥ अर्धेंब्राह्मणासिसमर्पावें ॥ अर्धेंजळांतनिक्षेपावें ॥ मुखींह्मणावेंकृष्णार्पण ॥ ३४ ॥ ते
थेंअसतींमच्छकूर्म ॥ तयांसिपावलेंअन्नधर्म ॥ हरेलअवघाचिश्रम ॥ चिंतिलेंफळपांतसी
॥ ३५ ॥ अन्नदानासमानदान ॥ दुसरेंनाहींगादान ॥ यदर्थींआहेब्रह्मवचन ॥ तेंतुजप्रतिसां-
गतों ॥ ३६ ॥ ॥ श्लोक ॥ गजसहस्रतुरंगंगोशतंभूमिदानं ॥ कनकरचितपात्रंमेदिनीसाग-
रांतं ॥ उभयकुलप्रसिद्धंकोटिकन्याप्रदानंनभवतिसमतुल्यंअन्नदानंसमानं ॥ १ ॥ ॥ सांगीं
तलींइतुकींदानें ॥ नहोतीअन्नदानासमान ॥ हेंश्रुतिशास्त्रांचेंवचन ॥ बोलिलींजाणपुराणें- २
॥ ३७ ॥ आणीकएेकगाविचार ॥ कणाएवढादानशूर ॥ तयापरीसथोर ॥ दुसराऐकिलाना-

हीं ॥ ३८ ॥ तों पडिला होता रणीं ॥ तयाचें सत्व पाहों गेला चक्रपाणी ॥ ब्राह्मणवेष धरोनी ॥ स्वस्ति-
ह्मणोनि उभा राहे ॥ ३९ ॥ कांहीं नाहीं तयाजवळी ॥ तंव दंतांचीं रत्नें आठवलीं ॥ ह्मणे देईन पा
षाण करकमळीं ॥ रत्नें दांतिचीं तुज देईन ॥ ४० ॥ ब्राह्मण नेदी पाषाण ॥ ह्मणे मी विन्मुख जाईन ॥
तों ऐका करुणावचन ॥ धीर धरीं स्वामियां ॥ ४१ ॥ मग आपणचि कानवडला ॥ बाण आंगीं रक्ड तर
ला ॥ रामराम स्मरों लागला ॥ करीं घेतला पाषाण ॥ ४२ ॥ दंतीं हाणों पाहे थर ॥ तंव चतुर्भुज सारं
गधर ॥ मग ह्मणे मागा कर्णा सत्वर ॥ तुज जाहालों प्रसन्न ॥ ४३ ॥ स्वामी जाहालेत प्रसन्न ॥ तरि
किंचित् मज द्यावें अन्न ॥ तेणें तृप्त होईल मन ॥ मग प्रयाण करीन ॥ ४४ ॥ देव ह्मणे तयातें ॥ हें
दान घडलें नाहीं तूतें ॥ तें मी तुज कर्णवीरा तें ॥ द्यावें कोठोनी ॥ ४५ ॥ दीधल्या वेगळें न ल्हे प्राप्त ॥
रत्नें चार दाखवित ॥ तो ह्मणे येणें न व्हे तृप्त ॥ अगा देवराया ॥ ४६ ॥ देव ह्मणे रविनंदना ॥ तूं आ
ठवीं आपुलिया मना ॥ कायावाचा आपूनि मना ॥ संकल्प केला असेल ॥ ४७ ॥ कर्ण ह्मणे जी सा
रंगधरा ॥ कोणे एके दिवसीं दुपारां ॥ मी जात होतों राजद्वारा ॥ तंव अन्नार्थी भेटला ॥ ४८ ॥ तेणें
मज गृह पुसिलें ॥ वचनीं पैल तें ह्मणितलें ॥ दुरोनि दाखविलें ॥ दक्षिणहस्तें तर्जनीकें ॥ ४९ ॥
हरि ह्मणे गा अर्कसुता ॥ ते तर्जनी मुखीं घालीं आतां ॥ तेणें होईल तृप्तता ॥ क्षुधा हरेल पैं तूझी
॥ तेणें मुखीं घातली अंगोळी ॥ देवें अमृतवृष्टि केली ॥ जाणें षड्रस अन्नें भक्षिलीं ॥ देत ढेकर
तृप्तीचा ॥ ५१ ॥ मग जाहाला स्तुति करिता ॥ जयजयजी अनंता ॥ तूं सकळांचा अन्नदाता ॥

मजअन्नदानघडवावें ॥ ५२॥ इतुकीवासनाआहेदेहीं॥ मजअन्नदानघडलेंनाहीं ॥ तेही
पावलियालवलाहीं ॥ मगजन्मांतरींमुक्तिद्यावी॥ ५३॥ हरिह्मणेकर्णाअस्तु ॥तुझापु
रवीनमनोरथु॥ ह्मणोनिठेविलामस्तकींहातु॥ अन्नदानघडेलतुजला ॥ ५४॥ तेव्हांतेणें-
आत्मासोडिला॥ तोश्रियाळहोवोनिराहिला॥ अर्धांगीचांगुणावेल्हाळा॥ पतिव्रताशिरो
मणी॥ ५५॥ सत्वपाहावयात्याचें॥ शंकरेंरूपधरिलेंयाचकाचें ॥ बाळमागितलेंपोटींचें
चिन्हयानावतयातें ॥ ५६॥ त्यांहींआपलेंसत्वराखिलें॥ पोटींचेंबाळभोजनादीधलें॥
तेकीर्तिघोषजाहाले ॥ पूर्णवर्णितीतया ॥५७॥ तरीअन्नदानापरतेंथोर ॥आणिक
नसेविचार ॥हेंपरिसोनिउत्तर॥ चारुथोरआनंदला ॥ ह्मणेजयजयाजीगुरुनाथा ॥तु-
ह्मींसांगीतलीअन्नदानाचीकथा॥ तेणेंसंतोषपावलोंआतां॥ अष्टांगेंनिवाली ॥ ५९॥ह्म
णोनिगेलालोटांगणीं ॥ माथाठेवीगुरुचरणीं॥ आज्ञाद्यामजलागोनी ॥ सिंधुतिराजाव
या ॥ ६०॥पुनरपिनमस्कारकेला॥गुरूचानिरोपघेतला॥ दक्षिणपंथेंचालिला ॥ सेतुबं
धरामेश्वरासि ॥६१॥ पावलासेतुबंधना ॥सिंधुजळींकेलेंस्नान ॥रामलिंगांचेंकेलेंद
र्शन॥ मगकायकरिताजाहाला॥ ६२॥ मेळवीएकरांधावणा ॥षड्रसनिपजवीअन्न ॥अ
र्धकरीब्राह्मणसंतर्पण ॥ अर्धघालीसिंधुजळीं ॥ ६४॥ सुखेंह्मणेकृष्णार्पण॥ भक्षिता
तिमगरमीन॥ कूर्मआलेधांवोन॥ तेहीअन्नभक्षिती ॥६४॥ ब्राह्मणमिळोनिअपार॥ ३

रांधिती अन्नाचे डोंगर ॥ जरी सांगावा विस्तार ॥ तरी ग्रंथ पसर होयील ॥ ६५॥ षड्रसांची जाह्याली निगुती ॥ पुढें वर्णावयाची कोण गती ॥ ऐसें करीं दिनाप्रती ॥ जलचरें मिळालीं बहुत ॥ ६६॥ ऐसा क्रमिला मास एक ॥ मग मीन मिळाले बहुतेक ॥ विचार केला मनांत ॥ मग पुसती चारूसी ॥ ६७॥ मास एक घालितोस अन्ना ॥ काय तुझी असे मनकामना ॥ हें सांगावें वचना ॥ तंव वरी न भक्षों अन्न तुझें ॥ ६८॥ ऐकूनि तयांचें वचन ॥ जळचरांसि चारु ह्मणे ॥ तुह्मी करा आधीं अन्नभक्षण ॥ मग कामना सांगेन ॥ ६९॥ तीं नाइकती जळचरें ॥ ह्मणती आधीं सांगिजे निर्धारें ॥ चारु ह्मणे ऐका उत्तरें ॥ माझिये कामनेची ॥ ७०॥ सिंधुमध्यें सबळ ॥ शतयोजन पडली असे शिळ ॥ तीस दाखवावें सूर्यमंडळ ॥ प्रभातकाळ समयीं ॥ ७१॥ तेयेकमेकां विचारिती ॥ एक पडली आहे ह्मणती ॥ प्रभातें उदय पूर्वगती ॥ आणं मग भक्षूं अन्न ॥ ७२॥ अरुणोदयीं मिळालीं जळचरें ॥ त्याहीं उचलोनि आणिली थाथर ॥ पूर्वेसि उगवतां दिनकर ॥ बिंब पडलें शिळेवरी ॥ ७३॥ बिंब देखतांच तत्क्षणीं ॥ शिळा होती ते जाहाली पाणी ॥ निघोन गेला तत्क्षणीं ॥ जैसी तळपे विद्युल्लता ॥ ७४॥ ता आली मनवोदी ॥ रिघाली आपुले स्वकुडीं ॥ नगरजनांची फिटली सांकडी ॥ करिती आपआपुले उद्योग ॥ ७५॥ इकडे सिंधूचिये तीरीं ॥ चारु अन्न चतुर्गुण करी ॥ तें घातलें जळाभीतरी ॥ जळचरें भक्षूनि काय केलें ॥ ७६॥ अनर्घ रत्नें आणिलीं ॥ तीं चारूपुढें ठेविलीं ॥ त्यां आमुचीं वा

सनापूर्णकेली ॥ इतुकेंध्यावेंउचित ॥ ७७ ॥ चारुविनवीतयांतें ॥ तुमचियाप्रसादेंरत्नेंबहुत ॥ आहेतजींममगृहांत ॥ नकरीयांचाअंगिकार ॥ ७८ ॥ मागुतेंत्याजळचरीं ॥ चारुविनविलाबहुतांपरीं ॥ यांतूनतीनरत्नेंअंगिकारी ॥ हींउत्तमअसतीं ॥ ७९ ॥ चारुह्मणेयांचीकोणगती ॥ तीसांगावीमजप्रती ॥ जळचरेंसांगतीस्थिती ॥ तेंअपूर्वपरियेसा ॥ ८० ॥ तींह्मणतीयांचीपूजाकरावी ॥ जितुकेंपाहिजेतितुकेंअन्नपूरवीं ॥ एकचिंतिलाठावदाखवी ॥ जेथवरीअसेगमन ॥ ८१ ॥ एकप्रसवेकनकरासी ॥ चारुविचारीमानसीं ॥ अंगीकारिलेंतिहींरत्नांसी ॥ येरकांहींनघेचीच ॥ ८२ ॥ परस्परेंआदरकरिती ॥ चारु-आज्ञापुसेजळचरांप्रती ॥ ब्राह्मणहोतेजेअन्नार्थी ॥ त्यांसीदेईद्रव्यवस्त्रें ॥ ८३ ॥ तयांअवघियांबोलविलें ॥ येरेंरत्नहातींधरिलें ॥ मगचिंतनकेलें ॥ बद्रिकाश्रमाचें ॥ ८४ ॥ तोआकाशींउडाला ॥ बद्रिकाश्रमींपावला ॥ मगगुरूसिनमिताजाहाला ॥ पुढतीघालीदंडवत ॥ ८५ ॥ सांगेअवघावृत्तांत ॥ विदितकेलीरत्नांचीमात ॥ गुरुसंतोषलाबहुत ॥ ह्मणेविजयीहोईसर्वकाळ ॥ ८६ ॥ पुन्हागुरूसीघालीदंडवत ॥ निरोपपुसिलात्वरित ॥ चिंतिलाचित्रकूटपर्वत ॥ पावलापवनवेगें ॥ ८७ ॥ प्रवेशकेलानगरीं ॥ रीघकेलाराजद्वारीं ॥ चित्रांगीनेंदेखिलातोंअवसरीं ॥ घालीलोटांगणउठोनी ॥ ८८ ॥ चरणींघातलीमिठी ॥ माथ्याचीसोडिलीविरगुंठी ॥ पायझाडीतजटाजुटी ॥ अतिआनंदेंकरोनियां ॥ ८९

मगनेलागृहाभीतरी ॥ मंचकींबैसोनिचरणक्षाळणकरी ॥ अभ्यंगसारिलेंझडकरी ॥वे
गींकरीआरोगणा ॥ ९० ॥ दोघेसुखसंभोगेंसी ॥ क्रमिलीतेव्हांतेनिशी ॥ उदयझालादिनक
रासी ॥ चारुसारीनित्यकर्म ॥९१॥ ऐसेक्रमिलेमासतीन ॥ तंवत्यासिआठवलेंउद्विग्न ॥उप
रीवरीजावून ॥ भेरीत्राहाटीनह्मणे ॥ ९२॥ वर्जावयाअशक्तचित्रांगी ॥ उपरीवरीवेंघलावे
गीं ॥ जावोनिसभस्वर्गाग्री ॥ वाजविलेंभेरीतें ॥९३॥ तयेचीयेदीर्घनांदें ॥ कानीऐकिलेंअम
रेंद्रें ॥ दूतांसिवेगेंअनुवादें ॥ बोलावाह्मणेचित्रांगी ॥९४॥ दूतआलेत्वरित ॥ चित्रांगीसि
जाणवितीमात ॥ तुजबोलावीअमरनाथ ॥ नृत्याकारणेंसुंदरी ॥ ९५॥ ऐकोनिदूतांचेंवच
न ॥ भयाभीतचित्रांगीचेंमन ॥ह्मणेकैसेंवोढवलेंविघ्न ॥ आतांकैसेंकरावें ॥ ९६॥ चारु
ह्मणेनकरीचिंता ॥मीमृदंगीहोईनआतां ॥तुवांकरावेंउत्तमनृत्या ॥संतोषवीइंद्रानें ॥९७
॥मगचिंतिलाहरिहर ॥ उभयतांकेलाशृंगार ॥चारुमृदंगीचतुर ॥ करीउत्तमवस्त्रेंपरि
धान ॥ ९८ ॥वेगींआलीसभेसी ॥ नमस्कारकेलाइंद्रासी ॥ इंद्रेंमानदिधलाचित्रांगीसी ॥क
रीनृत्यह्मणोनी ॥ ९९ ॥ श्रुतीचाएकनाद ॥ टाळमृदंगाचाशब्द ॥ रागरागेंभिन्नविलाभेद ॥
वसंतआकऊनियां ॥ १०॥ केलें[illegible] ॥ [illegible]केलेंनमन ॥ हरि[illegible]
[illegible]धरिलेंध्यान ॥ रंगवोढवलाउत्तम ॥१॥ मगभूमीसकेलेदंडवत ॥ थैंथैंशब्देंडोलदेत ॥आद
[illegible]नृत्य ॥अतिसुस्वरगायनीं ॥२॥ नाचनाचतपरतुडी ॥ सप्तपाताळघ्याकतोडी ॥ देवपा

हातीतेहतीसकोटि॥ अतिआनंदेंनटस्थ॥ ३॥ कोणगतीत्यानृत्याची॥ पाहातांगतीनपुरे इंद्राची॥ संतोषोनिमाळगळांची॥ चित्रांगीसतेव्हांदेताजाहाला॥ ४॥ चित्रांगीनेंतेमाळा॥ आनंदेंचारुचियाघातलीगळां॥ इंद्रपुसेतयेवेळां॥ तोकोणह्मणमेनी॥ ५॥ चित्रांगीह्मणे सुरेश्वरा॥ जेणेंनिवारिलेंयेवढेंदुस्तरा॥ वाहातांशापाचियापुरा॥ येणेंकडेंकाढिलें॥ ६॥ चारुह्मणेजीसुरेश्वरा॥ जरींमजप्रसन्नजाहालासिदातारा॥ तरींमस्तकींठेवाअभयकरा॥ मगमीमागेन॥ ७॥ ऐकोनिसंतोषलासहस्रनयन॥ ह्मणेकेवढाकेलायेणेंप्रयत्न॥ मागमागराजाहालोंप्रसन्न॥ असेलइच्छाजीमानसीं॥ ८॥ इंद्रेंठेविलामस्तकींहात॥ ह्मणेजीएकअसेंमागत॥ तेंमजदेयींगात्वरित॥ अमरनायका॥ ९॥ चित्तद्यावेंविनंतीसी॥ नृत्यासनबोलवावेंचित्रांगीसी॥ जरींमीवाजविलेंभेरीसी॥ तरींनबोलवीस्वामिया॥ १०॥ इंद्रह्मणेकायमागितलें॥ जायीरेहेंसर्वथादिधलें॥ आणीककांहींमागवहिलें॥ येरुह्मणेइतुकेंपुरे॥ ११॥ इतुकावरमागितला॥ चारुइंद्रेंगौरविला॥ निरोपघेवोनीआला॥ चित्रांगीसहितचित्रकूटा॥ १२॥ आपुलेमंदिरींप्रवेशली॥ सारिलीसंध्याआंघोळी॥ भोजनकेलेंतात्काळीं॥ आनंदभरितहोवोनियां॥ १३॥ तयाचाकायसांगूंआनंदु॥ जाणोंपूर्णभरतेंभरलासिंधु॥ किंवाभेटलागोविंदु॥ सुदामयासी॥ १४॥ ऐसालोटलातोदिवस॥ रजनीकेलाप्रकाश॥ दोघांघडलाएकांतसुरस॥ सुखसेजेपेंअसतां॥ १५॥ चित्रांगीपुसेवृत्तांतासी॥ कायउद्योगकोणनगरवासी॥ कुटुंबअसे

गृहासी॥ कोणकोणआप्तअसती॥१६॥ सांगेअवघीसमूळमात॥वास्तव्यचारठाणनगरांत ॥उद्योगतरींपिताहोताकरित॥ नाणवटीयाचा॥ १७॥ दोघेअसतीपैबंधु॥तंवमनीआठवला वृधु॥मगतोराहिलास्तब्धु॥पुढेंकांहींचनबोले ॥१८॥ चित्रांगीह्मणेसांगतसांगत॥ कांराहि लेतिनिवांत॥आठवोनिकांकेलेंगुप्त॥ सांगाकुटुंबविचार॥ १९॥ स्त्रीआहेकिंवानाहीं॥यदर्थी संशयनधरावाकांहीं॥ आणीकप्रजाउत्पत्तिगृहीं॥कित्येकअसतीस्वामियां॥ २०॥ मगसांगेस्त्री चाविचार॥ मजवीणनाहींकोणाचाआधार॥ तिणेघेतलाहोताभरवसाकर॥जोआपलानपडा वाविसर॥२१॥ तोबोलमनींआठवला॥जीवींसंशयवाटला॥ हाकाळपर्यंतविसरपडला॥मन होतेंआणीककाजीं॥२२॥ चित्रांगीचारूसिह्मणे॥तुह्मीतीसयेथेंघेवोनयेणें॥ कांहींसंशयन धरणें॥ हीभाकमाझीअसे॥२३॥ तेवडिलअसेमाझीबहिणी॥ सखीसाजणीसांगातिणी॥जें देयीलमजअन्नपाणी॥ तेंमीभक्षूनसुखीअसेन॥२४॥ तेंमानलेंचारूसी॥उदयजाहालिया दिनकरासी॥ चित्रांगीकरीविनंतीसी॥ बिजेंआतांकरावें॥२५॥ माझ्याअसतीगमनपादुका॥ त्याचरणींघालींगानायका॥ जावोनियांमृत्युलोका॥ वेगींआणावेंकांतेसी॥२६॥ सवेंघेतलीं रत्नेंकांचन॥ पादुकालेयील्याचरण॥ करींघेतलेंगमनरत्न॥ मनींचारूनेंठाणेंचिंतिलें॥ २७ ॥ तोतेथूनिपादुकांहींउडविला॥मृत्युभुवनींउतरला॥ चारुठाणेंप्रवेशला॥ भेटेनगरलो कांसी॥२८॥ गेलाबंधूचाघरा॥आलिंगनेंदेवूनिकथीसविस्तरा॥ ह्मणेजीचलाचित्रकूट

नगरा॥ मज सांगातें स्वर्गासी ॥ २९॥ तें खदखदां हांसती॥ याची पालटली नाहीं पूर्वावस्थती॥
चारू नावयासी वदती॥ चावटपणें बोलत असे॥ ३०॥ नसोडूं संगती जनाची॥ आह्मा चाड
नाहीं चित्रकूटाची॥ सोडोनि जन्मभूमी वाडलांची॥ नयेऊं आह्मी सर्वथा॥ ३१॥ चारू वचनें
बोले श्रेष्ठ॥ बंधूसि आला त्याचा वीट॥ ह्मणती वृथा खटपट॥ कांलाविली असे॥ ३२॥ चारु
ह्मणे तुमची वासना कुडी॥ ह्मणोनि जाहाली माझी भनावडी॥ देवें घातली से अभिमान बे
डी॥ तुह्मां प्राप्त कैंचा स्वर्ग॥ ३३॥ रावणा सारिख्याला कुंभकर्ण॥ नीती सांगता बिभीषण॥ तेन
घेत्याचें अंतःकरण॥ विषऐसें वाटलें॥ ३४॥ तो शरण गेला रघुनाथासी॥ संहारिलें राक्षसकु-
ळांसी॥ राज्य दीधलें बिभीषणासी॥ नारायणें तये काळीं॥ ३५॥ तैसें मी सांगत असें तुमचें-
हित॥ तुह्मांसी वाटे अनाहित॥ अंतीं कष्टी व्हाल बहुत॥ मज स्वर्गासी गेलिया॥ ३६॥ ह्मणे मी
धाकुटा होतों नेणता॥ द्रव्य हारविलें द्यूत खेळतां॥ तें संख्येसहित घ्यावें आतां॥ व्याजसुद्धां शत
तगुणें॥ ३७॥ ह्मणोनि केली रत्नराशी॥ गणित नाहीं पाचुपेरोजासी॥ हिरे माणिकें गोमेदासी॥
समर्पिता जाहाला॥ ३८॥ मग तेथूनि उठला॥ आपुले स्त्रीचे मंदिरा गेला॥ तंव ते पतिव्रतावें
ल्हाका॥ काय करीते धवा॥ ३९॥ धांवोनियां वंदिले पायां॥ सोडोनि विरगुंठी झाडी लवला त्या
॥ उत्तमासनीं बैसोनियां॥ करी चरणक्षाळण॥ ४०॥ सवेंच जाहाली संध्या आंघोळी॥ भोज
नें जाहालीं यथाकाळीं॥ उच्छिष्ट पात्रीं जेविली बाळी॥ अति आनंदें करूनियां॥ ४१॥ चारू ह्मणे कांतेसी

केसेंअसेतुझ्यामानसीं ॥ किंबाबंधुसारिखीहोसी ॥ हाफेडावासंदेह ॥ ४२॥ तेह्मणेअहोजीकां-
ता ॥ मीमागतहोतेंद्वारकानाथा ॥ जेंपतिभेटवींत्वरिता ॥ तोमजपावलाआजि ॥ ४३॥ धन्यदिव
सआजिचा ॥ लाभजाहालापतिचरणाचा ॥ श्रमहरलाजन्माचा ॥ तुजदेखोनियां ॥ ४४ ॥ मगबु
जावीतोकांता ॥ ह्मणेकांहींनकरींचिंता ॥ स्वर्गासिजाऊंआतां ॥ चालमजसांगातें ॥ ४५॥ आ
तांतुह्माकेविंसोडणें ॥ ह्मणोनिधरिलेबळकटचरण ॥ आसवेंढकतींलोचन ॥ गहिंवरनधर
तआलाअसे ॥ ४६ ॥ मागुतेबधुतेंपुसिलें ॥ त्यांहींनयेऊंह्मणितलें ॥ मगचारूनेंकायकेलें-
॥ तेंअपूर्वपरिसावें ॥ ४७॥ स्त्रियेसीबैलविलेंस्कंधीं ॥ पादुकालेईल्यासेपदीं ॥ रत्नकवळींमुष्टि
मधीं ॥ मगचिंतीचित्रकूट ॥ ४८ ॥ सकळांसिकेलेंनमन ॥ अंतरिक्षकरीगमन ॥ व्योमींगेला
लंघोन ॥ बंधुकरितीकटाकटा ॥ ४९॥ ह्मणतीथोरवोखटेंजाहालें ॥ चारुऐसेंरत्नगेलें ॥ आम
चेंपापनाहींसरलें ॥ केसेंनेहोयस्वर्गप्राप्ती ॥ ५० ॥ नगरजनदुःखअती ॥ ह्मणतीतुह्माकेसीठा
कलीमती ॥ फुकटहोतीस्वर्गप्राप्ति ॥ तीनिर्बुद्धिपणेंसांडिली ॥ ५१ ॥ नगरजनराहिलेनिवां
तं ॥ चारुपावलाचित्रकूटपर्वतीं ॥ चित्रांगीनमस्कारीत्वरित ॥ वडिलमानदेखोनियां ॥ ५२॥ अ
तिप्रीतितिघांसीं ॥ मर्यादानाहींत्यासुखासी ॥ प्रतिदिनींत्राहटीभेरीसी ॥ उपरिवनिलंघो
नियां ॥ ५३॥ इंद्रऐकेभेरीचाध्वनी ॥ गंभीरनादऐकोनिकानीं ॥ परीचित्रांगीलागोनि ॥ नबो
लवीनृत्यासी ॥ ५४ ऐसेंतींसुखेंनांदती ॥ साम्राज्यकरिती ॥ इतुकीकथापद्मिनीप्रति ॥ सां

गीतलीराजहंसें ॥ ५५॥ पद्मिनीचापणपूर्णजाहाला ॥ राजहंस आपुल्याठायांसिगेला ॥ तंव
सूर्योदयजाहाला ॥ कायकरीविक्रमादित्य ॥ ५६॥ विक्रमह्मणेपद्मिनीसी ॥ संपूर्णजाहालें
तुझियेकामनेसी ॥ माळघालींदंतसेनासी ॥ नधरावामानसीं संशय ॥ ५७॥ बोलाविलेंदंतसे
ना ॥ विक्रमकरवीमंगलस्नाना ॥ लग्नलाविलेंदोघांजणा ॥ गंधर्वविवाहपैंकेला ॥ ५८॥ शेस
भरीआपुल्याहातीं ॥ पद्मिनीह्मणेविक्रमाप्रती ॥ तुझियाउपकारानीति ॥ नाहींनाहींस्वा
मियां ॥ ५९ ॥ स्तुतीकरीदंतसेन ॥ ह्मणेतूंवांचविलाप्राण ॥ उपकारजाहालागहन ॥ जन्मां
तरींफिटेना ॥ ६० दंतदेन आणिपद्मिनी ॥ सुखेंनांदतीविवरभुवनीं ॥ विक्रमाऐसामेदि
नीं ॥ देखिलानाहींदूसरा ॥ ६१ निशेपघेवोनिनिघाला ॥ विवरद्वाराबाहेरआला ॥ पुढेंकाय
प्रसंगघडला ॥ तोसांगेलहरिदासा ॥ ६२ ॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रेपंचदशोध्यायः १५ ॥ ओ॰१६३


सून
ब्रा॰स्त्रि
सुद्र॰
जोसी
इंद्र
सभा

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ऐकोनसोमदंताचेंवचन॥ मगबोलताजाहालाविक्रमसेन॥ ह्मणेंसा
हामासभरलेनाहीपूर्ण॥ तंवकेसेंनगराजावें॥ १॥ उरलेअसतीमासतीन॥ तेयास्थळींक्र
मीन॥ तुवांउज्जनीसजावून॥ भट्टीससमूळसांगावें॥ २॥ आणीकपरीसगाउत्तर॥ मानींबो
लाचानिर्धार॥ येनगरींगोपिचंदनृपवर॥ त्यासिमजनेवोनिंविकावें॥३॥ तोजोदेईलद्रव्य
भार॥ त्याचाकरावाअंगिकार॥ करींआपलागृहव्यवहार॥ उदरपूर्तीचालवाती॥४॥ ऐसी
परिसोनिवाणी॥ सोमदंतरवोंचलामनीं॥ ह्मणेरायाचूडामणि॥ कार्याविवेकें बोलिलासी
॥५॥ आत्माविकोनियांतुझा॥ पोसूं आपलियाप्रजा॥ जकोजळोसंसारमाझा॥ कितीह्मणो
हतभाग्य॥६॥ प्रतिज्ञाकरूनिकुब्जकासी॥ मजसांपलासिसायासीं॥ वृथाकरूनियांतपासि
द्यावीअपकीर्तिथेंबटा॥ ७॥ तयाचादेरवूनिगर्भभाव॥ बोलताजाहालाविक्रमराव॥ भलाभ
लागासंशयभाव॥ नधरावाजीवींसर्वथा॥ ८॥ यदर्थींनाहींगादूषण॥ विकिलेंपाहिजेका
यांकारणें॥ ऐकेंजिवीचीरवुण॥ चित्तदेवूनियांपरियेसा॥ ९॥ गोपिचंदअसेपुण्यपरायण॥
त्याहातींकरवीनयज्ञ॥ भट्टीआणितूंयेवून॥ मजसांगोंनपेध्यावें॥ १०॥ यज्ञकाळींजोजेंमां
गे॥ तेंदीधलेंपाहिजेतेप्रसंगें॥ नेदीनरींसत्वभंगे॥ केलियायज्ञाचें॥ ११॥ तूंयथार्थबोलि
लासी॥ पातकनाहींतयाकार्यासी॥ परोपकारआणिपरमार्थासी॥ पावलासिजाणपां॥ १२॥
तुझियापुण्यानाहींपार॥ जाहालेसुकृताचेडोंगर॥ ऐहिकआणिपरत्र॥ साधिलेंतुवांजा

णपां ॥१३॥ तुह्मीजाहालीका येसिद्धी ॥ षण्मासाचीपुरेल अवधी ॥ नविचारींहें तबुद्धी ॥ न करींविलंबकार्यासि ॥ १४॥ इतुकाकरोनिएकांत ॥ रावाघेवोनिगेलासोमदत्त ॥ हिंडोंलागला नगरांत ॥ राव्याध्याध्याह्मणतसे ॥ १५॥ हिंडेहाटहाटवटीं ॥ चौबारेंमंदिरेंगोमटीं ॥ ऐसीफीर तांनगरघरटी ॥ तंवअपूर्ववर्तलें ॥ १६॥ आपुलेसहपरिवारेसी ॥ राजागेलाहोतास्वारीसी ॥ फिरूनयेतराजबिदीसी ॥ दोघांभेटीजाहाली असे ॥ १७॥ रावादेखोनिखांद्यावरी ॥ बोलाविलासमोरीं ॥ विकीताकींनिर्धारीं ॥ कायमोल तयाचें ॥ १८ ॥ ऐकामोलनिगुती ॥ सवालक्षसोनटकापरिमिती ॥ जोदेईलशीघ्रगती ॥ त्यासिरावाहादेईन ॥१९॥ राजाह्मणेहें अलोलिके ॥ मोलसांगतीसवालक्षसोनटके ॥ कोणकोणत्याविवेकें ॥ बोलयाचे आहेती ॥ २०॥ रावोह्म णेगोपिचंदा ॥ तुह्मीजरींघ्यावयाचीअसेलमेधा ॥ तरीनकरीं अळस अनुवादा ॥ यांसिद्रव्य देइजे ॥ २१॥ तुजमजअसतांसंगती ॥ जाणवेलज्ञानयुक्ती ॥ फिटेलसकळजीवींचीभ्रांती ॥ वाग्वचनेंकरोनियां ॥ परिसोनिराव्याचीव्युत्पत्ती ॥ राजाकरीद्रव्यगणती ॥ रावाघेतला शीघ्रगती ॥ ठाकुरासिनिरोपदीधला ॥ २३॥ विहंगमबैसवोनियांकरीं ॥ राजाप्रवेशलानिजमं दिरीं ॥ घालूनिरत्नजडितपिंजरीं ॥ समोरगृहीं ठेविला ॥ २४॥ सोमदत्तनिघालावेगेंसी ॥ पाव लाउज्जनीनगरासी ॥ भेटोनभर्तृप्रधानासी ॥ कथिलेंसमूळविक्रमाचें ॥२५॥ कार्यसाधलें जीवरवें ॥ तुह्मीगुप्तरूपी असावें ॥ कोणासिदृश्यनव्हावें ॥ जोपूर्णहोतासाहामास ॥ २६॥ अ

सोंद्यावें द्रव्य अदृश्य॥ कोणा नव्हावें त्यां दृश्य॥ थोर केले सायास॥ ते व्हांसि सिद्धि पैं जाहाली॥२७॥
निरोप घेवूनि निघाला॥ आपुले गृहां गुप्तरूपें आला॥ थोर आनंद झाला॥ स्त्रीपुत्रकलत्रांसी॥
२८॥ इकडे विष्णुपुरामाझारीं॥ असतां गोपिचंदाचे घरीं॥ कथाप्रसंग चर्चा करी॥ जेणें राजा
आनंदभरीत॥ २९॥ नगरींअवघी पुण्यपरायण॥ घरोघरीं पुराणश्रवण॥ हरिकथा जागरण
॥ असत्य कदा न बोलती॥ ३०॥ ऐसें तेथें असतां॥ तंव एक अपूर्व वर्तली कथा॥ तें सावध होवो
निश्रोतां॥ चरित्र वार्ता परिसावी॥ ३१॥ तया नगरवासी॥ ब्राह्मण नामें कृष्णाजोशी॥ एक
पत्नी तयासी॥ पुत्र एक नामें मुद्गल॥ ३२॥ तयासि भार्या सुंदरी॥ दोघां प्रीति असतां थोरी॥ पु
त्रा वर्षें भरलीं चारी॥ मुंजीयोग्य जाहाला असे॥ ३३॥ तंव कार्तिक शुद्ध प्रतिपदेसीं॥ पोह्मा नि
घाला काशीसी॥ मुद्गल ह्मणे पितयासीं॥ आपण काशीस जाईन॥ ३४॥ पिता ह्मणे गा पुत्र-
राया॥ तुझा कुमार जाहाला से मुंजा॥ व्रतबंध करोनि वोजा॥ त्यां यात्रेसि पैं जावें॥ ३५॥ मा
तापिता येती काकुलती॥ पुत्र कांहीं केल्या नेघे चित्तीं॥ करुणा कृपा भाकिती॥ परी तो ना
इकतां चि निघाला॥३६॥ खांदी वाहोनि कावडी॥ चालिला असे तांतडी॥ स्त्रियेचा जी-
व तडफडी॥ निष्ठुर मन केलें त्याणें॥ ३७॥ तो गेला प्रथम दिवसीं॥ मागें उठिली एक विवसी
॥ गृहाआगें पाठिसी॥ वृक्ष होता बोरीचा॥ ३८॥ तेथें थारा असे झोटिंगाचा॥ तेणें २
वेष धरिला मुद्गलाचा॥ कुंचा भंवडिला कावडिचा॥ गृहामाजि प्रवेशला॥ ३९॥-

मातापिताआलीधांवोन ॥ ह्मणती कांबा आलांपरतोन ॥ येरु ह्मणेबरानव्हेशकुन ॥ ह्मणोनि आलोंजाणपां ॥४०॥ स्त्रीपुत्रआनंदलीं ॥ कावडीबांधोनीठेविली ॥ तंवपाकसिद्धीजाहाली ॥ सारितिआरोगणासी ॥४१॥ रात्रिमाझारींएकांतीं ॥ झोटिंगभोगीस्त्रियेप्रती ॥ ऐसींप्रतिदिनींवर्तती ॥ कोणाकोणाचीशंकानसे ॥४२॥ इकडेब्रह्मसुत ॥ जातअसेमार्गक्रमित ॥ जेंजेंवाटेतीर्थभेटत ॥ तेथेंकरीतस्नानदान ॥४३॥ ऐसापावलाकाशीसी ॥ स्नानकेलेंभागीरथीसी ॥ पूजोनियांविश्वेश्वरासी ॥ गयावर्धनसारिलें ॥४४॥ केलेंतीर्थविधान ॥ सारिलेंब्राह्मणसंतर्पण ॥ आणिसकळदेवांचेंदर्शन ॥ केलीक्षेत्रप्रदक्षिणा ॥४५॥ ऐसेतीनमासक्रमिले ॥ पोह्याचेलोकसुरडले ॥ मुद्गलहीनिघेतात्काळे ॥ आलियाजनासांगातें ॥४६॥ इकडेविष्णुपुरीमाजीं ॥ जोसीआदरीनातवाचीमुंजी ॥ आयतीकेलीहोतीसहजी ॥ अवकाशानुसार ॥४७॥ चैत्रशुद्धद्वितीया ॥ मुंजनिर्धारकरोनियां ॥ उभारीमंडपछाया ॥ हळदीसमुहूर्तपैंकेला ॥४८॥ इष्टमित्रसोइरेमिळाले ॥ हूतीघ्येसीदेवकस्थापिलें ॥ जोसीआणिपुत्रगेले ॥ आमंत्रणेंद्यावया ॥ ४९॥ तंवमुद्गलेंमार्गक्रमुनी ॥ आलापुत्राचेमुंजीलागोनी ॥ स्कंधींकावडीवाहोनी ॥ गृहींप्रवेशताजाहाला ॥५०॥ मंडपदेखूनिसंतोषला ॥ ह्मणेबरवासमयसाधिला ॥ कावडीठेवूनिवाहिला ॥ मातेसिकेलानमस्कार ॥ तेह्मणेतूंकोणकोठूनआलासी ॥ पेरुह्मणेकायमातेनोळखसी ॥ मीमुद्गलपुत्रतुझेकुसीं ॥ जन्ममाझाजाहालासे ॥५२॥ येरीजाहालीसेविस्मित ॥ ह्मणेम

मजबाएकन्विसुत ॥ तोगेलाअसेनगरांत ॥ आमंत्रणेंद्यावयासी ॥५३॥ तंवदेखिलेंस्त्रियेतें ॥
ह्मणेतूंनोळखिसीकायमातें ॥ येरीह्मणेवेडलागलेंतूतें ॥ आपपरनोळखसी ॥५४॥ काशीचाका
वडीबोलविसी ॥ नष्टबुद्धीमलिनमानसीं ॥ बोलतांतुझियेजिव्हेसीं ॥ भयनाहींपापाचें ॥५५॥
मुद्गलकरीकटाकटा ॥ ह्मणेपाहाहोमंत्रजाहालाउफराटा ॥ अगापुत्राबळकटा ॥ तूंतरींवोळखि
सी ॥५६॥ तंवपुत्रह्मणेकावडियाचावाटा ॥ झडकरीलंघोनीजाईंदारवंटा ॥ नाहींतरींदेईनसोटा
॥डोचक्यामध्येंजाणपां ॥५७॥ पुत्राचेंवचनऐकोन ॥ थोरजाहालाकोपायमान ॥ तंवआंवतणी
देवोन ॥ पिताआणिझोटिंगआला ॥५८॥ पित्यासिदेखोनहर्षला ॥ जवळीजावोनिनमस्कारके-
ला ॥ येरूप्रतिउत्तरदेताजाहाला ॥ नमस्कारह्मणोनियां ॥५९॥ मुद्गलह्मणेजीतुह्मीपिता ॥ मी
पुत्रनमस्कारकैसाकरितां ॥ येरुह्मणेऐकमहंता ॥ मजदुसरापुत्रनाहीं ॥६०॥ तयासीह्मणेकृ
घ्याजोशी ॥ तीर्थेंहिंडतांभ्रमलासी ॥ आपपरनोळखसी ॥ पिताह्मणासीभलत्यातें ॥६१॥ झोटिं
गगेलागृहाभीतरीं ॥ मातासांगेसविस्तरी ॥ येरूह्मणेकावडीयांचिपरी ॥ ऐसीचअसेजाणपां
॥६२॥ कावड्यांचीजाती ॥ आपणातेंपुत्रह्मणविती ॥ पोटभरितीयेणेंचिरीती ॥ ग्लानीभाकिती
लीनता ॥६३॥ आतांमातेऐकएक ॥ यासीकांहींद्यावास्वयंपाक ॥ वचनमात्रेंतात्काळिक ॥ काय
करितीजाहालीती ॥६४॥ सुपामध्यें कणीकतांदूळ ॥ डाळमीठगुड ॥ घृतआणीसामग्रीसकळ
॥नेऊनत्यापुढेंठेविली ॥६५॥ देखोनिथोरआलासंताप ॥ पाहाताजाहालासकोप ॥ लातेंहा

णोनियांसुप ॥ वाड्याबाहेरि निघाला ॥ ६६॥ न कळे कर्माची गती ॥ सकळांसि पडिली भ्रांती ॥ आ तां केसी करावी युक्ती ॥ कोणा म्हणा राणा हें सांगावें ॥ ६७ ॥ मनीं केला विचार ॥ गोपीचंद आहे नृपवर ॥ त्यासि सांगावें सविस्तर ॥ तो निवाडा करील ॥ ६८ ॥ म्हणउनि गेला राजद्वारा ॥ नमूनियां राजेश्वरा ॥ आणि सभानायकां थोर थोरां ॥ कथिली समूळ व्यवस्था ॥ ६९॥ ऐकूनि सकळ वृत्तांत ॥ बोलावूं पाठविला दूत ॥ घेवोनि आला त्वरित ॥ जोसियासी ॥ ७० ॥ पुसती सभानायक ॥ जोसी सांगे अवश्यक ॥ आपणासी तरी पुत्र एक ॥ तो असे गृहामीं नरीं ॥ ७१॥ त्यासि आणिलें पाचारून ॥ सभानायक पाहाती लक्षोन ॥ दोघांचा दिसे एक वर्ण ॥ एकरोडका येक पुष्ट ॥ ७२॥ राजा पुसे सभेप्रती ॥ म्हणती आम्हासि न कळे मती ॥ एकेकाचीं वदनें पाहाती ॥ परी कोणासी युक्ती सुचेना ॥ ७३॥ तंव राजासी आठवलें ॥ राव्यासि सभे आणिलें ॥ जें जें होतें वर्तलें ॥ तें तें कथिलें राव्यासी ॥ ७४॥ राघो म्हणे रायासी ॥ थोर थोर लोक आहेत सभेसी ॥ नृप म्हणे गा तयासी ॥ हा व्यवहार कळेना ॥ ७५॥ विक्रम विचक्षण सुजाण ॥ त्याणें ओळखिलें चिन्ह ॥ म्हणे हें झोटिंगाचें लक्षण ॥ परीक्षिलें जाणपणें ॥ ७६॥ परी न सांगे कोणातें ॥ जे मचीत दाखवावी अवधियांतें ॥ मग बोलाविलें जोसियातें ॥ तुझा पुत्र दाखवीं कोण तो ॥ ७७॥ त्याणें दाखविलें झोटिंगातें ॥ बोलाविले जोसि-भार्येतें ॥ तिणें दाखविलें तयातें ॥ हाचि पुत्र निर्धारें ॥ ७८॥ पाचारोनि सुने भर्ता ॥ सांग तुझा-कोण्हा पती ॥ कर कमळीं असे दाविती ॥ झोटिंग म्हणउनी ॥ ७९॥ मग पुसलें मुंजियासी ॥ त्या

च. पाहोदारखविलमाविरूपासी ॥ भुलीपडलीसतयासी ॥ कोहीरवरसूचना ॥ ८०॥ झोटिंगघातले- अ.
८ असेमोहन ॥ बोलनाहींतयांलागोन ॥ क्षयकरिताजाहालाविक्रमसेन ॥ रायासिह्मणेपाहेंचम १६
त्कार ॥ ८१॥ दोघांसीबोलावीविक्रमादित्य ॥ एकप्रमाणद्याह्मणत ॥ जोनिघेलयथार्थ ॥ तोपु
त्रजोसियाचा ॥ ८२॥ दोघेह्मणतीसांगाजीवचन ॥ जेंमागालतेंद्रव्यदेईन ॥ यासिनाहींअनुमान
॥ आजिस्वामिरायां ॥ ८३॥ विक्रमेंतयाअवसरीं ॥ उदकभरोनिआणविलीझारी ॥ ठेविलीसभे
समोरी ॥ कावडियासिबोलाविलें ॥ ८४॥ त्यांझारीमुखींसिरावें ॥ नाचक्याबाहेरनिघावें ॥ या
दिव्येंजरींउतरावें ॥ तरींतूंपुत्रखरापैं ॥ ८५॥ कावडीह्मणेराघोराया ॥ स्थूळशरीरमाझीकाया
॥ झारीमुखींनिघावया ॥ नव्हेसामर्थ्यपैंमाझें ॥ ८६॥ झारीमुखींअंगुष्टनसमाय ॥ तेथेंदेहा
सिकेसारिघावहोय ॥ हेंप्रमाणअवघडपाय ॥ कोहडेंघातलेंमजलागीं ॥ ८७॥ तयासिह्मणेहो
ईएकिकडे ॥ झोटिंगासिबोलाविलेंपुढें ॥ सांगीतलेंप्रमाणकोडें ॥ देईझडकरीदिव्यातें ॥ ८८॥
येरूह्मणेजीनृपनाथा ॥ दिव्यदेईनसर्वथा ॥ आतांजाणवेलयथार्थता ॥ जोसिपुत्रसाचार ॥
८९॥ अंतरिक्षसूक्ष्महोवोनीं ॥ प्रवेशलाझारीवदनीं ॥ नचक्याबाहेरनिघालातत्क्षणीं ॥ ना
चोंलागलाआनंदें ॥ ९०॥ सभाह्मणेहादिव्यउतरला ॥ हाचिपुत्रहोईवहिला ॥ विहंगह्मणारा
याला ॥ तुझेदृष्टीकेसेंभासतें ॥ ९१॥ हेझोटिंगाचीमाया ॥ तूंनजाणसीराया ॥ कृष्णजोसी ५
बोलावोनियां ॥ कानींपुसेविक्रम ॥ ९२॥ तुझियेवाड्याभीतरीं ॥ वृक्षअथवाआडविहिरी ॥

तेथेंवस्तिखेचरांचीं ॥ होतीकिंवानाहीं ॥ ९३॥ तोह्मणेजीराघवाप्रत्यक्ष॥ परसांमध्येंअसेबोरीचावृ क्ष॥ तेथें होताब्रह्मराक्षस॥ आतांदृष्टीपडतनाहीं ॥ ९४॥ जैसापुत्रकाशीसगेला॥ तेपासूनिदृ ष्टीनाहींपडला॥ विक्रमह्मणेरायाउगवला॥ मगबोलाविलेसेवकांसीं ॥ करींदेवोनिकुऱ्हाडी॥ जावोनिबोरीचावृक्षतोडीं॥ सेवकींजावोनितांतडीं॥ छेदिलावृक्षतेकाळीं॥ ९६॥ भूतनाथेंजा णिलावृक्षतोडिला॥तंवमाविकरूपगुप्तजाहाला॥जनह्मणेविहंगमभला॥ सुखींअंगोळ्या घातल्या॥ ९७॥ जोसीकाकड्याच्यागळांकवघाली॥ माताजावोनिमिठीघाली॥ स्त्रीलज्जाय- मानजाहाली॥ राहिलीकरोनिअधोमुख॥ ९८॥ बापअन्यार्थीथोरजाहाला॥ झोटिंगेंभ्रम होताघातला॥ चालगापुत्ररायावहिला॥ मंदिरासिआपलिया॥ ९९॥ तोक्रोधयुक्तहोवोनि॥ दोघेंटांकिलींझडकावोनि॥ क्रोधयुक्तहोवोनी॥ ह्मणेमुखनपाहेंतुमचें॥ १००॥ थोरकाकु लतीमाकिती॥ तोकांहींकेल्यानघेचित्तीं॥ मगसांगतीरायाप्रती॥ पुत्रदानआह्मांप्रतिदेयीं॥ १॥ विहंगमह्मणेकावडीयासी॥ दोषनाहींगातयांसी॥ वृथाकांकोपसी॥ वायुस्वरूपमिको नगेलें॥ २॥ कथिलेअनेकवेदार्थ॥ परिसेंगागुह्यशास्त्रार्थ॥ विचारोनिपाहेंपरमार्थ॥ को णाकोणाचापें॥ ३॥ समाधानकेलेंनानापरी॥ मातापितायांचीसेवाकरी॥ तोतरेलभवसाग रीं॥ ऐसींबोलनीपुराणें॥ ४॥ करोनियांबुझावणी॥ दीधलीअवधियांपाठवणीं॥ जावो नि आपुल्यासुवनीं॥ करितीसमारंभमुंजीचा॥ ५॥ जाहालेंदेवकस्थापन॥ दुसरेदिवसीं

मौंजीबंधन॥ केलेंब्राह्मणभोजन॥ चारीदिवसपैंजाहाले॥६॥ संतुष्टकेलेयाचकांसीं॥पक्वसु
लाजाहालाचतुर्थीदिवसीं॥ मर्यादानाहींत्यासुखासी॥ साम्राज्यकरीतराहिले॥७॥ इकडेराजा
आणिसकळिक॥ ह्मणतीपक्षीयेंदाखविलेंकौतुक॥ येवढाचतुरआणीक॥परिसिलानाहींदु
सरा॥८॥राजाप्रधानमुख्यकरून॥ पक्षीयासिघालितीलोटांगण॥ तूंगासगुणनिर्गुण॥ वेदमू
र्तीप्रत्यक्ष॥९॥केलेंसभाविसर्जन॥पहुडलेनगरजन॥ ह्मणोनकळेवर्तमान॥ यापक्षियाचें॥
॥१०॥ सारिलेंसंध्यास्नान॥ पक्षियासहितकेलेंभोजन॥ लावोनिपरिमळचंदन॥ विडाघेतला
कर्पूरेसी॥ ११॥ राजाविस्मितबहुचित्तीं॥ थोरपक्षियाचीख्याती॥ पुढेंकैसीवर्तलीगती॥
तेंसांगेरेहरिदासा॥ १२॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रेषोडशोध्यायः॥१६॥ ओव्या ११२॥ संपूर्णमस्तु



व श्रीगणेशायनमः ॥ ॥सांगावेंपुढीलकथेचेंअनुसंधान॥कायकरीविक्रमसेन॥तेंपरिसाश्रो अ
तेजन॥चित्तदेवोनियां॥१॥राजाबहुधर्मिष्ठ॥त्यासिविक्रमभेटलाश्रेष्ठ॥अधिकाअधिकव ४
रिष्ठ॥कितीग्रंथवाढवावा॥२॥कोणेएकेसुदिनी॥पक्षिआणिराजचूडामणी॥बसलेअसतां
एकस्थानीं॥धर्मचर्चाकरीतपैं॥३॥विहंगमह्मणेरायाऐक॥कांहींकरावेंयज्ञादिक॥तेणेंतृ
प्तहोयविश्वलोक॥आणितुझीतृप्तिहोयील॥४॥राजाह्मणेजीस्वामी॥जेआज्ञाकरालतुह्मी
॥तेमस्तकींवंदीनमी॥पुष्पजैसेंजाणपां॥५॥ज्योतिषीबोलाविलेशीघ्रकाळें॥मुहूर्तविचारिले
वहिले॥येरेंहोरालक्षणपाहिलें॥तंवनिघालासुमुहूर्त॥६॥अमृतसिद्धियोगबरवा॥आजिनि
शाणीघावद्यावा॥वेगींमंडपउभारावा॥नकरावाविलंब॥७॥राजबिदीझाडिल्यासकळा॥घात
ल्याकुंकुमरंगमाळा॥सुकेंपाठविलींभूपाळें॥आणिब्राह्मणासकळिकां॥८॥वाजंत्र्यांचीएकघा
ई॥नादकानींनपडेकांहीं॥गुढियातोरणेंठायींठायीं॥नृत्यकरितीनृत्यांगना॥९॥शृंगारिलीअवघी
नगरी॥रोविल्यामखराच्याहारी॥रत्नजडितकळसवरी॥तगटेंजडलींसोनियांचीं॥१०॥रायेंबां
धिलेंयज्ञकंकण॥जपासिबैसलेब्राह्मण॥त्याचाळकविक्रमसेन॥सकळसिद्धिपैंकेली॥११॥जप
केलादिवसएकादश॥बारावेदिवसींआरंभिलेंयज्ञास॥गणितनाहींहोमद्रव्यास॥जेंजेंहोतेंबो
लिलें॥१२॥विधियुक्तरचिलेंहोमकुंड॥मधुघृतभरोनिठेविलेकुंभउदंड॥वनकाष्ठेंकरूनिखंडखं
ड॥कुंडाकांठींठेविलीं॥१३॥वैश्वानरआव्हानिला॥ब्राह्मणींमंत्रघोषकेला॥निघतीभडभडांज्वा

ळा॥ गगनचुंबितपैं जाती॥ १४॥ अवदानेसमर्पिलीं॥ केली होतीजी आइती॥ ज्याज्यावस्तु बोलल्या असती॥ तितुक्या मेळवीनृपनाथ॥ १५॥ ऐसें होतें हवन॥ उज्जनीस कायकरी भट्टीप्रधान॥ सोमदंतासि बोलावून॥ केला एकांतीं विचार॥ १६॥ साहामास संपूर्ण भरले॥ विष्णुपुरीस चला जाऊं ह्मणोवहिलें॥ गुप्तरूपें निघाले॥ कोणांसिनकळतां॥ १७॥ रूपें धरिलीं द्विजांचीं॥ वस्त्रें केलीं ब्राह्मणवेषाचीं॥ चालतीगति पवनाची॥ वेगीं नगरासि पावले॥ १८॥ अंगीं विभूति उधळण॥ कंठीं रुद्राक्षमाळा जाण॥ मंडपीं प्रवेशले दोघेजण॥ रावें समोर देखिलें॥ १९॥ उठोनि उभा राहिला॥ साष्टांगप्रणिपात केला॥ बैसकार आदरें घातला॥ रत्नजडित चौरंगीं॥ २०॥ केलें चरणक्षाळण॥ यथाविधि केलें पूजन॥ देवोनियां तांबूलदान॥ वस्त्र अळंकार वाहिले॥ २१॥ रावा जवळि असे ठेविला॥ द्विजांस देखोनि संतोषला॥ ह्मणे बरवा काळ साधिला॥ भट्टि आणि सोमदंतें॥ २२॥ सरल्या अवदान आहुती॥ मग आदरिली पूर्णाहुती॥ जेजे विधि बोलिले असती॥ सिद्ध केलें समस्त॥ २३ आहुती धरीकरसंपुटीं॥ उभा राहिला कुंडाकांठीं॥ भोंवती ब्राह्मणाची घरटी॥ मंत्रघोषकरिताति॥ २४॥ जंव टांकवी आहुती॥ तंव दोघे ब्राह्मण देखिले पुढती॥ इच्छादान भूपती॥ आह्मां दिधलें पाहिजे॥ २५॥ राव ह्मणे द्विजोत्तमा॥ काय इच्छा असे तुह्मा॥ ते आज्ञा दीजे आह्मां॥ कृपाकरोनि स्वामियां॥ २६॥ द्विज ह्मणती नरेंद्रासी॥ जरी सत्वधीर होसी॥ तरी द्यावें रावयासी॥ आणीकनाहीं वासना॥ २७॥ देसील द्रव्याचे डोंगर॥ तरी न याचा न करूं अंगिकार॥ रत्नें भरोनि देसी

सागर॥ नयेकोंनिर्धारपैं॥२८॥द्विजांचाशब्दऐकिला॥ह्रदयीं अंतरबाणखडतरला॥मगव्याकुळ
होवोनिपडिला॥ भूमीवरी निचेतन॥२९॥प्रधानेंकेलासावधान॥ ह्मणेतूंनकोहोऊंखेदें खिन्न॥ऐसें
ऐकसत्वाचेंप्रमाण॥पुराणेंप्रसिद्ध बोलती॥३०॥पाहेंपांशिबिचक्रवर्तीनेंकायकेलें॥स्वहस्तेंआपुलेदे
हासिकापिलें॥ मांसतेणेंदिधलें॥ससाणियासी॥३१॥ऐसाचसत्वाचाश्रियाळ॥प्रसन्नजाहालाज्या
स्वनीळ॥ दिधलापोटींचाबाळ॥अद्यापिपुराणेंवर्णिती॥३२॥दैत्यकुळींपाहेंपांबळी॥ तेणेंवामना
मेदिनीसमर्पिली॥आपणराहिलापाताळीं॥त्याचेद्वारीं अद्यापी॥३३॥ऐशासाक्षिबापाबहुती॥बो
लतांपुराणेंनपुरती॥ वर्णितीश्रुतिभावउत्पत्ती॥ ऐसाश्रीपतीतोअसे॥३४॥सांडीभ्रांतीचाभार॥ घे
ईसत्वाचाडोंगर॥ तरींतेणेंनिर्धार॥आणिकीर्तीवाढेल॥३५॥ द्यावयासत्वाचाधीर॥ करितीतपेंथो
रथोर॥पंचाग्निसाधनेंनिराहार॥शतसहस्त्रवरुषेंवरी॥३६॥ तेपूर्वींकेलीतपसामग्रीआधीं॥ तरीं
चहेसाधलीसिद्धी॥साधिलीबरवीहेसंधी॥ यज्ञकाळाचिपैं॥३७॥ यज्ञकाळींमजदेईजे॥आ
पलेंसत्वराखिजे॥ विश्वतोमुखींकीर्तिउरविजे॥जंववरीचंद्रसूर्यतारांगणें॥३८॥ ह्रदयींधरो
निसत्यवासना॥जेंअर्पितीगोदाना॥ तयांसुकृताचीगणना॥ नाहींपुण्यापारत्यांचा॥३९॥ ह्र
दयींधरोनित्वरित॥ मजदेईंगाभावार्थ॥ तेणेंजन्मजन्मांतरींमुक्त॥ होसीगाराया॥४०॥ राजा
विचारीअंतःकरणीं॥ नदेतांहोईलसत्वाचीहाणी॥ सकळकिल्मिषटाकोनी॥ रावासमर्पीब्राह्म ३
णातें॥४१॥ गव्यासिविप्राकारणेंदिधलें॥ मगमंत्रघोषआरंभिले॥तंवसमर्पितेजाहाले॥अ

ग्निमाजी पूर्णाहुती ॥ ४२ ॥ सरलें होम हवन ॥ जालें ब्राह्मण संतर्पण ॥ षोडशोपच्चारी पूजन ॥ षड्रस
भोजन नगरजनासी ॥ ४३ ॥ विडे दीधले कर्पूरेंसी ॥ वस्त्रें अळंकार समस्तांशीं ॥ अश्वदानें गजदानें विप्रां
सी ॥ गोदानांसि गणित नाहीं ॥ ४४ ॥ ऐसी क्रमिली ते निशी ॥ सकळां पाठवणी येरे दिवसीं ॥ गोपिचं
द्र राज्य करी विष्णुपुरीसी ॥ अति आनंदें करूनियां ॥ ४५ ॥ सोमदंत आणि भट्टि प्रधान ॥ निघाले ते
द्वारावा घेवोन ॥ पवनगती मार्ग क्रमून ॥ उज्जनीस प्रवेशले ॥ ४६ ॥ रावा घालोनियां पिंजऱ्यांत ॥ ने
वोनि ठेविला राणिवसांत ॥ भट्टि गेला शीघ्रगत ॥ आपलिया मंदिरासी ॥ ४७ ॥ सूर्यउदय पैं जाहाला
कुब्जकें भट्टि बोलाविला ॥ ह्मणती राणिवसांत चला ॥ पूर्ण भरले षण्मास ॥ ४८ ॥ राजगृहीं प्रवेशले
॥ मध्यमंदिरीं बैसले ॥ प्रसंग करिते जाले ॥ परकायाप्रवेशाचा ॥ ४९ ॥ राणी ह्मणे अहो राया ॥ दा
खवीं प्रवेश परकाया ॥ साक्ष प्रत्यक्ष आलिया ॥ रीघ राणिवसा होईल ॥ ५० ॥ कुब्जक ह्मणे वो सुंदरी
माझी प्रतिज्ञा जाण पुरी ॥ पाहे निमिष्यामाजी तरी ॥ कौतुक माझें पैं ॥ ५१ ॥ आणा निर्जीव शरीर ॥ ना
री अथवा पुरुष नर ॥ पक्षी अथवा वनचर ॥ श्वापदयाती मळती पैं ॥ ५२ ॥ तंव सेवक धांविन्नले ॥
पारधियाच्या घरासि गेले ॥ कलेवर घेवोनि आले ॥ करंठ ससयाचें ॥ ५३ ॥ मग पिंजरा आणिला
रावा बाहेर काढिला ॥ तो कर कमळीं धरिला ॥ राणियेनें त्यास समयीं ॥ ५४ ॥ तंव त्यास शाखियाकु
डीं ॥ कुब्जक निघाला तांतडी ॥ तंव विक्रम तेच घडी ॥ निघे कुडींत आपुलिये ॥ ५५ मग उठोन
बैसला ॥ ह्मणे मारा रे या खळाला ॥ तो पळोनियां लपला ॥ प्राण वसा पैं ॥ ५६ ॥ तंव तो धांवे स

श्रीगणेशायनमः॥ ॥विक्रमराजाराज्यकरी॥समस्तसुखीअसेनगरी॥पुढीलकथासवि
स्तारी॥ऐकाविक्रमचरित्रातें॥१॥कुब्जकाचीशांतिजाहाली॥नगरीअवघीआनंदली॥वा
जंत्र्यांचीध्वनीलागली॥पुरीमाजीआल्हादें॥२॥विक्रमबैसोनिसिंव्हासनीं॥द्रव्यभांडार
उघडोनी॥सत्पात्रींदानेंदेवोनी॥सुखीकेलेंयाचकां॥३॥सर्वअवघेगौरविले॥वस्त्रेंअलंका
रदीधले॥सोमदंतासिगौरविलें॥वेतनेंदेवोनियां॥४॥कितीएकलोकगेले॥कुब्जकेंहोतेदु
रावले॥समस्ततेहीआणविले॥नगराप्रतिमागुते॥५॥त्यांसिदेवोनियांअधिकार॥राज्यक
रितसेनृपवर॥भट्टीप्रधानसहोदर॥आनंदलेमानसीं॥६॥नगराबाहेरमहोत्साव॥नित्यकरी
तअसेराव॥पूजीवैकुंठींचामाधव॥सदाशिवसुंदर॥७॥ऐसाविक्रमराज्यकरी॥समस्तसु
खेंअसेनगरी॥पुढीलकथाविस्तारीं॥विक्रमाचेंचरित्र॥८॥प्रश्नकेलाश्रोतेजनीं॥तिहींवर्षां
चेकन्येलागोनी॥पुत्रहोईलह्मणवोनी॥तोवधीलविक्रमातें॥९॥ऐसेंकोठेंनिपजलें॥आ
ह्माप्रतिसांगितलें॥कवीश्वरेंविनविलें॥चित्तद्यावेंसांगेन॥१०॥प्रतिष्ठाननामनगरी॥अ
सेगोदावरीच्यातिरीं॥राजासोमकांतराज्यकरी॥दानधर्मीतत्पर॥११॥तयानगरीचाब्रा
ह्मण॥तयानावसुलोचन॥त्यासएककन्यारत्न॥नावतियेचेंसुमित्रा॥१२॥दोनवर्षेंतिये
सभरली॥मातातिचीनिवर्तली॥बाळाआक्रंदोलागली॥नसांगवेतेंतेंदुःख॥१३॥सुलो- १
चनदुःखकरी॥दुसरेंकोणीनाहींघरीं॥कन्याघेवोनिकडियेवरी॥नगरामाजीविचरत॥

॥१४॥ कित्येकदिवसक्रमिले॥ तिसरेंवर्षकन्येसभरलें॥ पुढेंअपूर्ववर्तलें॥ तेंऐकासकौतुक॥
१५॥ सुलोचनगोदावरीसीं॥ स्नानकरीअहर्निशीं॥ सवंकुमारीपरियेसी॥ नित्यआणिसांगातें॥
१६॥ कोणेएकेदिनांतरीं॥ स्नानकरितांगोदावरीं॥ सवेंसुमित्राकुमारी॥ तंवअपूर्ववर्तलें॥१७
॥कन्याठेवोनिगंगातिरीं॥ उदकपात्रघेवोनिकरी॥ दीर्घशंकेझडकरी॥ सुलोचननिघाला॥१८
॥ येरीकडेशेषयेवोन॥ ब्राह्मणाचरूपधरोन॥ ह्मणसुमित्रेलागोन॥ संगदेईतात्काळ॥१९॥ये
रीजाहालीभयाभीत॥ थरथरांअसेकांपत॥ शेषतियेसिआश्वासित॥ हातठेवीमस्तकीं॥
२०॥ तूंकांहींचिंतानकरीं॥ संगदेईझडकरीं॥ पुत्रहोईलअवधारीं॥ विख्यातआणिपवित्र
॥२१॥ भयत्वांनधरावें॥ संकटपडलियास्वभावें॥ माझेंचिंतनकरावें॥ मीपावेनतात्काळ॥
॥२२॥सुमित्रापुसेतूंकवण॥ येरुह्मणेमीशेषजाण॥ मगउत्तावळपणेंजाण॥ संगकरीतये
सीं॥२३॥ लटकेंनहोयब्रह्मलिखित॥ केविचुकेहोणारगत॥ श्रोतेहोतीकांविपरीत॥ पुढें-
केसेंवर्तलें॥२४॥ तोचिगर्भसंभवला॥ शेषअदृश्यतेथेंचजाहाला॥ तंवसुलोचनआला॥
॥देखिलेंकन्येसींपुरुषयुक्त॥२५॥कुमारीसपुसेवृत्तांत॥ येरिसांगतसेसमस्त॥मगतियेसी
संबोखिन॥ परीतोमनींशंकला॥२६॥स्नानकरोनिझडकरी॥ आलानगरामाझारी॥ ऐसेंक्र
मिलेमासच्यारी॥पुढेंऐकाचरित्र॥२७॥उमटलेंगर्भाचिन्ह॥ तेंदेखतीसकळजन॥ स्त्रीपुरु
षआदिकरुन॥सुलोचनातेपूसती॥२८॥ कायकेलीजीनादणुक॥ दिसतआहेजालौंकिक॥

कन्यागरोदरदेख ॥ जालीअसेनिर्वाण ॥ २९॥ राजसभेसिनेऊन ॥ पुसोंलागलेतयालागोन ॥ ये
रुअनुवादेवचन ॥ जैसेंहोतेंविनलें ॥३०॥ ह्मणेब्राह्मणपिसळला ॥ कुमारीसंज्ञोंबिन्नला ॥ पा
पीनष्टनव्हेभला ॥ घार्साघालाबाहेरी ॥३१॥ जेंजेंकांहींवितलें ॥तेंअवघेंसांगितलें ॥ असत्य-
करोनिसोडिलें ॥ सभानायकेंतयासी ॥३२॥ सुमित्राघेवोनिकुमारी ॥तुवांजावेंनगराबाहेरी
॥ येरुनिघेवेगवत्तरीं ॥ कन्येसहितप्रयाणा ॥३३॥ नगराबाहेरकुलालशाळा ॥ तेथेंयेवोनिराहि
ला ॥ मासदिवसक्रमिताजाहाला ॥ कन्येसहिततेथवां ॥३४॥ नवमासपूर्णजाहाला ॥ दाहावें
मासींपुत्रउपजला ॥ सुलोचनेंआनंदकेला ॥ अतिप्रीतिकरूनी ॥ ३५ ॥ त्याचेकरूनियांबारसें
॥ नावठेविलेंअतिउल्हासें ॥ तेंऐकासांगेनकेसें ॥ चित्तदेवोनियां ॥३६॥ जन्मलासाकेसिह्मण
ऊन ॥ नामठेविलेंशालिवाहन ॥ वाढेअतित्वरेंकरून ॥ सप्तवर्षेंभरलींतया ॥३७॥ आठवेंवर्षप्र
वर्तलें ॥ मुंजीबंधनत्याचेंकेलें ॥ दंडकाष्ठेंमिरवलें ॥ कृष्णाजिनसाजिरें ॥ ३८ ॥ ऐसेंवर्तलेंशा
केसी ॥ खेळखेळतअसेपर्येसी ॥ मृत्तिकामागेकुलालासी ॥ प्रतिदिनीं आइका ॥ ३९॥ त्या
चाकरीघोडाराउत ॥ आणिहस्तीमदोन्मत्त ॥ पायदळअगणित ॥ मठअवघाभरियेला ॥
४०॥ ऐसेंनित्यकरिताजाहाला ॥ मठभरोनिठेविला ॥ वेळकमीअवळिला ॥ पुढेंकेसेंवर्तलें
॥४१॥ कोणीएकनगरवासी ॥ व्यवहारीहोतापरियेसी ॥ तिघेपुत्रतयासी ॥ तेउद्दिमकरिताती
॥४२॥ पिताविचारीमनीं ॥ आपलेंवृद्धपणजाणोनी ॥ पुत्रभांडतीलह्मणोनी ॥ वांटाकरीठाईंच

॥ ४३॥ आपलाशय्यामंचकहोता॥ तेथेंजाहालानिक्षेपिता॥ वांटाकरूनिनिगुता॥ मंचकपाईं ठेविला॥ ४४॥ एकापायींठेविलातुस॥ दुसऱ्यापाईंकोळसे॥ मृत्तिकाठेविलीपरियेसी॥ तिसरेपायीं४५चौथेपायींकागदठेवी॥ पहिलीचनिवडलीविवादगोवी॥ बुद्धिविचारूनबरवी॥ अंतकाळींसांगेपुत्रांसी॥ ४६॥ तंवअंतकाळसमयआला॥ पुत्रासिसांगेतयेवेळां॥ तुम्हचा वांटाअसेकेला॥ तोआइकासांगेन॥ ४७॥ मंचकापाईंअसेठेविलें॥ तेंवांटुनघ्याह्मणितलें॥ देहतेणेंविसर्जिलें॥ त्यासिउत्तमगतिजाहाली॥ ४८॥ गोदातीरासनेवोन॥ क्रियाकर्मपुत्रीं आचरुन॥ पुनरपिआलेआश्रमाजाण॥ आपुलियातेधवां॥ ४९॥ कित्येकदिवसलोटले॥ परस्परेंविवादोंलागले॥ तेवेळींवांटाकरितेजाहाले॥ तिघेजणआइका॥ ५०॥ पित्यानेंह्मोतेंसांगितलें॥ तेंउत्तरआठवलें॥ मंचकापाईंनिक्षेपिलें॥ तेंकाढितीतात्काळ॥ ५१॥ चारिमाचव्याखालींरवणोनी॥ जेंजेंहोतेंतेंतेंकाढोनी॥ विचारितीआपुल्यामनीं॥ हेंतोंनकळेआह्मांसी॥ ५२॥ तेव्हांजातीविवादासी॥ हिंडतीदेशांविदेशीं॥ तेंसेआलेउज्जनीसी॥ परीननिवडेव्यवहारविक्रमां॥ ५३॥ श्रोतेह्मणतीविक्रमासी॥ केंवीनकळेतयासी॥ ऐकासांगेनतुह्मांसी॥ तेंपरिसासज्जनहो॥ ५४॥ विक्रमतरींसर्वज्ञजाण॥ परिभ्रमितजाहालेंतयाचेंमन॥ भोगसरलासंपूर्ण॥ केंसेपरीकळेल॥ ५५॥ पूर्वत्याचेंब्रह्मालिखित॥ केंविचुकेह्मणत॥ ह्मणोनिव्यवहारींदुश्चित॥ अंतःकरणजाहालेंपें॥ ५६॥ परिश्रीहरीचेंभजन॥ सदांचित्तींसावधान॥

व्यवहाराचेठाईंमन ॥ ह्मणवोनियांबैसे ॥ ५७ ॥ याकारणेंविक्रमासी ॥ विवादनकळेचतयासी ॥
निघेहिंडतीपरियेसी ॥ देशनगरेंपाटणें ॥ ५८ ॥ समस्तहिंडतांवसुंधरा ॥ हिंडतआलेप्रतिष्ठान
नगरा ॥ भेटीघेतीराजेश्वरा ॥ सांगतीव्यवहार ॥ ५९ ॥ त्यांचाआइकोनिव्यवहार ॥ समस्तक
रितीविचार ॥ तेवेळींबोलिलानृपवर ॥ हाव्यवहारनकळेपैं ॥ ६० ॥ ॥ नगरामा
जिप्रतिदिनीं ॥ कुलालजायमृन्मयपात्रेंघेवोनि ॥ राजगृहींवोकंगदेवोनी ॥ येईमागुताआ
श्रमासी ॥ ६१ ॥ शालिवाहनपुसेवार्तेसी ॥ कुलालसांगेतयापांसीं ॥ जितुकीवार्तापरियेसी ॥ ती
जाणवीप्रत्यहीं ॥ ६२ ॥ कुलालतयेदिवशीं ॥ व्यवहारऐकिलाराजसभेसी ॥ सांगेशालिवाहनापासी
॥ येरुजाहालाबोलता ॥ ६३ ॥ व्यवहारह्मणिजेबापुडें ॥ त्याचेंकायपडिलेंसांकडें ॥ राजयासिन
निवडे ॥ हेंअपूर्ववाटतसे ॥ ६४ ॥ कुलालह्मणेतयासी ॥ तूंगाजरिंजाणतोसी ॥ तरींमीसांगेनरा
यासी ॥ ह्मणोनियांनिघाला ॥ ६५ ॥ सोमकांतासिजाणविलें ॥ रायेंबोलाऊंपाठविलें ॥ शालिवाह
नेंउत्तरदिधलें ॥ जारेनयेह्मणउनी ॥ ६६ ॥ दूतेंयेवोनिरायाप्रती ॥ सांगितलीत्याचीस्थिती ॥ -
आणीकभृत्यपाठविती ॥ शालिवाहननयेची ॥ ६७ ॥ चाडअसेलजयासीं ॥ तेणेंयावेंमजपाशीं
॥ व्यवहारखंडीनपरियेसी ॥ क्षणामाजीपैं ॥ ६८ ॥ दूतींतेसेंचसांगीतलें ॥ त्यांचेंवचनऐकिलें
॥ तेवेळींरायेंविचारिलें ॥ आपलियामानसीं ॥ ६९ ॥ सोमकांतसत्वधीर ॥ तयासिनकरीबळा- ३
त्कार ॥ उठोनिवेगवत्तर ॥ आलाशाकेमाझारा ॥ ७० ॥ सभाकरोनिशाकेसी ॥ बैसविलेंशालिवा

हनासी ॥ पुसता जाहाला तिघांसि ॥ त्याहीं अवघें सांगीतलें ॥७१॥ त्यांचें ऐकोनि वचन ॥ बोलिला शालिवाहन ॥ निवडिलें असे जाण ॥ तुमच्या पित्यानें ॥७२॥ दोन वांटे ज्येष्ठपुत्रासी ॥ उरले दोन तुह्मां दोघांसी ॥ अवघें सांगे न परियेसी ॥ चित्त देवोनी आईका ॥७३॥ भूस आणि मृत्तिका ॥ ज्येष्ठकुमारासि देई देखा ॥ कागद देता जाहाला देखा ॥ मधिलपुत्रासी ॥ ७४॥ कोळसे दिधले कनिष्ठासी ॥ राजा पुसे शालिवाहनासी ॥ वृत्तांत सांगे सकळांसी ॥ यांचा भावगर्भ ॥७५॥ रायाचें ऐकोनि वचन ॥ बोलिला शालिवाहन ॥ भूस ह्मणजे जितुके कण ॥ भूमि ह्मणजे मृत्तिका ॥ ७६॥ वृत्तिभूमि जितुकी असे सेतें ॥ गाई ह्मैसी बैल समवेत ॥ जितुकें मेळविलें होतें ॥ तितुका वांटा वडिलाचा ॥ ७७॥ कागद ह्मणजे खतें पत्रें ॥ कळांतरासहित तें ॥ हें विद्यावें मधिल्यातें ॥ ज्येष्ठपुत्राधाकट्याशी ॥ ७८॥ कोळसे ह्मणजे द्रव्यधन ॥ कनिष्ठपुत्रासि देखोन ॥ ऐसें सांगे शालिवाहन ॥ हें मानलें समस्तांसी ॥ ७९॥ तिघे आनंदले मनीं ॥ त्याच्या चरणी लागोनी ॥ वेगीं आज्ञा पुसोनी ॥ नगरा जाती आपुलिये ॥ ८०॥ सोमकांत पैं उठिला ॥ नगरामाजी प्रवेशला ॥ तंव दूत होता पाठविला ॥ विक्रमसेनरायानें ॥ ८१॥ तेथील ऐकोनि मात ॥ दूत निघाले त्वरित ॥ आले उज्जनीनगरांत ॥ विक्रमासि जाणविलें ॥ ८२॥ प्रतिष्ठाननगरासी ॥ तिहीं वरुषाचे कुमारीसी ॥ पुत्र जाहाला परियेसी ॥ त्याचें नाव शालिवाहन ॥ ८३॥ व्यवहार समूळ सांगितला ॥ विक्रमसेन विचारीं असपडिला ॥ आणीक दूत पाठविला ॥ सोमकांतरायासी ॥ ८४॥ पत्रि

कालिदिलीअनुक्रमेसी ॥ पाटवावेंशालिवाहनासी॥ दूतनिघालेवेगेसीं ॥ आलेपैठणांततेधवां
८५॥ सोमकांतासिभेटोनी ॥ पत्रिकादेती तयालागोनी ॥ रायेंमस्तकींवंदोनी ॥ वाचिलीअसेत
येवेळें ॥ ८६॥ शालिवाहनापाटवणें ॥ ऐसेंऐकोनियांह्मणे ॥ आमचेंतोनाइकेह्मणे ॥ तुह्मीसां
गावेंतयासी ॥ ८७॥ दूतयेवोनत्यापासीं ॥ सांगतीशालिवाहनासी ॥ बोलाविलेंपरियेसी ॥ तुज
रायाविक्रमें ॥ ८८॥ विक्रमाचेंम्यांकायकेले ॥ ऐसेंदूतासिह्मणितलें ॥ मीनयेंतुह्मीजावहि
लें ॥ सांगाजावोनिरायासी ॥ ८९॥ दूतत्यासिह्मणती ॥ बहुतापरीविनविती ॥ परितोनाइकेवि
ज्ञाप्ती ॥ मगतेथूनिपरतले ॥ ९०॥ विक्रमासिजाणविलें ॥ नयेह्मणोनिसांगीतलें ॥ तेह्मांरायें
कायकेलें ॥ तेंऐकाहोसमस्त ॥ ९१॥ पुनरपिपाठविलादूत ॥ शालिवाहनहेडसावित ॥ निष्ठुर
वाचाअसेबोलत ॥ जारेसांगाऐसेंची ॥ ९२॥ दूतवेगवत्तरयेवोनी ॥ विक्रमकोपारूढहोवोनी ॥
पुनरपिवार्ताजाणवोनी ॥ प्रतिष्ठानींचालिला ॥ ९३॥ समस्तसैन्यघेवोनी ॥ घावनिशाणींदेवोनी ॥
पैठणनगराआलाठाकोनी ॥ सिंहनादेंगर्जत ॥ ९४॥ शालिवाहनेंपरिसिलें ॥ मातेप्रतिविनविलें
॥ परचक्रमजवरिंआलें ॥ यासिकायकरावें ॥ ९५॥ तेवेळींबोलिलीजननी ॥ नाभिकारपुत्रासि
देवोनी ॥ स्मरणकेलेंतत्क्षणीं ॥ शेषचित्तींचिंतिला ॥ ९६॥ शेषाजाणवलेंज्ञानीं ॥ अमृतकुपिका
घेवोनी ॥ वेगींआलाप्रतिष्ठानीं ॥ आनंदलीसुमित्रा ॥ ९७॥ भेटिघेतलीस्त्रियेची ॥ मातसांगे
विक्रमाची ॥ नकरावीचिंतायाची ॥ भंगोनियांजाईल ॥ ९८॥ शालिवाहनाबोलावुनी ॥ त्याचेंम

स्तकीं हात ठेवोनी ॥ अमृतकुपिका देवोनी ॥ सांगीतलें पुत्रासी ॥ ९९ ॥ मृत्तिकेचें सैन्य केलें ॥ तें-
अमृतें सिंपी ह्मणितलें ॥ प्राशन करावें उरलें ॥ आपण होय अदृश्य ॥ १०० ॥ विक्रमें सैन्येसीं शाळा
वेढिली ॥ शालिवाहनें तयेवेळीं ॥ अमृत सिंपोनि सकळी ॥ उरलें आपण प्राशिलें ॥ १ ॥ मृत्तिके
चें सैन्य होतें ॥ तें सजीव जालें तेथें ॥ तें निघालें अवचितें ॥ परदळावरि देखा ॥ २ ॥ ते वेळीं मांडला
संग्राम ॥ विस्मय करी राजा विक्रम ॥ न कळे पैं यांचा क्रम ॥ कोडे अवघड रचियेलें ॥ ३ ॥ आतां के
वि कादों सुख ॥ ह्मणोन जाहाला सन्मुख ॥ येर वीर अति नेटक ॥ न ढळती माघारे ॥ ४ ॥ सरसाव
लीं दोन्ही दळें ॥ येरयेरांसि मिसळलें ॥ गज गजावरी लोटले ॥ जैसे महापर्वत ॥ ५ ॥ उठावले अ
सिवार ॥ सिंहनाद करिती वीर ॥ सत्वर पेलिला रहंवर ॥ वायुवेगें वारू धांवती ॥ ६ ॥ पुढें पायाचे
झुंझती ॥ येकमेकां पाचारिती ॥ राहे राहे येक ह्मणती ॥ बाण हाणिती अतितिखट ॥ ७ ॥ वोढणें
काढितां झळकती ॥ जैशा विजू तळपती ॥ तैसी तेजें प्रकाशती ॥ रणभूमिके माझारी ॥ ८ ॥ तेजा
गळें धांवती वीर ॥ मेढे घेती धनुर्धर ॥ शितीं लावोनियां शर ॥ परस्परां विंधिती ॥ ९ ॥ शस्त्रें कोद
ते त्रिशूळ भाले ॥ येकमेकीं पाजिन्नले ॥ हांक देवोनि गर्जिन्नले ॥ कोपारूढ होवोनी ॥ १० ॥ खर-
च्यां बिचवे खंजारिया ॥ राउतांसि बाणलिया ॥ आणि पादुका आंगराखिया ॥ जैसीं वज्रकवचें
॥ ११ ॥ निर्वाण करूनि झुंझती ॥ समोरले घाई पडती ॥ स्वामिकाजीं शण देती ॥ उद्धरिती स्वकु
ळातें ॥ १२ ॥ दोहीं दळीं हलकाल्लोळ ॥ होतसे अति प्रबळ ॥ थोर जाहाला कल्होळ ॥ सैन्य सर्व पळे

येलें ॥ १३ ॥ शिरेंउसळलीं आकाशीं ॥ हास्यवदनपरियेसी ॥ पावतीउत्तमलोकासी ॥ स्वामिकार्जा
ह्मणोनी ॥ १४ ॥ युद्धजाहालेंअतितुंबळ ॥ दिसेजेसीअग्निचीज्वाळ ॥ नीरहोतीरक्तेंबंबाळ ॥
किंशुकफुलले ॥ १५ ॥ नेटेंदेवोनिवीरधावति ॥ भूमिकंपतेथेंहोती ॥ आणिबाणघाईंपडती ॥
सूर्यतेथेंनदिसे ॥ १६ ॥ विक्रमाचेंसैन्यआइका ॥ गणितअवघेंकोटिएका ॥ शालिवाहनाचेंदेखा
असेलेखालक्षाचा ॥ १७ ॥ संख्याकेलीव्यासदेवें ॥ पुराणेंबोलतींस्वभावें ॥ श्रोतिनधरावीजा
वें ॥ एकचित्तेंआइका ॥ १८ ॥ दिशाजाहालियाधुंधःकार ॥ असुद्धेंपूर्णभरतीसागर ॥ बोलता
तिबाडिवार ॥ नसांडितीयुद्धातें ॥ १९ ॥ आणीककांहींसांगोंविस्तार ॥ कथाहोईलफार ॥ ह्म-
णोनिसंक्षेपेंउत्तर ॥ सांगीतलेंतुह्मासी ॥ २० ॥ सातदिवसपर्यंत ॥ युद्धजाहालेंअद्भुत ॥ वी
रआटलेबहुत ॥ महाप्रळयवर्तला ॥ २१ ॥ संग्रामजाहालाअतिदारुण ॥ विक्रमाचेंपडिलेंसै
न्य ॥ तेंदेखोनिआपण ॥ करींशस्त्रघेतलें ॥ २२ ॥ आठवियादिनांतरीं ॥ दोघांमांडिलीझुंझा
री ॥ दणाणिलीवसुंधरी ॥ कैसेंहोईल ह्मणोनी ॥ २३ ॥ निर्वाणिचेंआतांझुंज ॥ विक्रमउठिला
तेजःपुंज ॥ धनुष्यकरोनियांसज्ज ॥ रथारूढअसेजाहाला ॥ २४ ॥ शालिवाहनेंत्याअवसरीं
॥ धनुष्यबाणघेवोनिकरीं ॥ विक्रमसेनातेंपाचारी ॥ साहेआतांह्मणवोनियां ॥ २५ ॥ तेजस्वीवी
रतोनेटाचा ॥ बाणसांवरीभातयाचा ॥ ऐसेंबोलोनियांवाचा ॥ एकबाणसोडिला ॥ २६ ॥ विक्र
मसेनेतेंदेखोनि ॥ आपुल्याधनुष्यींबाणलावोनि ॥ येतेबाणातेलक्षुनी ॥ तयावरीटाकि

ला ॥ २७॥ बाणमध्यें चितोडिला ॥ शालिवाहनकोपा चढिला ॥ अमितबाणसोडिताजाहाला॥
विक्रमातेंलक्षुनी॥ २८॥ बाणेंव्यापिलेंआकाश॥ सूर्यमंडलझांकोळलेंअसे ॥ विक्रमादित्य
देखतसे॥ कायकरीतेवेळीं॥२९॥ शस्त्रजाळघालीतेप्रसंगें॥ तेंनिवारीपरमवेगें॥ कोपारूढवी
रखडें ॥ तोडोनियांटाकिती॥ ३०॥ दोघेवीरअतिबळी॥ मांडोनियांसमफळी॥ ह्मणतीसांभाळि
सांभाळीं॥ अनेकींशस्त्रेंझुंझती॥३१॥ शालिवाहनप्रेरिअग्निशस्त्रासी॥ विक्रमनिवारीपर्ज
न्येसी॥ तेणेंहुताशनासी॥ क्षणमात्रेंप्रेरिलें॥३२॥ वायुअस्त्रयेरेंप्रयोजिलें॥ पर्जन्यातेंनिवा
रिलें॥ विक्रमेंपर्वतास्त्रटाकिलें॥ येरेंनिवारिलेंवज्रास्त्रें॥३३॥ अमोघबाणघातला॥ विक्रमसे
नभेदिला॥ मूर्छागततेणेंजाहाला॥ रथसारथीसमवेत॥३४॥ मूर्छनासांवरोनितेथें॥ विंधि
येलाबाणेंसातें॥ तेलागलेशेषपुत्रातें॥ तेणेंकेलातोविकळ॥३५॥ तोहीमूर्छनासांवरी॥ नव
बाणघेवोनिकरीं॥ टाकीविक्रमसेनेवरी॥ रथसारथिभंगिला॥ ३६॥ आणिकरथींबैसेविक्र
म॥ पाचारिलावीरोत्तम॥ ऐसेदोघेकरितीसंग्राम॥ एकएकाभेदिती॥३७॥ नानाशस्त्रींझुंजि
न्नले॥ अमोघबाणमोकलिले॥ निर्वाणकरोनिभेदितेजाहाले॥ ऐसेंझुंजिन्नलेदोनप्रहर॥३८
॥ संग्रामाचीसांगोकथा॥ ग्रंथाहोईलप्रबळता॥ तेवेळींकायजाहालाकरिता॥ शालिवाहनपैं॥
॥३९॥ शेषपितामनींस्मरोन॥ ब्रह्मास्त्रअभिमंत्रोन॥ विक्रमटाकिलाभंगोन॥ पाठितेणेंदीध
ली॥४०॥ रथसहितपळाला॥ येरेंपाठलागकेला॥ नर्मदातीरटाकिताजाहाला॥ तेंअपूर्वपरियें

सा॥४१॥ विक्रमनिघे उदकाभीतरी॥ शालिवाहनवेगकरी॥ दंडकाष्ठतवे अवसरीं॥ टाकीमंत्रोनि
यां॥४२॥ शीरतुटलें तेंवेळीं॥ तेंउसळलें अंतराळीं॥ धडपडिलें नर्मदाजळीं॥ येरपाहे विवि-
स्मित॥४३॥ शिरघायेंउसळलें॥ ते पैलतिराप्रतिगेलें॥ तंव अपूर्व वर्तलें॥ तें परिसा सकळही
॥४४॥ शिरकमळवरच्यावरी॥ शिवगणीनेलें अंबरीं॥ शिवे रुंडमाळेमाझारी॥ वोंविलें तेंतत्
काळ॥४५॥ मुखांतूनी ज्योतीनिघाली॥ तीईश्वरवदनींसामावली॥ संतोषोनि चंद्रमौळी॥
उत्तमपददीधलें॥४६॥ धडउदकीं होतें पडलें॥ तें वाहत द्वारकापंथें गेलें॥ समुद्रीं निश्चळरा
हिलें॥ श्रीहरिचे चरणारविंदीं॥४७॥ ऐसी जाहाली तयाची गती॥ भट्टिप्रधान राज्य चालवी
निगुती॥ विक्रमपुत्र तये क्षिती॥ राज्यकरी उज्जनीचें॥४८॥ मगसैन्य शालिवाहनाचें॥ वडिवा
र बोलती वाचे॥ वारू पेलितातिसाचे॥ प्रवेशले उदकीं॥४९॥ जंव तें उदकीं प्रवेशलें॥ सैन्य अ
वघें विरोंलागलें॥ तंव आसरणी येबोलिले॥ पुढें नयावें ह्मणोनी॥५०॥ परियेसी शालिवाहना
॥तुझा शक येथूनि जाणां॥ पैलतिरापासोन गणना॥ विक्रमशक पैं निरुता॥५१॥ गगनीं आ
सरणी वदली॥ ऐकोनि परतला तेवेळीं॥ शेषपुत्र महाबळी॥ सर्वें सैन्य अखिल॥५२॥ नर्मदा
तीरा अलिकडे॥ शालिवाहनाचे पवाडे॥ राज्यकरी अतिपाडें॥ शककर्ता ह्मणोनियां॥५३॥
पैलीकडे नर्मदातिरीं॥ विक्रमशक अवधारीं॥ चालत असे अद्यापवरी॥ कलियुगामाझि दे-
रवा॥५४॥ उदारपण विक्रमाचें॥ नवर्णवे मज वाचे॥ ऐसें यपुण्यपुरुषाचें॥ श्रोतींचरित्र ऐ

किलें ॥ ५५॥ तयाहोयउत्तमगती॥ चिंतिलीफळेंपावती॥ अंतीहोयमोक्षगती॥ जातीविष्णुलो
कासीं॥ ५६॥ विक्रमसेनाचेंआख्यान ॥जेपरिसतीसावधान॥ तेपावतीविष्णुचरण॥मुक्ति
पंथसायोज्यता॥ ५७॥ जेकोणीपठणकरिती॥ त्यांसिहोयभुक्तिमुक्ती॥ उत्तमपदातेंपावती॥
वास होयवैकुंठीं ॥५८॥ जोनाइकेसावधान॥ तोवंचलादोहींतुन॥ परिसावेंचित्तदेवोन ॥
ऐहिक्यपरत्रसाधलें॥५९॥ अंतःकर्णव्यग्रनसावें॥ मनोभावेंआइकावें॥ तेणेंकरोनिपावा
वें ॥ कैलासभुवना॥ ६०॥ श्रोतेहोवोनिसावधान॥ कथापरिसतीसंपूर्ण ॥ तेपावतीविष्णुभुव
न॥ उत्तमगतीत्यांसिजाहाली॥६१॥ विक्रमसेनाचेंआख्यान॥ त्याचेंकेलेंम्यांनिवेदन॥त्र
द्यीरेणुकाहरिचिंतन॥ तेणेंमतिस्फुरली॥ ६२॥ जयजयामुकुंदामाधवा॥ जनार्दनाजीकेश
वा॥ मजंघडावीतुमचीसेवा॥ तेणेंमुक्तिहोईल॥ ६३॥ चौदाभुवनेंजयाचेउदरीं॥ तोपरब्र
ह्मनरहरी॥ तोआणिलाअभ्यंतरीं॥ आत्मारामकृपाळु॥ ६४॥ ऐसेंसंपूर्णविक्रमआख्या
न ॥ऐकतीनारीअथवानरजाण॥ तेपावतीविष्णुभुवन॥ असंख्यपुण्यअगोचर॥६५॥ इ
तिश्रीविक्रमचरित्रआख्यान॥ कथापूर्णपरमपावन॥ तेपरिसावीचित्तदेवोन॥ हरिदास
विनवीतसे॥ ६६॥ इतिश्रीविक्रमचरित्रेअष्टादशोध्यायः॥१८॥ समाप्त॥एकंदरओ०२६९०

हा ग्रंथ मुकाममुंबई येथें कालिदास नरोत्तमदास व सखाराम वासुदेव खांडेकर याउभयतां
नीं आपल्या चंद्रप्रकाश छापखान्यांत छापून प्रसिद्ध केलाअसे. शके १७८५ फाल्गुनमास
ठीकाणा अनंतऋषीचीवाडी 1863

इतिश्रीविक्रमचरित्रंसमाप्तं.